

Ügyiratszám: DH-664-33/2005.

Tárgy: piacmeghatározás, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírása

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: Tanács) az érintett piacok azonosítására, az érintett piacokon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók jogszabályban meghatározott kötelezettség előírására hivatalból indított eljárása során meghozta a következő

h a t á r o z a t o t .

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa a „*Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban*” elnevezésű nagykereskedelmi piac szolgáltatási és földrajzi kiterjedését meghatározta, amelynek eredményeként három elkülönült piacot érintett piacként azonosított. Ezek a következők:

1. Beszédcélú hívásvégződtetés a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén.
2. Beszédcélú hívásvégződtetés a Pannon GSM Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén.
3. Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén.

Ezen érintett piacokon a Tanács a fennálló verseny hatékonyságát elemezte és jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosította az alábbi szolgáltatókat:

1. „Beszédcélú hívásvégződtetés a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt.-t (székhely: 1117 Budapest, Kaposvár u. 5-7.).
2. „Beszédcélú hívásvégződtetés a Pannon GSM Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon a Pannon GSM Távközlési Rt.-t (székhely: 2040 Budaörs, Baross u. 165.).
3. „Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt.-t (székhely: 1062 Budapest, Váci út 1-3.).

A Tanács a „Beszédcélú hívásvégződtetés a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejüként azonosított T-Mobile Magyarország Távközlési Rt.-re az alábbi kötelezettségeket rója ki:

- a) Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettséget a jelen határozat rendelkező részének I. számú melléklete szerinti tartalommal;
- b) Az Eht. 102. § szerinti „átláthatóság” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének II. számú melléklete szerinti tartalommal;
- c) Az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének III. számú melléklete szerinti tartalommal;
- d) Az Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettséget a jelen határozat rendelkező részének IV. számú melléklete szerinti tartalommal;
- e) Az Eht. 108. § szerinti „költésgalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettséget a jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete szerinti tartalommal.

A Tanács a „Beszédcélú hívásvégződtetés a Pannon GSM Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejüként azonosított Pannon GSM Távközlési Rt.-re az alábbi kötelezettségeket rója ki:

- a) Az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének I. számú melléklete szerinti tartalommal;
- b) Az Eht. 102. § szerinti „átláthatóság” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének II. számú melléklete szerinti tartalommal;
- c) Az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének III. számú melléklete szerinti tartalommal;
- d) Az Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettséget a jelen határozat rendelkező részének IV. számú melléklete szerinti tartalommal;
- e) Az Eht. 108. § szerinti „költésgalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettséget a jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete szerinti tartalommal.

A Tanács a „Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejüként azonosított Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt.-re az alábbi kötelezettségeket rója ki.:

- a) Az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének I. számú melléklete szerinti tartalommal;
- b) Az Eht. 102. § szerinti „átláthatóság” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének II. számú melléklete szerinti tartalommal;
- c) Az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettségét a jelen határozat rendelkező részének III. számú melléklete szerinti tartalommal;
- d) Az Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztási” kötelezettséget a jelen határozat rendelkező részének IV. számú melléklete szerinti tartalommal;

- e) Az Eht. 108. § szerinti „kölségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettséget a jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete szerinti tartalommal.

Az Eht. hatálybalépésekor az összekapcsolási szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosított Pannon GSM Távközlési Rt.-t, illetve a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt.-t az ezen minőségükre való tekintettel terhelő kötelezettségek az Eht. 55. § (2) bekezdésének megfelelően a jelen határozat kézbesítését követő 120. napig alkalmazandók.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat felülvizsgálata a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, a Tanácshoz 3 példányban benyújtott keresettel kérhető.

A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincsen.

I n d o k o l á s

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (továbbiakban: **Tanács**) az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: **Eht.**) 14. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 10. § f) pontjában foglalt hatáskörében eljárva, az Eht. 52-57. §-a, a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló módosított 16/2004. (VI. 24.) IHM rendelet (a továbbiakban: **IHM rendelet**), a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8001/2004. (IHK. 8.) IHM tájékoztató (a továbbiakban: **IHM tájékoztató**) alapján lefolytatta a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására irányuló eljárását.

A Tanács az eljárásában alapvetően a következő információkat dolgozta fel: Egyrészt az elektronikus hírközlési szolgáltatóktól (a továbbiakban: szolgáltató) közvetlenül, kérdőíven bekért adatokat (kérdőíves adatok), másrészt piackutatási eszközökkel – az előfizetőktől és a szolgáltatóktól közvetve – beszerzett, a Nemzeti Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NHH) honlapján is hozzáférhető adatokat (piackutatási adatok), továbbá a nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatokat (nyilvános adatok).

A kérdőíves adatoknak a Tanács részére történő rendelkezésre bocsátása érdekében az Eht. 151. § (1) és (2) bekezdései szerint 30 napos adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő valamennyi szolgáltató számára. Az adatszolgáltatásra kötelezett - a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala 2003. december 31-i hatályos nyilvántartása szerinti - 597 szolgáltatóból 562 bocsátott a Tanács számára a tárgyban hatósági eljárásban szükséges döntés meghozatala szempontjából értékelhető adatokat. A Tanács az adatszolgáltatási kötelezettséget nem teljesítő szolgáltatókkal szemben a kötelezettség teljesítésének kikényszerítése érdekében bírságot szabott ki.

Az adatszolgáltatás keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében a Tanács megállapította, hogy e hatósági eljárás kapcsán valamennyi piacon a köztudomású tények alapján az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét. A Tanács az ekként rendelkezésére álló adatokat alkalmasnak találta a piacmeghatározási eljáráshoz szükséges megalapozott döntéshozatalhoz és úgy ítélte meg, hogy az adatszolgáltatást továbbra sem teljesítő szolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségének további kikényszerítése a szolgáltatók mérete, forgalmi és árbevételi adatai alapján az eljárás eredményét nem befolyásolná, azonban annak indokolatlan elhúzódását eredményezné.

A fogyasztói szokások felmérése érdekében a Nemzeti Hírközlési Hatóság megbízása alapján a TÁRKI Rt. 2004. május 12. és 14. között piackutatást végzett „A mobil telefonszolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében” címmel. A TÁRKI Rt. a vizsgálatot a telefonos kérdezéssel alkalmazásával 1000 fős, a magyar társadalmat nem, kor, lakóhely településtípus szerint kialakított reprezentatív mintán végezte el.

A tárgyban hatósági eljárás lefolytatása érdekében a szolgáltatók által szolgáltatott adatokat a Tanács a tényállás tisztázása során értékelte, szükség esetén az érintett szolgáltatókat pontosításra, hiánypótlásra hívta fel.

A Tanács a szolgáltatók és a szélesebb szakmai közvéleménynek a piacelemzési folyamatba történő bevonása érdekében az Eht. 36. § szerinti - egyeztetés az érdekelttel jelentős ügyekben – jogintézmény alkalmazásán túl is több lehetőséget biztosított az alábbiak szerint:

1./ A Tanács az Eht. 24. §-ában rögzített eljárási alapelvek, különösen a törvényesség, egyenlő elbánás, tárgyilagosság, átláthatóság, nyilvánosság érvényesítése érdekében „Az érintett piacok azonosítása, az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzése, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, és a kötelezettségek kiszabása érdekében indult hatósági eljárás során a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa által alkalmazott Módszertan” címmel módszertant (a továbbiakban: **Módszertan**) dolgozott ki, melyet 2004. május 5-i első nyilvánosságra hozatalát követően az arra érkezett észrevételek alapján átdolgozott, majd végleges formában 2004. július 30-án ismételtel megjelentetett internetes honlapján. A Módszertan jelen határozat indokolásának „A” fejezete tartalmazza.

A Tanács a Módszertan alkalmazásával - az eljárási alapelvek érvényesítésén túl - deklarálni kívánta, hogy eljárása során ezen, a jogszabályi környezetnek megfelelő rendelkezéseket önmagára nézve irányadónak tartja. A Tanács a Módszertan nyilvánosságra hozatalával lehetőséget biztosított a piaci szereplők számára a döntések szakmai háttérének áttekintésére.

2./ 2004. június 2-án széleskörű konzultációra került sor a hírközlési piac résztvevőinek bevonásával a piacelemzési munka szakmai tartalmának átfogó ismertetése, időütemezésének bemutatása (beleértve a hazai és EU egyeztetéseket), az addig végzett munka összefoglalása (különös tekintettel a szolgáltatói adatszolgáltatások tapasztalataira), valamint a Módszertan megvitatása témákban. A konzultációról emlékeztető készült, amelyet a Tanács internetes oldalán közzétett.

3./ A Tanács szakmai fórumot is tartott a szolgáltatók, tudományos irányultságú szervezetek és a legszélesebb érdeklődő szakmai kör bevonásával 2004. június 29-én a piacmeghatározás szakmai szempontból központi, illetve újszerű kérdéseinek, úgymint az új szabályozási keretrendszer lényegi elemeinek, a szabályozó hatóság szerepének, feladatainak, a hazai szabályozási környezetnek, a hírközlési piac egyes szakmai kérdéseinek megvitatására.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a) b) és c) pontja alapján a hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacokon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. E kötelezettségének megfelelően a Tanács tárgyban eljárása során a Gazdasági Versenyhivatallal (a továbbiakban: **GVH**) együttműködött, egyeztetett, ennek során a versenyhatóság szakmai álláspontját megismerte. Az együttműködés részletei a határozat Indokolásának „C” fejezetében kerülnek kifejtésre.

Az Eht. 36. § (1) bekezdése [Egyeztetés az érdekeltekkel jelentős ügyekben] a) pontja szerint a hatóság az érintett piacok meghatározásával kapcsolatos, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező, illetve más szolgáltatókra az Eht. szerint előírható kötelezettségek megállapítására és a referenciaajánlatok jóváhagyására vonatkozó határozatának meghozatala előtt legalább 30 nappal közzéteszi a határozat tervezetét, valamint az ezekkel kapcsolatos előkészítő anyagokat, kivéve az érdekeltek által üzleti titoknak minősített adatokat.

Az Eht. 188. § 69. pontja értelmében közzététel: az Eht. által a hatóság által közzétenni rendelt információ hozzáférhetővé tétele a hatóság hivatalos lapjában, az arra vonatkozó eljárás szerint, valamint a hatóság internetes oldalán haladéktalanul.

A törvényi rendelkezéseknek megfelelően a Tanács 2004. augusztus 3-án az NHH honlapján, illetve 2004. szeptember 10-én a Hírközlési Értesítőben közzétette a határozatok tervezetét, valamint az ezekkel kapcsolatos előkészítő anyagokat.

A Miniszterelnöki Hivatalról szóló 148/2002. (VII. 1.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés c) pontja alapján a Miniszterelnöki Hivatal a jogszabályok előkészítésével és kihirdetésével összefüggésben a központi közigazgatás hivatalos lapjainak kiadásáról és terjesztéséről a közvetlen irányítása alatt álló szervezet, a Magyar Hivatalos Közlönykiadó útján gondoskodik. A Tanács a hatóság az internetes oldalán való haladéktalan közzétételt követően intézkedett a határozat-tervezet Hírközlési Értesítőben történő közzététele iránt.

Az Eht. 188. § 69. pontja szerinti közzététel időpontjának, azaz az egyeztetés keretében az Eht. 36. § (2) bekezdése által az érdekeltek számára biztosított 20 napos határidő kezdetének a Tanács a Hírközlési Értesítőben való közzététel napját tekinti.

A Tanács a határozat tervezetével együtt közzétette az ügyben keletkezett előkészítő anyagokat is. A Tanács előkészítő anyagnak minősített minden olyan anyagot, amely a döntés meghozatalának elősegítése érdekében, továbbá az eljárás során a tényállás tisztázása körében készült.

A határozat tervezetének a hatóság internetes oldalán történő közzétételét követően az NHH székhelyén 2004. augusztus 12-én, illetve a Vodafone Rt. távolmaradása miatt 2004. augusztus 18-án is megrendezett szóbeli konzultációkon az ügyféli jogállással rendelkező szolgáltatók kifogásolták, hogy a határozat tervezete érdemben nem véleményezhető, miután a hatóság az egyes szolgáltatók által jelen eljárás keretében az Eht. 51. § (2) bekezdése és 151. § (1) és (2) bekezdése alapján szolgáltatott, üzleti titokká minősített egyes adatokat ezen minőségükből adódóan kitakarta. Az üzleti titok, az Eht. 30. § (5) bekezdésének alkalmazása problémakörét a hatóság megvizsgálta, a kérdés tisztázása érdekében a szolgáltatókat két körben nyilatkozattételre szólította fel:

1. Hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a határozatok tervezeteiben az üzleti titok minősítés folytán kitakarásra került adatok megismerhetővé váljanak az ügyfelek vonatkozásában, egymás számára?
2. Jogaik érvényesítése érdekében szükséges és indokolt-e a többi, a határozatban érintett ügyfél határozatban szereplő, üzleti titoknak minősülő adatainak megismerése?

A szolgáltatók által adott válaszok (a második kérdésre csupán egy szolgáltató, a Pannon GSM Rt. válaszolt) alapján, illetve a Tanács számára az Eht. 30. § (5) bekezdésében biztosított mérlegelési jogkörében eljárva a Tanács azt az álláspontot alakította ki, s 2004. október 14-én kelt, DH-8002-153(154, 155.)/2004. számú leveleiben arról tájékoztatta a szolgáltatókat, hogy nem tartja indokoltnak a határozat tervezetében szereplő, az egyes

szolgáltatókra vonatkozó adatok egymás tekintetében való megismerését, azaz az ügy érdemi elbírálását nem akadályozza, ha az egyes szolgáltatók részére nem bocsátja rendelkezésre a másik két szolgáltató üzleti titokká minősített adatait, az alábbi okból:

A „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi piacon az azon nyújtott szolgáltatás jellegéből fakadóan (tehát abból következően, hogy az adott mobil hálózatban csak az adott szolgáltató tud végződtetni) egyetlen eladó szolgáltató van jelen mindhárom nagykereskedelmi piacon, s az egyik szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókénti minősítését nem befolyásolja a másik szolgáltató(k) által közölt adat. Az ügyfél jogérvényesítése érdekében ezért nem indokolt a másik két mobil szolgáltató üzleti titokká minősített adatainak megismerése, mivel már a piaci jelenlét megalapozza a szolgáltatás jellegzetességéből adódóan a gazdasági erőfölény meglétét.

A határozat-tervezetre az Eht. 36. §-a keretében beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait ezen határozat Indokolásának „D” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltekkel történő egyeztetés során, a beérkezett észrevételek feldolgozását követően az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a Tanács a tárgybani határozatának tervezetét részletes indokolással együtt 2004. szeptember 22-én bejelentette, majd ezt követően 2004. november 29-én tájékoztatást adott az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak, miután a határozat-tervezetben foglaltak hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, tekintettel a Keretirányelv (38) szakaszára, melynek értelmében a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

A Tanács jelen határozatát az Európai Bizottság és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a tervezetekre tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hozta meg.

A részletes indokolásra, illetve a megküldésre vonatkozó szabályokra irányadóak az Európai Bizottságnak a „piacelemzés eredményeinek a Bizottsághoz való eljuttatásával (notifikáció) kapcsolatos eljárásról, a kapcsolatos határidőkről és a Bizottsággal való konzultáció módjáról szóló, 2003. július 23-án kiadott ajánlásában (2003/561/EC) foglaltak. Ezen eljárás részletei a határozat Indokolásának „E” fejezetében kerülnek részletezésre.

Az érdekeltekkel történő egyeztetésre nyitva álló határidő leteltét követően mindhárom mobil szolgáltató élt nyilatkozattételi jogával a Bizottság honlapján közzétett, a szolgáltatók véleményének figyelembevételével átdolgozott határozat tervezetére vonatkozóan. Ezen nyilatkozatok [DH-8002-119, 148, 168/2004.] tartalmukat tekintve az egyeztetés keretében előadottakhoz képest új megállapításokat nem tettek, a szolgáltatók nem hoztak fel olyan, a Tanács által korábban nem ismert tényeket, indokokat, melyek a Tanács tervezett döntését érdemben befolyásolták volna. A nyilatkozatok lényegének ismertetését jelen határozat „F” fejezete tartalmazza, a nyilatkozatok teljes terjedelme az ügyirat részét képezi. A Tanács a Vodafone Rt. nyilatkozatának egyes megállapításai folytán, jelen határozat „D” fejezetében a

Vodafone Rt. észrevételeire adott válaszok egyértelműbbé tétele érdekében egyes megállapításait pontosította.

Az érintett piacok megállapítására, az érintett piacokon fennálló verseny és annak hatékonysága elemzésére, az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségek meghatározására irányuló eljárás egy több egymásra épülő szakaszból álló közigazgatási eljárás. Az Eht. 52. § (1) bekezdése szerint a Tanács azonosítja az érintett piacokat; elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, és amennyiben azokon a verseny nem kellően hatékony, azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, illetve szolgáltatókat; valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, illetve szolgáltatókra a XI-XIV. fejezetben foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra korábban, a jelen piacelemzési eljárást megelőzően jogszabályban megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt. Eljárása során a Tanács a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével járt el.

Az eljárás első lépéseként a Tanács meghatározta az érintett piacokat az IHM rendelet 1. számú mellékletében meghatározott „*Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban*” elnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatából kiindulva.

Az érintett piac meghatározását követő szakaszokban a Tanács – az indokolásban foglaltak szerint - elvégezte az érintett piacokon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzését, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató(k) kijelölését, valamint e szolgáltatókra az Eht.-ban meghatározott körben kötelezettségeket írt elő.

A Tanácsnak a tárgybani eljárásában a döntése meghozatala érdekében elvégzett részletes elemzését az indokolás „B” fejezete tartalmazza az alábbiak szerint:

- I. Piac meghatározása
- II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása
- III. Kötelezettségek kiírása

A Tanács a jelen határozat indokolása „B” fejezetének III. része szerint lefolytatott vizsgálatok alapján a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra a rendelkező rész szerinti az Eht.-nak a „Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kötelezettségei a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon” című XII. fejezetében meghatározott, rendelkező rész szerinti kötelezettségeket róta ki.

A kötelezettségek pontos tartalmát a Tanács a jelen határozat rendelkező részének mellékleteiben határozta meg az alábbiak szerint:

A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat I. számú melléklete, az átláthatóság kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat II. számú melléklete, az egyenlő elbánás kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat III. számú melléklete, a számviteli szétválasztási kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes

szabályokat jelen határozat IV. számú melléklete, míg a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat V. számú melléklete tartalmazza.

Az Eht. 168. § (1) bekezdése értelmében „az Eht. hatálybalépésekor valamely meghatározó piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra az Eht.-ban vagy 2003. december 31-én hatályos, vagy azt követően hatályba lépő más jogszabályban az ilyen szolgáltatóként történt azonosításra tekintettel megállapított kötelezettség – a jelen törvény szerinti eltérésekkel – addig az időpontig alkalmazandó, amikor a hatóság által az 52. § szerint meghatározott, az adott meghatározó piac helyébe lépő valamennyi érintett piacon a hatóságnak a jelentős piaci erővel rendelkező bármely szolgáltatóra az Eht. hatálybalépését követően első alkalommal kötelezettséget előíró határozata szerinti, az 55. § (2) bekezdésében meghatározott átmeneti időszak eltelik.” Az Eht. 55. § (2) bekezdése szerint a Tanács a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót terhelő kötelezettségeket 120 napos átmeneti időtartamra hatályban tartotta.

A jelen határozatot a Tanács a határozat címzett listájában meghatározott szolgáltatók részére kézbesítette, amely szolgáltatók az Eht. 27. § értelmében jelen eljárás során ügyféli jogállással rendelkeznek.

A jogorvoslati jogosultság az Eht. 46. § (1) bekezdésén és 47. § (1) bekezdésén alapul.

A Tanács döntését az Eht 39. § (1) bekezdése alapján teljes ülés keretében hozta meg.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-33. számú határozat
rendelkező részének I. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség
pontos tartalmának meghatározása***

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettség körében kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A jelen kötelezettség a kötelezett szolgáltatót a határozat kézbesítésétől terheli. A kötelezett szolgáltató köteles más elektronikus hírközlési szolgáltató részére „beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtani. E kötelezettség teljesítése érdekében a szolgáltató

- nem vonhatja vissza indokolatlanul a szolgáltatásaihoz, illetve eszközeihez korábban biztosított hozzáférést, továbbá
- gazdaságilag és műszakilag indokolt ajánlat esetén köteles hálózatát más elektronikus hírközlési szolgáltatók hálózatával összekapcsolni, illetve csatlakoztatni.

A fenti kötelezettségek teljesítése során a referencijánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Kormányrendelet szabályait kell alkalmazni.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-33/2005. számú határozat
rendelkező részének II. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt átláthatóság kötelezettség pontos tartalmának
meghatározása***

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 102. § szerinti „átláthatóság” körében kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A kötelezett szolgáltató köteles a „beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi szolgáltatás csúcsidejű és csúcsidőn kívüli díját honlapján nyilvánosságra hozni a költségalapú átlagdíj jóváhagyását, vagy megállapítását követő 15 napon belül, ezt követően változás esetén a változást 30 nappal megelőzően.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-33/2005. számú határozat
rendelkező részének III. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt egyenlő elbánás kötelezettség pontos tartalmának
meghatározása***

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” körében kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A jelen kötelezettség a kötelezett szolgáltatót a határozat kézbesítésétől terheli.

A kötelezett szolgáltató nem tehet különbséget a „beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi szolgáltatás csúcsidejű és csúcsidőn kívüli díjai tekintetében a szolgáltatást igénybe vevő különböző elektronikus hírközlési szolgáltatók között.

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-33/2005. számú határozat
rendelkező részének IV. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt számviteli szétválasztás kötelezettség pontos tartalmának
meghatározása***

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztás” körében kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A jelen kötelezettség a szolgáltatót a határozat kézbesítésétőlterheli oly módon, hogy a kötelezett szolgáltató az Eht. 62. § (1) bekezdésében foglalt határidőig köteles számviteli szétválasztási kimutatását a Tanácshoz jóváhagyás céljából benyújtani.

A szolgáltató által a Tanácshoz benyújtott számviteli szétválasztási kimutatást a Tanács az Eht. 62. § szerinti eljárásában hagyja jóvá.

A Tanács a jelen határozat szerint a kötelezett szolgáltatókra kirótt számviteli szétválasztási kötelezettség alkalmazására vonatkozó elveket, formát, módszert és a kimutatások tartalmát az Eht. 105. § (3) bekezdése alapján – figyelemmel az *elektronikus hírközlési tevékenység elkülönítéséről, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatók számviteli nyilvántartásai elkülönített vezetésének részletes szabályairól szóló 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet* (jelen melléklet alkalmazásában, a továbbiakban: Rendelet) 4. § (1) bekezdésére – az alábbiak szerint határozza meg.

A szolgáltató a számviteli szétválasztás kötelezettségét a Rendelet alapján köteles teljesíteni az alábbi eltérésekkel.

1. A 2. § (1) bekezdésének b) pontja helyett a jelen határozat alkalmazása során *egyéb tevékenység*: a szolgáltató azon üzletága, amely a szolgáltató által nyújtott egyéb, a hozzáférési hálózathoz, az alaphálózathoz vagy a kiskereskedelemhez nem tartozó, nem elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújt. Ide tartozik a berendezések értékesítése, javítása, bérbeadása, a harmadik személy részére nyújtott építési-szerelési szolgáltatások; valamint a hasonló jellegű, más üzletághoz nem tartozó szolgáltatások. Az egyéb tevékenységekhez sorolandó továbbá a befektetett pénzügyi eszközök értéke.

2. A 2. § (2) bekezdésében foglaltak helyett a kötelezett szolgáltató a jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi módon köteles eljárni:

A Rendelet alkalmazása során a jelen határozat *A Tanács határozatában kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása* című V. számú mellékletében foglalt hírközlési szolgáltatások költségszámítására vonatkozó módszertanban foglalt definíciók és modellkövetelmények változatlan tartalommal alkalmazandók.

3. A 4. § (2) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

a) az elkülönítetten vezetett számviteli kimutatások az üzletágak valós bevételeit és költségeit, valamint befektetett tőkéjét tükrözzék;

g) az üzletágak kimutatásai tartalmazzák azon transzfer költségeket és transzferbevételeket, melyek akkor merülnek fel, amikor egy adott üzletág más üzletág szolgáltatását veszi igénybe annak érdekében, hogy saját szolgáltatását nyújthassa, vagy más üzletágnak szolgáltatást nyújt. A kimutatásoknak világosan be kell mutatniuk a szolgáltató üzletágai között ezen és más szolgáltatóknak nyújtott azonos szolgáltatások értékét;

h) a számviteli szétválasztás modelljében a költségfelosztásra a teljesen felosztott költségek módszertana (a továbbiakban: FDC) szerint kerüljön sor. Az FDC módszertan alkalmazása során a kötelezett szolgáltatónak a 14. pontban leírtaknak megfelelően kell eljárnia.

i) a költségfelosztást a múltbeli költségek (a továbbiakban: HCA) és a folyó költségek módszertana (a továbbiakban: CCA) szerint is el kell végezni. A CCA módszernél a beszámolás évében az összekapcsolási díjak költségszámításához használt LRIC modellben alkalmazott eszközátértékelési módszereket kell alkalmazni. Működési költségeket átértékelni nem kell, mivel azok az adott időszak folyó piaci árain kerülnek könyvelésre.

j) a tőkeköltség értékének megállapításánál a beszámolás évére meghatározott WACC-szoró szerinti tartalmat kell alapul venni. A tőkeköltséget nem kell az üzletágakhoz rendelni.

4. 4. § (3) bekezdésében foglaltakat a jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A költségek és ráfordítások felosztásának alapjául szolgáló költségszámítási modellre vonatkozó követelményeket a jelen határozat *A Tanács határozatában kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása* című V. számú melléklete tartalmazza.

5. Az 5. § (2) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A kötelezett szolgáltató által saját üzletága részére nyújtott hálózati szolgáltatás transzferárát a következőképpen köteles meghatározni:

Kötelezettnek a transzferár kialakítása során

a) szabályozott árú termék esetén a megállapított nagykereskedelmi végződtetési díjból kell kiindulnia. A nagykereskedelmi díjat a benyújtott LIRC költségmodell alapján fel kell bontania hálózati elemekre. Amennyiben a szabályozott és a benyújtott díj (egységköltség) eltér, a hálózati elemek egységköltségét a szabályozott/benyújtott díj (egységköltség) arányában (egyes arányban) módosítania kell.

A hálózati elemek módosított egységköltségét a hívásokra (indítás, végződtetés) jellemző átlagos hívásutak alapján kell súlyozni és ez által adódik az egyes kiskereskedelmi hívások Alaphálózat-Kiskereskedelem közötti transzferára.

Kötelezett a nagykereskedelmi értékesítési és számlázási költségeket a transzferárban nem érvényesítheti, tehát a végződtetési díjból ezeket le kell vonnia, továbbá ennek megvalósulását és megfelelőségét részletes kalkulációval és magyarázattal bizonyítania is kell.

Amennyiben a beszámolás évében több szabályozott ár volt érvényben, akkor az adott időszakokra vonatkozó forgalmakkal súlyozott díjak átlagát kell kiindulásnak tekinteni a transzferár kialakítása során.

- b) nem szabályozott áru termék esetén pedig az FDC-CCA módszertan szerinti egységköltséggel kell számolnia. Kötelezett ebben az esetben sem veheti figyelembe a nagykereskedelmi értékesítési és számlázási költségeket.

6. A 6. § (3) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A mobil szolgáltató által elkülönítendő üzletágak

1. Alaphálózat
2. Kiskereskedelem
3. Egyéb tevékenységek

A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó kötelezett szolgáltató az alábbi tevékenységeket köteles a fenti üzletágakra elkülönítetten nyilvántartani:

- a) Az alaphálózat vonatkozásában: a e területre tartozó eszközök fenntartásával, üzemeltetésével és a társszolgáltatóknak nyújtott hálózati szolgáltatások számlázásával kapcsolatos költségeit, bevételeit és befektetett tőkéjét.
- b) A kiskereskedelem vonatkozásában: az e területre tartozó tevékenységek költségeit, bevételeit és befektetett tőkéjét.
- c) Az egyéb tevékenység vonatkozásában: a nem elektronikus hírközlési tevékenységek költségeit, bevételeit és befektetett tőkéjét.

7. A 7. § (1) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A kötelezett szolgáltató köteles üzletáganként elkülönítetten kimutatni a szolgáltatások értékesítésének nettó árbevételét.

8. A 7. § (3) bekezdése b) pontjában foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

- bc) egyéb elektronikus hírközlési kiskereskedelmi tevékenységek bevétele, beleértve a mobilkészülékek eladásából származó bevételt.
- ca) a mobil rádiótelefon szolgáltatáshoz kapcsolódó eszköz bérbeadásból származó bevételt.
- cc) minden, az a) és b) pontokhoz nem rendelhető bevétel.

9. A 8. § (2) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó kötelezett szolgáltató költségeit és ráfordításait az alábbi felosztás szerint köteles kimutatni:

a) Az alaphálózat üzletághoz rendelhető költségek: az alaphálózat kiépítésével, fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységek költsége, beleértve a társszolgáltatóknak értékesített hálózati szolgáltatásokkal kapcsolatos nagykereskedelmi számlázási és egyéb tevékenységek költségét is.

b) A kiskereskedelem üzletághoz rendelhető költségek többek között: az alaphálózattól kapott költségtranszferek; marketing, kiskereskedelmi értékesítési, ügyfélszolgálati és kiskereskedelmi számlázási költségek az előfizetőknek nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosan; értékesített mobil készülékek ELABÉ tartalma, egyetemes szolgáltatással

kapcsolatos befizetés, egyéb kiskereskedelmi költségek.

c) Az egyéb tevékenységhez rendelhető költségek: minden, az a) és b) pontokhoz nem rendelhető költség (működési költségek, értékcsökkenés, ELÁBÉ).

10. A 8. §-ban foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

(3) Az átlagos befektetett tőke kalkulációjánál alkalmazandó módosító tételek

- a) Az Üzleti vagy cégérték összegével mind az immateriális javakat, mind a saját tőke értékét csökkenteni kell.
- b) A Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, amely az éves beszámoló mérlegében a rövidlejáratú kötelezettségek között kerül kimutatásra, a Hosszú lejáratú kötelezettségek között kell számításba venni. Hasonlóan kell eljárni a halasztott kamatfizetési kötelezettségek esetében is.

(4) Az átlagos befektetett tőke részét képező immateriális javak és tárgyi eszközök üzletágakhoz rendelésénél a következőképpen kell eljárni:

- a) meg kell határozni, hogy mely eszközök mely üzletágakat szolgálják, és azokhoz kell az értéküket rendelni,
- b) amennyiben valamely eszköz több üzletágot is kiszolgál, az eszközérték üzletágak közötti megbontásánál ugyanazon eszköz amortizációjának üzletágak közötti arányát kell felhasználni és az eljárást dokumentálni, indokolni.

11. A 9. § (1) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A kötelezett szolgáltató az alábbi kimutatásokat köteles elkészíteni és a hatóságnak benyújtani:

b) átlagos befektetett tőke üzletáganként

d) átlagos befektetett tőke összehasonlítása a vállalati mérlegadatokkal

k) a költségszámítás módszeréről szóló 14. pont szerinti költségszámítási modell elektronikus formában;

12. A 9.§ (2) bekezdése az alábbiak szerint módosul:

Az (1) bekezdés a), b), c), d) pontjában felsorolt dokumentumokat az FDC költségszámítás módszeréről szóló 14. pontban foglaltak szerinti szabályok alkalmazásával, a mellékletben bemutatott szerkezetben kell elkészíteni.

13. A 9. § (3) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

Az (1) bekezdésben felsorolt dokumentumokat az Eht. 62. § (1) bekezdése szerinti határidőig kell a hatóságnak eljuttatni.

14. Az FDC módszertan alkalmazása során a kötelezett szolgáltatónak a következő módon kell eljárnia:

(1) Az FDC (teljesen felosztott költség) modellekben a költségszámítás a szolgáltatók szokásos működése érdekében felmerült, ténylegesen lekönyvelt költségeken és ráfordításokon alapul.

(2) FDC módszertan szerinti költségfelosztásnál az egyes homogén költségkategóriák esetében minden költséget a hozzájuk tartozó költség-meghatározó tényező nagyságának függvényében, egyenes arányban kell a hálózati elemhez/üzleti tevékenységhez hozzárendelni. Az FDC módszertan alkalmazásakor a költségkategóriák teljes költség tömege felosztásra kerül.

(3) A költségfelosztás alapját a tevékenység alapú költségszámítás (Activity Based Costing, ABC) képezi.

(4) A modellépítési lépések CCA-FDC módszer esetén:

A modellépítés **első** lépéseként a szolgáltató meglévő kimutatásaiból ki kell választani azon költségeket, amelyek relevánsak a modellezni kívánt szolgáltatások nyújtásához.

A modellépítés **második** lépése a homogén költségkategóriák meghatározása és a költségek homogén költségkategóriákba sorolása.

A modellépítés **harmadik** lépése a hálózati elemek és üzleti tevékenységek meghatározása.

A modellépítés **negyedik** lépése a befektetett eszközök ártértékelése a berendezés optimalizálás és a folyóáras költségelszámolás elveinek (CCA) figyelembevételével.

A modellépítés **ötödik** lépése a költségek homogén költségkategóriákból a közvetlen költségek hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő felosztása.

A modellépítés **hatodik** lépése az általános költségek hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő osztása a közvetlen költségek arányában.

A modellépítés **hetedik** lépése a hálózati elemek/üzleti tevékenységek költségeinek felosztása az üzletágakra, szolgáltatásokra, szükség esetén útvonal tényezők segítségével.

(5) HCA alapú költségszámítás esetén a szolgáltatót nem terhelik a rendeletben a költségek ártértékelésével kapcsolatos előírások, a modellépítési lépések negyedik lépését nem kell alkalmazni. A homogén költségkategóriák értékét nem kell módosítani. Ennek megfelelően HCA alapú költségszámítás esetén a HCC-k felosztandó költségei megegyeznek a szolgáltatók könyv szerinti értékeivel.

(6) A tőkeköltség CCA-alapú meghatározása során az egyes szolgáltatásokhoz alkalmazott eszköz infrastruktúra nettó helyettesítési értékének, valamint a működő tőkének a beszámolás évére vonatkozó számtani átlagával kell számolni. A tőkeköltség HCA-alapú meghatározása során a beszámolás éve kezdeti és záró időpontjának megfelelő nettó könyv szerinti értékének számtani átlagával, valamint a működő tőkének a beszámolás évére vonatkozó számtani átlagával kell számolni.

15. A 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelethez tartozó mellékletet a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A számviteli kimutatások

Kiinduló eredménykimutatás

1. a) tábla

	Előző év	Tárgyév
1. Értékesítés nettó árbevétele
2. Személyi jellegű és anyagjellegű ráfordítások csökkentve a saját teljesítmény aktivált értékével
3. Értékcsökkenési leírás
4. Egyéb ráfordítások csökkentve az egyéb bevételekkel
5. Üzemi szintű eredmény (1. – 2. – 3. – 4.)
6. Kiegészítő értékcsökkenés
7. Tartási nyereség
8. Folyó költség kiigazításokkal korrigált üzemi eredmény (5. – 6. – 7.)
9. Tőkeköltség (HCA)
10. Tőkeköltség (CCA)

Kiinduló mérleg

1. b) tábla

	millió Ft-ban			millió Ft-ban	
	Előző év	Tárgyév		Előző év	Tárgyév
Eszközök	Források
Befektetett eszközök	Befektetett tőke
Immateriális javak	Saját tőke
Üzleti vagy cégérték korrekció (-)	Üzleti vagy cégérték korrekció (-)
Tárgyi eszközök és beruházások	Hosszú lejáratú kötelezettségek
Befektetett pénzügyi eszközök**	Hosszú lej.köt. korrekció*** (+)
CCA korrekció	CCA korrekció
Forgóeszközök	Egyéb források
Készletek	Rövidlejáratú kötelezettségek
Követelések	Hosszú lej.köt. korrekció*** (-)
Értékpapírok	Céltartalékok
Pénzeszközök	Passzív időbeli elhatárolások
Aktív időbeli elhatárolások
Eszközök összesen*	Források összesen*

*Kötelező egyezőség áll fenn

**Az Egyéb tevékenység üzletághoz kell rendelni

*** A Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettségek

Az 1.a), 1.b) táblák

- előkészítik az éves beszámoló részeinek és a számviteli szétválasztási kimutatások fogalmi rendszerének összekapcsolását, helyet adva a tőkeköltségnek, amely az üzletágakra nem terhelődik

- a vállalat egészére mutatják be a számviteli szétválasztáshoz kiindulásként használt éves beszámoló értékeit, valamint a CCA számítások hatásait. Az ezen táblázatokban szereplő értékeket kell a továbbiakban az üzletágakhoz rendeléshez felhasználni.

Alaphálózat üzletág eredménykimutatása

2. a) tábla

	Előző év	Tárgyév
1. A kiskereskedelemnek nyújtott transzfer bevétele
2. Társszolgáltatóktól kapott összekapcsolási bevétel
3. Alaphálózat egyéb bevétele
A. Bevételek összesen (1. + 2. + 3.)
B. Költségek*
4. Kiegészítő értékcsökkenés
5. Tartási nyereség
C. Folyó költség kiigazítások (4. – 5.)
AE Üzletági Eredmény (A – B – C)

*tőkeköltséget nem tartalmazhat

Alaphálózat átlagos befektetett tőkéje

2. b) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1. + 2. + a)
1. Immateriális javak*
2. Tárgyi eszközök
a) CCA kiigazítás
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)
C. Forgóeszközök (3. + 4. + 5. + 6.)
3. Készletek
4. Követelések
5. Értékpapírok
6. Pénzeszközök
D. Aktív időbeli elhatárolások
E. Céltartalékok
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**
G. Passzív időbeli elhatárolások
H. Záró befektetett tőke (A + B)
I. Nyitó befektetett tőke
ABT Átlagos befektetett tőke***

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket

***nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget*

****év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga (az első beadáskor az Előző évi Átlagos befektetett tőke értéket nem kell kitölteni)*

Alaphálózat üzletág jövedelmezősége

(HCA és CCA módon is kiszámítva)

2. c) tábla

	Előző év	Tárgyév
Eredmény (AE)
Átlagos befektetett tőke (ABT)
Jövedelmezőségi mutató %, (AE/ABT*100)

Kiskereskedelem üzletág eredménykimutatása

3. a) tábla

	Előző év	Tárgyév
1. Előfizetési bevételek
2. Hívásforgalmi bevételek
3. Egyéb kiskereskedelmi bevételek
A. Bevételek összesen (1. + 2. + 3.)
4. Kiskereskedelmi költségek
5. Alaphálózattól vásárolt transzfer
6. Egyéb kiskereskedelmi költségek
B. Költségek összesen (4. + 5. + 6.)*
7. Kiegészítő értékcsökkenés
8. Tartási nyereség
C. Folyó költség kiigazítások (7. + 8.)
KE. Üzletági Eredmény (A – B – C)

**tőkeköltséget nem tartalmazhat*

Kiskereskedelem átlagos befektetett tőke

3.b) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1.+2.+3.)
1. Immateriális javak*
2. Tárgyi eszközök
3. CCA kiigazítások
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)

C. Forgóeszközök (4.+5.+6.+7.)
4. Készletek
5. Követelések
6. Értékpapírok
7. Pénzeszközök
D. Aktív időbeli elhatárolások
E. Céltartalékok
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**
G. Passzív időbeli elhatárolások
H. Záró befektetett tőke (A + B)
I. Nyitó befektetett tőke
KBT Átlagos befektetett tőke***

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga (az első beadáskor az Előző évi Átlagos befektetett tőke értéket nem kell kitölteni)

Kiskereskedelem üzletág jövedelmezősége

(HCA és CCA módon is kiszámítva)

3. c) tábla

	Előző év	Tárgyév
Eredmény (KE.)
Átlagos befektetett tőke (KBT)
Jövedelmezőségi mutató %, (KE/KBT*100)

Egyéb tevékenységek üzletág eredménykimutatása

4. a) tábla

	Tárgyév	Előző év
A. Bevételek összesen
B. Költségek összesen*
1. Kiegészítő értékcsökkenés
2. Tartási nyereség
C. Folyó költség kiigazítások (1. + 2.)
EE Üzletági Eredmény (A – B - C)

*tőkeköltséget nem tartalmazhat

Egyéb tevékenységek átlagos befektetett tőkéje

4. b) tábla

	Előző év dec. 31.	Tárgyév dec. 31.
A. Befektetett eszközök (1.+2.+3.+4.)
1. Immateriális javak*
2. Tárgyi eszközök
3. CCA kiigazítások
4. Befektetett pénzügyi eszközök
B. Működő tőke (C + D – E – F – G)
C. Forgóeszközök (5.+6.+7.+8.)
5. Készletek
6. Követelések
7. Értékpapírok
8. Pénzeszközök
D. Aktív időbeli elhatárolások
E. Céltartalékok
F. Rövid lejáratú kötelezettségek**
G. Passzív időbeli elhatárolások
H. Záró befektetett tőke (A + B)
I. Nyitó befektetett tőke
EBT Átlagos befektetett tőke***

*nem tartalmazhatja az Üzleti vagy cégértéket

**nem tartalmazza a Hosszú lejáratú kötelezettségek következő évben esedékes részét, valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettséget

***év eleji és év végi befektetett tőke értékek számtani átlaga (az első beadáskor az Előző évi Átlagos befektetett tőke értéket nem kell kitölteni)

Átlagos befektetett tőke összehasonlítása a vállalati mérlegadatokkal

5. a) tábla

Befektetett tőke a társasági mérlegben:	Előző év dec. 31.	tárgyév dec. 31.
A. Saját tőke*
B. Hosszú lejáratú kötelezettségek*
C. Fel nem osztott üzleti vagy cégérték (esetleg fel nem osztott eszközök)
D. Hosszú lejáratú kötelezettségek rövid lejáratú kötelezettségekhez átsorolt összege valamint a halasztott kamatfizetési kötelezettség
E. Folyó költség kiigazítások
F. Záró befektetett tőke összesen (A + B – C + D + E)
G. Nyitó befektetett tőke összesen***
H. Átlagos befektetett tőke***
Üzletáganként átlagos befektetett tőke kimutatása**		

I. Alaphálózat
J. Kiskereskedelem
K. Egyéb tevékenység
L. Átlagos befektetett tőke összesen (I + J + K)

* Mérlegből

**Az üzletági átlagos befektetett tőke táblázatokból

***Az első beadáskor az Előző évi értékeket nem kell kitölteni

Összehasonlítás a vállalati eredménykimutatással (üzemi eredmény szintjéig)

5. b) tábla

	1. Bevételek	2. Költségek	HCA üzemi eredmény (1.-2.)	Tartási nyereség	Kiegészítő értékcsökkenés	CCA üzemi eredmény
	Tárgyév	Tárgyév	Tárgyév	Tárgyév	Tárgyév	Tárgyév
Alaphálózat						
Kiskereskedelem						
Egyéb tevékenység						
Üzletágak összesen						
Üzletágak közötti transzferek kiszűrése				-	-	-
Vállalati eredmény- kimutatásban				-	-	-

***A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa DH-664-33/2005. számú határozat
rendelkező részének V. számú melléklete***

***A Tanács határozatában kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség
pontos tartalmának meghatározása***

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 108. § szerinti „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” körében kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a szolgáltató a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A kötelezett szolgáltató a beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban nagykereskedelmi szolgáltatást **költségalapú díj** ellenében köteles nyújtani.

A költségalapú díjat a szolgáltató a jelen mellékletben meghatározott LRIC költségszámítási módszer alkalmazásával köteles kialakítani és azt a jelen határozat kézhezvételétől számított **60 napon belül** a Tanácshoz jóváhagyás végett benyújtani.

A szolgáltató köteles a Tanács számára bizonyítani, hogy az általa kiszámított díjak költségalapúak és azokat a jelen mellékletben meghatározott költségszámítási módszertan szerint alakította ki.

Amennyiben a kötelezett szolgáltató költségalapú végződtetési díjai megfelelnek az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, a Tanács jóváhagyja azokat.

Ha a meghatározott módszertan szerint kiszámított, költségalapú átlagdíj a 2004. dec. 31-i átlagdíjhoz viszonyítva 10%-nál nagyobb díjcsökkenést eredményezne, a Tanács a költségalapú díjak alkalmazását hosszabb időszak alatt, a költségalapú díjakhoz fokozatosan közelítve írja elő.

Amennyiben a költségalapú végződtetési átlagdíj a kötelezett szolgáltatónál a 2004. dec. 31-i átlagdíjhoz képest 10%-ot meghaladó díjcsökkenést eredményezne, a Tanács 10% díjcsökkenést ír elő, azzal a megkötéssel, hogy a megállapított díj a magyarországi mobil szolgáltatók közül ugyanazon időszakra megállapított/elfogadott legalacsonyabb végződtetési átlagdíjat 20%-nál nagyobb mértékben nem haladhatja meg.

Amennyiben a költségalapú végződtetési átlagdíj a kötelezett szolgáltatónál a 2004. dec. 31-i átlagdíjhoz képest 20 %-ot meghaladó díjcsökkenést eredményezne, a Tanács meghatározza, hogy a csökkenést hány év alatt és évenként milyen mértékben kell elérni úgy, hogy az első díjcsökkenés mértéke nem haladja meg a 10%-ot, azzal a megkötéssel, hogy a megállapított díj a magyarországi mobil szolgáltatók közül ugyanazon időszakra megállapított/elfogadott legalacsonyabb végződtetési átlagdíjat 20%-nál nagyobb mértékben nem haladhatja meg. Amennyiben az Eht. 44. § (5) és az Eht. 57. § (1) szerinti időpontokban elvégzett új piacelemzés új körülményeket nem tár fel, akkor a Tanács a fent megállapítottak szerint jár el.

A költségalapú díj benyújtásával egyidejűleg a kötelezett szolgáltató köteles a 2004. december 31-én alkalmazott átlagdíját megadni. A december 31-i átlagdíj az akkor alkalmazott csúcsidejű és csúcsidőn kívüli díjak súlyozása a 2004. évre vonatkozó összes hálózaton kívülről érkező és a mobil szolgáltató hálózatában végződtetett csúcsidejű és csúcsidőn kívüli forgalommal (perc). A számítás során a szolgáltató köteles minden hívásirány tekintetében feltüntetni az alkalmazott végződtetési díjakat.

Amennyiben a kötelezett szolgáltató nem nyújtja be a Tanácshoz költségalapú díjait, vagy a benyújtott kérelem hiányos, nem bírálható el és a Tanács által elrendelt hiánypótlás sem vezetett eredményre, továbbá ha a kötelezett szolgáltató által kialakított díj nem felel meg az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, a Tanács a szolgáltató által alkalmazandó díjak tekintetében az Eht. 108. § (5) bek.-ben foglaltak szerint dönt.

A Tanács által jóváhagyott, vagy megállapított díjat a kötelezett szolgáltató a jelen határozat kézhezvételétől számított 120. nap elteltét követő naptól köteles alkalmazni.

A Tanács a jelen határozat szerint a szolgáltatókra kirótt kötelezettség teljesítésére meghatározott költségszámítási módszert, az alkalmazandó elveket, és formát, az alábbiak szerint határozza meg.

A. Általános szabályok:

A hívásvégződtetés forgalmi szolgáltatásokra vonatkozó szerződések alapján kért ellenértékek tekintetében a jelen határozat szerint kötelezett elektronikus hírközlési szolgáltató köteles a hosszú távú, előremutató különbözeti költségek költségszámítási módszere (LRIC) alapján költségszámítási modellt kialakítani.

A jelen határozatban meghatározott költségszámítási modellek kialakításakor a szolgáltatónak biztosítania kell, hogy az tartalmazza a modell és a számítástechnikai megoldás részletes leírását, a modellben használt fogalmak és megnevezések definícióit, valamint a modell bemenő adatait és kimenő eredményeit, az arra feljogosított harmadik fél – így különösen a hatóság – számára áttekinthető és értelmezhető részletességgel.

A szolgáltató a kialakított és rögzített költségszámítási modelleket köteles az azok értelmezéséhez szükséges minden adattal és nyilvántartással együtt a költségszámítási modell kialakításától számított öt évig, illetve - ha ez későbbi időpont - a modell alapján kiszámított ellenértéket alkalmazó bármely szerződéssel kapcsolatos, a költségszámítási modellel összefüggésben felmerült jogvita jogerős lezárásáig megőrizni. A szolgáltatót a jelen határozat alapján terhelő, a modellek értelmezéséhez szükséges adatok és nyilvántartások megőrzési kötelezettsége nem érinti a más jogszabály által meghatározott megőrzési kötelezettségek teljesítését, így különösen a bizonylatokra vonatkozó, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben előírt megőrzési kötelezettségek teljesítését.

B. A jelen határozat alkalmazásában:

1. Alaphálózat: egy elektronikus hírközlő hálózat forgalomérzékeny összetevője.

2. Alulról felfelé építkező megközelítés (Bottom-Up, B-U): olyan koncepciót foglal magában, amely a modellépítésnél egy teljesen új, a szolgáltató már meglévő hálózatától eltérő hálózatot vesz alapul, amely hatékonyan kihasználja a legújabb technológiákat. A B-U modellt nem lehet megfeleltetni a szolgáltató számláinak, nem a szolgáltató tényleges költségein alapul.

3. Bázisév: a legutóbbi lezárt és auditált pénzügyi év.

4. *Bemenő adat*: A modellben használatos mindazon értékek, amelyek a vállalkozás működésére és a modellezett szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos gazdálkodási tevékenységre jellemzőek. Ezek csak közvetlen értékek lehetnek.

5. *Berendezés optimalizálás elve*: a berendezések optimalizálása révén a meglévő technológia és infrastruktúra elemei a modellezés szintjén mindenhol lecserélésre kerülnek, ahol azok használata nem bizonyul hatékonynak. Figyelembe véve a meglévő csomópontok számát és elhelyezkedését, valamint a rendelkezésre álló technológiát, a berendezés-optimalizálási módosítások a különféle központi és átviteli berendezésekre, valamint a csomópontok jellegére korlátozódnak.

6. *BHT (Busy Hour Traffic)*: az üzemelés egy adott 24 órás tartamán belül a legforgalmasabb 60 perc összes forgalma.

7. *Bruttó érték*: a jelen határozat alkalmazásában az eszköz bekerülési értékét jelöli;

8. *Bruttó helyettesítési érték (Gross Replacement Cost, GRC)*: egy eszköz pótlásának tárgyevi költsége. A bruttó helyettesítési érték akkor tér el az eszköz kezdő beszerzési értékétől, ha az eszköz ára változik.

Tárgyév végi GRC állomány értéke: Átértékelt bázis év végi eszközállomány + tárgyév végéig tervezett bővítő beruházások értéke.

9. *Cellahivatkozásos érték*: Egy másik cella értékének változtatás/módosítás nélküli átvételével kapott érték. (A másik cellára hivatkozik, de nem módosítja a hivatkozás kezdő karaktereként az egyenlőségjel [=] és a pluszjel [+]).

10. *Egyedi eszköz-árindex (Specific Asset Price Index, SAPI)*: a módszer az adott eszköztípus használatbavételét követő valamennyi év bázisárindexével az eszközfajta azonos évre vonatkozó, az új beszerzések miatt lekönyvelt bruttó könyv szerinti értékeit elosztva és azokat összesítve határozza meg az eszközcsoport bruttó helyettesítési értékét, ahol bázisárként az áralkalmazás időpontjában érvényes egységár szolgál. Alkalmazásának feltétele, hogy

- a) a szóban forgó eszköz nem, vagy csak elhanyagolható mértékű technológiai változáson ment keresztül,
- b) a szóban forgó eszközről pontos információk nyerhetők ki a szolgáltatók tárgyi eszköz-nyilvántartásából, és
- c) az adott tárgyi eszköz csoport homogén az árváltozás szempontjából.

11. *Ellenérték*: a költség számítási modell alkalmazásával kiszámított, az egyes szolgáltatások egy egységére jutó költség alapján megállapított díj (átlagdíj).

12. *Felár (mark-up)*: Az árban érvényesített közös költség, melyet a különbözeti költség arányában rendelünk a szolgáltatás hálózati elemeihez. Egyenlő arányú felár (Equal Proportionate Markup, EPMU): a közös költségeket az egyes hálózati elemek különbözeti költségeinek a költségkategória teljes különbözeti költségéhez viszonyított arányában osztja fel.

13. *Felülről lefelé építkező megközelítés (Top-Down, T-D)*: felülről lefelé építkező modellépítési módszer, amely a szolgáltató számviteli és műszaki nyilvántartásaiban szereplő tényadatokat és meglévő elektronikus hírközlési struktúráját használja fel kiindulási pontként.

14. *Felosztandó tétel*: egy homogén költségkategória költségtömege.

15. *Földrajzi Scorched Node topológiai módszer*: olyan modell-építési módszer, amelynek alkalmazása során a meglévő hálózat földrajzi topológiája (azaz a hálózati csomópontok földrajzi elhelyezkedése) nem változik, azaz a központi és az átviteli csomópontok jelenlegi földrajzi helyükön maradnak. Mobil rádiótelefon szolgáltatók esetében a meglévő bázis adó-vevő állomások (BTS) helye nem változik.

16. *Folyóáras értékcsökkenés*: a bruttó helyettesítési érték alapján számított értékcsökkenési leírás.

17. *Folyóáras költségelszámolás (Current Cost Accounting, CCA)*: olyan költségelszámolási módszer, amely az egyes könyv szerinti költségeket, illetve ráfordításokat tárgyévi piaci értékekre alakítja.

18. *Független homogén költségkategóriák*: olyan homogén költségkategóriák, melyek egyedi költségmeghatározó tényezővel rendelkeznek.

19. *Függő homogén költségkategóriák*: olyan homogén költségkategóriák, melyek költségmeghatározó tényezője más homogén költségkategóriák költségtömege.

20. *Hálózati elem*: az elektronikus hírközlési hálózat (költségfelosztás céljára kialakított) részegysége, amit a hálózat egy vagy több rétegében a szolgáltatás biztosításához igénybe vett eszközök csoportja határoz meg.

21. *Hálózati elem különbozeti költsége*: az adott hálózati elemhez rendelt változó költségek és komponens specifikus fix költségek összessége.

22. *Hálózati topológia*: a hálózati csomópontok és összeköttetések módja. (Ha egy elektronikus hírközlő hálózatban n számú csomópont van, számos különböző mód létezik arra, hogy ezek egymáshoz kapcsolódjanak annak érdekében, hogy bármelyik csomópont kommunikálni tudjon bármelyik másikkal.)

23. *Hívásút*: egy meghatározott elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtása során igénybe vett hálózati elemek láncolata.

24. *Homogén költségkategória (homogenous cost category, HCC)*: olyan, azonos jellegű költségeket összesítő költségcsoport, amelynek összetevői

- a) ugyanolyan költségmeghatározó tényezővel rendelkeznek,
- b) ugyanolyan ártendenciáknak (azaz az adott költségcsoport tagjainak ára a vizsgált időszak alatt ugyanolyan mértékben változik) vannak kitéve, és
- c) ugyanolyan költségfüggvénnyel bírnak.

25. *Komponens specifikus fix költség*: olyan költség, amely közvetlenül egy bizonyos hálózati elemnek/üzleti tevékenységnek tulajdonítható, de a költségmeghatározó tényező mennyiségétől független állandó költség.

26. *Költségfüggvények (Cost-Volume Relationship, CVR)*: egyedi költségmeghatározó tényezőkhöz kapcsolódó függvények, amelyek kifejezik a költségmeghatározó tényező és a

költségvolumen közötti összefüggést. A CVR-ek azonosítanak minden változó költséget, komponens specifikus fix költséget, valamint közös költséget.

27. *Költségmeghatározó tényező:* egy adott költség alakulását befolyásoló tényező, amelynek mennyiségi változása és az általa meghatározott költségösszeg változása között függvényszerű kapcsolat létesíthető (Költségfüggvény).

28. *Költségszámítási modell:* költségszámítási módszer és az annak alkalmazására létrehozott számítástechnikai megoldás. A költségszámítási modellhez hozzátartozik a modell és a számítástechnikai megoldás részletes leírása, bemenő adatainak és eredményeinek definíciójával együtt.

29. *Közös költségek:* olyan költségek, amelyek megosztásra kerülnek két vagy több hálózati elem/üzleti tevékenység között, mert kettő vagy több szolgáltatási alcsoportba is tartoznak.

30. *Közvetlen érték:* Hivatkozott elődök, műveleti jelek és operátorok nélküli érték az Excel egy cellájában. (Számértékek esetében ez egy közönséges szám.)

31. *Különbözeti költség (Incremental Cost, IC):* egy meghatározott teljesítmény-növekmény biztosításából fakadó költségek, amennyiben egy bizonyos szintű teljesítményt (amely lehet nulla is) már biztosítanak. Ennek megfelelően a különbözeti költségeket olyan költségként határozhatjuk meg, amely egy hálózati elemhez vagy azon keresztül szolgáltatáshoz tartozó teljesítménynövekmény biztosításának elmaradásával kerülhető el (azaz takarítható meg).

32.a *Makrofüggvény-érték:* Ez egyenértékű a Számított értékkel azzal a különbséggel, hogy itt a makroval definiálunk egy függvényt/operátort.

32.b *Makroprogram-érték:* A makro-program közbenső számítása vagy végeredménye kiírva/eltárolva egy munkalapcellában. (Számértékek esetében ez egy közönséges szám.)

33. *Minimum hálózat:* LRIC módszertan szerinti költségelszámolás esetén az a hálózati kiépítettség minimum, melynek költségét a modellezés során fix költségnek kell tekinteni.

34. *Mobilitás:* vagy hívásátadás egy már folyamatban lévő hívás átkapcsolása egy másik csatornára, vagy cellára. A hívásátadások egy BSC-n belül vagy kívül is történhetnek.

35. *Modern ekvivalens eszköz (Modern Equivalent Asset, MEA):* lényeges technológiai változáson keresztül ment vagy már nem gyártott eszközt helyettesítő, hasonló tulajdonságokkal, paraméterekkel rendelkező, hasonló, vagy szélesebb funkcionalitással rendelkező berendezés.

36. *Múltbeli költségelszámolás (Historic Cost Accounting, HCA):* ez a módszer lekönnyelt értéken [történeti költségként, azaz Historic Cost-ként (HC)] veszi számba a költségeket/ráfordításokat. A múltbeli költség az eszköz kiváltási értékeként használható, ha az eszköz

- a) élettartama viszonylag rövid,
- b) nem megy keresztül jelentős árváltozáson,
- c) nem megy keresztül jelentős technológiai változáson, és
- d) az átértékelés elhanyagolható hatással lenne a vállalat költségeire.

37. *Működő tőke (Working Capital, WC)*: a forgóeszközök értéke növelve az aktív időbeli elhatárolásokkal, csökkentve a rövid lejáratú kötelezettségek, passzív időbeli elhatárolások és a céltartalékok együttes összegével. A rövidlejáratú kötelezettségek között nem kell figyelembe venni a hosszú lejáratú kötelezettségek következő évi törlesztő részleteként átvezetett összeget és a halasztott kamatfizetési kötelezettséget.

38. *Nettó érték*: a bruttó érték kumulált amortizációval csökkentett értéke.

39. *Paraméter*: A modellben használatos mindazon értékek, amelyek a modellezett szolgáltatás költségeinek kiszámításához szükségesek, de nem a vállalkozás belsőjéből eredő értékek. (Ilyenek lehetnek makrogazdasági mutatók, feltételezésen alapuló vagy választható értékek, stb.)

40. *Pénzügyi tőkemegőrzés módszer (Financial Capital Maintenance, FCM)*: alkalmazása esetén a társaság valós pénzügyi tőkéjét és funkcióinak folyamatos finanszírozására való képességet őrzi meg. A tőke akkor számít megőrzöttnek, ha a részvényesek tőkéje reálértékben olyan szinten áll az időszak végén, mint az időszak elején. Az FCM alapú költségelszámolás esetében ezért a modell költségalapja tartalmazza a pénzügyi tőke vásárlóerejének a megőrzését biztosító ráfordításokat is. Az FCM mint tőkemegőrzési módszer azt jelenti, hogy a modell költségalapja: $= OPEX_t + DEP_t + SDEP_t + WACC \times (NRC_t + WC_b) - TN_t$, ahol

- a) t: tárgyév,
- b) b: bázisév
- c) OPEX (Operating Expenditures) a működési költségek/ráfordítások,
- d) DEP (Depreciation) az értékcsökkenés,
- e) SDEP (Supplementary Depreciation) a kiegészítő értékcsökkenés (a bekerülési érték alapján számított, és a folyóáras érték alapján kalkulált értékcsökkenés különbözete),
- f) WACC (Weighted Average Cost of Capital) a súlyozott átlagos tőkeköltség,
- g) NRC (Net Replacement Cost) a nettó helyettesítési érték,
- h) WC (Working Capital) a működő tőke, és
- i) tartási nyereség $TN_t = NBV_b * [(GRC_t - GRC_{t-1}) / GBV_b]$

41. *Részletes eszközértékelés (Detailed Asset Revaluation, DAR)*: a módszer az eszközök fizikai mennyiségének és az áralkalmazás évében érvényes beszerzési árának szorzata révén határozza meg az eszköz bruttó helyettesítési értékét. Az eszköz mennyiségének meghatározása történhet közvetlen számbavétellel, szakértői becslés vagy statisztikai minta alapján. Alkalmazása akkor javasolt, ha

- a) az adott eszközcsoport árváltozás szempontjából nem homogén, vagy
- b) az adott eszköz vagy eszközcsoport jelentős technológiai változáson ment keresztül, vagy
- c) az adott eszközre vagy eszközcsoportra vonatkozólag nem nyerhetők ki pontos információk a szolgáltató tárgyi eszköz nyilvántartásából.

42. *Súlyozott átlagos tőkeköltség (Weighted Average Cost of Capital, WACC)*: az a minimum kamatláb névérték, amelyet a tőkének ki kell termelnie (az iparági kockázati osztály szerinti korrekciót és a tőkeáttételi szintet, azaz az idegen tőke és saját tőke arány figyelembevételét követően) ahhoz, hogy az iparágban verseny alakuljon ki a tőkebefektetés terén.

43. *Számított érték:* Műveleti jeleket vagy módosító operátorokat tartalmazó cellatartalom alapján kapott cellaérték.

44. *Számvitel-alapú eszközérték és értékcsökkenés számítási módszer:* a CCA elszámolási modellek esetében a nettó helyettesítési érték és a folyóáras értékcsökkenés meghatározásának módszere. A módszer kiindulási alapja az egyes eszközök GRC-je. A módszer a GRC alapján úgy állapítja meg a tárgyév végi nettó helyettesítési értéket, hogy annak a tárgyév végi GRC-hez viszonyított aránya egyenlő legyen a bázisév végi nettó és bruttó könyv szerinti eszközértékének arányával .

$$\frac{NRC_{t \text{ év végi}}}{GRC_{t \text{ év végi}}} = \frac{NBV_{b \text{ év végi}}}{GBV_{b \text{ év végi}}}$$

A módszer a GRC alapján úgy állapítja meg a folyóáras értékcsökkenést, hogy annak GRC-hez viszonyított aránya egyenlő legyen a bázisévi összes könyv szerinti értékcsökkenés és bázis évi átlagos bruttó érték arányával.

$$\frac{écs_t}{GRC_{t \text{ átlag}}} = \frac{écs_b}{GBV_{b \text{ átlag}}}$$

45. *Tárgyév:* a díjszámításra vonatkozó tárgyév a díjak alkalmazásának első éve.

46. *Tevékenység alapú költségszámítás (ABC):* a szolgáltató ténylegesen felmerült költségeinek a szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó, az adott szolgáltató által ténylegesen végzett tevékenységekhez rendelése költségmeghatározó tényezők alapján és ezek felosztása szolgáltatásokra tevékenységmeghatározó tényezők alkalmazásával.

47. *Tőkeköltség:* az egyes szolgáltatások nyújtásához szükséges tőke finanszírozásának költsége, melynek különböző szolgáltatásegységekre jutó részei beépülnek az adott szolgáltatás ellenértékébe. A tőkeköltséget úgy kapjuk meg, ha a súlyozott átlagos tőkeköltséget (Weighted Average Cost of Capital, WACC) megszorozzuk a szabályozás alá vont szolgáltatás nyújtásához használt - üzleti vagy cégérték nélküli - befektetett eszközök éves átlagos nettó könyv szerinti értékével (átértékelt eszközök esetén a szabályozás alá vont szolgáltatás nyújtásához használt - a hatékonysági, berendezés-optimalizálási és MEA kiigazításokkal korrigált - éves átlagos nettó helyettesítési értékkel), a befejezetlen beruházások tárgyévi átlagos eszközértékével és a működő tőke éves átlagos értékével.

41. *Útvonal tényezők:* egy adott szolgáltatás nyújtásában részt vevő hálózati elemek számát jelző mutató.

42. *Útvonal mátrix:* az egyes hálózati elemek adott szolgáltatások által történő átlagos igénybevételét szemlélteti. A mátrix arra szolgál, hogy egy összetevő költségét egyetlen perc alapú költségbe fogja össze. Ezek a költségek ezután az összetevőknek egy adott szolgáltatás általi igénybevétele szerint összegzendők.

43. *Üzleti tevékenységek:* A vállalat üzleti folyamatainak részegységei.

44. *Változó költség (Variable Cost, VC):* az a költség, amely a költségmeghatározó

tényezővel együtt változik és közvetlenül egy bizonyos hálózati elemnek vagy üzleti tevékenységnek tulajdonítható.

C. Tőkeköltségszorzó

A költség-számítások során alkalmazandó tőkeköltség-szorzó értéke:
mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltató esetében 17,5 százalék.

A hálózati szolgáltatások költség-számítására vonatkozó szabályok részletes követelményrendszere

D/1. A KÖVETELMÉNYRENDSZER CÉLJA

Jelen követelményrendszer célja, hogy a jelen határozat által kötelezett szolgáltatók számára az alkalmazandó - LRIC alapú - költség-számítási módszer alkalmazásával kapcsolatban részletes útmutatást adjon.

D/2. ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

A költségek és ráfordítások felosztásának szolgáltatók által követendő alapelve az ok-okozati elv, tehát a költségeket és ráfordításokat úgy kell felosztani, hogy azokat a szolgáltatásokat és termékeket terheljék, melyek felmerülésüket okozzák.

E. A LRIC KÖLTSÉGSZÁMÍTÁSI MÓDSZER

E/1. A módszertan jellemzői

1. LRIC modellek készítésekor a szolgáltatóknak olyan modelleket kell kidolgozniuk, amelyek az egyes hálózati elemek különbözeti költségét számítják ki. Ehhez a szolgáltatónál a meglévő infrastruktúra működtetése mellett felmerült tényleges költségeket és ráfordításokat a működés hosszú távon feltételezett hatékonysági és kapacitásbeli tényezőinek módosítása, különböző, a későbbiekben részletezett berendezés-optimalizálási feltételezések és a folyóáras költség-számolás elve figyelembevételével szükséges átértékelni.

2. A szolgáltatók által kidolgozott LRIC modelleknek felülről lefelé építkező megközelítést kell alkalmazniuk.

E/2. Hatékonyság

3. A szolgáltató költségmodelljének a meglévő hálózati topológiára épülő hatékony szolgáltató költségeit kell tartalmaznia és a szolgáltatónak ezt bizonyítania kell.

4. A szolgáltató az alábbi módszerek közül választhat hálózata hatékony működésének bizonyításához:

- a) alulról felfelé építkező (B-U) műszaki modellek;
- b) működési statisztikák alkalmazása az LRIC modellben vagy
- c) összehasonlító vizsgálat.

A hatékonyság-kiigazítást HCC-nként önálló tétellel meg kell jeleníteni a modellben. A hatékonyság-kiigazítás nem eredményezhet költségnövekedést.

Amennyiben a szolgáltató összehasonlító vizsgálatot bizonyítja hatékonyságát, a felhasznált adatkészletet a releváns különbségekhez (pl. a hasonlítás alapjául vett szolgáltató hálózatának méretéhez) kell igazítani.

E/3. Az LRIC modellépítési lépések

5. A modellépítés első lépéseként a szolgáltató meglévő kimutatásaiból ki kell választani azon költségeket, amelyek relevánsak a modellezni kívánt szolgáltatások nyújtásához.

A modellépítés második lépése a homogén költségkategoriók meghatározása és a költségek homogén költségkategoriókba sorolása.

A modellépítés harmadik lépése a hálózati elemek és üzleti tevékenységek meghatározása.

A modellépítés negyedik lépése a befektetett eszközök átértékelése a berendezés optimalizálás és a folyóáras költségelszámolás elveinek (CCA) figyelembevételével és a működési költségek módosítása.

A modellépítés ötödik lépése a költségfüggvények kialakítása a költségek homogén költségkategoriókból hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő felosztása érdekében.

A modellépítés hatodik lépése a közös költségek hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő osztása és az egységköltségek meghatározása.

A modellépítés hetedik lépése a hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségeiből a szolgáltatások egységköltségének meghatározása az útvonal tényezők segítségével.

E/4. A költségmodellek adatforrásai

6. A modell bázisévi adatai a modellt építő szolgáltató legfrissebb, lezárt, auditált számviteli adatai. A modellhez szükség van továbbá a bázisévet megelőző év végi auditált mérlegadatokra is.

7. A költségalap csak olyan költségeket és ráfordításokat tartalmazhat, amelyek a jelen határozat hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtása miatt merülnek fel. A kizárásra kötelezett költségtömeg elkülönítése egy e célra létrehozott technikai jellegű tevékenységhez rendelendő.

8. A modell dokumentációjának részletes listát kell tartalmaznia mindazon kis- és nagykereskedelmi termékről/szolgáltatásról, amelyek a különbözeti költség meghatározása során kizárásra kerültek.

9. A pénzügyi, a naturáliákban kifejezett üzemeltetési és forgalmi adatoknak ugyanarra a bázisévre kell vonatkozniuk, és két teljes évre vonatkozó előrejelzéseket kell tartalmazniuk, annak érdekében, hogy garantálják, hogy a hálózat kiigazítása az indokolt megnövekedett kapacitási követelmények figyelembevételével megtörtént.

E/5. A homogén költségkategoriók kialakítása

10. A költségalapot alkotó költségek a modellben homogén költségkategóriákba (HCC) sorolandók. Minden egyes homogén költségkategóriának egyedi költségmeghatározó tényezővel, egyedi ártendenciával és hozzárendelt egyedi költségfüggvénnyel (CVR) kell rendelkeznie. Egy CVR több HCC-hez is hozzárendelhető.

11. A HCC-k a következő költségtípusonként kategorizálандók:

- a) tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült tőkeköltségek (WACC),
- b) tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült értékcsökkenési költségek (DEPR),
- c) működő tőkével kapcsolatos költségek (WC),
- d) működési költségek és ráfordítások (OPEX),

Egy homogén költségkategória a jelen bekezdés a), b), c) és d) pontjában említett költségfajták közül csak egyet tartalmazhat.

12. További követelmény, hogy az OPEX személyi jellegű költségei és ráfordításai (OPEX pay) külön költségkategóriá(k)ba kerüljenek, elválasztva az egyéb működési költségektől és ráfordításoktól (OPEX non-pay). Ez utóbbin az anyagjellegű ráfordításokat és az egyéb ráfordítások és egyéb bevételek egyenlegét értjük.

13. Minden egyes homogén költségkategóriát egyértelműen be kell sorolni a független vagy függő kategóriákba, azokat a CVR-eket pedig, amelyekre ezek támaszkodnak, dokumentálni kell.

14. A működő tőke mértékének alapját a bázisév átlaga képezi. Az átlag a működő tőke év eleji, valamint év végi értéke számtani átlagaként számítandó.

15. A tőkeköltség számításánál az NRC tárgyévi számtani átlagát kell figyelembe venni.

16. A kötelezett szolgáltató által benyújtott modellekben számvitel-alapú módszert kell használni a tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült nettó eszközérték számítása és az értékcsökkenési költségek számítása tekintetében.

17. A modellekben a befektetett tőke finanszírozását a pénzügyi tökemegőrzés (FCM) módszerrel kell biztosítani.

18. A befejezetlen beruházással kapcsolatos költségek esetén értékcsökkenési leírás nem számolható el, de a tőkeköltség számításakor az eszköz bruttó értéke figyelembe veendő.

19. Pénzügyi lízing konstrukcióban vásárolt eszközök költségei a WC és DEPR homogén költségkategóriákban kell, hogy megjelenjenek, az OPEX költségkategóriákban - a halmozódás elkerülése végett - nem. Amennyiben ettől a szolgáltató mégis eltérni kényszerül, a modell dokumentációjának részletes magyarázattal kell szolgálnia az eltérés okairól, megvalósításáról és a költségalapra vonatkozó hatásáról.

20. Működési lízing konstrukcióban vásárolt eszközök költségei az OPEX homogén költségkategóriákban kell, hogy megjelenjenek, a DEPR és WC költségkategóriákban - a halmozódás elkerülése végett - nem.

E/6. Az összekapcsolási szolgáltatásokhoz tartozó hálózati elemek és tevékenységek meghatározása

21. A mobil rádiótelefon szolgáltatók hálózati elemeit az alábbi szerkezetet követő költségmodellben lehet megadni:

BTS (Base Transceiver Station = Bázis adóvevő állomás) - infrastruktúra,
BTS - TRX (BTS Transceiver = BTS Adóvevő),
BSC (Base Station Controller = Bázisállomás vezérlő),
MSC (Mobile Switching Centre = Mobil kapcsolóközpont),
HLR (Home Location Register = Honos helyregiszter), összekapcsolási pont,
BTS-BSC átvitel,
BSC-MSC átvitel,
MSC-MSC átvitel,
SMS központ (SMSC),
hálózat menedzsment rendszerek,
hálózati szolgáltatások forgalommérő/számlázó rendszere,
egyéb hálózati elemek.

E/7. Folyó költségekre történő átértékelés

22. Az LRIC modellek mögött rejlő hálózati topológiának a földrajzi Scorched Node megközelítésen kell alapulnia.

23. Az LRIC modellezési alapelveknek megfelelően a költségek által leírt elektronikus hírközlő hálózatnak optimális költség szinten kell működnie, ezért a modelleket a berendezés-optimalizálás elve alapján kell elkészíteni. Az effajta berendezés-optimalizálás nem eredményezhet összességében magasabb költségeket a teljes költségtömegre vonatkozóan.

24. Valamennyi szolgáltató köteles a berendezés optimalizálási feltétel modellben történt figyelembevételét bizonyítani.

25. A berendezés-optimalizálásnak a hálózat teljes egészére ki kell terjednie oly módon, hogy amennyiben az egyik csomópontnál végrehajtott optimalizálás költségcsökkentést idéz elő, úgy a működési kiadást vagy tőkeköltséget érintő, egyéb csomópontoknál elérhető minden ebből származó költségmegtakarítás is érvényesítendő.

26. Ahol egy adott terület optimalizálása érint egy másik területet, ott a berendezés optimalizálás hatását át kell vezetni HCC-ről HCC-re és CVR-ről CVR-re.

27. Az optimalizálás alacsonyabb költséget eredményezhet úgy is, hogy OPEX jellegű költségek kerülnek módosításra.

28. Az átértékelésnél a szolgáltató az alábbi módszerek közül választhat:

a) Tárgyi eszközök esetében:

- aa) Eszköz Árindex Módszer (SAPI),
- ab) Részletes Eszköz Átértékelés Módszer (DAR),
- ac) Modern Ekvivalens Eszköz Módszer (MEA),
- ad) Múltbeli Költségek Módszer (HC);

b) OPEX költségek esetében:

- ba) OPEX-non pay jellegű HCC-knél: tárgyévi kormányzati MNB termelői árindex előrejelzés,
- bb) OPEX-pay jellegű HCC-knél: a vállalat tárgyévre tervezett béremelése (%).

29. Az alkalmazandó módszertan(ok) kiválasztását a szolgáltató végzi, ám eszköz-költségek esetében figyelembe kell vennie az egyes módszertanok definíciójában szereplő alkalmazhatósági feltételeket. Minden eszközátértékelést a modell dokumentációjában áttekinthetően szerepeltetni kell.

30. MEA módszer az átértékelésnél akkor használható, ha tárgyévét követően (azt is figyelembe véve) 3 éven belül a szolgáltató a meglévő eszközt le kívánja cserélni, ami a fenntartási, üzemeltetési költségek várható csökkentésével jár.

MEA alkalmazása esetén

- a) a MEA választást indokolni kell. A modern ekvivalens eszköz funkcionális jellemzőit, árát ismertetni kell.
- b) a többletfunkciónak tulajdonítható költséget le kell választani az eszköz beszerzési értékéről,
- c) a modern ekvivalens eszköz alacsonyabb fenntartási, üzemeltetési költségei szerint az OPEX HCC-eket is módosítani kell.

Mind a b.), mind a c.) típusú kiigazítást dokumentálni kell.

31. A tartós élettartamú eszközök eszköz-átértékelését tárgyév végére kell elvégezni. A tárgyév eleji helyettesítési érték megegyezik a tárgyév megelőző év végi (előző évi LRIC beadvány szerinti tárgyév végi) helyettesítési értékkel.

32. A tárgyévi beruházások értékénél csak a bővítő beruházásokat szabad figyelembe venni, a pótló beruházást nem, amennyiben az átértékelt eszközök értékében a pótlásra kerülő eszközök értékét a modell figyelembe vette.

33. Minden kapcsolóközponti, illetve egyéb berendezés elhelyezésére szolgáló épületben a berendezés MEA eszközre történő cseréje miatt keletkező kihasználatlan belterületet nulla GRC-n kell értékelni, kivéve, ha indokolt és dokumentált az ilyen terület figyelembevétele.

E/8. Költségfüggvények kialakítása

34. A CVR-eknek a szolgáltató beszállítókkal szembeni vásárlóereje növekedésének és/vagy a méret-/választék-gazdaságosság megragadásában konvex összefüggéseket kell mutatniuk. Amennyiben a CVR-ek egyenes vonalú összefüggést mutatnak, a CVR-t teljes részletességgel alá kell támasztani, hogy miért is nem érvényesül a méret-/választék-gazdaságosság, illetve a vásárlóerő hatása.

35. A szolgáltatók az alábbi módszerek közül egyet vagy többet is felhasználhatnak a költségfüggvények előállítására:

- a) műszaki/szimulációs modellek,
- b) statisztikai tanulmányok,
- c) interjúk/terepfelmérés,
- d) összehasonlító vizsgálatok.

36. A modelldokumentáció részeként a szolgáltatóknak be kell nyújtaniuk a fentebb említett modelleket, felméréseket, interjúkat, a kutatások és összehasonlító vizsgálatok során használt eljárást és azok eredményeit.

37. Amennyiben a HCC-k tartalmazzák a modelltől kizárt szolgáltatások költségeit, a

kizárando szolgáltatások vonatkozó költségét a CVR-ek segítségével kell eltávolítani a költségalapból.

E/9. Közös költségek kezelése

38. A homogén költségkategóriákban definiált közös költségek százalékos arányait dokumentálni kell.

39. A közös költségeket az EPMU módszerrel kell a hálózati elemek/üzleti tevékenységek között felosztani. Amennyiben a költségkategóriának nincsen változó költsége, úgy a szolgáltatónak meg kell határozni, hogy mely hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre nézve közös a költség és ez alapján kell a felosztást elvégezni. Utóbbi esetben a költségszámítás dokumentációjában részletesen ki kell fejteni, hogy az adott közös költség mely hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre nézve közös.

E/10. Hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének kiszámítása

40. A hálózati elemek/üzleti tevékenységek teljes költségtömege a HCC-k különbözeti költségéből (változó költségek + komponens specifikus fix költségek) és a felosztott közös költségek összegéből adódik.

41. A hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének meghatározása a hálózati elemhez/üzleti tevékenységhez rendelt teljes költségtömeg és a tárgyévben felmerülő éves vonatkozó szolgáltatásmennyiség hányadosaként történik. Amennyiben egy hálózati elemhez több, eltérő mértékegységű szolgáltatásmennyiség tartozik, a hálózati elem költségtömegét arányosítással meg kell osztani a szolgáltatások között és ezután szolgáltatásonként külön-külön egységköltséget kell megállapítani.

42. Az adott időszakban értékesítésre kerülő szolgáltatásmennyiséget a szolgáltató átlátható, objektív információkkal alátámasztott számításokkal köteles hitelesíteni. Abban az esetben, ha a felmerülő szolgáltatásmennyiség értéke objektív információkra épülő számítások alapján nem határozható meg, a szolgáltató becslést alkalmazhat. Ez utóbbi esetben a szolgáltató köteles a becslés alapjául szolgáló paramétereket és feltételezéseit áttekinthető módon rögzíteni olyan formában, hogy azok az arra jogosult harmadik fél számára értelmezhetőek legyenek.

E/11. Útvonal tényezők és útvonal mátrix

43. A hálózati elemek egységköltségeiből az adott szolgáltató szolgáltatásainak egységköltségei a hívásút elemzése során kiszámított útvonal tényezők segítségével kerülnek kiszámításra.

44. A felhasznált útvonal tényezőknek a bázisév adatain, a felhasznált forgalmi adatoknak a bázisévet követő két évre vonatkozóan meghatározott előrejelzéseken kell alapulnia. A modelldokumentációnak tartalmaznia kell olyan információkat, amelyek alátámasztják az esetleges hálózati mintavételezés statisztikai megalapozottságát. Az útvonal tényezőknek összhangban kell lenniük a megadott forgalmi előrejelzésekkel.

45. A hálózati elemek és üzleti tevékenységek különbözeti költségei az adott szolgáltató termékeire/szolgáltatásaira a hívásút során felhasznált hálózati elemek (útvonal tényezők) segítségével kerülnek felosztásra. Ennek legegyszerűbb segédeszköze az útvonal mátrix.

46. A szolgáltatások átlagos útvonalának meghatározásához a következő lépések elvégzése szükséges:

- a) a lehetséges hívásutak meghatározása szolgáltatásonként,
- b) az egyes útvonalak igénybevételéhez tartozó %-os valószínűség meghatározása,
- c) az egyes útvonalakhoz tartozó hálózati elemek azonosítása minden szolgáltatás esetében,
- d) a hálózati elemek súlyozott átlagos használatának kiszámítása, az átlagos hívásút meghatározása.

47. A szolgáltatások forgalmi adatait összekapcsolva az adott összetevők igénybevételével előáll egy összetevő teljes igénybevételi aránya. Egy összetevő percalapú különbözeti költségének megállapításához az egyes elemek különbözeti költségét osztani kell az összetevő teljes igénybevételi arányával.

48. A szolgáltatások különbözeti költsége az igénybe vett összetevők percalapú különbözeti költségének és a szolgáltatás minden egyes összetevőre vonatkozó útvonal tényező szorzataként előálló költségének összegéből adódik.

49. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell az útvonal mátrix meghatározására vonatkozó módszertan leírását, illetve - amennyiben az útvonal mátrix statisztikai eljárásokkal kerül meghatározásra - a felhasznált módszer érvényességét tesztelő próbák eredményét.

E/12. A modellel szemben támasztott részletes funkcionális követelmények és a modell dokumentációja

50. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell a költségalapba bevont és az abból kizárt lakossági és nagykereskedelmi termékek/szolgáltatások pontos listáját. Amennyiben egy adott lakossági (előfizetői) termék/szolgáltatás nem része a költségalapnak, ezt a szolgáltatónak megfelelő módon indokolnia kell.

51. Olyan modellt kell kidolgozni, amely tartalmazza a következő táblázatban bemutatott rétegek szerint felépülő számítási modellt, valamint amelynek része egy, a költségfüggvények kialakításához használt műszaki alapmodell és a folyóáras költségelszámolás kalkulálását segítő almodell is.

Szint	Leírás
Kivonatoló, átalakító és feltöltési szint (KÁF)	Adatot nyer ki a különböző adatforrásokból (főkönyv, tárgyi eszköz nyilvántartás, B-U műszaki modellek, forgalmi adatok stb.), és ezekkel tölti fel az alap adatbázist/adatállományt.
Adatszint	Az adatbázisban lévő adatokat jól strukturált adattáblákban tárolja. A felhasználók alapadatait is tartalmazza (pl. bejelentkezési adatok, fizikai elhelyezkedési adatok, kiinduló lista stb.).
Üzleti szint	A kalkulációk lényegét tartalmazza, és az érvényes adatállományon alapszámításokat végez.
Felhasználói szint	Lehetővé teszi a felhasználó számára, hogy megnyissa, módosítsa és szerkessze az adatállományt, lefuttassa a modellt, és elemezze a kapott eredményeket.

52. A szolgáltatóknak MS Excelben kell költségmodelljeiket a szabályozónak benyújtaniuk.

53. Az alkalmazásokkal kapcsolatos követelmények:

- a) A modell mellé csatolni kell a rendszerkövetelmények leírását, amely tartalmazza
 - aa) az alkalmazások alapjául szolgáló operációs rendszert (azaz Windows NT, Windows 2000, Windows XP stb.)
 - ab) az alapul szolgáló alkalmazás verziójának pontos meghatározását (azaz MS Excel 98, MS Excel 2000 stb.)
 - ac) a merevlemezre mentett futtatáshoz szükséges környezetet (szükséges-e és ha igen, akkor milyen környezetet (pl. könyvtárszerkezetet) kell létrehozni, és hogyan kell abba behelyezni [lementeni] a modellt ahhoz, hogy annak működését és megfelelőségét a hatóság képviselői vizsgálni tudják).
- b) A modell a beadványpéldányról csak olvasható (read only) formában nyitható meg a benyújtott modell és az adatok épségének megőrzése érdekében.
- c) A modell átláthatósági vizsgálatának érdekében úgy kell azt elkészíteni, hogy futtatható legyen a beadványpéldánytól eltérő helyen (írható/writable) környezetben (merevlemez/HDD) is. Az ehhez szükséges környezet létrehozásához szükséges információkat a dokumentációban fel kell tüntetni.
- d) A modell csak világosan megjelölt és feloldható rejtett sorokat vagy oszlopokat tartalmazhat.
- e) A modell csak világosan megjelölt és feloldható rejtett munkafüzeteket tartalmazhat.
- f) A cellákat és a munkafüzeteket nem szabad védelemmel ellátni (jelszóval vagy más módon) és nem szabad zárolni sem.
- g) A képleteknek láthatóknak kell lenniük.
- h) A makróknak hozzáférhetőknak, és read only körülmények között is futtathatóknak kell lenniük.
- i) A modell dokumentációjának teljes körű logikus levezetést kell tartalmaznia.
- j) Ha a modellt a szolgáltató megbízásából független tanácsadó készíti el, ezt a felet fel kell kérni, hogy tegye lehetővé, hogy a hatóság és a hatóság által bevont tanácsadók hozzáférjenek a modellhez. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell a szolgáltató és tanácsadójának írásos nyilatkozatát arról, hogy hozzájárulnak ahhoz, hogy a modell vizsgálatában előbb felsorolt, érintett felek hozzáférhessenek a modellhez. A hatóság és a hatóság által bevont tanácsadóknak titoktartási megállapodásokat kell aláírniuk mind a szolgáltatókkal, mind pedig a szolgáltató által bevont tanácsadókkal.

54. A modellek használatával kapcsolatos követelmények:

- a) **Átláthatóság.** A modellt alkalmassá kell tenni arra, hogy a hatóság vagy az általa bevont tanácsadók vizsgálhassák annak működését. Ennek érdekében könnyen felismerhetővé (például háttérszínnel megkülönböztetetté) kell tenni az alábbi változtatható értékeket:
 - aa) Közvetlen értéket tartalmazó bemenő adatot (javasolt cellaháttér: fehér)
 - ab) Cellahivatkozással tartalmazó bemenő adatot (javasolt cellaháttér: világoskék)
 - ac) Közvetlen értéket tartalmazó paramétert (javasolt cellaháttér: világossárga)
 - ad) Cellahivatkozással tartalmazó paramétert (javasolt cellaháttér: világoszöld)
 - ae) Eredmény (keresett költség-alapú ár) (javasolt betűforma: félkövér sötétkék)
- b) **Működésbiztonság.** A modellt alkalmassá kell tenni arra, hogy annak vizsgálata/működtetése során minimális legyen a véletlen hibássá vagy

működésképtelenné tétel veszélye. Ennek érdekében könnyen felismerhetővé (például háttérszínnel megkülönböztetetté) kell tenni az alábbi változtatható értékeket:

- ba) Számított értéket tartalmazó cellát (javasolt cellaháttér: világos rózsaszín)
- bb) Makróprogram-értéket tartalmazó cellát (javasolt cellaháttér: narancssárga)
- c) A bemenő adatok és paraméterek modellbéli eredetije csak munkalap-cellákban lehet (a makró-programok és a nevesített argumentumok <Named arguments> is az eredeti cellákból kiolvasva használhatják föl őket).
- d) Azokat a bemenő adatokat és a paramétereket, amelyek változtatásával a végeredmény nem áll elő automatikusan, el kell látni megjegyzésekkel arra vonatkozóan, hogy változtatásuk esetén mit kell még tenni (például megnyitni és frissíteni vagy 'makrófuttatni') ahhoz, hogy a módosítás hatása a végeredményben is tükröződjön.
- e) A képleteken felüli automatizmus (pl. makróprogramok írása) csak akkor elfogadható, ha azok megfelelő módon futtathatók akkor is, ha a bemenő adatokat vagy paramétereket változtatjuk.

55. A modelleknek (ideértve a műszaki almodelleket is) tartalmazniuk kell azon hálózattervezési paramétereket (pl. az áramkörönkénti forgalmat, Erlangban mérve, a szolgáltatási szintet, a kapacitáskihasználás arányát stb.), amelyek korrekciójával elvégezhető az érzékenységelemzés. Ezen paramétereknek a modell szempontjából lényeges hálózattervezési paraméterek teljes és részletes leírását kell adniuk.

56. A modelleket az alábbi dokumentumokkal kell alátámasztani:

- a) átfogó Felhasználói Útmutató, amely fejezeteinek az alábbi témákat kell lefedniük:
 - aa) Módszertani leírás. A szolgáltató modelljének áttekintő és részletes leírása különös tekintettel a határozatlanban elő nem írt módszertani megoldásokra,
 - ab) a modell megnyitásának módja,
 - ac) az adathalmaz kiválasztása,
 - ad) adatok szerkesztésének módja, azaz hogyan kezeli a modell az esetleges adatváltoztatást (közvetlenül a modellben szerkeszthetők az adatok, vagy csak az adatbázison keresztül),
 - ae) a modellfuttatási opciók, és
 - af) a modell eredményei;
- b) minden egyes műszaki almodell részletes leírása, beleértve az alkalmazott tervezési szabályokat (azaz pl. a városi lakossági felhasználónkénti legforgalmasabb időszakban bonyolított forgalmat, a berendezések kihasználtságát stb.)
 - ba) a modellben elvégzett átértékelések részletes dokumentációja;
- c) a CVR-ek egyértelmű dokumentációja, minden egyes CVR-re meghatározva a következőket:
 - ca) a költségmeghatározó tényezőt,
 - cb) a költségfüggvény alakját,
 - cc) a fix és közös költségeket,
 - cd) a költségfüggvény kialakításához felhasznált módszert;
- d) nem Műszaki Funkcionális Specifikáció (NTFS): az NTFS-nek tartalmaznia kell az Üzleti Szint teljes körű logikai leírását, ideértve a számszerű példákat is,
- e) a Teszt Program átfogó leírása, valamint a modellen lefuttatott Teszt Program eredményei. Külön tesztprogram hiányában a modell ellenőrzési pontjai, valamint az elvégzett számszaki, logikai és egyéb ellenőrzések részletes leírása szükséges,
- f) ha a modellt megbízott független külső tanácsadó készítette, csatolni kell ezen fél hozzájárulását, amely alapján a hatóság és a hatóság által bevont tanácsadók hozzáférhetnek a modellhez.

57. A modellt és a hozzá tartozó adatokat egy írásos példányban és CD-ROM-on legalább 3 (három) példányban kell benyújtani.

58. A kötelezett szolgáltatók által benyújtott modelleket az alábbi dokumentációval kell alátámasztani:

- a) átfogó modelldokumentáció az 56. pontban leírtak szerint;
- b) kötelezett szolgáltatók bevont tanácsadóinak jóváhagyása arra vonatkozóan, hogy a hatóság és a hatóság által bevont tanácsadók hozzáférhetnek a szolgáltató modellje támogatására készített jelentéseihez vagy modelljeihez;
- c) a kötelezett szolgáltató könyvvizsgálójának nyilatkozata a modellben szereplő bemenő adatok hitelességéről.

F. A modellel kapcsolatos további követelmények

1. A mobil rádiótelefon szolgáltatóknak figyelembe kell venniük a minimum hálózat és a teljes hálózat közötti különbséget a méret- és választékgazdaságosság, valamint a vásárlóerő hatásainak meghatározásához a költségfüggvények kialakításakor.

2. A kizárólag lefedettség biztosítására tervezett hálózat olyan hálózatként került meghatározásra, amelyen belül egy adott előfizető az ország területén bárhol képes hálózati jelet fogni, hívást kezdeményezni, vagy hívást végződtetni. Az ilyen jellegű hálózatokkal kapcsolatos költségek fix költségek, és az előfizetőkre, valamint a forgalomra egyformán érvényesek.

3. Amennyiben egy mobil rádiótelefon szolgáltató T-D megközelítésű modellje hatékonysága vizsgálatára B-U megközelítésű műszaki modellt épít, B-U modellje meg kell, hogy feleljen az alábbiaknak:

- a) valamennyi műszaki tervezési paraméter esetében egyértelmű meghatározás és magyarázat szükséges (pl. antenna-árbc/torony magassága, lefedettség minősége, nagy útvonal-veszteséggel járó ökonometriai regressziók stb.),
- b) az alapul szolgáló B-U mérnöki modellt az LRIC modell részeként kell beadni.

4. A mobil rádiótelefon szolgáltatóknak egyértelmű módon ismertetniük és dokumentálniuk kell, amennyiben hálózatukban figyelembe veszik a mobilitást. A szolgáltatóknak egyértelműen dokumentálniuk kell, ha az előre meghatározott szolgáltatási szinten felül például a BTS-ek időről időre változó összetételben, bizonyos százalékban túllépik ezt a szolgáltatási szintet.

F/1. Címzett állami támogatások figyelembevétele

5. Amennyiben költségalapúságra kötelezett szolgáltató címzett állami támogatásban részesült, azt a következőképpen kell felosztania a referencia ajánlathoz tartozó költségmodellben:

- a) A szolgáltató azonosítja, hogy a támogatást mely befektetett eszközének finanszírozására használta fel.
- b) Az adott azonosított befektetett eszközre vonatkozó számviteli politika által meghatározott értékcsökkenési kulcs segítségével a szolgáltató meghatározza a

támogatásra vonatkozó értékcsökkenést és tőkeköltséget a következő képlettel:

$$TÉCS = SzÉCSK * T$$

$$TWACC = (T - \frac{HTÉCS_t - HTÉCS_{t-1}}{2}) * WACC$$

ahol:

TÉCS: a támogatásra vonatkozó elvi értékcsökkenés

T: a támogatás összege

SzÉCSK: a vonatkozó számviteli politika szerinti értékcsökkenési kulcs mértéke

TWACC: a támogatásra vonatkozó elvi tőkeköltség

HTÉCS_t: a támogatás folyósításától bázisév végéig eltelt időszakra vonatkozó elvi halmozott értékcsökkenési leírás

HTÉCS_{t-1}: a támogatás folyósításától bázisév elejéig eltelt időszakra vonatkozó elvi halmozott értékcsökkenési leírás

WACC: súlyozott átlagos tőkeköltség

- c) A támogatásra vonatkozó elvi értékcsökkenési leírást és tőkeköltséget a szolgáltató negatív értékkel felosztja a modell szolgáltatásai között, ugyanolyan arányban, ahogyan a támogatáshoz kapcsolódó tárgyi eszköz költsége az adott szolgáltatások költségét terhelte.

F/2. Számhordozhatósággal kapcsolatos eszközök költségének elszámolása

6. A szolgáltató azon költségeinek vonatkozásában, melyek az Eht. alapján, a számhordozhatóság megvalósításával kapcsolatban merültek fel a szolgáltatónál, a felmerült költségeket a szolgáltatónak költségmodelljében minden összekapcsolási forgalmi szolgáltatásra egyenlő arányban kell felosztania.

A. fejezet Módszertan

I. Bevezetés

[1] Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. tv. (a továbbiakban: Eht.) 10. § f) pontja, és 52. § (1) bekezdése alapján, a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsának (a továbbiakban: Tanács) feladata és hatásköre:

- a) az elektronikus hírközlési érintett piacok azonosítása, meghatározása (a továbbiakban: **piacazonosítás**),
- b) az érintett piacokon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzése, illetve ezen belül az egyes érintett piacokon egy vagy több jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítása (a továbbiakban: **JPE szolgáltató azonosítása**),
- c) a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettség(ek) megállapítása, illetve a korábban előírt kötelezettségek fenntartása, módosítása, visszavonása (a továbbiakban: **kötelezettségek meghatározása**).

[2] A Tanács döntése alapvetően a következő információk feldolgozásán alapul:

- a) a szolgáltatóktól közvetlenül, kérdőíven bekért adatok (a továbbiakban: **kérdőíves adatok**);
- b) illetve piackutatási eszközökkel - az előfizetőktől és a szolgáltatóktól közvetve – beszerzett adatok (a továbbiakban: **piackutatási adatok**);
- c) nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatok (a továbbiakban: **nyilvános adatok**).

A Tanács a felhasznált információkat minden esetben megfelelően ellenőrzi és értékeli.

[3] A Tanács döntésének meghozatala során:

- a) az Eht-ban, és különösen annak 52. §-57.§-ban foglaltakat,
- b) a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló módosított 16/2004. (VI. 24.) IHM rendeletet (a továbbiakban: IHM rendelet)
- c) a versenyjog vonatkozó szabályait, valamint
- d) a piac meghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8/2004. IHM tájékoztatót (a továbbiakban: IHM tájékoztató)

alkalmazza és a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével köteles döntését meghozni.

A Tanács az IHM rendelet 1. számú mellékletében meghatározott szolgáltatási (árú) piacok vizsgálatából indul ki.

A versenyjog vonatkozó szabályait, így különösen a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényt, a Tanács az Eht-ban foglaltakkal összhangban saját feladat- és hatáskörében eljárva jogosult és köteles alkalmazni. Az alkalmazás célja alapvetően – összhangban az Eht. 20. § (1) bekezdésben írtakkal - az elektronikus hírközlési piac védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes

jogalkalmazás előmozdítása a piaci versenyt érintő kérdésekben. A Tanács a versenyjog vonatkozó szabályainak figyelembe vételét – az Eht. 20. § (2) bekezdése szerint – a GVH szakmai álláspontjának kifejtése és figyelembevétele is biztosítja.

A Tanács továbbá a közösségi joganyagok jogi természetével megegyező módon veszi figyelembe a – nyilvánosan a <http://irgis.anacom.pt/site/En/> honlapon hozzáférhető – anyagokban rögzített, az Európai Unió Bizottságának (European Commission) és az Európai Szabályozók Csoportja (European Regulators Group)¹ közös álláspontját tükröző szempontokat egyenként és összességében értékelve, különös figyelmet fordítva a magyar piac jellemzőinek megfelelő alkalmazására.

[4] A Tanács döntése során nagy hangsúlyt fektet az Eht. 2. §-ában, a törvény céljaiként és alapelveiként megfogalmazott követelmények figyelembevételére, különösen e paragrafus a), b), f) és g) pontjában foglaltakra.

[5] A Tanács döntése során a jövőbeli vizsgált időtávot (a továbbiakban: **vizsgált időtáv**) az elkövetkező 2-3 évben határozza meg azzal, hogy az ennél későbbi – a technika mai fejlettségi szintjén várható –, a vizsgált időtávon belül jelentős hatással bíró eseményeket is figyelembe veszi. Ha a Tanács ettől eltérő időtávot alkalmaz, azt külön indokolja.²

A Tanács döntése során azon múltbéli eseményeket szintén figyelembe veszi, melyek jelentős hatása már most kimutatható, vagy a vizsgált időtávon belül jelentős hatással bírhatnak. E múltbéli események figyelembe vételekor a magyar piaci fejlődés sajátosságainak (pl.: későbbi piacnyitás) hatása külön is értékelésre kerül.

¹ Mely anyagok tartalmát az IRG (Independent Regulators Group) Munkacsoportjai (Working Group) készítik elő

² A vizsgált időtáv független attól, hogy a Tanácsnak ezen hatósági eljárását az Eht. 57. § (1) bekezdés szerint rendszeresen, – az Eht. 44. § (5) bekezdésében megjelölt időpontok szerint – egy éven belül, ismételt el kell végeznie.

II. Piacazonosítás

II.1. Fogalmak, általános szempontok

- [6] A **szolgáltatás** gyűjtőfogalmába beleértendő a termék, az árú, az elektronikus hírközlési szolgáltatás és a tevékenység is.

Elektronikus hírközlési szolgáltatás - összhangban az Eht. 188. § 13. fogalmával - a más részére, általában ellenszolgáltatásért végzett szolgáltatás, amely teljesen vagy nagyrészt jeleknek elektronikus hírközlő hálózatokon történő átviteléből, és ahol ez értelmezhető, irányításából áll.³

Elektronikus hírközlő hálózat - összhangban az Eht. 188. § 19. fogalmával - átviteli rendszerek és - ahol ez értelmezhető - a hálózatban jelek irányítására szolgáló berendezések, továbbá más erőforrások, melyek jelek továbbítását teszik lehetővé meghatározott végpontok között vezetéken, rádiós, optikai vagy egyéb elektromágneses úton, beleértve a műholdas hálózatokat, a helyhez kötött és a mobil földfelszíni hálózatokat, az energia ellátó kábelrendszereket, olyan mértékben, amennyiben azt jelek továbbítására használják, a műsorszórásra használt hálózatokat és a kábeltelevíziós hálózatokat, tekintet nélkül a továbbított információ fajtájára.

Elektronikus hírközlési tevékenység - összhangban az Eht. 188. § 15. fogalmával – az a tevékenység, amely bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang vagy bármely természetű egyéb közlemény elektronikus hírközlő hálózaton keresztül egy vagy több felhasználóhoz történő eljuttatását szolgálja.

A Tanács döntése meghozatala során mindezeket a szolgáltatásokat, illetve tevékenységeket indokolt esetben és módon veszi figyelembe.

- [7] A Tanács a piac vizsgálata során alapvetően a Magyar Köztársaság területén nyújtott, nyújtható illetve igénybevett, igénybe vehető szolgáltatásokat vizsgálja, akkor is ha az adott piacon azonosított szolgáltatások esetében jelenleg nincs tranzakció a piaci szereplők között.

Ezen túlmenően a Tanács elvégzi azon szolgáltatások vizsgálatát is, melyek megjelenésére a technika mai fejlettségi szintjén várhatóan számítani lehet a vizsgált időtávon belül.

- [8] Az érintett piacok azonosítása során meg kell határozni azon szolgáltatások összességét, amelyekből a piac áll (a továbbiakban: **szolgáltatási piac**), beleértve a piac földrajzi kiterjedését (a továbbiakban: **földrajzi piac**) is.

- [9] A Tanács az érintett piac azonosítása során alapvetően megkülönbözteti a kiskereskedelmi (a továbbiakban: **kiskereskedelmi**) és nagykereskedelmi (a továbbiakban: **nagykereskedelmi**) szolgáltatásokat, illetve ez alapján a kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piacokat.

A megkülönböztetés alapvető indoka az, hogy a tárgyban hatósági eljárásban hozandó döntés szempontjai lényegesen eltérnek e két piac típus esetében.

³ Ide nem értve az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások felhasználásával továbbított tartalmat szolgáltatató, vagy ilyen tartalom felett szerkesztői ellenőrzést gyakorló szolgáltatásokat, valamint az információs társadalommal összefüggő, más jogszabályokban meghatározott szolgáltatásokat, melyek nem elsősorban az elektronikus hírközlő hálózatokon történő jeltovábbításból állnak.

[10] Kiskereskedelmi szolgáltatásnak az előfizetői szolgáltatások minősülnek, azaz - összhangban az Eht. 188. § 25. fogalmával - a nyilvánosan elérhető, az Eht. értelmében hálózati szolgáltatásnak nem minősülő szolgáltatások. E szolgáltatások nyújtásának a célja és érdeke a saját felhasználók kiszolgálása.

[11] Nagykereskedelmi szolgáltatásnak alapvetően a hálózati szolgáltatások minősülnek, azaz - összhangban az Eht. 188. § 36. fogalmával - hozzáférési és illetve vagy összekapcsolási szolgáltatások nyújtása más szolgáltató számára, illetve ezek nyújtásához szükséges kiegészítő szolgáltatások. E szolgáltatásokat a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevevője (vásárlója) végső soron saját felhasználóinak kiszolgálása céljából és érdekében veszi igénybe.

A nagykereskedelmi szolgáltatás attól függetlenül minősítendő, hogy mi az arra vonatkozó szerződésben használt elnevezés illetve, hogy a tárgyban szerződés esetleg nem tartalmaz minden, a hatályos jogszabályokban előírt⁴ lényeges feltételt, vagy azokat nem megfelelően tartalmazza.

A Tanács a döntése meghozatala során indokolt esetben és módon figyelembe veszi azon belső szolgáltatásokat is, melyek azért nem minősülnek hálózati szolgáltatásnak, mert nem két szolgáltató között, ellenérték fejében kerülnek nyújtásra, illetve igénybevételre, hanem egy szolgáltatón belül, saját maga számára. A Tanács e szolgáltatásokat különösen akkor veszi figyelembe, ha azzal egyenértékű szolgáltatásokat a vizsgált szolgáltató, vagy a piacon lévő más szolgáltató nyilvánosan is megajánl és esetleg nyújt is további szolgáltató(k) számára.

A piacazonosítás során a viszonteladói jogviszony keretében nyújtott és igénybevett szolgáltatás (a továbbiakban: **viszontértékesített szolgáltatás**) nem minősül nagykereskedelmi szolgáltatásnak, ha:

- a) a viszontértékesített szolgáltatást az igénylő vállalkozás teljes egészében a partnertől vásárolja⁵, és
- b) az igénylő vállalkozásnak a továbbértékesítéshez nem szükséges elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtási jogosultsággal rendelkeznie, és a továbbértékesítéskor ilyen szolgáltatás nyújtásnak minősülő tevékenységet nem is végez, csak értékesítést és az ehhez szükséges feladatokat⁶, és
- c) a viszontértékesített szolgáltatás felhasználó felé történő továbbértékesítésekor – a szolgáltatás minden műszaki és egyéb jellemezőjének megtartásával – azt legfeljebb saját márkanevvel ellátva értékesíti.

E szolgáltatásokat ezért a kiskereskedelmi piac vizsgálatokor szükséges figyelembe venni.

[12] A Tanács egy adott érintett piac azonosítása során határozza meg tételesen, hogy mely szolgáltatások tartoznak az érintett piachoz.

[13] A Tanács kizárólag az adott érintett piac részét képező szolgáltatásokat azonosítja részletes vizsgálat alapján.

⁴ Különösen a referencia ajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII.24.) Korm. rendeletet.

⁵ Pl.: beleértve a szolgáltatás vevőszolgálati (helpdesk) tevékenységét is.

⁶ Pl.: partnertől kapott adatok alapján a számlázás.

Más - az érintett piac részét nem képező - szolgáltatásokat csak a megalapozott döntéshez szükséges esetben és mértékben azonosítja, vizsgálja és sorolja be egy nem érintett piacnak minősülő piachoz.⁷

[14] A piacazonosítás során a Tanács először a kiskereskedelmi piaci szolgáltatások vizsgálatát végzi el, majd ezt követően - az azokkal összefüggő - nagykereskedelmi piaci szolgáltatásokat.⁸

II.2. Érintett piac azonosításához szükséges vizsgálatok

[15] Egy érintett piac azonosításához elsősorban szükséges a releváns jogszabályi fogalmak összegyűjtése, és elméleti összerendezése.

[16] Az érintett piac azonosításához az alábbi egymást követő vizsgálatok elvégzése szükséges:

1.) bejelentett szolgáltatás vizsgálata: célja a megnevezett piacon ténylegesen nyújtott, illetve igénybevett, illetve nyújtható és igénybe vehető szolgáltatások azonosítása, meghatározása;⁹

2.) keresleti helyettesítés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy a bejelentett szolgáltatásokat a vizsgált időtávon belül mely szolgáltatások helyettesítik ésszerűen, a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel, alapvetően a fogyasztói szokások alapján;

3.) kínálati helyettesítés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy egy vállalkozás, amely eddig nem nyújtotta a szóban forgó szolgáltatást, várhatóan a vizsgált időtávon belüli rövid idő alatt át tud-e állni a vizsgált szolgáltatás nyújtására, és ehhez nem kell jelentős költséget, illetve jelentős kockázatot vállalnia¹⁰;

4.) földrajzi kiterjedés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy a szolgáltatások esetében, figyelembe véve a keresleti és kínálati helyettesítés szempontjait is, melyek a versenyfeltételek homogenitásának területi határai. A versenyfeltételek homogenitása azt jelenti, hogy egy adott földrajzi területen - a vizsgált időtávon belül – közel azonos jogi, gazdasági, műszaki hatások érvényesülnek. A homogenitás ugyanakkor nem jelenti, hogy a földrajzi területen belül a versenyfeltételek teljes mértékben azonosak.

[17] A kiskereskedelmi szolgáltatások érintett piacának azonosítását a Tanács a leírt lépések szerint végzi el, míg a nagykereskedelmi szolgáltatások piacának azonosítása során ugyanezen leírt vizsgálatokat ismételtelen elvégzi azzal, hogy a korábban tett megállapítások értelemszerűen alkalmazandók, szükség esetén a korábbi megállapításokra csak visszautalás történik.

⁷ Különösen ilyen eset a helyettesítés vizsgálata, illetve, ha az adott szolgáltatás ugyan nem az érintett piac része, de az érintett piacra hatással van, vagy lehet a vizsgált időtávon belül.

⁸ Egymásra épülő kiskereskedelmi szolgáltatási piac és nagykereskedelmi szolgáltatási piac megléte nem jelenti automatikusan azt, hogy mindkét piac érintett piac.

⁹ A bejelentett szolgáltatás tartalmát egyrészt a hatóság nyilvántartásában szereplő elnevezés határozza meg, másrészt figyelembe kell venni a jogosultság megszerzésekor beadott szolgáltatásleírást is. Lásd [18]-[21] pontnál.

¹⁰ A kínálati helyettesítést szükséges megkülönböztetni a potenciális versenytől, mely utóbbi esetben a piacra lépés hosszabb időtávon, és jelentősebb költség és kockázat vállalása mellett történik. Lásd [28]-[34] pontnál.

II.2.1. Bejelentett szolgáltatások vizsgálata

[18] A Tanács meghatározza a jogi kereteken belül¹¹ értelmezhető, a – az IHM rendelet 1. sz. mellékletében megnevezett¹² - piacon a Magyar Köztársaság területén ténylegesen nyújtott, nyújtható és igénybe vett, vehető szolgáltatásokat (a továbbiakban: **bejelentett szolgáltatás**).

[19] A Tanács a bejelentett szolgáltatásokat leírja az alapvető jellemzőikkel (a továbbiakban: **alapvető jellemzők**), azaz:

- a) az e szolgáltatás keretében elérhető részzolgáltatások, termékek megnevezésével,
- b) szükség szerint a szolgáltatást, részzolgáltatást jellemző alapvető műszaki adatokkal, és
- c) szükség szerint a szolgáltatás, részzolgáltatás nyújtás tipikus igénybevételi feltételeivel.

Ezt követően külön részletezi azon jellemezőket, melyek valamely más hasonló - esetleg más érintett piac részét képező - szolgáltatástól megkülönböztetik a vizsgált szolgáltatást.

Továbbá meghatározza, hogy a bejelentett szolgáltatások mely típusú hálózaton, mely technológiával nyújthatók üzemszerűen.

[20] A Tanács megvizsgálja, hogy a bejelentett szolgáltatások alapvető jellemzői, az alkalmazott piaci gyakorlat¹³ (a továbbiakban: **alkalmazott piaci gyakorlat**) lényeges eltérései, valamint a versenyfeltételek különbözősége miatt szükséges-e megkülönböztetni az egyes felhasználói csoportoknak, különösen lakossági és nem lakossági felhasználóknak, előfizetőknek szánt szolgáltatásokat.¹⁴

[21] Az előző három pont megállapításait megvizsgálva szükség esetén a Tanács kiegészíti azokat a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki és gazdasági¹⁵ változások hatásai alapján.

¹¹ Pl.: a szolgáltatás bejelentés, az Általános Szerződési Feltételek, Szolgáltatás Jegyzék számok figyelembevételével.

¹² A Tanácsnak jog van az IHM rendelet 2. § (2) bekezdésében írtak szerint az 1. sz. mellékletben írtaktól eltérő piacot is meghatározni.

¹³ Az alkalmazott piaci gyakorlat gyűjtőfogalom alatt értendő minden olyan piaci jelenség, mely nem képezi a szolgáltatás alapvető jellemzőjét, de gyakran előfordul, jelentős és ezért érdemi kihatással van a piacazonosítás keretében tett megállapításokra (nagyfelhasználónak nyújtott kedvezmények, eltérő típusú szerződések, csomagszolgáltatások, stb.).

¹⁴ A vizsgálati pontok esetében alapvetően együtt kell kezelni a lakossági és nem lakossági esetet, és csak az eltérést kell külön részletezni, ha a megkülönböztetés indokolt.

¹⁵ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

II.2.2. Keresleti helyettesítés vizsgálata

- [22] A Tanács meghatározza, hogy a bejelentett szolgáltatás kapcsán elméletileg mely szolgáltatások jöhetnek szóba - az azonos felhasználási célra – keresletoldali helyettesítő szolgáltatásként.
- [23] Másodszor megvizsgálja, hogy van-e reális esély – a múltbéli tényeket, adatokat is figyelembe véve – a vizsgált bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői, illetve az alkalmazott piaci gyakorlat alapján¹⁶ bármely más keresletoldali helyettesítő szolgáltatásra váltani.
- [24] Harmadszor megvizsgálja, hogy az elméletileg szóba jöhető keresletoldali helyettesíthető szolgáltatások gyakorlatban helyettesíthető szolgáltatásoknak tekinthetőek-e.
- [25] A bejelentett szolgáltatás esetén meg kell vizsgálni azt is, hogy nem képezi-e e szolgáltatás keresletoldali helyettesítő szolgáltatását valamely két, eltérő szolgáltatás helyettesítési, helyettesíthetőségi lánc (a továbbiakban: **helyettesíthetőségi lánc**) révén.

A helyettesíthetőségi lánc akkor áll fenn, ha „A” és „C” szolgáltatások között nincs közvetlen helyettesítés, de a „B” szolgáltatás mind az „A”, mind a „C” szolgáltatást képes a gyakorlatban helyettesíteni.

- [26] Az előző négy pont megállapításait megvizsgálva, szükség esetén azokat ki kell egészíteni a múltbéli tények¹⁷, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági¹⁸ változások hatásai alapján.
- [27] Meg kell állapítani a vizsgált piacon lévő keresleti helyettesítő szolgáltatás(oka)t¹⁹ (a továbbiakban: **keresleti helyettesítő szolgáltatás**).

II.2.3. Kínálati helyettesítés vizsgálata

- [28] Meg kell állapítani, hogy melyek azok az elektronikus hírközlési piacon lévő szolgáltatók, melyek szóba jöhetnek a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő – szolgáltatás nyújtása kapcsán, mert vagy nyújtanak ilyen, vagy egyenértékűnek tekinthető szolgáltatást, vagy már meglévő hálózatuk alapvetően alkalmas mindezen szolgáltatások nyújtására.
- [29] Másodszor meg kell állapítani, hogy e szolgáltatás nyújtását nem akadályozza-e jogi korlát²⁰.
- [30] Harmadszor meg kell állapítani, hogy e szolgáltatás nyújtására való átállás, illetve a szolgáltatás beindítása milyen beruházást igényel, és milyen időtávon képzelhető el.

¹⁶ Pl.: váltási költségek, hűség szerződések.

¹⁷ Pl.: múltbéli árváltozások, tendenciák.

¹⁸ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

¹⁹ Ha a helyettesítés csak kis mértékű, vagy nem áll fenn, akkor nem lehet megállapítani a keresleti helyettesítést. A helyettesítés jelentős, ha a bejelentett szolgáltatások árának emelésére bizonyíthatóan, vagy valószínűsíthetően a fogyasztók olyan kereslet csökkenéssel válaszolnak, ami mellett az áremelés veszteséget okozna a vizsgálandó szolgáltatás előállítójának.

²⁰ Lásd [51]-[52] pontnál.

[31]Negyedik lépésként azt is meg kell vizsgálni, hogy nincs-e műszaki²¹, illetve gazdasági akadály²² e szolgáltatás nyújtására való átállásnak.

[32] Meg kell vizsgálni az előző négy pont megállapításait az elektronikus hírközlési piacon jelenlévő, illetve szükség szerint az oda teljesen újonnan belépő vállalkozás(ok) esetében is.

[33] Az előző öt pont megállapításait megvizsgálva, szükség esetén azokat ki kell egészíteni a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági²³ változások hatásai alapján.

[34] Meg kell állapítani, hogy a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő – szolgáltatás esetében van-e elvi lehetőség arra, hogy egy vállalkozás, amely eddig nem nyújtotta a szóban forgó szolgáltatást, rövid idő alatt át tud állni a kívánt szolgáltatás nyújtására, és ehhez nem kell jelentős költséget vagy kockázatot vállalnia, valamint azt, hogy a szóban forgó vállalkozás ezt adott esetben meg is teszi.

II.2.4. Földrajzi kiterjedés vizsgálata

[35] A Tanács megállapítja, hogy a szolgáltató és hálózatuk által lefedett, elért terület alapján mely földrajzi kiterjedés jelölhető ki, ahol a bejelentett szolgáltatás ténylegesen²⁴ nyújtható, illetve igénybe vehető.

A Tanács azt is vizsgálja, hogy az így meghatározott területen a [16] pont 4) alpontjában írtak szerint a versenyfeltételek homogének-e, az egy földrajzi piachoz tartozik-e.

[36] Másodsorban meg kell vizsgálni, hogy keresleti szempontból helyettesítő szolgáltatások nyújtásához igénybe vehető hálózatok által lefedett, elért terület miatt nem szükséges-e módosítani (kiterjeszteni) a földrajzi kiterjedés határát.

[37] Harmadsorban meg kell vizsgálni, hogy a kínálati helyettesítés esetén a szóba jövő – az adott szolgáltató tulajdonában, vagy használatában – meglévő, illetve esetleg a piaci fejlődés, és a szolgáltatói fejlesztési tervek alapján építendő hálózatok által lefedett, elért terület okán nem szükséges-e módosítani (kiterjeszteni) a földrajzi kiterjedés határát.

[38] Az előző három pont megállapításait megvizsgálva szükség esetén módosítani kell a földrajzi piac határát, a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági változások hatásai alapján.

²¹ Pl.: kapacitás hiánya.

²² Pl.: gazdasági érdektelenség.

²³ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

²⁴ Ideértve a szolgáltatás nyújtás vizsgálatát jogi, műszaki, gazdasági szempontból is.

II.2.5. Hipotetikus monopolista teszt

[39] A keresleti és kínálati helyettesítés értékelésének egyik lehetséges módszere a hipotetikus monopolista teszt.²⁵

A módszer lényege, hogy az érintett piac szolgáltatási és földrajzi határait úgy állapítja meg, hogy feltételez egy kismértékű, de jelentős (általában: 5-10 %) és tartós áremelkedést egy szolgáltatás vonatkozásában, és vizsgálja a piac erre való feltételezett reakcióját. Először egy adott földrajzi területen kínált, és igénybevett szolgáltatásra kell alkalmazni a vizsgálatot. Ezt követően további szolgáltatásokra és területekre kell kiterjeszteni attól függően, hogy ezen szolgáltatások vagy területek versenye befolyásolja-e a vizsgált szolgáltatás vagy terület árait. Az előfizetők, fogyasztók egy része az áremelkedés hatására más termékekre válthat, illetőleg más földrajzi területről vásárolhat (keresleti helyettesítés), továbbá az árnövekedés hatására más szolgáltató nyújtani kezdi a szolgáltatást (kínálati helyettesítés). Amennyiben e vizsgált helyettesítési hatás olyan jelentős, hogy az áremelés nem okoz további nyereséget a kiindulópontként vett szolgáltatás előállítójának, mint hipotetikus monopolistának, az érintett termékeket vagy területet egy piachoz tartozónak kell tekinteni az elemzés szempontjából.

Ez a teszt csak akkor tekinthető mérvadónak, ha az érintett szolgáltatások árai versenyárak. Amennyiben ez a feltétel nem teljesül, úgy a teszt alkalmazása során ezt megfelelően figyelembe kell venni.

[40] A Tanács az egyes érintett piacok esetében a rendelkezésre álló információk felhasználásával egy, a hipotetikus monopolista teszt logikájával megegyező vizsgálatot szükség szerint elvégez. E vizsgálat a keresleti és kínálati helyettesítés lehetőségeinek mérésére szolgáló alapvetően koncepcionális jellegű eszközt jelent.

A vizsgálat leírását, annak eredményét, és az eredményt befolyásoló lehetséges hibákat a Tanács az adott érintett piacnál részletesen rögzíti és a döntése meghozatala során ennek megfelelően veszi figyelembe.

II.2.6. Piac azonosítása

[41] A Tanács elvégzi a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő – szolgáltatások esetében, a kínálati helyettesítés szempontjait is figyelembe véve a vizsgált piacot képező szolgáltatások, és a piac földrajzi kiterjedésének azonosítását.

II.3. Érintett piac vizsgálata

[42] Az azonosított piac érintett piaccá minősítéséhez szükséges megvizsgálni, hogy a szolgáltatások piacán általában, illetve az érintett szolgáltatási piacon,
a) milyenek a versenyviszonyok (a továbbiakban: **versenyviszonyok**),
b) a versenyjogi eszközök önmagukban elégségesek-e a versenykorlátok kezelésére.

²⁵ Ezen tesztet angolul nevezik még SSNIP tesztnek is, azaz „small, but significant non-transitory increase of price” tesztnek.

II.3.1. Versenyviszonyok vizsgálata általában

[43] E vizsgálat célja annak megállapítása, hogy milyenek a versenyviszonyok mind a piacon lévő, mind a belépni szándékozó egy vagy több vállalkozás szempontjainak figyelembevételével a vizsgálat időpontjában (a továbbiakban: **statikus vizsgálat**), illetőleg milyen valószínűsíthető változások történnek a versenyviszonyokban a vizsgált időtávon belül (a továbbiakban: **dinamikus vizsgálat**).

[44] A versenyviszonyok vizsgálata során az alábbi kérdéseket kell megvizsgálni:

- a) létezik-e az érintett piacon tartósan magas piacra lépési korlát ?
- b) a piaci jellemzők alapján, az érintett piac a hatékony versenyhez való közeledést mutatja-e ?

[45] Az érintett piaccá minősítéshez a vizsgálat eredményeként az első kérdésre pozitív, a második kérdésre negatív választ kell kapni.

Ha valamelyik kérdésre eltérő válasz adódik, akkor az azonosított piac nem minősül érintett piacnak.

[46] A Tanács a versenyviszonyok vizsgálatát a szükséges mértékben úgy is elvégzi, hogy azzal a feltételezéssel él, hogy az érintett piacon, illetve a releváns kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piacokon

- a) megszűnik a hatályos szabályozás, illetve
- b) az érvényes szabályozás változatlan tartalommal fennmarad, vagy a kiszabott kötelezettségek szerint változik meg a vizsgált időtávon belül.

II.3.2. Piacra lépési korlátok

[47] A piacra lépési korlátok köre taxatíván nem határozható meg. Ugyanakkor elmondható, hogy azok vagy a piac strukturális jellemzőiből következnek (a továbbiakban: **strukturális korlát**), vagy a jogi, szabályozási környezetből fakadnak (a továbbiakban: **jogi korlát**).²⁶

Ha az azonosított piacon bármely piacra lépési korlát magasnak bizonyul, és egyidejűleg a tartóssági feltétel is fennáll, akkor létezik piacra lépési korlát.

[48] A piacra lépési korlátok vizsgálatát az érintett piacon kívüli, de az elektronikus hírközlési szolgáltatások piacán működő szolgáltatók esetében kell elvégezni.

Az ezen szolgáltatókon kívüli vállalkozási kör vizsgálatát a Tanács csak indokolt esetben és módon végzi el, mert az elektronikus hírközlésre általában jellemző belépési korlátok miatt azok esetében alapvetően feltételezhető, hogy számukra a belépés tartósan magas korlattal jár.²⁷

²⁶ Harmadik fajta korlát lehet a stratégiai korlát, mely a piacon tevékenykedő vállalkozások magatartásából fakad, melynek vizsgálatára azonban a JPE kritériumok esetében kerül sor. Lásd [95] pont.

²⁷ A kínálati helyettesítés vizsgálata esetén ilyen új belépő megjelenése nem feltételezhető, míg a potenciális verseny szempontjából ilyen vállalkozás elméletileg szóba jöhet.

[49] Tartósan magas strukturális korlát alapvetően akkor áll fenn, ha különböző okokból aszimmetrikus feltételek állnak fenn a piacon bent lévő, illetve belépni szándékozó vállalkozások számára és ezek a vizsgált időtávon belül sem egyenlítődnek ki.

Strukturális korlát oka lehet:

- a) ha a piacon jelen van olyan szolgáltató, mely a hatékony szolgáltatás nyújtáshoz szükséges jelentős méretgazdaságosságot, választékgazdaságosságot elérte;
- b) ha a piacra lépés az új belépő számára olyan jelentős beruházással, költséggel jár, mely normál módon hosszú távon térülne meg, de a piacról időelőtti kilépés esetén számára jelentős mértékben elvész (a továbbiakban: **elsüllyedt költség**);
- c) ha az új belépő szolgáltatásának nyújtásához szükséges egy vagy több részszolgáltatást, illetve hálózatrészt ugyanazon érdekelt piacon működő szolgáltatótól lehet, vagy érdemes igénybe venni (a továbbiakban: **függőségi viszony**), akár a piacra lépés érdekében kezdetben, akár tartósan azért, mert az adott infrastruktúra megkettőzése gazdaságilag nem racionális és e szolgáltatásokat a piacon lévő szolgáltató egyáltalán nem, vagy csak kedvezőtlen feltételekkel nyújtja.

[50] Az érintett szolgáltatási piacokra alapvetően jellemzőek a fenti okokból fakadó tartósan magas strukturális korlátok, melyek vizsgálatát a Tanács minden esetben el is végzi.

A fentieken kívüli strukturális korlátok csak akkor kerülnek részletesen ismertetésre, ha azok tartósan magasnak bizonyultak, és így befolyásolták a Tanács döntését.

[51] Tartósan magas jogi korlát alapvetően akkor áll fenn, ha a jogszabályok rendelkezése, közhatalmi jogalkalmazás, illetve a piacon meglévő gyakorlat miatt állnak fenn aszimmetrikus, és vizsgált időtávon belül sem kiegyenlítő feltételek a piacon lévő, illetve belépni szándékozó vállalkozások számára.

[52] A Tanács az egyes érintett piacokon figyelembe vételre kerülő jogi korlátok esetében feltételezi, hogy azok tartósan magasak. Az ilyenek nem minősülő jogi korlátokat nem vizsgálja, vagy korlátozó hatásként veszi figyelembe.

[53] A Tanács ugyanakkor a korlátozó hatásokat (a továbbiakban: **korlátozó hatások**) is rögzíti, melyek esetében nem áll fenn a gazdasági vagy jogi korlátnak minősítés valamennyi feltétele, így nem befolyásolja a döntést, de annak részletezését a Tanács indokoltnak tartja.

II.3.3. Hatékony versenyhez való közeledés

[54] A Tanács a piaci jellemzők alapján, az érintett piac hatékony versenyhez való közeledésének megállapításához - minden esetben - figyelembe veszi az alábbi szempontokat:

- a) az érintett piac szereplőinek számát, az esetleges - az érintett piacon kívüli, de az elektronikus hírközlési szolgáltatások piacán tevékenykedő - új piacra lépő vállalkozások számát,
- b) az érintett piacon a szereplők részesedésének megoszlását, azok egymáshoz való viszonyát, illetve a változás múltbéli és jövőbeni várható tendenciáit,
- c) az érintett piacon lévő szolgáltatás(ok) műszaki, technológiai jellemzőit.

A Tanács a fenti szempontokon kívüli egyéb szempontok vizsgálatát csak akkor rögzíti, ha azok befolyásolják a döntést. Ilyen szempont lehet különösen az érintett piac részét képező szolgáltatás(ok) árrugalmassága, az ehhez tartozó alapvető költségszerkezetek, stb...

A hatékony versenyhez való közeledés esete akkor áll fenn, ha az érintett piacon az Eht. által, a Tanács részére biztosított külső szabályozói beavatkozás megszüntetése esetén a piac az önszabályozó mechanizmusai révén a külső szabályozási beavatkozás célját a vizsgált időtávon belül elérné.

II.3.4. Versenyjogi eszközök elégtelensége

[55] Ha a fent meghatározott versenykorlátok megfelelő kezelésére a Gazdasági Versenyhivatal feladat- és hatáskörébe tartozó határozatok, döntések meghozatala (a továbbiakban: **versenyjogi eszközök**) elegendő, akkor az azonosított piac nem minősül érintett piacnak.

Az érintett piacnak minősített piacokon a Tanács áttekinti a Gazdasági Versenyhivatal releváns versenyjogi beavatkozásait, és minden érintett piac esetében megvizsgálja, hogy elegendő-e a versenyjogi eszközök alkalmazása a feltárt versenykorlátok megszüntetéséhez. A Tanács a versenyjogi eszközök alkalmazása során különösen az alábbiakat vizsgálja:

- a) lehetséges-e és szükséges-e a hírközlés szabályozói beavatkozás, illetve e beavatkozás a feltárt versenyproblémát tudja-e egyáltalán, illetve hatékonyan kezelni;
- b) a versenyjogi és a Tanácsi szabályozói beavatkozás idő, és erőforrás szükségletét.

E kérdésben a döntés meghozatala előtt a Tanács külön is mérlegeli azon tényt és indokait, ha a Gazdasági Versenyhivatal ezen hatósági eljárásban, az Eht. 20. § (2) bekezdés alapján nem a Tanácséval egyező véleményt nyilvánítana.

II.4. Újonnan kialakuló (feltörekvő) piacok

[56] A Tanács az érintett piacként való minősítés során külön is mérlegeli, hogy az azonosított piac nem minősül-e újonnan kialakulónak, feltörekvő piacnak.

[57] Egy szolgáltatás újonnan kialakuló, feltörekvő piac részeként való azonosítása érdekében az alábbi jelentős szempontok vizsgálata szükséges:

- a) a szolgáltatás a korábbi piacon lévő szolgáltatásokhoz képest egy vagy több alapvető jellemzőjében, lényegesen eltér-e,
- b) a szolgáltatás üzemszerű nyújtása és igénybevétele lehetséges-e, és a szolgáltatás jelenleg mely életszakaszban²⁸ van, illetve feltételezhetően mely szakaszba kerül a vizsgált időtávon belül.

[58] Ha az azonosított piac újonnan kialakuló piac, akkor a Tanács mérlegeli, indokolt-e a szabályozói beavatkozás. Ha a piaci probléma elhárítására a versenyjogi eszközök nem elégségesek és ezért a beavatkozás indokolt, a Tanács biztosítja, hogy döntése ne befolyásolja hátrányosan az újonnan kialakuló piac fejlődését és a kibontakozó versenyt, valamint megakadályozza, hogy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató elzárja a piacot a többi versenytárs elől.

I I I . J P E s z o l g á l t a t ó k a z o n o s í t á s a

²⁸ Egy szolgáltatás életszakaszai lehetnek (S-görbe): kísérlet, felfutás, telítődés és hanyatlás.

III.1. Fogalmak, általános szempontok

[59] A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató (a továbbiakban: **JPE szolgáltató**) - összhangban az Eht. 53. § (1) bekezdésében írtakkal - az a vállalkozás, amely valamely érintett piacon, amelyen a gazdasági verseny nem kellően hatékony, egyedül (a továbbiakban: **önálló erőfölény**) vagy más szolgáltatóval közösen (a továbbiakban: **közös erőfölény**) gazdasági erőfölényben van.

A gazdasági erőfölény olyan gazdasági helyzet, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa.

[60] Egy szolgáltató erőfölényének megállapítását megalapozó kritériumok köre taxatív jelleggel nem határozható meg.

[61] Az egyes érintett piacokon való JPE minősítést nem mindegyik kritérium befolyásolja azonos mértékben.

Az, hogy egy kritérium önmagában nem elégséges a JPE-ként történő azonosításhoz, ez nem jelenti azt, hogy a kritériumok bármely kombinációja esetén nem megállapítható egy vagy több szolgáltató érintett piacon fennálló gazdasági erőfölényes helyzete.

Egy vállalkozást egy adott kritérium vizsgálatakor alapvetően az adott érintett piacon kell értékelni, de szükség szerint figyelembe kell venni, ha az adott érintett piacon a minősítést befolyásolja ugyanezen kritériumnak más érintett piacon, vagy érintett piacnak nem minősülő szolgáltatási piacon történő értékelése.

[62] Az önálló és közös erőfölény megállapítása hasonló kritériumok vizsgálatán alapszik azzal, hogy a közös erőfölény esetén további kritériumok figyelembevétele is szükséges, illetve egyes kritériumok értelmezése, hatása eltérő lehet a JPE minősítésre.

[63] Az egyes kritériumok esetében azok múltbéli, illetve a vizsgált időtávon belüli várható változásait is – ha ez értelmezhető – figyelembe kell venni.

[64] A Tanács az erőfölény megállapításához szükséges, később részletezett kritériumokat minden esetben megvizsgálja, és egy adott érintett piacon a JPE minősítés kapcsán határozza meg részletesen, hogy mely kritériumok vizsgálatát tekinti relevánsnak döntése megalapozásához.

A Tanács ezen kritériumokon kívüli egyéb szempontok vizsgálatát (a továbbiakban: **egyéb szempontok**) indokolt esetben és módon csak akkor végzi el, ha azok befolyásolják a döntést.

III.2. Kritériumok vizsgálata

III.2.1. Piaci részesedés

[65] A piaci részesedés mérése alapulhat :

- a) az érintett piac szolgáltatásaiból származó nettó árbevétel, vagy
- b) a szolgáltatás más naturália adatán, többek között:
 - ba) forgalom,
 - bb) kapacitás,
 - bc) végződtetési pontok, előfizetők száma.

[66] A nettó árbevétel alapú mérést alapvetően a figyelembe vett szolgáltatások differenciált volta indokolja. Ugyanis a nettó árbevétel alapú mérés során vehetők figyelembe legjobban és egyenlő mértékben az eltérő szolgáltatások, az egyes szolgáltatások eltérő árszerkezete (csúcsidő-nem csúcsidő megkülönböztetés, különböző csomagok és kedvezmények, stb.) miatti különbségek.

A nettó árbevétel kiskereskedelmi szolgáltatás esetében szolgáltatók és az előfizetők, felhasználók közötti, illetve értelemszerűen a viszontértékesítés alapján leszámított szolgáltatásból származik.

A nettó árbevételnél nagykereskedelmi esetben alapvetően a szolgáltatók közötti, leszámított szolgáltatásból származó árbevételeket kell figyelembe venni azzal, hogy – összhangban a [6] és [11] pontban írtakkal – indokolt esetben a Tanács figyelembe veheti:

- a) a már leírtak szerint az Eht. szerint hálózati szolgáltatásnak nem minősülő tevékenységből származó tényleges árbevételi adatokat,
- b) a belső szolgáltatásból meghatározott módon számítható árbevételeket, illetve
- c) más kereskedelmi tevékenységből származó tényleges árbevételi adatokat is.

[67] Tanács irányadónak tartja, hogy a közösségi versenyjog alapján a 25%-os piaci részesedés alatt nem valószínű a JPE minősítés megállapítása. 40%-os részesedés felett merülnek fel a JPE minősítés aggályai. Kivételes esetektől eltekintve a nagyon nagy – 50%-ot meghaladó – piaci részesedés önmagában bizonyíték a JPE helyzetre.

A piaci részesedés vizsgálatokor fontos szempontként kell figyelembe venni a részesedés időbeli változásának irányát és ütemét²⁹.

Ugyanakkor a piaci részesedés alapján történő JPE minősítést az adott érintett piac jellemzői, különösen a korábban a piacra lépési korlátok és a hatékony verseny irányába fejlődés esetén vizsgált tényezők, lényegesen befolyásolhatják az alábbiak szerint:

- a) a piacon magas a koncentráció;
- b) az egyes szolgáltatások magas innovációs igénye;
- c) az érintett piacokon a szolgáltatások magas differenciáltsága³⁰.

²⁹ Pl. egy JPE szolgáltató csökkenő részesedése nem jelenti automatikusan a gazdasági erőfölény megszűnését a vizsgált időtávon belül, hanem csak annak mérséklődését mutatja. Ugyanakkor a magas, de gyakran és gyorsan változó piaci részesedés a hatékony verseny fejlődése irányába mutathat.

[68] A Tanács döntése meghozatalakor az egyes érintett piacokon az árbevétel alapú mérést minden esetben elvégzi, és szükség szerint végzi el és veszi figyelembe a naturáliák alapján mért piaci részesedést.

III.2.2. Vállalkozás jelentős mérete

[69] A vállalkozás méretének megítélése a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének együttes értékelésén alapul.

[70] Ezek megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők az alábbiak lehetnek:

a) vagyoni helyzet:

- aa) összes eszköz
- ab) tárgyi eszközök aránya (tárgyi eszköz/összes eszköz)
- ac) tőkeellátottság (saját tőke/összes forrás)

b) pénzügyi helyzet:

- ba) likviditási alapmutató (forgóeszközök/rövid lejáratú kötelezettségek)
- bb) esedékességi mutató (rövid lejáratú kötelezettségek/összes kötelezettség)
- bc) adósságfedezeti mutató (befektetett eszközök+forgóeszközök/összes kötelezettség)
- bd) beruházási kiadások összesen, illetőleg releváns szempontok szerinti bontásban

c) a jövedelmi helyzet:

- ca) nettó árbevétel
- cb) árbevétel-arányos nyereség
- cc) eszközarányos megtérülés (adózott eredmény/összes eszköz)
- cd) tőkearányos megtérülés (adózott eredmény/saját tőke)
- ce) belső tőkeképzési mutató (mérleg szerinti eredmény/saját tőke)
- cf) EBITDA³¹ mutató.

III.2.3. Nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés

[71] A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés vizsgálata érdekében először meg kell vizsgálni, hogy az adott infrastruktúra egyáltalán nem, vagy nehezen megkettőzhető-e, melynek oka nem csak fizikai, műszaki adottságok, körülmények lehetnek, hanem strukturális, vagy jogi korlátok is.

Infrastruktúrán olyan hálózat, hálózatrész, illetve egyes hálózati elemek értendők, melyek igénybevételre kerülnek az adott érintett piac részét képező szolgáltatások nyújtása érdekében. Az ellenőrzés az infrastruktúra részben vagy egészben történő tulajdonlásán, birtoklásán, használatán, vagy az infrastruktúra feletti közvetlen vagy közvetett befolyáson alapulhat.

[72] A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés vizsgálata különösen jelentős szempont a nagykereskedelmi szolgáltatások piacán, de jelentős hatása lehet azon

³⁰ Homogén szolgáltatások esetében a gazdasági erőfölényt erősíti, ha az árbevételben mért részesedés nagyobb, mint a volumenben számolt.

³¹ EBITDA: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization

kiskereskedelmi szolgáltatások esetében is, amikor e szolgáltatások nyújtása érdekében felhasznált nagykereskedelmi szolgáltatások esetében áll fenn az ellenőrzés.

III.2.4. Technológiai előny, vagy fölény (felsőbbrendűség)

[73] Technológiai előny, vagy fölény megállapításának előfeltétele, hogy technológiai, műszaki elemzés alapján az adott érintett piacon legyen jelen olyan új technológia, amely egyáltalán alkalmas arra, hogy a JPE szolgáltatóként való minősítést befolyásolja. Ilyen technológia az lehet, mely lehetővé teszi:

- a) a szolgáltató részéről egy szolgáltatás hatékonyabb, olcsóbb nyújtását, illetve
- b) a felhasználó részéről egy korszerűbb, többet nyújtó, egyszerűbben igénybe vehető, és így relatíve olcsóbb szolgáltatás használatát.

[74] Technológiai előny, vagy fölény megítélésében releváns szempont lehet a kutatás-fejlesztési ráfordítások - beleértve az új szolgáltatások kifejlesztésének költségeit is -, illetve ezek árbevételhez, eszközállományhoz viszonyított nagyságának ismerete.

III.2.5. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya, vagy alacsony szintje

[75] A kiegyenlítő vásárlóerővel általában a nagy mennyiségben fogyasztó felhasználó, előfizető rendelkezik, aki kedvező tárgyalási pozícióval, és nagy érdekérvényesítő képességgel bír egy -akár gazdasági erőfölénnyel is bíró - szolgáltatóval szemben.

Minél nagyobb hányadát vásárolja egy felhasználó, előfizető a szolgáltató szolgáltatásainak, a szolgáltató annál inkább hajlandó lehet engedményekre, vagy kényszerül engedni a kiegyenlítő vásárlóerőnek.

A felhasználó, előfizető pedig feltehetően annál inkább érvényesíti vásárlóerejét, minél nagyobb hányada kötődik összkiadásainak az adott szolgáltatáshoz. Ez esetben érzékenyebb a szolgáltatás árára, minőségére, és kedvezőbb ajánlat esetén könnyebben vált szolgáltatót.

A nagykereskedelmi piacon az egymással szemben álló szolgáltatók érdekérvényesítési képességét kell vizsgálni.

[76] Mindezek megítéléséhez szükséges jellemzők az alábbiak lehetnek:

- a) vevő-koncentráció (a nagy felhasználók, előfizetők aránya a szolgáltatók teljes árbevételében),
- b) szolgáltató váltásának költsége,
- c) keresleti ár rugalmassága,
- d) fogyasztói informáltság (különösen az elérhető szolgáltatások körére, azok árára vonatkozóan, illetve ha ezek a fogyasztók számára ismertek és könnyen összehasonlíthatóak).

[77] A kiegyenlítő vásárlóerő vizsgálata különösen jelentős szempont a kiskereskedelmi szolgáltatások piacán, illetve egyes vevő szegmens(ek)ben.

III.2.6. Könnyű, vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

[78] Minden érintett piacon a nyújtott szolgáltatás(ok)hoz szükséges infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje - a vizsgált időtávon túli - közép vagy hosszú távú, ezért a tőkepiac(ok)hoz, a pénzügyi forrás(ok)hoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a szolgáltatók, illetve a vállalkozások számára.

[79] A tőkepiac(ok)hoz, pénzügyi forrás(ok)hoz való hozzáférés megítélése szempontjából jelentőséggel bír az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi mutatóinak alakulása, tulajdonosi háttere, a vállalati stratégia, az ügyvezetés reputációja és stabilitása. Ezek megítéléséhez – az egyenlő elbánás figyelembevételével – a vizsgált vállalkozásról, vállalkozás csoportról az objektív, hitel érdemlő rendelkezésre álló adatokat kell és lehet figyelembe venni. Ilyen mérhető jellemzők például az alábbiak lehetnek:

- a) a vállalkozás méreténél ismertetett vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi mutatók,
- b) a vállalkozás tőkestruktúrája,
 - ba) a törzstőke növelési lehetőségei,
 - bb) részvény-kibocsátási adatok,
 - bc) kötvény-kibocsátási adatok,
- c) a vállalkozás külső hitelállományának:
 - ca) hitelintézetek szerinti megoszlása,
 - cb) lejárat szerinti megoszlása,
 - cc) a hitelállománnyal kapcsolatos alapvető kondíciók,
- d) a vállalkozás belső hitelállománya, és annak feltételei,
- e) a tulajdonos szakmai vagy pénzügyi befektető-e, illetve milyen érdekeltségei vannak más szolgáltatókban, vállalkozásban, illetve milyenek a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének fontosabb mutatói.

III.2.7. Szolgáltatási csomagok képzése (szolgáltatás diverzifikációja)

[80] Az érintett piacon nyújtott szolgáltatások gyakran csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kerülnek nyújtásra, következésképpen így is vehetők igénybe.

A csomagképzés az alábbi két fő esetben merülhet fel:

- a) egy érintett piacon nyújtott szolgáltatás kizárólag más - esetleg nem is az érintett piachoz tartozó - szolgáltatással együtt, csomagban vehető igénybe,
- b) egy érintett piacon nyújtott szolgáltatás -esetleg nem is érintett piachoz tartozó - más szolgáltatással együtt, csomagban az adott szolgáltatásra vonatkoztatva lényegesen kedvezőbb feltételekkel vehető igénybe.

A fenti csomagképzés különösen akkor okozhat versenyproblémát, ha az egyik szolgáltatás innovatív, a hatékony verseny irányába fejlődő piacon nyújtott szolgáltatás, mely piacon mindkét szolgáltató versenyez egymással, míg a másik szolgáltatás tekintetében a szolgáltatók függőségi viszonyban vannak, illetve ha az egyik szolgáltatást kizárólag a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató tudja egyáltalán, illetőleg kedvezőbb feltételekkel nyújtani.

[81] E kritérium megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők az alábbiak lehetnek:

- a) termékinálat, egyes termékek árbevételben való részesedése, illetve költségeinek aránya,
- b) a vertikális integrációnál, a méretgazdaságosságnál és a választékgazdaságosságnál leírt egyéb jellemzők.

III.2.8. Méretgazdaságosság

[82] Méretgazdaságosság létezik akkor, amikor az output termelésének növelése esetén csökken, az output termelésének csökkentése esetén pedig növekszik az output egységére jutó inputok volumene³².

Az érintett piacokon nyújtott szolgáltatásokhoz használt infrastruktúráknál a méretgazdaságosság azáltal érvényesül, hogy a magas fix költséget jelentő hálózatot intenzívebben, optimálisabban használják ki a nagyobb mennyiségű szolgáltatás nyújtás esetén.

[83] A méretgazdaságosság megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők a piaci részesedésnél, a vállalkozás méreténél, szolgáltatási csomagok képzésénél leírtak lehetnek, illetve a költségviszonyok vizsgálata (pl. a fix költségek aránya az összes költségen belül).

III.2.9. Választékgazdaságosság

[84] Választékgazdaságosság létezik akkor, ha különféle outputok nyújtása olcsóbban valósítható meg egy közös termelési folyamatban, mint egymástól független, különálló termelési folyamatokban³³.

Az érintett piacokon nyújtott szolgáltatásokhoz használt infrastruktúráknál a választékgazdaságosság akkor állhat fenn, ha pl. a hálózat kapacitását több szolgáltatás között osztják meg.

[85] A választékgazdaságosság megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők a piaci részesedésnél, a vállalkozás méreténél, szolgáltatási csomagok képzésénél leírtak lehetnek.

III.2.10. Vertikálisan integrált vállalkozás, vállalkozáscsoport

[86] A vertikális integráció azt jelenti, hogy egy vállalkozás, illetve azonos érdekkörbe tartozó vállalkozások csoportja az értéklánc magasabb, vagy alacsonyabb szintjén lévő piacon is jelen van. A vertikális integráció esetén előfordulhat, hogy egy vállalkozás éppen ezért lehet képes az egyik piacon meglévő gazdasági erejét átvinni egy másik piacra is.

Az azonos érdekkörbe tartozás általában azonos tulajdonosi, irányítási viszonyokat is feltételez.

[87] A vertikális integráció megítéléséhez szükséges a piacon lévő vállalkozás(ok) tulajdonosi, és irányítási viszonyainak ismerete.

III.2.11. Fejlett forgalmazói, és értékesítési hálózat

³²Ezt az esetet növekvő hozadéknak (increasing returns to scale) is nevezik. Ekkor az inputok lassabban növekednek/csökkennek, mint az outputok. Méretgazdaságosság esetén a termelés összes költsége (C) degeneratív módon növekszik, továbbá a határköltség ($MC=d\log C/d\log Q$) és az átlagköltség ($AC=C/Q$) görbéi csökkennek, ha nő az output volumene, továbbá az átlagköltség nagyobb a határköltségnél ($AC > MC$).

³³ azaz n output esetén, a teljes költséget C -vel jelölve:

$$C(q_1, \dots, q_n) < C(q_1, 0, \dots) + C(0, q_2, 0, \dots) + \dots + C(0, \dots, 0, q_n), \quad \text{ahol } (q_1, q_2, \dots, q_n) > 0.$$

[88] A szolgáltatások - különösen a kiskereskedelmi szolgáltatások - nyújtása szempontjából jelentős szerepe van a szolgáltatást forgalmazó, értékesítő, elosztó hálózatnak, illetve e hálózat fejlettségének. Ezen hálózatok révén a szolgáltatás forgalmazása, értékesítése, elosztása költséghatékonyabban végezhető, a fogyasztók döntése hatékonyabban befolyásolható.

A fejlett saját forgalmazói, értékesítési hálózatok csak nagy költséggel építhetők ki, tarthatók fenn, esetleg nem is lehetséges strukturális vagy jogi korlát miatt a megkettőzésük.

[89] Ezen kritérium megítéléséhez szükséges jellemzők:

- a) szolgáltató által fenntartott ügyfélkapcsolati pontok fajtája, száma;
- b) az ügyfélkapcsolati pontokat létesítő más vállalkozásokkal, az értékesítésre kötött szerződések lényeges elemei;
- c) a szolgáltató promóciós megállapodásai, melyek más érintett piacon, érintett piacnak nem minősülő szolgáltatási piacon, vagy az elektronikus hírközlési piacokon kívüli, más ágazatokban működő vállalkozásokkal létesített.

III.2.12. Potenciális verseny hiánya, piacra lépés vagy a piaci terjeszkedés akadályai

[90] A piacon a verseny hatékonyabb irányba fejlődhet, ha a piacra lépés és a piac növekedési korlátai alacsonyak, illetve fennáll a potenciális verseny helyzet.

[91] Piacra lépés a vizsgált piacon új vállalkozások piacra lépését jelenti.

[92] Piaci növekedés a piacon értékesített szolgáltatások volumenének, és vagy az árbevételének növekedését jelenti.

[93] Potenciális verseny esetén egy vagy több vállalkozás - a kínálati helyettesítőség esetéhez képest hosszabb időn belül és nagyobb költséget és kockázatot vállalva - képes (pl. egy feltételezett áremelés esetén) belépni a piacra.

[94] A fenti kritériumok relevanciáját, illetve ezen feltételek hiányát alapvetően a strukturális és jogi korlátok vizsgálata alapján lehet megállapítani, továbbá a szolgáltatókhoz, illetve viselkedésükhöz kötődő stratégiai korlátok (a továbbiakban: **stratégiai korlátok**) vizsgálatával.

Ezen stratégiai korlátok akkor létezhetnek, ha az érintett piacon már bent lévő vállalkozások stratégiai eszközökkel³⁴ tartják távol versenytársaikat, illetve potenciális vetélytársaikat.

III.3. Közös erőfölény vizsgálata

[95] A közös erőfölény esetében a kettő, vagy több gazdasági és jogi értelemben független vállalkozás azonos érintett piacon történő, azonos időn belüli tevékenysége, magatartása kerül vizsgálatra.

[96] A közös erőfölény különösen akkor merülhet fel, ha :

- a) a két vagy több vállalkozás között nincs hatékony verseny az érintett piacon,

³⁴ Ilyen stratégiai eszközök lehetnek az árázással összefüggő (pl.: árdiszkrimináció, árprés, keresztfinanszírozás), valamint árázással nem összefüggő eszközök (pl.: reklámháború, kutatás-fejlesztési befektetés).

b) ugyanezen két, vagy több vállalkozásnak érdekében áll a többi, érintett piacon levő szolgáltatóval szemben közösen erőfölényes helyzet kialakítása.

A közös erőfölény fennállását elősegíti, ha a piac szerkezete (homogén termék, hasonló költségszerkezet, stb.) ösztönöz az összehangolt piaci magatartásra.

A közös erőfölény a szolgáltatók szerkezeti vagy egyéb kapcsolódása nélkül is megállapítható, ha a vizsgált szolgáltatók olyan piacon működnek, melyek szerkezete elősegíti a magatartások összehangolását.

[97] A korábban írt kritériumok³⁵ vizsgálata során, a közös erőfölényt elősegítő piacokra különösen az alábbi jellemzők vagy azok egy részének fennállása utalhat a közös erőfölény fennállására:

- a) érett piac,
- b) stagnáló, vagy mérsékelt növekedés a keresleti oldalon,
- c) kereslet csekély rugalmassága,
- d) homogén termékek,
- e) hasonló költségszerkezetek,
- f) hasonló piaci részesedések,
- g) műszaki újítások hiánya, vagy érett technológia,
- h) kapacitástöbblet hiánya,
- i) jelentős piacra lépési korlátok,
- j) a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya,
- k) potenciális verseny hiánya,
- l) különféle informális vagy egyéb kapcsolatok az érintett vállalkozások között,
- m) megtorló mechanizmusok,
- n) árverseny hiánya vagy korlátozott lehetősége.

Ezen szempontok részletes vizsgálatát a Tanács a közös erőfölény esetében végzi el részletesen.

III.4. Piaci erő átvitelének vizsgálata

[98] Egy érintett piacon JPE szolgáltató – összhangban az Eht. 53. § (2) bekezdésében írtakkal – egy szomszédos (azzal szoros kapcsolatban lévő) piacon (a továbbiakban: **szomszédos piac**) jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak minősülhet, amennyiben az adott érintett piac és a szomszédos piac közötti kapcsolatból eredően a szolgáltató az egyik piacon fennálló gazdasági erejét átviheti a másik piacra, és ezzel gazdasági erejét erősítheti.

[99] A fentiek értelmében a Tanács egy szolgáltató adott érintett piacon való JPE minősítésekor figyelembe veszi, ha ugyanezen szolgáltató más:

- a) szomszédos – érintett piacnak nem minősülő - szolgáltatási piacon feltételezhetően, illetve
- b) más szomszédos érintett piacon bizonyítottan jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató.

[100] A piacok szomszédos voltának megállapításához a gazdasági erő átvitele, erősítése, illetve ezeknek a lehetősége szempontjából kell vizsgálni a két piacon levő szolgáltatások műszaki,

³⁵ Lásd II.2. fejezet.

gazdasági és jogi kapcsolatát, illetve a piacon tevékenykedő szolgáltatók közötti kapcsolatokat.

Az érintett piac és a szomszédos piac egymással lehet:

- a) vertikális kapcsolatban, amikor a két piacon a szolgáltatás(ok) részben vagy egészben egymásra épül(nek), vagy
- b) horizontális kapcsolatban, amikor a két piacon azonosak a vevők, fogyasztók, illetve a két piacon azonosak a szolgáltatásnyújtáshoz a szolgáltató által harmadik felektől igénybe vett, illetve igénybe vehető bemenő termékek, szolgáltatások.

[101] Ugyanakkor egy szomszédos piacon akkor, és csak akkor minősíthető egy szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak, ha a piacot a Tanács érintett piacként azonosította, elvégezte a JPE kijelölést és minden szükséges, ezen módszertani anyagban foglalt vizsgálatot is.

IV. Kötelezettségek kirovása

IV.1. Fogalmak, általános szempontok

[102] A Tanács – összhangban az Eht. 54. § (1) bekezdésében foglaltakkal – az azonosított jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra azon a piacon, amelyen a szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkezik, kötelezettséget vagy kötelezettségeket ír elő, vagy hatályában fenntart, illetve módosítja a korábban megállapított kötelezettséget.

Az előírt egy vagy több kötelezettségnek a piacelemzés által feltárt, versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos mértékűnek kell lennie.

[103] A Tanács a kötelezettségek kiszabása során a törvény céljaiban meghatározott szempontokat kiemelten veszi figyelembe.

[104] A Tanács a kötelezettségek kirovása során továbbá szem előtt tartja a kiemelkedő jelentőségű, jogilag³⁶ kötelező európai közösségi célokat is:

- a) verseny elősegítése,
- b) egységes (belső) piac fejlődése,
- c) az Európai Unió állampolgárainak érdeke.

IV.2. Kötelezettségek típusai

[105] A kötelezettségek alapvetően két fajtáját kell megkülönböztetni:

- a) a mérlegelés alapján kiróható egy, vagy több **kötelezettség** (a továbbiakban: **egyedi kötelezettség**), illetve
- b) a törvény erejénél fogva kötelezően alkalmazandó kötelezettség (a továbbiakban: **kötelezően alkalmazandó kötelezettség**).

A Tanács a kötelezettségek kirovása kapcsán a magyar piac sajátosságainak megfelelően, az ERG Plenaris ülésén, 2004. április 1-én Londonban elfogadott és publikált, "ERG 03(30)rev1" jelölésű, "ERG közös álláspont a megfelelő kötelezettségekről az új szabályozási rendszerben" ("ERG Common Position on the approach to appropriate remedies in the new regulatory framework") című anyagban foglaltakat alkalmazza.³⁷

[106] Egyedi kötelezettségek – az Eht. XII. fejezetében írtakkal összhangban - az alábbiak lehetnek:

- a) **átláthatóság kötelezettsége** (Eht. 102-103. §);
- b) **egyenlő elbánás kötelezettsége** (Eht. 104. §);
- c) **számviteli szétválasztás kötelezettsége** (Eht. 105. §);
- d) **hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek** (Eht. 106. §);
- e) **közös eszközhasználat és helymegosztás kötelezettsége** (Eht. 107. §);
- f) **költségalapúság és a díjak ellenőrizhetőségének kötelezettsége** (Eht. 108. §);
- g) **előfizetői szolgáltatások díjával kapcsolatos kötelezettségek** (Eht. 109. §), nevezetesen ennek keretében a Tanács megtilthatja
 - ga) az indokolatlanul magas díjak alkalmazását,

³⁶ Lásd Art. 8.2-8.4., 2002/21/EK Keretirányelv.

³⁷ A tárgybani anyag elérhető: http://erg.eu.int/documents/index_en.htm honlapon keresztül, angol nyelven.

- gb) a piacra lépést vagy a versenyt akadályozó, nem a versenytársakéhoz viszonyított nagyobb hatékonyságon alapuló, indokolatlanul alacsony árak alkalmazását,
- gc) az egyes fogyasztók indokolatlan megkülönböztetését, vagy
- gd) az indokolatlan árukapcsolást.

E kötelezettség előírása egy adott előfizetői (kiskereskedelmi) piacon JPE szolgáltatóra történhet.

- h) bérelt vonali szolgáltatások minimális készletének biztosítási kötelezettsége** (Eht. 110 §). E kötelezettség előírása a bérelt vonali piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató esetében lehetséges.

[107] Kötelezően alkalmazandó kötelezettségek – az Eht. XII., XIII. és XIV. fejezetében írtakkal összhangban - az alábbiak lehetnek:

- i) közvetítőválasztás kötelezettsége** (Eht. 111. §); E kötelezettség a Tanács által - a helyhez kötött telefonhálózathoz történő előfizetői hozzáféréssel és használatával kapcsolatos - meghatározott érintett piacon jelentős piaci erejű szolgáltatót terheli.
- j) Internet elérés szolgáltatással kapcsolatos ajánlattételi kötelezettség** (Eht. 112-115. §); E kötelezettség az Internet szolgáltatás helyhez kötött telefonhálózaton keresztüli elérésével kapcsolatos valamely piacon jelentős piaci erejű szolgáltatót terheli.
- k) árprés alkalmazásának tilalma** (116. §); E kötelezettség az érintett piacok valamelyikén jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót terheli.

[108] A Tanács – összhangban az Eht. 56. §-ában írtakkal – kivételes és indokolt esetben a fentiekben meghatározottaktól eltérő, hozzáféréssel vagy összekapcsolással összefüggő kötelezettséget is előírhat egy JPE szolgáltató számára, ha erre vonatkozó határozat-tervezetét részletes indokolással előzetesen jóváhagyásra megküldi az Európai Bizottságnak. Az eljárás az Európai Bizottság 65. § (5) bekezdése szerinti határozatának meghozataláig felfüggesztésre kerül.

IV.3. Kötelezettségek meghatározása

[109] A Tanács az egyes kirótt kötelezettség pontos tartalmát a jogszabályokban foglalt figyelembe vételével, de diszkrecionális jogkörében eljárva döntésében megfelelően részletezve határozza meg.

[110] Egyes kötelezettségek esetében a jogszabály azok kirovásához további különös feltételek vizsgálatát írja elő, melyet a Tanács minden esetben elvégez.³⁸

[111] Érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók esetében elsősorban a [106] a)-f) kötelezettségek közül kell legalább egy egyedi kötelezettséget kiróni, illetve megfelelően alkalmazni kell a törvény erejénél fogva kötelező [107] pont k) alatti kötelezettséget.

³⁸ Pl.: az Eht. 109. (1) és (2) bekezdése alapján, az anyag [107] pont g) esetben, ha:

- a piacelemzés alapján megállapításra kerül, hogy egy meghatározott kiskereskedelmi piacon
 - a verseny nem kellően hatékony, és
 - az Eht 102-108. §, illetve a 111. § kötelezettség előírásával e törvény céljai nem lennének megvalósíthatóak,
- a fogyasztók érdekeinek védelme és a hatékony verseny elősegítése érdekében szükséges a tiltást megállapítani, és
- az alkalmazott tilalom arányban áll az általa elérni kívánt céllal.

[112] Valamely érintett – különösen nagykereskedelmi - szolgáltatási piacon kirótt kötelezettség egybeeshet más érintett szolgáltatási piacon kirótt kötelezettséggel, illetve attól eltérő kötelezettség is lehet.

[113] Mindezek után – az előírt feltételek fennállásának megállapítása esetében – szabható ki az anyag [106] pont g) és h) alatti kiskereskedelmi szolgáltatások díjával kapcsolatos egyedi kötelezettség, illetve megfelelően alkalmazni kell a törvény erejénél fogva kötelező [107] pont i-j) alatti kötelezettséget.

B. fejezet

I. Piacmeghatározás

I. 1. A Piacmeghatározás menete

- [1] A piacmeghatározás során a Tanács az IHM rendelet I. sz. Mellékletében 16. számmal jelölt nagykereskedelmi piac³⁹, nevezetesen a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” piac vizsgálatából indult ki, figyelemmel az Európai Unió Bizottsága (továbbiakban: Bizottság) Ajánlására, mely piacelemzésre javasolja és ex-ante szabályozás szempontjából érintett piacnak minősíti a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” piacot.⁴⁰

Ezt a javaslatát a Bizottság több megfontolásból tette, a minősítés alapját képező szempontok közül a legfontosabbak az alábbiak:

- a) a hívó fizet elv (a továbbiakban: CPP-elv) következményei,
- b) keresleti helyettesíthetőség hiánya mind a mobil kiskereskedelmi, mind a vizsgált nagykereskedelmi piacon,
- c) kínálati helyettesíthetőség hiánya a vizsgált nagykereskedelmi piacon.

A Tanács álláspontja szerint a fenti kérdések vizsgálata jelen piacmeghatározás során is szükséges.

A Tanács vizsgálatai során a vizsgált időtávot 3 évben határozta meg.

- [2] A piacmeghatározás során a Tanács foglalkozott a CPP-elv hatásaival, amelynek során egyrészt az CPP-elvnek a kiskereskedelmi piacon a fogyasztók magatartására kifejtett hatását vizsgálta, másrészt a fogyasztók viselkedésének a nyilvános mobil rádiótelefon szolgáltatókra gyakorolt hatásait elemezte.

A Tanács megvizsgálta továbbá a mobil szolgáltatók kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piaci viselkedését befolyásoló tényezőket, különös tekintettel ezen tényezőknek a mobil szolgáltatók beszédcélú végződtetési piacon (továbbiakban: végződtetési piac) gyakorolt ármeghatározási gyakorlatában jelentkező hatására. A vizsgálat célja a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi piacon esetlegesen megtalálható helyettesítési lehetőségek feltárása volt, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határaitól hatást gyakorolhatnak. A helyettesítés lehetősége emellett a végződtetési díjakat meghatározó mobil szolgáltatókra kompetitív nyomást is gyakorolhat.

A vizsgált szolgáltatási piac meghatározása után került sor a földrajzi piacok meghatározására, amelynek során a Tanács a hálózatok által lefedett terület nagyságát vizsgálta.

³⁹ Amely megegyezik az Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlásában 16. számmal jelölt piaccal

⁴⁰ 2003/311/EC sz. Ajánlás Melléklete

A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi piac szabályozási szempontból érintett piacnak tekinthető-e, tehát teljesülnek-e Magyarországon is az Európai Bizottság által a piacok szabályozási szempontból való érintettségének vizsgálatakor alkalmazott ex ante kritériumok⁴¹.

I. 2. Jogszabályi rendelkezések, releváns szolgáltatás

- [3] A „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi piac vizsgálatához a kiindulási alapot az Eht. 188. §-ban szabályozott fogalmak közül az alábbiakban felsoroltak jelentették:

36. *Hálózati szolgáltatás*: hozzáférési és/vagy összekapcsolási szolgáltatás nyújtása más szolgáltató számára, illetve az ezek nyújtásához szükséges kiegészítő szolgáltatások.

53. *Hívásvégződtetés forgalmi szolgáltatás*: hálózati szolgáltatás, a hívás továbbítása az összekapcsolási pontról a hívott előfizető hozzáférési pontjára.

56. *Hozzáférés*: eszközök, illetve szolgáltatások rendelkezésre bocsátása más elektronikus hírközlési szolgáltató részére meghatározott feltételek mellett, kizárólagos vagy nem kizárólagos jelleggel, elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása céljából.

71. *Mobil rádiótelefon hálózat*: olyan földfelszíni rádiótávközlő hálózat, amely a nagy területen mozgó igénybevevők között lehetővé teszi a kétirányú telefon összeköttetésének felépítését.

72. *Mobil rádiótelefon szolgáltatás*: olyan nyilvánosan elérhető telefon szolgáltatás, amelynek során e szolgáltatás nagy térben mozgó bármely előfizetője – mobil rádiótelefon hálózat hálózati végpontján csatlakoztatott – nem helyhez kötött berendezésről indított hívással kommunikálhat egy másik hálózati végponttal, amelynek elérése az ANFT-ben meghatározott választási eljárás útján lehetséges. E szolgáltatás beszédátvitelre, valamint az ehhez kapcsolódó szolgáltatásokra és egyéb szolgáltatásokra (például adatátviteli szolgáltatások, rövid szöveges üzenetküldés, WAP, GPRS alapú szolgáltatások) szolgál.

86. *Nyilvánosan elérhető telefon szolgáltatás (telefon szolgáltatás)*: olyan, bárki számára rendelkezésre álló elektronikus hírközlési szolgáltatás, amely belföldi vagy nemzetközi számozási terven alapuló hívásirányítással lehetővé teszi belföldi és nemzetközi hívások kezdeményezését és fogadását, valamint minden esetben a segélyhívó szolgáltatások és – a körülményektől függően – egyéb szolgáltatások (többek között kezelői szolgáltatások, tudakozó, előfizetői névjegyzék és nyilvános telefonállomás, emelt díjas szolgáltatások, a fogyasztékkal élő előfizetők részére nyújtott szolgáltatások, illetve földrajzi elhelyezkedéstől független szolgáltatások) elérését.

87. *Nyilvános telefonhálózat (telefonhálózat)*: olyan nyilvános elektronikus hírközlő hálózat, amelyen részben vagy egészben nyilvánosan elérhető telefon szolgáltatást nyújtanak, illetve amely alkalmas hálózati végpontok között beszéd, továbbá más kommunikációra, így különösen a telefax és adatkommunikációra.

A Tanács vizsgálatai során a fent megnevezett nagykereskedelmi piacon szolgáltatásként az Eht. 188. § 53. pontjában meghatározott *Hívásvégződtetés forgalmi szolgáltatás* azon részét tekintette, amikor a hívás végződtetése egyedi mobil hálózatokban valósul meg.

I. 3. Hívó fél fizet-elv (CPP-elv) következményei

⁴¹ Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlás (9)

- [4] A CPP-elv hatása egyaránt jelentkezik a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi piacon. A hívó fél fizet elv szerint a hívás teljes költségét a hívást kezdeményező előfizető viseli. A hívás díját a hívó előfizető szolgáltatója határozza meg, a hívott félnek e szolgáltatási díj mértékére – a szolgáltató, illetve a díjcsomag kiválasztását követően – semmiféle ráhatása nincs. A hívó fél szolgáltatójának hívással kapcsolatos költségei között a mobil végződtetési díj is szerepel, amelynek mértéke a hívott fél szolgáltató-, illetve hálózatválasztásától függ. Mivel a végződtetési díjat nem a hívott fél fizeti, hanem a hívó fél szolgáltatója, a végződtető szolgáltatóra nem nehezedhet saját fogyasztói felől nyomás a végződtetési díjainak alacsonyan tartására.

A nagykereskedelmi piacon hasonló hatások érvényesülnek. A végződtetési piacon a vásárló mobil szolgáltatók kényszerhelyzetben vannak, hiszen kénytelenek előfizetőik hívásait végződtetni. A hívást végződtető mobil szolgáltatókra a helyettesíthetőség hiánya miatt nem nehezedik a keresleti oldalról nyomás, sőt a magas végződtetési díjak alkalmazása lehetővé teszi a mobil szolgáltatók számára, hogy más szolgáltatók költségeit növelve előnyhöz jussanak.

A CPP-elv hatásait vizsgálva a Tanács megállapította, hogy az elv érvényesülése lehetővé teszi a mobil szolgáltatók számára, hogy végződtetési díjaikat a kompetitív szint felett határozzák meg. A CPP-elv megváltoztatása sem az Európai Unió szabályozásában, illetve a tagállami gyakorlatban, sem Magyarországon nem várható (nincs erre utaló jel), ezért az ismertetett helyzetben sem várható változás a vizsgált időtávon belül.

I. 4. Helyettesítés vizsgálata

- [5] A vizsgált piac meghatározása során a Tanács olyan helyettesítési lehetőségeket keresett, amelyek módosíthatják a vizsgált piac határait. A helyettesítés lehetősége csökkentheti a mobil szolgáltatók CPP-elvből fakadó ösztönözöttségét végződtetési díjaik magasán tartására.

A keresleti és kínálati helyettesítés vizsgálatát a Tanács elvégezte mind a kiskereskedelmi, mind a nagykereskedelmi piacra vonatkozóan.

I. 4. 1. Kiskereskedelmi piac vizsgálata

- [6] A „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi piacon nyújtott szolgáltatás egyaránt inputja a mobil hálózatból egy másik mobil hálózatba irányuló hívásoknak és a helyhez kötött telefonhálózatból mobil hálózatba irányuló hívásoknak, ezért a vizsgált kiskereskedelmi piac magában foglalja az összes olyan kiskereskedelmi piacot (illetve azok részeit), amelyek a mobil hálózatban végződtetett hívásokon alapuló kiskereskedelmi szolgáltatásokat tartalmaznak.

I. 4. 1. 1. Keresleti helyettesítés a kiskereskedelmi piacon

- [7] A kiskereskedelmi szinten lehetséges keresleti helyettesítés elemzése során a Tanács azt vizsgálta, hogy léteznek-e olyan, a fogyasztók által alkalmazható helyettesítő szolgáltatások, amelyek a vizsgált piac határait befolyásolhatják.

A vizsgálat során a Tanács a következő lehetőségeket vizsgálta meg, mint a mobil hálózatba irányuló hívásnak a hívó fél számára rendelkezésre álló lehetséges keresleti helyettesítőit, valamint ezt követően a hívott fél magatartását is megvizsgálta (I. 4. 1. 1. 5.).

1. Visszahívás
2. SMS (Short Message Service-rövid szöveges üzenet) küldése
3. Helyhez kötött telefonra irányuló hívás
4. Mobil hálózaton belüli (on-net) hívás, mint a hálózaton kívüli (off-net) hívás helyettesítője

I. 4. 1. 1. 1. Visszahívás

- [8] Keresleti helyettesítési lehetőségként felmerülhet az az eset, amikor a hívó fél visszahívást kér a hívott féltől (rövid kéréssel, vagy a mobil telefon „megcsörgetésével”). Amennyiben a jelenség tömeges, az nyomást gyakorolhat a mobil szolgáltatókra a végződtetési díjaik csökkentése irányában. A Nemzeti Hírközlési Hatóság megbízásából a TÁRKI Rt. az általa elvégzett piackutatásban ebben a körben arra a kérdésre kereste a választ, hogy a fogyasztók milyen gyakran élnek ezzel a lehetőséggel. A vizsgálat azt mutatta, hogy a fogyasztók mindössze 1%-a él a visszahívás lehetőségével és ezt az arányt nem befolyásolja számottevően a várható tartásidő hossza sem.⁴²

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy mivel ezt a helyettesítési lehetőséget a fogyasztók a gyakorlatban nem tekintik a mobil telefonra irányuló hívások helyettesítőjének, ezért a vizsgált kiskereskedelmi piac meghatározására e szempont nincs hatással. A Tanács ennek megfelelően nem bővítette a szolgáltatási piacot a vizsgált helyettesítési lehetőség alapján.

I. 4. 1. 1. 2. SMS küldése

- [9] A rövid szöveges üzenet küldése, mint a mobil telefonra irányuló hívás helyettesítőjének vizsgálatakor a Tanács áttekintette egyrészt a szolgáltatás objektív tulajdonságait, másrészt a fogyasztók viselkedését.

A szolgáltatások tulajdonságainak vizsgálata során a Tanács megállapította, hogy bizonyos körülmények között a rövid szöveges üzenet küldése helyettesítheti a mobil hívást, azonban egészében véve az SMS szolgáltatás inkább a mobil hívással párhuzamosan használt szolgáltatás és nem helyettesítő jellegű. Figyelembe véve ugyanis az SMS tulajdonságait, megállapítható, hogy a híváshoz képest az üzenet esetében jóval kevesebb és korlátozott az átvihető információ terjedelme, a kétoldalú valósídejű kommunikáció kizárt, a nem valósídejű kommunikáció pedig lassú, az üzenetek elküldése és megérkezése között pedig igen hosszú idő is eltelhet. A szolgáltatás objektív tulajdonságainak vizsgálata mellett a Tanács azt is

⁴² Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 20-21. o. (11.-12. ábra)

elemezte, hogy vajon a fogyasztók reális helyettesítési alternatívának tekintik-e a rövid szöveges üzenet küldését. A teljes mintán belül a fogyasztók 21%-a tartotta helyettesítő szolgáltatásnak az SMS-t (a határozott választ adók között 25%)⁴³.

A fogyasztók tényleges viselkedésének vizsgálata azt mutatja, hogy bár egy részük helyettesítőnek tekinti a rövid szöveges üzenet küldését, a gyakorlatban viszont a válaszadóknak csak nagyon kis hányada (a beszélgetés hosszától függően 1% és 3% között) küld szöveges üzenetet, amennyiben valakivel beszélni szeretne.⁴⁴

A helyettesítésből fakadó esetleges kompetitív nyomást az is csökkenti, hogy az SMS végződtetési díjak meghatározása is a mobil szolgáltatók kezében van, ami lehetőséget biztosít számukra az esetleges helyettesítésből fakadó veszteségek elkerülésére.

A rövid szöveges üzenetek tulajdonságainak, valamint a fogyasztók viselkedésének vizsgálata után a Tanács megállapította, hogy bár bizonyos esetekben az SMS-küldés helyettesítheti a mobil hívást, önmagában ennek a csekély mértékű helyettesítésnek a lehetősége miatt (annál is inkább, mivel az SMS végződtetési díjak meghatározása is a szolgáltatók kezében van) a vizsgált kiskereskedelmi piac meghatározására e szempont nincs hatással. A Tanács ennek megfelelően nem bővítette a szolgáltatási piacot a vizsgált helyettesítési lehetőség alapján.

I. 4. 1. 1. 3. Helyhez kötött telefonra irányuló hívás

- [10] A helyhez kötött telefonra irányuló hívás, mint a mobil telefonra irányuló hívás helyettesítőjének vizsgálata során a Tanács megvizsgálta a két szolgáltatás objektív tulajdonságait, a fogyasztók viselkedését, továbbá vizsgálta a végződtetési piacon lejajlott korábbi árváltozásokat.

A helyhez kötött telefonra irányuló hívás objektív tulajdonságainak vizsgálata során a Tanács megállapította, hogy a helyettesíthetőség lehetősége csak bizonyos körülmények között áll fenn. A mobil telefon ugyanis rendelkezik két tulajdonsággal, amivel a helyhez kötött telefon nem, ti. a mobilitással és a személyi kommunikáció lehetőségével. A mobilitás azt jelenti, hogy a hívott fél állandóan változtathatja a helyzetét (térben és időben állandóan képes hívás fogadására), a személyi kommunikáció pedig a mobil telefon személyhez kötöttségére utal (a helyhez kötött telefon inkább helyhez és nem személyhez kötődik). Ezért a helyettesítés csak abban az esetben állhat fenn, ha a hívó fél pontosan tudja, hogy a hívott fél hol található meg (és tudja a tartózkodási helyén található helyhez kötött telefon számát és a hívottnak hozzáférése van ehhez a telefonhoz).

A Tanács a fogyasztók viselkedését is megvizsgálta. Ennek kapcsán az elvégzett felmérés azt mutatja, hogy azok közül a fogyasztók közül (a teljes minta 51%-a), akik a mobil telefont helyettesíthetőnek tekintik, 50% úgy gondolja, hogy a helyhez kötött telefonra irányuló hívás helyettesítheti a mobil hívást. Ez a teljes minta valamivel több, mint 25%-a.⁴⁵ Azonban az

⁴³ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 22-23. o. (13.-14. ábra)

⁴⁴ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 20-21. o. (11.-12. ábra)

⁴⁵ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 22-23. o. (13.-14. ábra)

esetleg lehetséges helyettesítés lehetőségét tovább szűkíti, hogy a fogyasztó nem rendelkezik feltétlenül mobil és vezetékes telefonnal is. A TÁRKI Rt. által végzett kutatás azt mutatta, hogy a megkérdezetteknek csak a fele (52%) rendelkezett mobil és helyhez kötött telefon hozzáféréssel (a háztartásban) is.⁴⁶

A végződtetési díjak területén lezajlott korábbi változások vizsgálata alapján a Tanács megállapította, hogy az elmúlt időszakban a helyhez kötött telefonhálózatokban végződtetett hívásokra vonatkozóan lezajlott árcsökkenésnek nem volt hatása a mobil szolgáltatók végződtetési díjaira.

A szolgáltatások objektív tulajdonságainak, a fogyasztók viselkedésének, valamint az árváltozások hatásainak vizsgálata alapján a Tanács megállapította, hogy a helyhez kötött telefonra irányuló hívás nem tekinthető a mobil telefonra irányuló hívás helyettesítőjének. A fentiek alapján a vizsgált kiskereskedelmi piac meghatározására e szempont nincs hatással. A Tanács ennek megfelelően nem bővítette a szolgáltatási piacot a vizsgált helyettesítési lehetőség alapján.

I. 4. 1. 1. 4. Hálózaton belüli (on-net) mobil hívás, mint a hálózaton kívüli (off-net) mobil hívás helyettesítője

- [11] A mobil hálózaton belüli hívást - mint a hálózaton kívülről indított és az adott mobil hálózatban végződtetett hívás helyettesítési lehetőségét - a Tanács két oldalról vizsgálta. Egyrészt áttekintette azokat a feltételeket, amelyek a hívó fél oldaláról ahhoz szükségesek, hogy élhessen ezzel a helyettesítési lehetőséggel. Másrészt megvizsgálta, hogy az on-net hívás lehetősége milyen irányba befolyásolhatja a mobil szolgáltatók ármeghatározási gyakorlatát (tehát gyakorol-e nyomást a végződtetési díjakra).

Ahhoz, hogy a hívó fél számára az off-net mobil hívás on-net hívással helyettesíthető legyen, a hívó félnek tisztában kell lennie azzal, hogy a hívott fél melyik hálózathoz tartozik. A TÁRKI Rt. által végzett felmérés a fogyasztók nagyfokú tudatosságát mutatja, hiszen a megkérdezettek háromnegyede minden esetben tisztában van azzal, hogy melyik mobil szolgáltató ügyfelét hívja⁴⁷ (a jövőben valószínűleg a tudatosság kis mértékben csökkenni fog a mobil számhordozhatóság bevezetése miatt.). További feltétele a helyettesítésnek, hogy a hívó fél rendelkezzen a hívott fél hálózatának megfelelő SIM-kártyával. Ahhoz, hogy ezt a kártyát használni is tudja, a hívó félnek többkártyás mobiltelefon készülékre van szüksége vagy ki kell cserélnie minden hívás előtt a készülékében a kártyákat, esetleg több mobil készüléket kell tartania. Az előző lehetőségeket behatárolja, hogy a többkártyás telefon elterjedtsége és ismertsége alacsony, valamint a kártya hívásonkénti cseréje meglehetősen kényelmetlen és időigényes, továbbá a szolgáltatók által értékesített mobil készülékek szinte minden esetben kódoltak és az ilyen telefonok kártya-függetlenné tétele további költségeket okoz a fogyasztóknak.

⁴⁶ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 12. o. (3. ábra)

⁴⁷ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 17-18. o. (8.-9. ábra)

Az elvégzett vizsgálatok arra mutatnak, hogy az on-net hívás nem helyettesítési lehetőség, ezért a vizsgált kiskereskedelmi piac meghatározására e szempont nincs hatással. A Tanács ennek megfelelően nem bővítette a szolgáltatási piacot a vizsgált helyettesítési lehetőség alapján.

A Tanács megállapította továbbá, hogy az on-net hívás, mint helyettesítő szolgáltatás kis mértékben befolyásolhatja a végződtetési díjakat, ám ilyen esetben inkább azok magasán tartását (illetve emelését), és nem a csökkentésüket ösztönzi. A magas végződtetési díjak (és alacsony on-net díjak meghatározása) ugyanis a hívó felet arra ösztönözhetik, hogy elhagyja az aktuális szolgáltatóját és más (esetlegesen a magas végződtetési díjakat alkalmazó) szolgáltatóhoz csatlakozzon.

I. 4. 1. 1. 5. Hívott fél viselkedésének hatása

- [12] A Tanács vizsgálta a hívott fél viselkedését is. Ha a hívott fél érzékenységet mutat a hívó fél költségeivel kapcsolatban, akkor ő is használhat helyettesítési lehetőségeket, ami nyomást jelenthet a mobil szolgáltatókra végződtetési díjaik meghatározása során. A vizsgálat során sor került a CPP-elv fogyasztói viselkedésre gyakorolt hatásának további részletes vizsgálatára.

A Nemzeti Hírközlési Hatóság megbízásából a TÁRKI Rt. által elvégzett piackutatás során a Tanács arra keresett választ, hogy a fogyasztók mennyire vannak tisztában az egyes hívásirányok költségeivel, illetve, hogy ez a tudatosság mennyiben befolyásolja a viselkedésüket. A fogyasztók tudatossága és ebből fakadóan viselkedésük eltérő abban az esetben, ha hívó, vagy ha hívott félként vesznek részt a telefonbeszélgetésben.

A vizsgálat során a megkérdezettek nagyfokú tudatosságot mutattak a kezdeményezett hívások költségeivel kapcsolatban. A minta 95%-a minden kezdeményezett hívás esetén el tudta dönteni, hogy helyhez kötött telefonhoz tartozó vagy mobil számot tárcsázott, mobil hívás esetén pedig a megkérdezettek 75%-a tisztában volt azzal, hogy milyen hálózatot hív.⁴⁸ Az egyes hívástípusok relatív költségei tekintetében már jóval vegyesebb kép rajzolódott ki. A fogyasztók nem minden esetben válaszoltak jól, amikor a kérdés két kiválasztott hívásirány díjai közötti különbségre irányult. Ami a helyhez kötött telefonról indított hívásokat illeti, a megkérdezettek döntő többsége a valóban kevesebbe kerülő helyhez kötött–helyhez kötött hívásirányt jelölte meg olcsóbbnak a helyhez kötött–mobil hívásiránnyal szemben. Ami azonban a mobilról indított hívásokat illeti, döntő többségük a mobil–mobil hívásirányt jelölte meg olcsóbbnak a mobil–helyhez kötött iránnyal szemben, amely nem feltétlenül igaz (a hálózaton belüli hívás valóban olcsóbb, viszont a hálózaton kívüli mobil hívás nem minden esetben olcsóbb, mint a helyhez kötött telefonra irányuló hívás)⁴⁹. Tehát a hívásdíjakkal kapcsolatban mutatott tudatosság alacsonyabb, mint amit a fogyasztók a hívásirányok irányában mutattak, de még mindig magasnak mondható. Ami a fogyasztók hívó félként való viselkedését illeti, a megkérdezettek az általuk kezdeményezett hívásokkal kapcsolatban

⁴⁸ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 17-18. o. (8.-9. ábra)

⁴⁹ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 25. o. (16.-17. ábra)

magas árérzékenységet mutattak. A minta több, mint a felénél befolyásolta a beszélgetés hosszát, hogy mennyibe kerül számára a hívás⁵⁰.

- [13] Amikor azonban az őket hívó fél költségeiről volt szó, a megkérdezettek meglehetősen alacsony tudatosságot mutattak. A minta 58%-a egyáltalán nem tudta megmondani, hogy mennyibe kerül a hívás a hívó félnek, amennyiben helyhez kötött telefonról a mobil számán hívja fel, illetve 61%-ának nem volt elképzelése abban az esetben, ha mobil telefonról hívják a mobil számán. A hívás díját a megkérdezettek csupán 5 illetve 4%-a ismerte pontosan⁵¹.

Az alacsony tudatosság háttérében a CPP-elv áll. Ezt megerősíti az a kutatási eredmény is, amely azt mutatja, hogy a fogyasztók a mások által a hívásukért fizetett összegek nagyságát tartják a legkevésbé fontos szempontnak a mobil szolgáltató és a díjsomag kiválasztásakor⁵².

- [14] A hívott fél viselkedésének vizsgálata során a Tanács megvizsgálta az egymással szoros kapcsolatban levő, egymást gyakran hívó felhasználók által kialakított felhasználói csoportokat is. Ezekre a felhasználói csoportokra jellemző, hogy tagjaik (hívott félként) nagyobb érzékenységet mutatnak a hívó fél költségei irányában. Megjegyzendő, hogy ez az érzékenység nem minden fogadott hívás esetén jelentkezik, hanem csak olyankor, ha a felhasználói csoport valamely más tagja hívja őket. Mindazonáltal az ilyen csoportok létezése esetlegesen nyomást gyakorolhat a mobil szolgáltatókra végződtetési díjaik meghatározása során. A TÁRKI Rt. által elvégzett piackutatás azt mutatta, hogy a fogyasztók 54%-a választott úgy mobil szolgáltatót, hogy egy hálózatban legyen azzal, akivel gyakran folytat beszélgetést. Ezek közül a fogyasztók közül azonban mindössze 7% választott úgy, hogy a választásnál a fő szempont az volt, hogy akik őket hívják, kevesebbet fizessenek.

- [15] Hasonló válaszokat kapunk a szolgáltató-váltás vizsgálata során, hiszen a válaszadók 52%-a változtatott már szolgáltatót azért, hogy egy hálózatban legyen valakivel, akivel gyakran beszél. Itt is megvizsgálva a fő választási szempontokat, a kutatás azt mutatta, hogy a másik fél költségei meg kevésbé játszottak szerepet a mobil szolgáltató kiválasztásánál. A szolgáltatót váltók közül mindössze 1% döntött a váltás mellett a másik fél költségeinek csökkentése miatt⁵³.

Ezen adatok alapján a Tanács megállapította, hogy a felhasználói csoportok önmagukban nem jelentenek nyomást a mobil szolgáltatók számára végződtetési díjaik meghatározása során. Ha az elmondottak ellenére mégis valami fajta nyomás megjelenne a szolgáltatók felé a nagyobb érdekérvényesítő képességgel rendelkező felhasználói csoportok felől, az könnyen csökkenthető lenne a mobil szolgáltatók által, hiszen az ilyen csoportok jól elkülöníthetőek külön nekik ajánlott speciális csomagok segítségével (pontosan azért, mert a felhasználói csoportok tagjai csak azon hívók költségei irányában mutatkoznak érzékenynek, akik a felhasználói csoporthoz tartoznak). Ez az elkülöníthetőség lehetővé teszi a kiskereskedelmi árdiszkriminációt és az e csoportok felől a végződtetési díjakra érkező esetleges nyomás

⁵⁰ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 26-27. o. (18.-19. ábra)

⁵¹ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 30. o. (23. ábra)

⁵² Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 31. o. (24. ábra)

⁵³ Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében, TÁRKI Rt., 34. o., (23. ábra), 36. o. (29. ábra)

csökkentését. (Fokozottan érvényes az árdiszkriminációra vonatkozó megjegyzés az „üzleti fogyasztók” esetében.)

A Tanács a hívott fél viselkedésének vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a hívott fél által a hívó fél költségei irányában mutatott alacsony tudatosság és érzékenység miatt a hívott fél magatartása nem gyakorol nyomást a mobil szolgáltatókra a végződtetési díjaik meghatározása során.

Az I. 4. 1. 1. fejezetben elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva, a kiskereskedelmi szintű helyettesítés vizsgálata során Tanács nem talált olyan helyettesítési lehetőségeket, amelyek a vizsgált piac keresleti oldalról való szélesítését indokolnák.

I. 4. 1. 2. Kínálati helyettesítés a kiskereskedelmi piacon

- [16] Az új szolgáltatók megjelenése önálló hálózattal (azon túlmenően, hogy ennek jelenleg technikai és jogi akadályai is vannak) nem változtatna azon a technikailag behatárolt helyzeten, amely már most is fennáll, nevezetesen, hogy egyik mobil szolgáltató sem képes egy másik szolgáltatóhoz tartozó előfizetőnél hívást végződtetni. Ehhez ugyanis a hívott fél készülékében található SIM-kártya adataira lenne szükség.

Elvi lehetőség lenne a kínálati helyettesítésre az intelligens SIM-kártya⁵⁴ megjelenése. A Tanács azonban úgy gondolja, hogy a vizsgált időtávon belül ezen lehetőség nem fog teret nyerni.

Elvben megjelenhetnének virtuális mobil szolgáltatók (MVNO), amelyek a már meglévő mobil szolgáltatókkal azonos hálózatot használnának, de saját nevükben kötnének előfizetői szerződést, saját SIM kártyát értékesítenének. Megoldást azonban a hívásvégződtetés kínálati helyettesíthetőségre az sem adna, ha lehetőség lenne MVNO-k megjelenésére, mivel ezeknek a szolgáltatóknak is „saját” előfizetői lennének, saját hívószámokkal és a hívó továbbra sem tudná meghatározni, hogy melyik szolgáltató végződtesse a hívást, noha ebben az esetben a fizikai hálózat ugyanaz lenne a tulajdonos szolgáltató és a MVNO esetében.

Az I. 4. 1. 2. pontban elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva, a kínálati helyettesítés esetében a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy kínálati oldalról nincs helyettesítési lehetőség, ezért nem látta indokoltnak a releváns piac szélesítését kínálati oldalról.

A kiskereskedelmi piac vizsgálata során (I.4.1.1. és I.4.1.2. pontban foglaltak alapján) a Tanács megállapította, hogy nincsenek helyettesítési lehetőségek, ezért sem keresleti, sem kínálati oldalról nem szélesítette a 16. piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot. Ennek megfelelően a nagykereskedelmi piacon fennálló helyettesítés vizsgálata során az IHM rendelet I. számú melléklet 16. pontjában foglalt meghatározásának megfelelő – „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” – nagykereskedelmi piacot vizsgálta.

⁵⁴ Intelligens SIM-kártya: olyan technikai megoldás, amelynek segítségével a fogyasztó hívásonként el tudja dönteni, hogy melyik hálózaton keresztül végződjön a hívás.

I. 4. 2. Nagykereskedelmi piac vizsgálata

- [17] A helyettesítés vizsgálata során a Tanács áttekintette, hogy a nagykereskedelmi piacon előfordulnak-e olyan helyettesítési lehetőségek, amelyek bővítik a vizsgált piac határait. A helyettesítés lehetősége kompetitív kényszerként hathat és ezáltal meggátolhatja a mobil szolgáltatókat abban, hogy tevékenységüket a versenytársaktól, az ügyfelektől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül végezhesék.

I. 4. 2. 1. Keresleti helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

- [18] A nagykereskedelmi piacon szolgáltatók állnak egymással szemben, ezért a keresleti helyettesítés vizsgálata során a Tanács a végződtetést igénybe vevő szolgáltatók választási lehetőségeit vizsgálta. A nagykereskedelmi piacon a mobil szolgáltatók és a helyhez kötött telefon szolgáltatók részéről megjelenő kereslet származtatott keresletnek tekinthető, amely ügyfelek híváskezdeményezéséből fakad.

A szolgáltatóknak ugyanis továbbítaniuk kell ügyfelek hívását és ennek során nincs választási lehetőségük (és helyettesítési lehetőségük) a végződtetési szolgáltatás igénybevétele tekintetében, mivel adott mobil számra csak az adott számhoz tartozó hálózat szolgáltatója képes a hívást továbbítani. A keresleti helyettesítés tehát a nagykereskedelmi piacon nem lehetséges.

A nagykereskedelmi piac vizsgálata során a Tanács megállapította, hogy a vizsgált piacon nincsen keresleti oldali helyettesítési lehetőség, amely a piac határait bővítené. A fentiek alapján a vizsgált nagykereskedelmi piac meghatározására a vizsgált szempontok nincsenek hatással. A Tanács ennek megfelelően nem bővítette a szolgáltatási piacot a vizsgált helyettesítési lehetőségek alapján.

I. 4. 2. 2. Kínálati helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

- [19] A kínálati helyettesítés tekintetében a nagykereskedelmi piacon is érvényesek a korábban a kiskereskedelmi piaci kínálati helyettesítés kapcsán leírt megállapítások. Tehát a kínálati helyettesítést alapvetően lehetetlenné teszi az a helyzet, hogy egyik mobil szolgáltató sem képes egy másik szolgáltatóhoz tartozó előfizetőnél hívást végződtetni. Ezen a helyzeten új mobil szolgáltatók, vagy az MVNO-k megjelenése sem változtatna. Továbbá a korábban kifejtett elvi lehetőségek (intelligens SIM, mobil közvetítőválasztás) megvalósulására sem lát esélyt a Tanács a piacelemzés során vizsgált időtávon.

A nagykereskedelmi piac vizsgálata során a Tanács megállapította, hogy a vizsgált piacon nincsen kínálati oldali helyettesítési lehetőség. A fentiek alapján a vizsgált nagykereskedelmi piac meghatározására a vizsgált szempontok nincsenek hatással. A Tanács ennek megfelelően nem bővítette a szolgáltatási piacot a vizsgált helyettesítési lehetőségek alapján.

I. 5. Szolgáltatási piac meghatározásának eredménye

[20] A piacmeghatározás során a Tanács a Rendeletben meghatározott, 16. számmal jelölt nagykereskedelmi piac, nevezetesen a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” piac vizsgálatából indult ki. A Tanács a nagykereskedelmi és a kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata során megállapította, hogy nincsenek olyan keresleti vagy kínálati helyettesítési lehetőségek, amelyek a vizsgált piac szélesítését indokolták volna. Ezért a Tanács megállapítja, hogy a szolgáltatási piac a piacmeghatározás során a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban”. Ennek megfelelően a Tanács három elkülönült szolgáltatási piacot határozott meg:

1. Beszédcélú hívásvégződtetés a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában
2. Beszédcélú hívásvégződtetés a Pannon GSM Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában
3. Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában

I. 6. Földrajzi piac meghatározása

[21] A szolgáltatási piac meghatározása után sor került a földrajzi piac azonosítására. Ennek során a Tanács elsősorban a hálózatok által lefedett terület kiterjedését vizsgálta. A három mobil szolgáltató a rájuk vonatkozó koncessziós szerződésekben országos lefedettség kialakítására kapott jogosultságot, illetve ehhez egy – időben ütemezett – területi lefedettség kötelezettség is járult.

2003. végére mindhárom szolgáltató gyakorlatilag teljes lakossági lefedettséget ért el (ld. 1. ábra), tehát egész Magyarország területén képesek a beszédcélú végződtetés szolgáltatás nyújtására és ezt ténylegesen (területi, illetve szolgáltatók közötti különbségtétel nélkül) nyújtják is.

A Tanács megállapítja ezért, hogy a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” piac esetében a földrajzi piac a Magyar Köztársaság területe.

1. ábra: Lakossági és területi lefedettség (üzleti titok)

I. 7. A piacmeghatározás eredménye

[22] A szolgáltatási és földrajzi piacok vizsgálata után a Tanács három elkülönült piacot határozott meg, amelyek a következők:

1. Beszédcélú hívásvégződtetés a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén
2. Beszédcélú hívásvégződtetés a Pannon GSM Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén
3. Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén

I. 9. Érintett piac vizsgálata

- [23] A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a meghatározott piac szabályozási szempontból érintettnek tekinthető-e.

A Bizottság az általa kiadott ajánlásban a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” elnevezésű nagykereskedelmi piacot, ex ante szabályozás szempontjából nagy valószínűséggel érintett piacként határozta meg, amely azt jelenti, hogy a Bizottság szükségesnek tartja a piac vizsgálatát. Az Ajánlás Mellékletében⁵⁵ (amely megfelel az IHM rendelet I. mellékletében szereplő meghatározásnak) felsorolt piacok (köztük a 16. számú piac) ex ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg. Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége

I. 9. 1. Piacra lépési korlátok

- [24] A belépési korlátoknak alapvetően két fajtája van. Strukturális belépési korlát alapvetően akkor áll fenn, ha a fennálló keresleti szint és az alkalmazott technológia jellemzői, valamint a kapcsolódó költségviszonyok alapján a piacra lépés szempontjából egyenlőtlen feltételekkel szembesül a korábban piacra lépő (és ott jelentős pozíciókat szerző vállalat) és egy később piacra lépő cég. A korlátok másik fajtája jogi, adminisztratív természetű vagy más állami intézkedésekből fakadó belépési akadály.

A „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” piacon a piacra lépési korlátok mindkét fajtája létezik. Az iparág magas elsüllyedt költségekkel jellemezhető, továbbá az adott piacon (belépést nehezítő) méretgazdaságossági hatások is jelentkeznek. Ami a jogi és adminisztratív belépési korlátokat illeti, a frekvenciaengedélyek korlátozott száma, illetve az adott frekvenciasáv kizárólagos használata lehetetlenné teszik új szereplők belépését. A Tanács megállapítása szerint az említett korlátok mindkét fajtája várhatóan hosszabb távon is fennmarad, ugyanis a vizsgált időtávon belül nem várható sem a költségek, sem a frekvencia korlátok szerepének csökkenése. Ezen a helyzeten nem változtat a 3G frekvenciák és esetleg hozzá kapcsolódó újabb GSM frekvenciák kiosztása sem.

I. 9. 2. Hatékony versenyhez való közeledés

- [25] A verseny dinamikus szemléletű vizsgálata során a Tanács áttekintette, hogy léteznek-e olyan piaci folyamatok, amelyek a verseny erősödésére utalnának, illetve csökkentenék az előző pontban azonosított belépési korlátok szerepét. A vizsgálat során a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy mind a frekvencia és ebből fakadóan a hálózatépítési korlátok, mind a magas elsüllyedt költségek és méretgazdaságossági hatások tartós belépési korlátnak tekinthetők. Továbbá a piacon nincs verseny, mivel mindegyik mobil szolgáltató kizárólagos

⁵⁵ Európai Bizottság 2003/02/11/EC sz. Ajánlás (9)

szolgáltató a saját hálózatában. Mindezek miatt nem ismert és a vizsgált időtartamon belül sem várható olyan tényező felbukkanása, amely bármilyen versenyt hozna létre ezen a piacon.

I. 9. 3. Versenyjogi eszközök elégtelensége

- [26] Az Eht. 9. § (2) bekezdése szerint a hatóság feladata, különös tekintettel a törvény alapelveire a fogyasztók érdekeinek védelme, így különösen annak biztosítása, hogy a fogyasztók az elektronikus hírközlési szolgáltatásokat a számukra elérhető legalacsonyabb áron vehessék igénybe.

A vizsgált nagykereskedelmi piacokon jelentkezhethet az a versenyprobléma, hogy a szolgáltatók gazdasági erőfölényes helyzetéből adódóan képesek túlzó árazás alkalmazására. Emiatt a szabályozásnak kell kikényszerítenie –hatékony verseny hiányában – a kompetitív szintű árképzést. A szükség esetén kirótt kötelezettséggel összhangban szükséges az évenkénti rendszeres ellenőrzés.

Mindezen igények alapján megállapítható, hogy a Gazdasági Versenyhivatal által alkalmazható versenyjogi eszközök nem megfelelőek az esetlegesen feltárt probléma kezelésére.

Az is megállapítható, hogy ezen szabályozói feladatok elvégzésének erőforrás szükséglete lényegesen meghaladja egy átlagos versenyjogi beavatkozás esetén szükséges erőforrásigényt.

A versenyjogi eszközök tehát önmagukban nem képesek a piaci folyamatokat a hatékony verseny irányába terelni, az árak kompetitív szintjének kikényszerítése elengedhetetlenné teszi a Tanács e határozatban részletesen meghatározott szabályozói beavatkozását a vizsgált piacon.

Az ex ante szabályozás bevezetése indokolható továbbá a mobilpiac strukturális jellemzőivel is. Ezen a gyorsan változó piacon az ex post döntések már érdemben nem tudják orvosolni a korábban jelentkező versenytorzító hatásokat, azaz a fogyasztókat ért veszteséget. Az ex ante szabályozás ezért szükséges és elengedhetetlen feltétele a piactorzító hatás kiküszöbölésének.

A Tanács megvizsgálta a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” piacot és megállapította, hogy az Európai Bizottság által használt ex ante szabályozást megalapozó 3 kritérium mindegyike teljesül Magyarországon, ezért mindhárom piac érintett piacnak tekintendő szabályozási szempontból.

II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása

II. 1. A JPE szolgáltatók azonosításának menete (piacelemzés)

[27] Mivel a Tanács megállapította, hogy mindhárom meghatározott végződtetési piac szabályozási szempontból érintettnek tekintendő, ezért szükséges az érintett piacokra vonatkozóan a piacelemzés elvégzése és szükség esetén JPE szolgáltatók kijelölése.

Egy szabályozási szempontból érintettnek tekintett piacon pusztán a piaci részesedés vizsgálata önmagában nem elegendő a jelentős piaci erő felmérése szempontjából. A Tájékoztató a következő szempontok elemzését is szükségesnek tartja a piaci erő megítélése során⁵⁶:

- piaci részesedés
- a vállalkozás mérete
- ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
- technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje
- könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
- áru/szolgáltatási diverzifikáció
- méretgazdaságosság
- választék-gazdaságosság
- vertikális integráció
- fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat
- a potenciális verseny hiánya
- a terjeszkedés akadályai

[28] A felsorolt szempontok eltérő relevanciával bírnak a végződtetés piacán. Fontosságuk miatt a következő szempontokkal kiemelten foglalkozott a Tanács:

- piaci részesedés
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje
- potenciális verseny hiánya

A kiemelt szempontok elemzése előtt a Tanács megvizsgálta az egyes érintett piacok helyzetét, melynek során áttekintette az érvényes végződtetési díjak alakulását, valamint az egyes érintett piacok méretét a forgalom és a realizált bevétel alapján.

A vizsgálatok időhorizontja minden esetben túlmutat a következő piacelemzés időpontján (1 év), a gyakorlatban 3 éves vizsgálati időtávot jelent.

II. 2. Végződtetési díjak alakulása

2. ábra: Csúcsidejű végződtetési díjak alakulása szolgáltatók szerint (üzleti titok)

⁵⁶ 8001/2004 IHM Tájékoztató 78. pont

3. ábra: Csúcsidőn kívüli végződési díjak alakulása szolgáltatók szerint (üzleti titok)

[29] A fenti ábrakon (2. ábra, 3. ábra) a végződési díjak alakulása látható a 2002. végétől 2004. közepéig tartó közel másfél éves időszakban csúcsidő / csúcsidőn kívüli elkülönítésben. A 2004. május 15-i dátum az NHH Tanácsa DH-999-14/2004., illetve DH-1000-19/2004. számú döntéseinek hatását mutatja. A T-Mobile Rt. esetében a szabályozói hatás következtében a vizsgált időszakban a végződés árának csökkenése folyamatos mind a csúcsidős, mind a csúcsidőn kívüli díj esetén.

A Pannon GSM Rt. esetében a 2003-as év során lezajlott csúcsidőjű végződési díjcsökkenés nem a szabályozói hatás következménye, hanem a szolgáltató saját döntésével csökkentette a díjat, amely azonban nem terjedt ki a csúcsidőn kívüli tarifa értékére. A 2004-es év feltüntetett értékei a szabályozás hatására a T-Mobile Rt.-hez hasonló csökkenő tendenciát mutatnak mindkét esetben (csúcsidős/csúcsidőn kívüli díj) a megelőző időszakhoz képest.

A hatósági döntés által nem érintett Vodafone Rt. által alkalmazott végződési díjak ezen időszak alatt változatlanok maradtak mind csúcsidőben, mind azon kívül. Ennek következtében a vizsgált időszak végére a Vodafone Rt. által felszámított díjak jelentősen elszakadtak a két másik szolgáltató által alkalmazottaktól.

4. ábra: Végződött forgalom csúcsidő-csúcsidőn kívüli megoszlása (üzleti titok)

[30] A végződött forgalom csúcsidő/csúcsidőn kívüli megoszlása látható az egyes szolgáltatóknál a megfelelő forgalmi adatokkal számítva. Megállapítható, hogy a T-Mobile Rt. és a Pannon GSM Rt. forgalmi szerkezete ebben a tekintetben nagyon közel áll egymáshoz, ugyanakkor a Vodafone Rt. esetében jelentősebb a(üzleti titok)

5. ábra: Átlagos végződési díjak alakulása (üzleti titok)

Az átlagos végződési díjakat mutatja az 5. ábra, amelyeket a fent ismertetett csúcsidő-csúcsidőn kívüli forgalmi szerkezetekkel súlyozva határozott meg a Tanács. A T-Mobile Rt. esetében a mindkét időszakban lezajlott díjcsökkenés az átlagban is jelentős csökkenést eredményez. A Pannon GSM Rt. átlagértéke 2003 során kisebb ütemben csökkent a T-Mobile Rt.-hez képest, ennek oka a csúcsidőn kívüli díj változatlansága volt (a forgalmi szerkezet nem módosult lényegesen ebben az időszakban). A Vodafone Rt. esetében az átlag (üzleti titok) csak a forgalmi szerkezetben lezajlott eltolódás okozta, mivel a díjak változatlanok maradtak.

II. 3. Az érintett piacok vizsgálata

6. ábra: Az egyes piacok végződési forgalma (üzleti titok)

[31] A Tanács által érintett piacnak minősített piacokon realizált végződött percforgalom alakulását mutatja a 6. ábra. Hangsúlyozandó, hogy a három érintett piac egymás mellett szerepeltetése csak az egyes érintett piacok egymáshoz viszonyított abszolút nagyságának megítélését szolgálja, önmagában nem mond semmit az érintett piacokon fennálló piaci részesedésekről. Megállapítható, hogy percforgalomban mérve a Vodafone végződési piaca növekedett a vizsgált időszakban leginkább a hálózatának kiépítésével párhuzamosan ... (üzleti titok).

7. ábra: Az egyes piacok végződési bevételei (üzleti titok)

A Tanács értékelése szerint a végződött percforgalom nagysága mellett a piac hasonlóan fontos és vizsgálandó jellemzője a végződéshez kapcsolódó bevétel. A 7. ábra mutatja az egyes érintett piacokon realizált bevétel alakulását három évre visszamenőleg. A percforgalomhoz hasonlóan a bevételeket tekintve is a Vodafone piaca növekedett a legnagyobb mértékben, a percforgalom növekedési ütemét meghaladón ... (üzleti titok).

8. ábra: Az egyes piacok végződési bevételeinek aránya az összes bevételhez ... (üzleti titok).

A Tanács vizsgálta továbbá, hogy az érintett piacon realizált bevétel milyen súllyal szerepel az adott szolgáltató összes bevételében. A számítás eredményét a 8. ábra mutatja, amely szerint a ... (üzleti titok) szolgáltató esetében a legnagyobb az összes bevétel végződési bevételektől való függősége.

II. 4. Piaci részesedések

[32] A piaci részesedés vizsgálatának kiemelt szerepe van a jelentős piaci erő megítélése szempontjából. A vizsgált piacok esetében elmondható, hogy a szolgáltatás jellegéből fakadóan (az adott mobil hálózatban csak az adott szolgáltató tud végződteni) egyetlen eladó szolgáltató van jelen mindhárom nagykereskedelmi piacon, ami kínálati oldalon megteremt a gazdasági erőfölény helyzetét.

A Tanács megállapította, hogy a piaci részesedés fenti szempontok szerinti vizsgálata ugyanahhoz az eredményhez vezet, nevezetesen:

- „Beszédcélú hívásvégződés a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. hálózatában a Magyar Köztársaság területén” piacon a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. 100%-os részesedéssel rendelkezik
- „Beszédcélú hívásvégződés a Pannon GSM Távközlési Rt. hálózatában a Magyar Köztársaság területén” a Pannon GSM Távközlési Rt. 100%-os piaci részesedéssel rendelkezik
- „Beszédcélú hívásvégződés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. hálózatában a Magyar Köztársaság Területén” a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. 100%-os piaci részesedéssel rendelkezik

A három szolgáltató 100%-os részesedése természetesen más abszolút nagyságú piacokat takar (ld. II. 3. Érintett piacok vizsgálata), ez azonban nem változtat azon a helyzeten, hogy saját hálózatában mindhárom szolgáltató monopolhelyzetűnek tekintendő.

II. 5. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

- [33] Kiegyenlítő vásárlóerőről akkor beszélünk, ha valamely szolgáltatás vásárlója megfelelő érdekérvényesítő erővel rendelkezik ahhoz, hogy az eladó szolgáltatóra nyomást gyakoroljon az árai vagy más szolgáltatási feltételeinek meghatározása során. A kiegyenlítő vásárlóerő legtöbbször abból származik, hogy a szolgáltatás vásárlója az eladó értékesítésének jelentős részét biztosítja. Jelen esetben – tehát a beszédcélú mobil hívásvégződtetés nagykereskedelmi piacán – a vásárlók maguk is (hívásvégződtetést igénybe vevő) szolgáltatók, a megvásárolt szolgáltatás pedig a hívás végződtetése a hívott fél szolgáltatójának hálózatában.

A kiegyenlítő vásárlóerő megítélése során segítséget jelent a következő szempontok vizsgálata:

- vevő koncentráció
- szolgáltató váltásának költsége
- vevői árrugalmasság
- fogyasztói informáltság

Ezeknek a szempontoknak a használhatóságát jelentősen szűkíti a végződtetési piacon a vevők szempontjából fennálló kényszerhelyzet. A végződtetési kereslet esetén ugyanis származtatott keresletről beszélhetünk. A végződtetési szolgáltatást megvásárló szolgáltató vásárlási kényszerben van, hiszen kénytelen előfizetői hívását eljuttatni a hívott félhez. Ez a kényszerhelyzet ahhoz vezet, hogy magas árak (vagy áremelés) esetén a végződtetést megvásárló szolgáltató nem tud az általa keresett mennyiség visszafogásával reagálni. Ennek a kényszerhelyzetnek mind a négy felsorolt vizsgálati szempontra hatása van.

Vevő koncentráció

- [34] A vevő koncentráció a nagy felhasználók arányát mutatja az adott szolgáltatásból származó árbevételben. A végződtetési szolgáltatást tekintve elmondható, hogy a vásárlók és az eladók a legtöbbször hasonló nagyságrendű vállalkozások (kivéve, ha LTO – Local Telephone Operator - áll szemben mobil szolgáltatóval). Ami tehát a méretet illeti, első látásra egyenlő felek alkujáról lehetne szó. A korábban említett kényszerhelyzet azonban szinte a nullára csökkenti a vevők alkuerejét. Ezért a vevőkoncentrációból esetlegesen származó kiegyenlítő vásárlóerő érvényesülése lehetetlenné válik.

Szolgáltató váltásának költsége

- [35] A kiegyenlítő vásárlóerő létezése szempontjából fontos, hogy a vásárló kezében legvégső eszközként ott legyen a szolgáltatóváltás lehetősége. Ez a lehetőség visszatarthatja a végződtetési szolgáltatás nyújtóját az esetleges áremeléstől. A szolgáltatóváltáshoz azonban helyettesítési lehetőségre van szükség, ami a mobil hálózatban való beszédcélú

hívásvégződtetés nagykereskedelmi szolgáltatás esetén nem létezik (ezért a váltás költségéről sem lehet beszélni).

A piacmeghatározás során vizsgált kínálati helyettesítés kapcsán már szóba került megállapítás itt is érvényes, miszerint egy adott mobil szolgáltató előfizetőjéhez csak az adott mobil szolgáltató képes hívást végződtetni. Ez teljes mértékben lehetetlenné teszi bármiféle helyettesítő szolgáltatás igénybevételét, ami jelentősen gyengíti a vevő (esetleges) kiegyenlítő vásárlóerejét.

Vevői ár rugalmasság

- [36] A vevő számára nemcsak a szolgáltatóváltás szolgálhat eszközként vásárlóerejének érvényesítése során, hanem az általa keresett mennyiség visszafogásával is reagálhat az esetleges áremelésre, erre azonban az egyedi mobil hálózatban történő végződtetés esetén nincs lehetőség, mivel a korábban említésre került kényszerhelyzet miatt a hívó fél szolgáltatója kénytelen a végződtetési szolgáltatást igénybe venni. Nagykereskedelmi szinten tehát ár rugalmatlan keresletről van szó (amennyiben eltekintünk a kiskereskedelmi hatásoktól). Ez a megállapítás azonban pontosításra szorul, ugyanis a nagykereskedelmi kereslet származtatott jellege miatt mutathat rugalmasságot, amennyiben a magasabb hívásdíjak – amelyek a magas végződtetési díjakból fakadnak – a hívások visszafogására szorítják a fogyasztókat. Tehát a kiskereskedelmi kereslet rugalmassága jelentkezhethet a nagykereskedelmi keresletben is. Ez gyakorolhat egyfajta nyomást a végződtető mobil szolgáltatóra, hiszen a hívások visszafogása a végződtetési bevételek csökkenéséhez vezethet.

Ugyanakkor a piaci versenyben nem feltétlenül éri emiatt hátrány a végződtető szolgáltatót, hiszen egyrészt saját fogyasztóját nem éri közvetlen hátrány, másrészt a megdrágult hívások arra ösztönözhetik a fogyasztókat, hogy elhagyják addigi szolgáltatójukat és esetleg a végződtető szolgáltatót válasszák. Az elmondottak miatt a Tanács megállapította, hogy a vevői ár rugalmasság (még a végfelhasználók részéről kifejtett nyomás sem) nem gyakorol nyomást a mobil szolgáltatókra végződtetési díjaik meghatározása során.

Fogyasztói informáltság

- [37] A vevők (ebben az esetben a végződtetést igénybevevő szolgáltatók) tájékozottsága abban az esetben segíthetné a kiegyenlítő vásárlóerő érvényesülését, amennyiben ténylegesen lehetséges volna a végződtetés szolgáltatás helyettesítése. Korábban azonban már megállapítást nyert, hogy az egyedi mobil hálózaton való végződtetésnek nincs helyettesítője. Így tehát a szolgáltatók nem tudnak alternatív lehetőségeket felkutatni.

A vevői ár rugalmassághoz hasonlóan ebben az esetben is vizsgálható a végfogyasztók részéről érvényesülő esetleges nyomás. A fogyasztók végződtetési díjakkal kapcsolatos nagyobb tudatossága ugyanis egyfajta nyomást gyakorolhatna a végződtetési díjaikat magasan tartó szolgáltatóra (hiszen egy mobil szolgáltatónak nem jó „reklám”, ha a neve a magas árakkal kapcsolódik össze). A fogyasztóknak a hívott fél költségeivel kapcsolatos alacsony tudatossága (amit a piacmeghatározás során a Tanács megvizsgált és megállapított /II.4.1.1. fejezet/) azonban ahhoz vezet, hogy ez a fajta nyomás nem hat tényleges korlátként a szolgáltatókra végződtetési díjaik meghatározása során.

A felsorolt szempontok vizsgálata után a Tanács megállapította, hogy a végződtetési piacon nincs olyan kiegyenlítő vásárlóerő, amely nyomást gyakorol a mobil szolgáltatókra a végződtetési díjaik meghatározása során.

II. 6. Potenciális verseny hiánya, terjeszkedés akadályai

- [38] Potenciális versenyről beszélünk, ha egy lehetséges áremelkedés hatására hosszabb távon beléphetnek a piacra helyettesítő szolgáltatást előállító vállalkozások. Tehát a potenciális verseny a kínálati helyettesítés hosszabb távon történő megvalósulásának tekinthető. Egy ilyen hosszabb távú helyettesítésnek már a lehetősége is visszatarthatja a piacon lévő szolgáltatókat attól, hogy áraikat jelentős mértékben megnöveljék (vagy jelentősen a kompetitív szint felett tartásuk). A potenciális verseny elemzése első lépésben a belépési korlátok vizsgálatát követeli meg. A végződtetési piaccal kapcsolatban a piacmeghatározás keretében, a kínálati helyettesítés vizsgálata során már sor került a belépési korlátok vizsgálatára (I. 4. 1. 2. Fejezet). Ennek során megállapításra került, hogy egy adott szolgáltató hálózatában hívás végződtetésére csak az adott szolgáltató képes, ezért hiába próbálnának új eladók (akár a már piacon lévő, akár új szolgáltatók) belépni a piacra, hosszabb távon sem volnának képesek helyettesítő szolgáltatást előállítani. Mivel pedig a belépés eleve akadályozott, a piaci terjeszkedés lehetősége is kizárt ebben az esetben.

A Tanács megállapította, hogy ez a két lehetőség (tehát a potenciális verseny és a terjeszkedés akadályai) nem korlátozza az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét a három végződtetési piacon.

További szempontok

- [39] A beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon hálózatokban nagykereskedelmi piac meghatározása során a Tanács a három szolgáltató hálózatát elkülönült érintett piacként határozta meg. Ezekben a piacokon az adott mobil hálózat tulajdonosa 100%-os piaci részesedéssel rendelkezik, ezért a vizsgálatra ajánlott szempontok közül azok, amelyek valamilyen módon két, a piacon hasonló szerepben lévő piaci szereplő közötti viszonyra utalnak és a piaci helyzetüket, erejüket hasonlítják össze, a jelentős piaci erő megítélése során kevésbé jelentősek. Ezen szempontok az alábbiak:

II. 7. Vállalkozás mérete

- [40] A piaci erőfölény megítélése szempontjából fontos lehet a vállalkozás méretének vizsgálata, hiszen a nagy méret kihasználása lehetőséget teremt a piaci verseny különböző területein (termelés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F stb.) az előnyszerzésre. A beszédcélú hívásvégződtetés esetében azonban (eladói oldalon) egyszereplős piacról beszélhetünk, ahol az (versenytársak híján) előnyszerzés nem értelmezhető.

II. 8. Ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett

- [41] Az infrastruktúrával, mint belépési korláttal a Tanács már a piac meghatározása során is foglalkozott. Akkor is szóba került az a technológiailag behatárolt helyzet, miszerint egy adott szolgáltató hálózatában csak az adott szolgáltató tud hívást végződtetni. Ez a helyzet piaci belépési korlátként funkcionál és önmagában értelmetlenné teszi az infrastruktúra

megkettőzését. Könnyen belátható ugyanis, hogy a párhuzamos hálózat kiépítése sem tenné lehetővé az új belépő számára a hívásvégződtetést más szolgáltató előfizetőihez. Tehát a belépés akadályozottsága miatt a nehezen megkettőzhető infrastruktúrának, mint piacelemzési célú kritérium vizsgálatának jelen esetben nincsen jelentősége.

II. 9. Technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség

- [42] Technológiai előnyről akkor beszélhetünk, ha valamely érintett piacon olyan új technológia van jelen, amely valamely szolgáltató számára lehetővé teszi valamely szolgáltatás(ok) olcsóbb, hatékonyabb és/vagy magasabb szintű nyújtását. Ez a szempont tehát elsősorban több szolgáltató viszonyában értelmezhető. Mivel mindhárom meghatározott végződtetési piac kínálati oldalán egyetlen, 100%-os részesedéssel rendelkező mobil szolgáltató található, ilyen összehasonlítás nem értelmezhető. (Mindazonáltal a három elkülönült érintett piac között nincs technológiai különbség.)

II. 10. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

- [43] A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz való könnyebb hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és reputációja. Amennyiben valamely vállalkozás a fenti szempontok alapján jobb megítélésnek örvend, könnyebben juthat pénzügyi forrásokhoz és ebből piaci előnye származhat. Egy olyan piacon azonban, ahol egyetlen eladó található, ilyen piaci előny nem értelmezhető.

II. 11. Áru és szolgáltatási diverzifikáció

- [44] Az áru/szolgáltatási diverzifikáció azt a gyakorlatot takarja, amikor a szolgáltatók a piacon nyújtott szolgáltatásokat csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kínálják. Ez a gyakorlat könnyen vezethet versenykorlátozáshoz, amennyiben egyes szolgáltatások kizárólag csomagban vásárolhatók meg, illetve ha az egyik piacon nyújtott szolgáltatás igénybevételét a szolgáltatók összekötik más piacon nyújtott szolgáltatás(ok) igénybevételével. Az ilyen gyakorlat lehetőséget teremthet a csomagot képző szolgáltató számára a piaci előnyszerzésre. A végződtetési piacon – mivel egyetlen eladó van – ez az előnyszerzés nem értelmezhető. A végződtetés szolgáltatás nyújtását megvizsgálva mindazonáltal megállapítható, hogy mindhárom piacon önmagában kínálják a szolgáltatók a hívásvégződtetés forgalmi szolgáltatást.

II. 12. Méretgazdaságosság

- [45] A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken. Ez a jelenség a fix költségek jelenlétének köszönhető. Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Ez a helyzet a mobil szolgáltatások (mint tőkeigényes iparág) esetében is fennáll. Amennyiben egy szolgáltató méretgazdaságosabban képes előállítani valamely terméket, abból piaci előnye származhat. Ez a piaci előny jelen esetben nem értelmezhető az érintett piacokon, hiszen mindhárom piacon egyetlen eladó található. Mindazonáltal a három érintett piacon eltérő méretgazdaságosság tapasztalható.

II. 13. Választékgazdaságosság

[46] Választékgazdaságosságról akkor beszélünk, ha több terméket/szolgáltatást közös termelési folyamatban állítanak elő. Ezáltal költségmegtakarítás érhető el. A nagyobb választékgazdaságosság alkalmas piaci előny szerzésére. A piaci előny itt (ugyanúgy, mint a méretgazdaságosságnál) sem értelmezhető, hiszen egyetlen eladó van jelen a piacon. Mindazonáltal a választékgazdaságosság vizsgálható abszolút értelemben is. Ebből a szempontból megvizsgálva az érintett piacokat, elmondható, hogy mindhárom esetben fellépnek választékgazdaságossági hatások, hiszen azonos (vagy részben azonos) infrastruktúrán számos szolgáltatást nyújtanak a szolgáltatók (pl.: végződtetés, kezdeményezés hívás és SMS esetében is, értéknövelt szolgáltatások stb.). A három érintett piac összehasonlítása során a választékgazdaságossági különbségek nem jelentősek, hiszen hasonló szolgáltatásokat nyújtanak a szolgáltatók hasonló arányokban, a hatékonyságban meglévő eltérések elsősorban a méretgazdaságossági különbségeknek köszönhetőek.

II. 14. Vertikális integráció

[47] A vertikális integráció megvalósulása esetén arról beszélünk, hogy egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. Az ilyen szolgáltató a termelési folyamat különböző szintjeinek egy vállalkozáson belüli integrálása miatt képes a jobb árak elérésére (pl. eltérő belső és külső árak meghatározásával) és ebből fakadóan a piaci előnyszerzésre. A piaci előnyszerzés azonban végződtetés nagykereskedelmi piacán nem értelmezhető (mivel egyetlen kínálati oldali szereplő van a piacon).

II. 15. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

[48] A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatnak főleg a kiskereskedelmi piacokon (illetve a többszereplős nagykereskedelmi piacokon) lehet szerepe a piaci erő megítélése szempontjából. A végződtetési piacon, mivel kényszervásárlásról (a vásárló kénytelen előfizetője hívását eljuttatni a hívott félhez) van szó, illetve a kínálati oldalon csak egy szereplő található, az értékesítési hálózat vizsgálata nem jelentős a piaci erő vonatkozásában.

II. 16. Szabályozói hatás

[49] A Tanács fontosnak tartotta a piacelemzés kapcsán még egy szempont elemzését, ez pedig a szabályozás hatása. A vizsgálat során a Tanács a végződtetési díjak időbeli alakulását vizsgálta meg a három mobil szolgáltatóra külön-külön. A három mobil szolgáltató közül csak kettőnek volt szabályozott a végződtetési díja (helyhez kötött - mobil) az elmúlt időszakban.

9. ábra: Átlagos végződtetési díjak alakukása szolgáltatónként(üzleti titok).

Az ábrából jól látható, hogy a szabályozás bevezetése előtt mindhárom piacon hasonló átlagos végződtetési díjak érvényesültek (2001-ig teljesen egyformák voltak). A szabályozás hatására a T-Mobile és a Pannon GSM átlagos végződtetési díjai csökkentek (a Pannon GSM-díjai először önkéntes csökkentés nyomán, később pedig a szabályozási döntés hatására),(üzleti titok) a szabályozás alá nem eső Vodafone átlagos díjai(üzleti titok). A fentiekből is megállapítható, hogy(üzleti titok) szolgáltató is képes a versenytársaitól és a fogyasztóktól függetlenül a végződtetési díjai meghatározására, amely a létező erőfölény jele.

A Tanács megállapította, hogy a szabályozásnak jelentős (ha nem kizárólagos) szerepe volt a végződtetési díjak csökkenésében.

II. 17. JPE vizsgálat következtetései

[50] A Tanács elvégezte az érintett piacok elemzését és megvizsgálta, hogy e piacokon mely szolgáltatók rendelkeznek jelentős piaci erővel. A vizsgálatok eredményeként a Tanács megállapította, hogy:

- **„Beszédcélú hívásvégződtetés a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt. jelentős piaci erejű szereplő.**
- **„Beszédcélú hívásvégződtetés a Pannon GSM Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság Területén” nagykereskedelmi piacon a Pannon GSM Távközlési Rt. jelentős piaci erejű szereplő.**
- **„Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacon a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. jelentős piaci erejű szereplő.**

III. Kötelezettségek kirovása

III. 1. Általános célok

[51] A hatóság a kötelezettségek meghatározása során messzemenőig szem előtt tartotta az Eht. által a hatóság számára az Eht. 9. § (2) bekezdésben meghatározott feladatokat, továbbá az Eht.-ban lefektetett általános célokat⁵⁷. A kötelezettségek kirovása során törekedett arra, hogy biztosítsa *az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését.*

III. 2. Kötelezettségek meghatározásakor alkalmazott elvek

[52] A kötelezettségek meghatározása során a Tanács az általános célokon kívül a következő elveket vette figyelembe:

- A kötelezettségeknek a végződtetési piacon uralkodó versenyhiány következményeinek orvoslására kell irányulniuk.
- A kirótt kötelezettségeknek a feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak és azokkal arányosaknak kell lenniük.⁵⁸
- A kirótt kötelezettségek nem okozhatnak aránytalan terheket a szolgáltatók számára.
- A kötelezettségeknek a lehető legteljesebb mértékben alkalmazkodniuk kell a meghatározott piacok sajátosságaihoz.

III. 3. A hatóság által kiróható kötelezettségek

[53] Az Eht. a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon a következő kötelezettségek előírását teszi lehetővé⁵⁹:

- Átláthatóság
- Egyenlő elbánás
- Számviteli szétválasztás
- Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek
- A közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai
- Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

III. 4. Az alkalmazott kötelezettségek kiválasztása

[54] Az Eht. alapján, amennyiben a Tanács a piacelemzés során egy vállalkozást jelentős piaci erejüként azonosít, akkor a rendelkezésre álló „kötelezettségek közül a piacelemzés során feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy

⁵⁷ Eht. 2. §

⁵⁸ Eht. 52. § (1)

⁵⁹ Eht. XII. Fejezet

kötelezettséget ír elő...⁶⁰». Ez a gyakorlatban a következő feladatok elvégzését teszi szükségessé:

- A versenyprobléma (versenyt korlátozó akadály) azonosítása
- Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése
- Arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása

III. 4. 1. Versenyprobléma azonosítása

A versenyprobléma: gazdasági erőfölény a végződtetési piacon

[55] A Tanács elvégezte az érintett nagykereskedelmi piac meghatározását, melynek során nem talált olyan keresleti és kínálati helyettesítőket, amelyek nyomást gyakorolhattak volna a szolgáltatókra végződtetési díjaik meghatározása során. A piacmeghatározás alapján azonosított piacokon történő piacelemzés során a Tanács megállapította, hogy a saját végződtetési piacán mindhárom mobil szolgáltató 100%-os piaci részesedéssel rendelkezik. Továbbá a Tanács a piac elemzése során nem talált olyan kiegyenlítő vásárlóerőt (sem kiskereskedelmi, sem nagykereskedelmi szinten), ami nyomást gyakorolhatott volna a szolgáltatókra végződtetési díjaik meghatározása során. Ezért a mobil rádiótelefon szolgáltatóknak – szabályozás hiányában – lehetőségük van arra, hogy végződtetési díjaikat a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül, túlzó módon határozzák meg.

A Tanács a végződtetési piacokon versenyproblémaként azonosította, hogy a szolgáltatók gazdasági erőfölényben vannak, ami lehetővé teszi számukra, hogy végződtetési díjaikat túlzó módon állapítsák meg.

Az erőfölényből fakadó lehetséges piaci torzulások

[56] A nagykereskedelmi piacon meglévő erőfölény piaci torzulásokat okozhat az érintett piachoz tartozó kiskereskedelmi piacokon (az I. 4. 1. pontban meghatározott kiskereskedelmi piacok). A Tanács ilyen torzulásként értékeli az alábbiakat:

- *Magas helyhez kötött – mobil kiskereskedelmi díjak.* A mobil rádiótelefon szolgáltatók hívásvégződtetési piaci erőfölénye lehetővé teheti számukra, hogy végződtetési díjaikat indokolatlanul magas szinten állapítsák meg. Ennek a kiskereskedelmi piacon közvetlenül megjelenő és ezáltal a helyhez kötött szolgáltatók fogyasztóit közvetlenül érintő hatása az lehet, hogy indokolatlanul magas helyhez kötött – mobil irányú hívásdíjak alakulnak ki.
- *Költségviszonyok által nem indokolt jövedelemátcsoportosítás a szolgáltatók között.* Mint az előző pontban is említésre került, a mobil rádiótelefon szolgáltatók végződtetési piaci erőfölénye lehetővé teheti számukra, hogy végződtetési díjaikat indokolatlanul magas szinten állapítsák meg. Ez egyrészt ahhoz vezethet, hogy a helyhez kötött szolgáltatók és a mobil szolgáltatók között indokolatlan jövedelemátcsoportosítás zajlik le. Másrészt indokolatlan jövedelemátcsoportosítás történhet a mobil szolgáltatók között is. Indokolatlan jövedelemátcsoportosítás

⁶⁰ Eht. 52. § (1)

következhet abból is, ha a mobil szolgáltatók végződtetési díjaiban nem igazolható különbségek mutatkoznak.

[57] **A Tanács megvizsgálta az érintett piacokat és megállapította, hogy az ismertett versenyt torzító hatások léteznek, a torzító hatásokat kiváltó okok – ti. az erőfölényes helyzet a végződtetési piacon – a vizsgált időtávon fennmaradnak, ezért szükség van szabályozói intézkedésekre, amelyek csökkentik a túlzó árazás lehetőségét, ezzel elősegítve a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon a hatékonyabb verseny kialakulását és a fogyasztók érdekeinek jobb érvényesülését.**

III. 4. 2. Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése

III. 4. 2. 1. A kirovandó kötelezettségekkel szembeni elvárások

[58] Minden, a Tanács által kirótt kötelezettségnek az Eht.-ban lefektetett általános célokat kell szolgálnia. Ezen felül a kötelezettségeknek a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak, azokkal arányosaknak kell lenniük⁶¹. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kötelezettségek:

- Indokoltak, tehát megfelelnek a probléma természetének
- Arányosak, tehát megfelelnek a probléma súlyának

Korábban, a mobil szolgáltatók gazdasági erőfölényes helyzetének ismertetése során elmondottak miatt mindhárom érintett piacon a szolgáltatóknak szabályozás hiányában lehetőségük van arra, hogy díjaikat a kompetitív szint fölé emeljék. A magas végződtetési díjak a III.4.1. Fejezetben ismertett piactorzító hatásokat eredményezhetnek. A Tanács megállapította, hogy a magas végződtetési díjak meghatározását lehetővé tevő erőfölényes helyzet a vizsgált időtávon belül fennmarad. Ez a helyzet megköveteli a Tanács szabályozói beavatkozását.

Az erőfölényes helyzetből fakadó lehetséges piaci torzulások mindegyike a végződtetési díjak szintjén keresztül jelentkezik. Tehát a Tanács által kirótt kötelezettségeknek elsősorban a végződtetési díjak kompetitív szintre való csökkenését kell szolgálniuk. A végződtetési díjak szabályozása összhangban van az Eht. céljaival, alapelveivel és azzal a követelménnyel, mely szerint a versenyproblémákat elsősorban nagykereskedelmi szabályozással szükséges orvosolni. A kompetitív szint elérése hosszú távon a következő módon orvosolja a korábban felsorolt piactorzító hatásokat:

- A végződtetési díjak kompetitív szintre csökkenése alacsonyabb kiskereskedelmi díjakhoz vezet a helyhez kötött-mobil hívások tekintetében (feltételezve, hogy a helyhez kötött szolgáltató a csökkenő költségként megjelenő végződtetési díj változást érvényesíti a kiskereskedelmi díjakban). Ezek a változások megszüntetik a versenyben, illetve a forgalmi szerkezetben meglévő torzulásokat.
- Megszűnik az indokolatlan jövedelemátcsoportosítás a szolgáltatók között. Továbbá mind a helyhez kötött-mobil, mind a mobil-mobil hívások költséghatékonyasága nő.

⁶¹ Eht. 52. §. (1), és 54. § (1)

III. 4. 2. 2. Kötelezettségek értékelése

- [59] Az Eht. XII. Fejezete lehetővé teszi a Tanács számára különböző kötelezettségek kirovását a jelentős piaci erejű szolgáltatókra meghatározott versenyproblémák esetén. Ezek a kötelezettségek a III. 3. pontban kerültek felsorolásra.

A Tanács a kötelezettségek meghatározása során megvizsgálta a felsorolt szabályozói eszközöket abból a szempontból, hogy mennyiben alkalmasak a feltárt versenyprobléma (ti. a kompetitív szint feletti végződtetési díjak meghatározásának lehetősége) orvoslására.

Átláthatóság

- [60] Az átláthatóság (mivel a szabályozás a végződtetési díjakra irányul) jelen esetben a végződtetési díjak és a tervezett végződtetési díjváltozások nyilvánosságra hozását jelentheti. Más információk kötelező nyilvánosságra hozatalának előírása nem felelne meg a probléma jellegének (tehát a végződtetési díjak szabályozásának). Az árak nyilvánosságra hozatala általában segíti a lehetséges versenyellenes magatartásformák átláthatóságát. Jelen esetben a szabályozás az átlagárakra vonatkozó szabályozást foglal magában, vagyis a hatósági határozatban közzétett érték csak az átlagár átláthatóságát biztosítja. Mivel a csúcsidős/csúcsidőn kívüli végződtetési díjak megállapítása során a szolgáltatók bizonyos fokú (az átlagár által behatárolt) szabadsághoz jutnak, a csúcsidős/csúcsidőn kívüli díjak átláthatósága nem biztosított automatikusan a Tanács határozatának nyilvánosságra hozásával, ezt a mobil szolgáltatóknak kell biztosítaniuk.

Ezért a Tanács megállapította, hogy a fenti kötelezettség alkalmazására szükség van annak érdekében, hogy a végződtetés forgalmi szolgáltatást vásárló szolgáltatók és Tanács irányában a csúcsidős/csúcsidőn kívüli díjak vonatkozásában is megvalósuljon az átláthatóság. A Tanács megállapította továbbá, hogy ez a kötelezettség a feltárt versenyproblémához képest arányos, de önmagában nem képes azt orvosolni.

Egyenlő elbánás

- [61] Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettség a mobil szolgáltatókat visszatarthatja a versenyellenes magatartásformák alkalmazásától. Az egyenlő elbánás azt jelentheti, hogy a mobil szolgáltatók nem tesznek különbséget a végződtetést vásárlók között a szolgáltatás – hálózati szerződés keretei között megfogalmazott – lényeges elemeinek tekintetében. Mivel a szabályozás átlagárra vonatkozik, ezért a szolgáltatóknak az egyenlő elbánás kötelezettségének előírása nélkül lehetőségük nyílna a végződtetési szolgáltatást vásárlók közötti megkülönböztetésre a csúcsidős és nem csúcsidős díjak tekintetében. A Tanács megvizsgálta a szolgáltatók által jelenleg alkalmazott gyakorlatot és úgy tapasztalta, hogy a díjak tekintetében nem tesznek különbséget a végződtetési szolgáltatást vásárlók között. Mindazonáltal a Tanács megállapította, hogy az egyenlő elbánás, mint kötelezettség kirovása szükséges annak érdekében, hogy a diszkriminációmentesség a csúcsidős, nem csúcsidős díjak tekintetében továbbra is érvényesüljön.

Az egyenlő elbánás, mint kötelezettség megfelel a probléma jellegének hiszen visszatartja a szolgáltatókat attól, hogy erőfölényüket és a szabályozott átlagár keretei között biztosított árképzési szabadságukat kihasználva megkülönböztessék a végződtetési szolgáltatást

vásárlókat és eltérő csúcsidős/csúcsidőn kívüli díjakat alkalmazzanak a különböző szolgáltatókkal szemben. Továbbá a csúcsidőn kívüli díjak nyilvánosságra hozatalának kötelezettsége arányos és nem okoz túlzott megterhelést a szolgáltatóknak.

Mivel a „hozzáféréssel és összekapcsolással” kapcsolatos kötelezettség körében a Tanács a referencianlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Kormányrendelet szabályainak alkalmazását rendelte el, ezért az „egyenlő elbánás” körében a rendeletben foglalt szabályokhoz képest további kötelezettség előírását nem tartotta szükségesnek.

Számviteli szétválasztás

- [62] A számviteli szétválasztási kötelezettség előírja a mobil szolgáltató számára, hogy elkülönítetten kezelje a kiskereskedelmi tevékenységét és a nagykereskedelmi tevékenységét. Ily módon ez a kötelezettség átláthatóságot teremt az egyes üzleti területek működése tekintetében. A számviteli szétválasztás előírása átláthatóvá teszi az egyes szolgáltatásokkal (jelen esetben kiemelten a végződtetéssel) kapcsolatos költségeket, bevételeket, ráfordításokat. Ily módon ez a kötelezettség támogatja a költségalapú ár kialakítását és ellenőrzését.

E kötelezettség nem okoz túlzott megterhelést a szolgáltatóknak, hiszen jelenleg meglévő kimutatásaikat kell átalakítaniuk, illetve azokból kiindulva az előírt formát előállítani.

A Tanács megállapítja, hogy a fenti kötelezettség kiszabása indokolt és arányos, mivel arra a végződtetési díjak szabályozása érdekében szükség van, a díjak átláthatóságát és ellenőrizhetőségét segíti elő, ami pedig elengedhetetlen a Hatóság döntéseinek megalapozásához.

Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek

- [63] Az Eht. lehetőséget teremt a Tanács számára, hogy hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségeket írjon elő a jelentős piaci erejű szolgáltatók számára. Ennek keretében többek között hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés, továbbá az ehhez kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítását írhatja elő a Hatóság.

A kötelező hozzáférés és összekapcsolás előírása esetén is a hálózattal rendelkező szolgáltatók szabják meg a nagykereskedelmi végződtetési díjakat az esetleges új belépők felé is. A hozzáférés biztosítása valószínűleg nem változtatna azon a helyzeten, hogy a mobil szolgáltatóknak – szabályozás nélkül – nagy szabadságuk van végződtetési díjaik meghatározása során. Mivel a szabályozás hatására a mobil nagykereskedelmi végződtetési díjak várhatóan csökkennek, ezzel egyidejűleg csökken a mobil szolgáltatók gazdasági ösztönözöttsége arra, hogy a hálózatukban minden felajánlott forgalmat végződtessenek. Ezért előfordulhatna, hogy az összekapcsolási igénnyel jelentkező új távközlési szolgáltatót elutasítson.

A Tanács a feltárt piaci probléma, valamint a hozzáférési kötelezettség jellegének összehasonlítása után megállapította, hogy jelen esetben e kötelezettség kirovása a magas végződtetési díjakra önmagában nem jelentene megoldást, azonban e kötelezettség hiányában a szolgáltató a versenytársak és a fogyasztók érdekeivel

ellentétes módon elzárkózhatna az összekapcsolásra illetve hozzáférésre irányuló igény elöl. Ezért a Tanács a versenytársak és a fogyasztók érdekeinek védelmében indokoltnak tartja a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség kirovását.

A közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai

- [64] Az Eht. lehetőséget teremt a Tanács számára, hogy közös eszközhasználattal és helymegosztással kapcsolatos kötelezettséget írjon elő a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára. A Tanács megállapította azonban, hogy ezen kötelezettség kirovása nem indokolt, és nem arányos a feltárt piaci problémával. Ezért ezen kötelezettséget a Tanács nem szabta ki.

Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

- [65] Az Eht. lehetővé teszi a Hatóság számára költségalapúsággal kapcsolatos kötelezettségek⁶² előírását, amennyiben a piacelemzés a hatékony verseny hiányát tárta fel és ennek következtében az érintett szolgáltatók indokolatlanul magas díjakat alkalmazhatnak. Ez a szabályozási lehetőség a gyakorlatban különböző árszabályozási eszközök és költségelszámolási kötelezettségek alkalmazását jelenti. Az árszabályozás olyan szabályozói eszköz, amely közvetlenül befolyásolja a végződtetési díjak szintjét. Amennyiben az árszabályozás hatékony és kompetitív irányba mozdítja el a végződtetési díjakat, akkor fokozatosan csökkenti a mobil szolgáltatók képességét arra, hogy a végződtetési díjból túlzott mértékű bevételekre tegyenek szert, továbbá költséghatékonyabbá teszi a szolgáltatók közötti jövedelemelosztást és végső soron a fogyasztói jólét növekedéséhez vezet. A kompetitív szint meghatározásához nemzetközileg elismert és alkalmazott módszer a hosszútávú növekményi költség-számítás (LRIC), amely meghatározott közgazdasági alapelvekre épül. A módszertan lépéseire az Európai Közösségi dokumentumok is tartalmazznak előírásokat, ugyanakkor egy-egy országon belül a megvalósítás konkrét részleteit a nemzeti hatóságok feladata szabályozni. A magyarországi költség-számítási szabályozás - amely a 2002. januári bevezetése óta többször is pontosításra került -, a Hatóság megítélése szerint megfelelő módon közvetíti a LRIC költség-számítás szakmai alapelveit. Ezért a Tanács a LRIC költség-számítási módszer alkalmazását írta elő. Ugyanakkor a Hatóság a korábbi eljárások során szerzett tapasztalatok (hálózati szolgáltatások költség-alapú ellenértékének jóváhagyására irányuló eljárások) alapján észlelte, hogy a szabályozás egyes részei (definíciók, képletek, előírások) a szolgáltatók számára nem egyértelműek, hiányosak vagy pontosításra szorulnak, ezért szükségesnek és előrevivőnek ítélte meg a módszer további pontosítását.

A szolgáltatók által korábban alkalmazott hívásvégződtetési díj és a LRIC módszerből adódó eredmény között olyan nagy különbség is adódhat, amely egy lépésben való bevezetése indokolatlanul nagy zavart okozhatna a szolgáltatók gazdálkodásában. Erre tekintettel és csak abban az esetben, ha a szolgáltató által benyújtott díj jól felépített és minden elemében helytálló LRIC módszerből adódik, a Tanács az első évben elvárható díjcsökkentést az V. mellékletben meghatározottak szerint maximálta. Az elvárható díjcsökkenés meghatározása során a Tanács a szakmai szabályok és a nemzetközi gyakorlat ismert elveit alapul véve, figyelembe vette a szabályozott szolgáltatók piaci helyzetét, jövedelmezőségét és teherbíró

⁶² Eht. XII. Fejezet 108. §, Hozzáférési irányelv 13. cikk

képességét, továbbá azt a tény, miszerint a díjak mérséklése a szolgáltatók számára egyrészt bevételkiesést, másrészt kiadáscsökkenést eredményez. A legalacsonyabb és a legmagasabb végződtetési díj különbségének meghatározásakor a Tanács megvizsgálta, hogy 28 európai országban a legmagasabb és legalacsonyabb végződtetési díjú mobil szolgáltatók díjai 2004. júliusában milyen arányban álltak egymással. Ezen elemzés alapján a Tanács megállapította, hogy a legnagyobb és a legkisebb végződtetési díjak közötti különbség átlaga a vizsgált országok tekintetében 21,9 százalékpont volt. Ezt a tény is figyelembe véve a Tanács úgy ítélte meg, hogy Magyarországon a legmagasabb végződtetési díj se lehessen magasabb, mint a legalacsonyabb végződtetési díj plusz 20 %. Ez a gyakorlatban azt is eredményezheti, hogy a magasabb végződtetési díjú szolgáltató díjcsökkenése – a legalacsonyabb és a legmagasabb díj közötti különbség maximum 20 %-ának biztosítása érdekében - a 10 %-ot meghaladja.

A Tanács a módszer alkalmazásával azt szándékozik elérni, hogy - amennyiben az évente elvégzendő piacelemzési eljárásának eredményeként a jelen határozattal költségalapú díjképzésre kötelezett szolgáltatókkal szemben az új piacelemzés eredményeként ismételt költségalapú díj alkalmazása válik indokolttá - a szolgáltatók számára kiszámítható szabályozási környezetet teremtsen több évre előre mutatóan. Ugyanakkor a Tanács a későbbi piacelemzések során az esetlegesen felmerülő új körülményeket is figyelembe veszi a kötelezettségek értékelése során azzal, hogy az évenkénti díjcsökkenés mértéke előreláthatólag a további években se haladja meg az évenkénti 10 %-ot.

Amennyiben a kötelezett szolgáltató által jóváhagyásra benyújtott díj nem felel meg az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, vagy a szolgáltató a kötelezettség ellenére sem nyújtja be jóváhagyásra a Tanácshoz költségalapú díját, vagy a benyújtott kérelem hiányos, nem bírálható el, a Tanács a kötelezett szolgáltató végződtetési díjai tekintetében döntését az Eht. 108. § (5) bekezdésében foglaltak szerint hozza meg.

A Tanács megállapította, hogy a végződtetési díjakat a kompetitív szintre kényszerítő árszabályozás indokolt és arányos kötelezettség, mivel elősegíti a feltárt versenyprobléma következményeinek orvoslását, azaz a hatékony és fenntartható verseny érvényesülését a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon, ezáltal növelve a fogyasztói jóléti többletet.

III. 4. 3. Arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása

[66] **A Tanács megvizsgálta a három érintett piacon érvényesülő gazdasági erőfölény hatásait, azonosította a versenyproblémát, értékelt a rendelkezésre álló szabályozói eszközöket és kiválasztotta a feltárt versenyproblémának megfelelő (tehát indokolt) és arányos kötelezettségeket. Ennek során megállapította, hogy a hozzáférés és összekapcsolás, az átláthatóság, az egyenlő elbánás, és a számviteli szétválasztás kötelezettségek mindegyikére szükség van, de ezek külön-külön vagy együttesen sem elegendőek a versenyprobléma orvoslására, ezért a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség kirovása is szükséges. A vizsgálat eredményeként tehát a Tanács mindhárom magyarországi mobil szolgáltatóra, mint az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra a következő kötelezettségeket határozta meg:**

- **Hozzáférés és összekapcsolás**
- **Átláthatóság**
- **Egyenlő elbánás**

- **Számviteli szétválasztás**
- **Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége**

C. fejezet

Együttműködés a Gazdasági Versenyhivatallal

A tárgyban hatósági eljárásban a Tanács a GVH-val való együttműködést több lépcsőben valósította meg, az alábbiak szerint:

1./ A Tanács 2004. február 23-án megküldte a GVH számára a szolgáltatók részére továbbítandó adatlapok tervezeteit véleményezés céljából. A beérkezett írásbeli észrevételek nagy részét elfogadva a kérdőívek kiegészítésre kerültek, illetve a javasolt adattartalomnak megfelelően új kérdőívek szerkesztésére is sor került. A GVH az át nem vezetett javaslatok esetében e döntés okáról is részletes írásbeli és szóbeli tájékoztatást kapott.

2004. március 16-án kétoldalú megbeszélésre került sor az adatszolgáltatással kapcsolatban, a korábban egyeztetett kérdőívek alapján. A megbeszélésen a jelenlévők áttekintették a tárgyban eljárás során, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításához szükséges, az elektronikus hírközlési piaci szolgáltatóktól bekért adatok körét, illetve az eljárás további fázisaiban esetleg szükségessé váló adatbekérések lehetőségeit. A felek megállapodtak abban, hogy az eljárás jelenlegi fázisáig az adatbekérés témáját egyeztetettnek tekintik, a továbbiakban e kérdésben szükség szerint folyamatosan kapcsolatot tartanak.

2./ A Tanács a Módszertan – annak 2004. május 5-i nyilvánosságra hozatala előtt – előzetes véleményezés céljából megküldte a GVH részére, melyre írásban érkezett észrevétel. A GVH a Módszertan nyilvánosságra hozatalát támogatta, azt vitára alkalmasnak találta, de ezzel egyidejűleg kisebb, pontosító észrevételeket tett. A Tanács a GVH észrevételeinek, javaslatainak jelentős részét változtatás nélkül átvezette a Módszertan szövegében. Az át nem vezetett javaslattal kapcsolatban sem volt megállapítható alapvető koncepcionális probléma. Ugyanakkor e problémák kapcsán a későbbi email váltás, a GVH által írásban megküldött vélemény, valamint a 2004. május 20-i személyes egyeztetés eredményeként konszenzus alapján került a szöveg kialakítására. A GVH nem látta akadályát annak, hogy a Módszertannal kapcsolatos írásbeli véleménye is közzétételre kerüljön az NHH Internetes oldalán.

Végül a Tanács 2004. július 30-án megküldte a GVH részére a Módszertan végleges változatát, melyben foglaltakkal, illetve a javításokkal a GVH egyetértett, további észrevételt nem tett.

3./ A Tanács tájékoztatta a GVH-t a tárgyban kötelező hatósági eljárásról, a piaci szereplőkkel való együttműködésen alapuló többlépcsős fórumrendszerrel, melyre a GVH képviselőjét közvetlenül meghívta.

4./ A Tanács tájékoztatás céljából, illetve a közzétételre szánt vonatkozó határozat-tervezet megismerésének elősegítése, véleményezésre való felkészülés céljából 2004. július 15-én megküldte a GVH-nak azt az NHH által készített szakmai anyagot is, mely a tárgyban határozat-tervezet szakmai alapjául szolgált.

5./ A Tanács 2004. július 27-én megküldte a GVH részére a határozat-tervezetet. A tervezetről az NHH és a GVH szakértői július 29-én konzultációt tartottak, amelyen pontosították az érintett piacként történő meghatározás kritériumait és a nagykereskedelmi

piacon meglévő együttes erőfölény problémájának kezelését. A konzultáció eredményeképpen kialakított konszenzusos megfogalmazások átvezetését követően a határozat-tervezetnek az egyeztetés az érdekeltekkel keretében történő közzétételével kapcsolatban a GVH elvi kifogást nem emelt, részletes észrevételeit írásban, illetve szóbeli konzultáció keretében jelzi.

6./ A GVH a tárgybani határozat-tervezettel kapcsolatos szakmai álláspontját 2004. augusztus 23-án küldte meg a Tanács részére. Azzal kapcsolatosan a Tanács álláspontja a következő:

6.1. A GVH észrevételeiben szükségesnek tartotta annak rögzítését, hogy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 38. § (2) bekezdése értelmében a jövőben folytatandó versenyfelügyeleti eljárásokban a jelen álláspontban foglaltak a GVH Versenytanácsát nem kötik. Ennek megfelelően a mobil rádiótelefon piacokkal kapcsolatos konkrét versenyfelügyeleti eljárásokban a GVH Versenytanácsa az NHH Tanácsának határozatában meghatározottól eltérő piacokat határozhat meg, illetőleg az egyes vállalkozások piaci helyzetét, gazdasági erőfölényes pozícióját eltérően ítélni meg. Mindez az Európai Unió Bizottságának piacelemzésről és a jelentős piaci erő értékeléséről szóló iránymutatása (a továbbiakban az Iránymutatás) 25. pontjában foglaltakkal is összhangban van.

A GVH azonban biztosította az NHH Tanácsát, hogy tekintettel a jogbiztonság és a jogalkalmazás kiszámíthatóságának általános követelményére, valamint az Iránymutatás 24-25. pontjából kiolvasható azon célkitűzésre, hogy az ilyen eltérések csak valóban indokolt esetben forduljanak elő, az ilyen ügyek vizsgálati szakaszában az NHH és a GVH között létrejött megállapodásnak megfelelően a jogalkalmazás egységének megőrzése érdekében konzultálni fog az NHH-val.

6.2. A GVH a határozat-tervezet rendelkező részével teljes mértékben egyetértett.

6.3 A GVH a tervezet indokolásához a következő észrevételeket fűzte:

6.3.1 A GVH a nem értett egyet a határozat tervezet azon megfogalmazásával, amely szerint „a határozat címlistájában meghatározott szolgáltatók azok az elektronikus hírközlési szolgáltatók, akiknek jogát illetve jogos érdekét jelen határozat rendelkezései érinthetik.” Ez alapján arra a következtetésre jutott, hogy a határozatot csak a három mobilszolgáltatónak tervezte megküldeni a Tanács. A GVH kifejtette, hogy bár az Eht. 27. §-a alapján ügyfelekként valóban csak a mobil szolgáltatók kezelhetők a határozat szempontjából, de a határozat másnak is érintheti jogát vagy jogos érdekét (a két fogalom korántsem azonos). Az Eht. 28. §-a maga is úgy rendelkezik, hogy a jelentős piaci erő megállapításához vagy a kötelezettség kiszabásához, felülvizsgálatához is fűződhet jogos érdek. Amennyiben ez a jogos érdek vitatott, ebben a kérdésben, vagyis, hogy a jogszabályon alapuló érdek valóban fennáll-e, kizárólag a bíróság dönthet.

A Gazdasági Versenyhivatal (továbbiakban: GVH) ügyféli jogállással kapcsolatos alkotmányjogi szempontból aránytalanul és szükségtelenül tág értelmezést jelentő álláspontja jelentősen túlmutat a JPE szabályozási körében a gazdasági verseny szabadságának arányos, szükséges és ésszerű korlátozásán.

A JPE azonosításra irányuló eljárásban az ügyféli jogállás GVH szerinti tág értelmezése ugyanis, olyan jelentős előzetes beavatkozást jelentene a JPE-ként azonosított hírközlési szolgáltató társadalmi- és jogviszonyaiba, amely összeegyeztethetetlen még a hírközlési

piac fejlődése és védelme érdekében aszimmetrikus rendelkezéseket tartalmazó Eht. szabályozási rendszerével is.

A hírközlési liberalizáció alapját képező JPE szolgáltatókat terhelő kötelezettségek rendszere a hírközlési ágazatban szereplő valamennyi jogalanyt érinti, még azt is, aki jelenleg egyáltalán nem szándékozik a JPE-ként azonosított szolgáltatókkal kapcsolatot kezdeményezni, sőt valamennyi előfizetőt is érinti, hiszen a JPE-eket terhelő kötelezettségek alapvetően befolyásolják az egyes szolgáltatók által alkalmazott árakat.

A jogbiztonság elve is megköveteli azonban, hogy a JPE azonosítási eljárásban ügyféli jogállással rendelkező jogalanyok köre ésszerű határok között legyen.

A Tanács álláspontja szerint sem az Eht., sem más jogszabályok nem tartalmaznak olyan kifejezett jogvédele érdeket, amelyek a GVH által meghatározott hírközlési szolgáltatói kör ügyféli jogállását megalapozná, továbbá nem adható ésszerűséget és szükségszerűséget megalapozó indok a gazdasági verseny olyan mértékű korlátozására sem, amely lehetővé teszi, hogy valamennyi hírközlési szolgáltató ügyféli minőségben részt vehessen a JPE azonosításra irányuló eljárásban, amelyben a JPE-ként azonosított szolgáltató hírközlési szolgáltatásaival kapcsolatos minden lényeges üzleti titok és gazdasági esemény előtérbe kerül.

1;

Az Eht. és az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló módosított 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) ügyféli jogállással kapcsolatos szabályozási rendszeréből egyértelműen látszik, hogy az Eht. nem tér el az Áe. ügyfél fogalmától, hiszen akivel szemben hivatalból vagy kérelemre indul meg az eljárás, illetve akire a kérelem vonatkozik az Áe. alapján is egyértelműen ügyfélnek minősül, annyi azonban megállapítható, hogy az Eht. e szabályának nyelvtani, logikai és rendszertani jogértelmezése alapján inkább szűkíti az ügyféli jogállást, azaz ügyfelek körét, hiszen az Áe. 3. § (4) bekezdésben az ügyféli jogállás körében szabályozott „jogát vagy jogos érdeket” nem ismeri el önmagában az ügyféli jogállás feltételeként.

A GVH álláspontja szerint a hírközlési szolgáltatók jogos érdekét az Eht. 28. § (1) bekezdése alapozza meg, azonban az utóbbiakban említettek alapján az Eht. 27. §-ában meghatározott ügyfél fogalma nem ismeri el a jogos érdeket, másrészt az Eht. 28. § (1) bekezdése az ún.: bejelentői jogállást alapozza meg a JPE azonosításra irányuló eljárás szempontjából, de az Eht. 28. § (2) bekezdése kifejezetten szabályozza, hogy a bejelentő nem ügyfél. A bejelentő jogorvoslati joga pedig csak akkor áll fenn, ha az Eht. 28. §-ban meghatározott feltételek és jogos érdekek alapján a jogalany bejelentést tesz. A bejelentés alapján esetlegesen, mérlegelési jogkörben indított államigazgatási eljárás teljesen független és önálló eljárás a jelen JPE azonosításra irányuló eljáráshoz képest, ugyanis jelen JPE azonosításra irányuló eljárás nem bejelentés alapján indult.

2;

A GVH álláspontja szerint az ügyféli jogállásról és a jogos érdekről csak a bíróság dönthet.

A Tanács álláspontja szerint azonban a Tanács hatáskörébe utalt államigazgatási eljárásokban az Áe. alapján az ügyféli jogállás tekintetében a Tanács dönt mérlegelési jogkörben, amely döntés eljárási döntésnek minősül, így bíróság előtt önállóan nem

támadható. Az ügyféli jogállással kapcsolatos mérlegelési jogkörrel kapcsolatban pedig az Áe.-hez képest az Eht. nem tartalmaz eltérő szabályozást.

A bejelentő intézménye körében a jogos érdek és az eljárás megindítása tekintetében valóban van jogorvoslati joga a bejelentőnek, de az Eht. 28. § (3) bekezdése alapján a jogorvoslati jog a fellebbezés, tehát az eljárás megindításával kapcsolatban és a jogos érdekekkel kapcsolatban a jogorvoslat közigazgatási úton marad, tehát nem vihető bíróság elé, a bejelentő akkor fordulhat bírósághoz az ügyben, ha a Tanács megindítja az eljárást és érdemi döntést hoz, ebben az esetben a jogorvoslati jog az Eht. 28. § (5) bekezdésében meghatározott bejelentőnek történő kézbesítésből ered.

A bejelentő intézménye körében szabályozott jogorvoslati jog azonban független a Tanács JPE azonosításra irányuló eljárásától mert a bejelentés alapján indított államigazgatási eljárás független és önálló államigazgatási ügynek minősül.

A JPE azonosítási eljárásra irányuló államigazgatási hatósági jogviszonyban az Eht. még közvetett módon sem biztosít ügyféli jogállást általánosan a hírközlési szolgáltatók számára. A JPE azonosításra és kötelezettségek kiszabára irányuló hatósági eljárásban hozott érdemi döntés tekintetében tehát, a Tanács álláspontja szerint az adott piacon nem szereplő hírközlési szolgáltatók nem rendelkeznek ügyféli jogállással és ennek alapján közigazgatási per indítására vonatkozó jogosultsággal sem, még jogos érdek esetén sem, mert az Eht. alapján ez a jogos érdek sem közvetlen, de még közvetett módon sem állapítható meg.

6.3.2 A GVH felhívta a figyelmet arra, hogy véleménye szerint a határozat-tervezet B. fejezet I. alfejezete [4] pontja, amely a CPP elv jelentőségéről szól, logikailag sokkal inkább az erőfölény vizsgálatához tartozik, és nem annyira a helyettesítéssel van kapcsolatban.

A Tanács véleménye szerint – összhangban az Európai Bizottság vonatkozó álláspontjával – a CPP elv a piacmeghatározáshoz is kapcsolódik, annak kereteit alapvetően meghatározza. Ez azonban nem mond ellent a GVH következtetésének, hiszen ezen elv valóban elvezet, segíti az erőfölényes helyzet kialakulását. Ugyanakkor a CPP-elv tárgyalását alapvetően meghatározó szerepe miatt a Tanács már a határozat-tervezet megjelölt pontjában fontosnak és szükségesnek tartja. Mindezek miatt az észrevétel alapján a Tanács véleménye szerint nem szükséges a határozat pontosítása.

A GVH ugyanezen ponttal összefüggésben megjegyezte, hogy a magas végződtetési díjak alkalmazása más mobilszolgáltatókkal szemben nem jelenthet versenyelőnyt, hiszen az kölcsönösen magas. Úgy véli ez a megállapítás legfeljebb a vezetékes szolgáltatók esetében lehet közvetve igaz azzal, hogy a jelenség leginkább a fogyasztók számára hátrányos. Erre tekintettel a GVH a [4] pont második bekezdésének utolsó mondata második felét vagy elhagyni javasolta, vagy a „versenytársaik” kifejezés helyett javasolta általánosabb fogalom, például „más szolgáltató” használatát.

Az észrevétel alapján a Tanács megfelelően pontosította a határozattervezet indokolás B rész [4] pontját.

6.3.3 A GVH a határozat-tervezet B. fejezet I. alfejezet [6] és [7] pontjában, a helyettesítés vizsgálata során tett megállapításokkal kapcsolatban megjegyezte, hogy nem szakszerűen kerültek megfogalmazásra a határozattervezetben az alábbi fordulatok: a helyettesítés során a Tanács azon kompetitív kényszereket tekinti át, melyek esetleg megakadályoznák a mobil szolgáltatókat végződtetési díjaik magasán tartásában. Véleménye szerint a helyettesítés körében azt kell vizsgálni, hogy a releváns termékre (hívások végződtetése mobiltelefonon) tekintettel léteznek-e helyettesítő termékek, amelyekre tekintettel pedig tágítani kellene a releváns piac határait. A GVH álláspontja az, hogy az így meghatározott érintett piacon tipikusan nem csak egyfajta termék és egyetlen szolgáltató van jelen (ilyen értelemben a mobil hívásvégződtetés piaca igencsak atipikus piac). A többszereplős, akár több terméket is magába foglaló piacon vizsgálendő aztán az, hogy a domináns szereplő számára a többi piaci szereplő vagy a fogyasztók magatartása vagy egyéb körülmény folytán léteznek-e olyan kompetitív kényszerek, amelyek miatt nem cselekedhet a vállalkozás azoktól függetlenül. A GVH úgy látta, hogy a határozat-tervezet szövege részben megfordította ezt a logikát, és a kiskereskedelmi piacon nem létező helyettesítéseket (mint a hiányzó árazási korlát bizonyítékait) sorra véve kezdte az érvelést. A GVH ezt a megoldást is el tudja fogadni, de fontosnak tartatja a bevezető mondatok fentieknek megfelelő pontosítását úgy, hogy abba a helyettesítés fogalma, az elemzésének oka, majd az erőfölény fogalma egymást követően jelenjenek meg.

A GVH ugyanezt a megjegyzést fűzte a határozat-tervezet I.4.1. részéhez, az I. alfejezet [17] pontjához, a [18] pont végéhez és a III. alfejezet [55] ponthoz is.

A Tanács egyetért a GVH azon álláspontjával, mely szerint a helyettesítés vizsgálata elsősorban a piac határainak megállapítására szolgál, és ezt követően kerülhet sor a kompetitív kényszerek vizsgálatára.

Az észrevétel alapján a Tanács megfelelően pontosította a határozattervezet indokolásának megjelölt pontjait.

6.3.4 A GVH álláspontja szerint a határozat-tervezet piacra lépési korlátokkal foglalkozó a B. fejezet I. alfejezet [24] pontja a szövegbeli kontextusban teljességgel irreleváns. Amennyiben az egyéb körülményeket változatlanul tételezzük fel, az új piacra lépő ugyanúgy erőfölényes helyzetben lenne, mint bármely másik szolgáltató. A határozat-tervezet II. alfejezet [41] pontjában a szöveg találóbban, a technikai korlátra utalva fogalmaz. Ezért javasolta a [24] pont hasonló átfogalmazását.

A Tanács álláspontja szerint a leírtak megfelelnek az e szempont vizsgálata érdekében szükséges elemzés követelményeinek. A Tanács ugyanakkor egyetért a GVH azon álláspontjával, mely szerint piacra lépési korlátok kapcsán szólni szükséges a technikai korlátokról is.

Az észrevétel alapján a Tanács megfelelően pontosította a határozattervezet indokolás „B” fejezet [24] pontját.

6.3.5 A GVH a határozat-tervezet B. fejezet II. alfejezet [35] pontjával kapcsolatban megállapítja, hogy valószínűleg elírás tartalmaz, mivel első bekezdése feltehetően a szolgáltatóváltáshoz, a keresleti helyettesítés létezéséhez kapcsolódik a kínálati helyett. Hasonlóképpen ugyanezen fejezet [37] pont első bekezdés második mondata is elírás tartalmaz.

A Tanács a GVH észrevételét elfogadja, az alapján megfelelően javította a határozattervezet indokolás „B” fejezet [35] és [37] pontját.

6.3.6 A Szabályozói hatás alcímet viselő *B. fejezet II. alfejezet [49] pontja* a GVH álláspontja szerint kevésbé értékelhető az erőfölény (jelentős piaci erő) elemzésének egyik szempontjaként, sokkal inkább kapcsolható a III. alfejezet azon részéhez, mely a kötelezettségek indokoltságát taglalja. Az a körülmény ugyanis, hogy a végződtetési díjak csökkenését korábban is csak szabályozói beavatkozás hatására sikerült elérni, illetve hogy a nem szabályozott szolgáltatók díjai egyáltalán nem vagy nem olyan mértékben csökkentek, a szabályozás szükségessége melletti érvként említhető, az egyes szolgáltatók piaci pozícióinak megítélését azonban nem, vagy csak nagyon közvetve érinti.

A Tanács egyetért a GVH azon álláspontjával, mely szerint a szabályozás hiányában kialakuló állapot vizsgálata szükséges a kötelezettség indokolásához, ugyanakkor ez az erőfölényes helyzet megítélésének is fontos szempontja.

A Tanács az észrevétel alapján megfelelően kiegészítette a határozattervezet indokolás „B” fejezet [49] pontját.

6.3.7 A határozat-tervezet B. fejezet III. alfejezet [56] pont második alpontjával kapcsolatban a GVH módosítani javasolta a bevezető állítást, és azzal együtt értelemszerűen az egész bekezdést. A GVH kifejtette, hogy a Vj-22/2002. sz. eljárásban szerzett tapasztalatai alapján nem a mobilszolgáltatók között történik indokolatlan jövedelemátcsoportosítás, hanem az ő javukra; közöttük és a velük összekapcsolódó más (vezetékes) szolgáltatók között. Tekintettel arra, hogy az inkumbens szolgáltatók szabályozott végződtetési díjaik miatt nem képesek retorziós intézkedéseket foganatosítani, az alternatív szolgáltatók pedig méretük, illetve a rajtuk keresztül bonyolított forgalom nagysága miatt nem rendelkeznek megfelelő alkupozícióval. A GVH véleménye szerint mobilszolgáltatók egymás közötti megközelítőleg azonos mértékű forgalma ezzel szemben odavezet, hogy számukra a végződtetési díjak nagysága indifferens lehet, különösen abban az esetben, ha a mobilszolgáltatók ténylegesen továbbra is csak a forgalom különbözete után járó díjakat számolják el egymás között. Úgy vélte, hogy az utolsó rövid időszakban a szabályozás által nem érintett Vodafone Magyarország Rt. magasabb díjai vezethettek ellenkező eredményre, de a határozat-tervezet ezt nem emeli ki, bár a GVH szerint egy ilyen szempontú elemzés is érdekes és hasznos lenne.

A Tanács alapvetően egyetért a GVH álláspontjával. Mindazonáltal a Tanács megállapítása szerint a forgalom - a GVH korábbi tapasztalatával és feltehetően korábbi időszakra vonatkozó vizsgálódásával szemben - nem teljesen szimmetrikus a mobil szolgáltatók között. Ezért az indokolatlan jövedelem átcsoportosítás a mobil szolgáltatók között is fennáll. A korábban nem szabályozott mobil szolgáltató által alkalmazott – a másik két szolgáltatóét jelentősen meghaladó – végződtetési díj természetesen okoz indokolatlan jövedelem-átcsoportosítást. A Tanács által meghatározott új szabályozói beavatkozás alkalmas arra is, hogy az indokolatlan különbségeket, jövedelemátcsoportosításokat is megszüntesse.

A Tanács az észrevétel alapján megfelelően pontosította és kiegészítette a határozattervezet indokolás „B” fejezet [56] pontját.

D. fejezet
Egyeztetés az érdekeltekkel

1./ A Tanács az Eht. 36. §-ban meghatározott egyeztetési kötelezettségének eleget téve 2004. augusztus 3-án a hatóság internetes oldalán, 2004. szeptember 10-én a Hírközlési Értesítőben közzétette a határozat tervezetét.

2./ A Tanács az egyeztetési eljárás keretében konzultációs lehetőséget biztosított a határozattervezettel kapcsolatban az NHH székhelyén 2004. augusztus 12-én, illetve a Vodafone Rt. távolmaradása miatt 2004. augusztus 18-án is, mely szóbeli konzultációkról jegyzőkönyv készült.

3./ A határozattervezettel kapcsolatban elektronikus formában három szolgáltató a Vodafone Rt., a Pannon GSM Rt., és a T-Mobile Rt. terjesztette elő észrevételeit.

A Tanács a beérkezett észrevételekre a szövegben keretezéssel jelölve adta meg álláspontját:

A Vodafone Rt. észrevételei

V O D A F O N E
É S Z R E V É T E L E I
A 1 6 - O S P I A C R A V O N A T K O Z Ó
N H H T A T Á R O Z A T T E R V E Z E T T E L
K A P C S O L A T B A N

2004. augusztus 23.

I. ÖSSZEFOGLALÁS	3
II. INDÍTVÁNYOK A RENDELKEZŐ RÉSZHEZ	5
III. ELJÁRÁSJOGI ÉSZREVÉTELEK	6
IV. RÉSZLETES ÉSZREVÉTELEK AZ INDOKOLÁSHOZ	8
V. A VODAFONE ÁLLÁSPONTJA A HATÁROZATTERVEZETBEN JAVASOLT KÖTELEZETTSÉGEKKEL KAPCSOLATBAN	14
VI. ANYAGI JOGI ÉSZREVÉTELEK	21

I. ÖSSZEFOGLALÁS

1.1 A Vodafone Magyarország Rt („Vodafone”) nem ért egyet a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsának (a „Tanács”) piacmeghatározásával, mert a jelen Észrevételek IV. fejezetében részletezésre kerülő indokok alapján a Vodafone határozott álláspontja szerint:

1.1.1 a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil-rádiótelefon hálózatban” elnevezésű nagykereskedelmi piac nem különül el az egységes mobil rádiótelefon szolgáltatási piactól; és következésképpen

1.1.2 az egyes szolgáltatók szolgáltatási területe nem minősíthető önálló földrajzi piacnak a fent nevezett szolgáltatás vonatkozásában.

Az IHM rendelet – figyelemmel a Bizottság Ajánlására – 1. számú mellékletében meghatározza azon szolgáltatási piacokat, amelyek jellemzői nagy valószínűséggel indokolják a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókra az Eht. XI-XIV. fejezete szerinti kötelezettségek közül valamely kötelezettség(ek) előírását. Az IHM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint a Tanács az érintett piacokat az 1. számú mellékletben meghatározott szolgáltatási piac vizsgálatából kiindulva a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM Tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével határozza meg. A Tanács az elvégzett vizsgálatok alapján nem látta indokoltnak 1. mellékletben meghatározott 16. számú szolgáltatási piac meghatározásától való eltérést.

1.2 A Vodafone nem ért egyet a Tanács piacelemzésével, mert a jelen Észrevételek IV. fejezetében részletezésre kerülő indokok alapján a Vodafone határozott álláspontja szerint, még abban az esetben is, ha elfogadnánk önálló piacnak a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil-rádiótelefon hálózatban” elnevezésű nagykereskedelmi piacot, azon a Vodafone nem rendelkezik jelentős piaci erővel.

1.3 A Vodafone észrevételezi, hogy a határozattervezet nem különbözteti meg a mobil-mobil irányú végződtetést a fix-mobil irányú végződtetéstől. Ezen distinkció a Vodafone álláspontja szerint alapvető fontosságú, hiszen szabályozási szempontból a két szolgáltatás között alapvető különbség van. A Vodafone határozott álláspontja szerint, még a határozattervezetben foglalt megállapítások elfogadása esetén sem indokolja semmi a mobil-mobil irányú végződtetés tekintetében a szabályozást.

Az 1.1. ponthoz írtaknak megfelelően a Tanács az elvégzett vizsgálatok alapján nem látta indokoltnak az IHM rendelet 1. számú mellékletében foglalt 16. számú szolgáltatási piac meghatározásától való eltérést. A rendelet mellékletében foglalt megnevezés „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” alapján, és annak megfelelően a Tanács sem tesz különbséget az egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban végződtetett hívások között.

1.4 A Vodafone álláspontja szerint a határozattervezetben foglalt szabályozás semmilyen körülmények között sem terjedhet ki a 3G mobil szolgáltatásokra, hiszen ez külön vizsgálandó feltörekvő piacot jelent, amelyen új szolgáltatások és szolgáltatók megjelenése várható a határozattervezettel érintett időtartamon belül. Ezen felül a Tanács semmilyen tényadattal nem rendelkezik a 3G piaccal kapcsolatban, így megalapozott következtetések levonására nincs

lehetőség.

A Tanács jelen határozata nem terjed ki a 3G szolgáltatásokra, mivel a vizsgált időszakban Magyarországon ilyen szolgáltatások nem léteztek. Az elkövetkező piacelemzések eredményét pedig nem lehet előre megalapozatlan megállapításokkal korlátozni.

1.5 A Vodafone mindenképpen fontosnak tartja megjegyezni azt, hogy a magyar piac sajátosságait az „ex ante” szabályozás bevezetése során messzemenőig figyelembe kell venni. Ezen belül alapvető különbség az, hogy a Vodafone harmadik szolgáltatóként lépett a piacra két olyan szolgáltató mellé, akik már megszilárdították helyzetüket a piacon. Ezt a tényt szemlélteti az, hogy a T-Mobile európai összehasonlításban példátlanul kimagasló piaci részesedéssel rendelkezik. Egyúttal nem lehet a szabályozás során figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a Vodafone a mobil szolgáltatás teljesen más létszakaszában van, mint a két inkumbens szolgáltató. Mindezen tényezők folytán a szabályozás során szem előtt kell tartani azt, hogy a nagykereskedelmi szabályozás ne fejtsen ki olyan hatást, amely az inkumbens szolgáltatók helyzetét erősíti és a Vodafone versenybeli ellehetetlenüléshez vezet.

1.6 Arra a nem várt esetre, ha a Tanács nem osztaná a Vodafone álláspontját a piacmeghatározás és piacelemzés vonatkozásában, úgy a Vodafone álláspontja a kirótt kötelezettségekkel kapcsolatban a következőkben foglalható össze:

1.6.1 a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatban kirótt kötelezettség azzal a pontosítással fogadható el, hogy az ilyen kötelezettség a Vodafone-t csak a 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet szerinti jogosult szolgáltatókkal szemben terheli, a 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendeletben foglalt feltételek szerint.

A Tanács a határozat rendelkező részének 1. számú mellékletét megfelelően pontosította.

1.6.2 az átláthatósággal kapcsolatban kirótt nyilvánosságra hozatali kötelezettség megállapítása a Vodafone álláspontja szerint az elérni kívánt szabályozási céllal összevetve indokolatlan, aránytalan és célszerűtlen. Egyrészt a jelenlegi rendszerben a végződtetési díjak megfelelő időben az azokkal érintett szolgáltatók számára hozzáférhetőek, hiszen a végződtetési díjak módosulása esetén a vonatkozó hálózati szerződések megfelelő tájékoztatási kötelezettséget írnak elő, csak úgy, mint az összekapcsolás kezdeményezése esetén a 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet. Másrészt a Tanács a végződtetési díjak szabályozását tervezi, ami önmagában is feleslegessé teszi a díjak előzetes bejelentését.

Az átláthatóság kötelezettség nem a szabályozott átlagdíj, hanem a szolgáltató csúcsidejű és csúcsidőn kívüli díjainak nyilvánosságra hozatalára vonatkozik oly módon, hogy meghatározza, hogy az adott csúcsidejű és csúcsidőn kívüli díjak számításakor milyen végződtetési forgalmakat köteles, illetve jogosult használni a kötelezett szolgáltató.

1.6.3 a határozattervezetben az egyenlő elbánással kapcsolatosan kirótt kötelezettségeket a Vodafone nem kifogásolja, megjegyezve azt, hogy a Vodafone eddigi gyakorlata mindenkor az volt, hogy azonos jellegű ügyletek között indokolatlan különbségtételt nem alkalmazott, és ezen gyakorlatán az egyenlő elbánás kötelezettségének kirovása hiányában sem kíván változtatni. A Vodafone meg kívánja ugyanakkor említeni, hogy az egyenlő elbánás kötelezettségének kirovása felesleges a költségalapú díjak hatósági alkalmazása mellett.

1.6.4 a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettség megállapítása a Vodafone számára elfogadhatatlan, mivel az elérni kívánt szabályozási céllal összevetve indokolatlan és célszerűtlen, valamint a szolgáltatóra indokolatlan költségeket hárít. A Tanács véleményünk szerint az indokoltság és arányosság elvével ellentétesen jár el, amikor egy jelentős szabályozási

teherrel járó kötelezettség előírását három mondatban indokolja. A Vodafone megjegyzi, hogy a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettség kirovása felesleges a költségalapú díjak hatósági alkalmazása mellett.

A számviteli szétválasztásra szükség van ahhoz, hogy a Hatóság előzetes és utólagos információkhoz jusson annak érdekében, hogy képes legyen érdemben értékelni a költségalapú árakra vonatkozó beadványokat. A Vodafone számára a számviteli szétválasztás kötelezettsége a másik két szolgáltatóhoz képest valóban új terhet jelent, azonban ez nem diszkriminatív mivel a másik két szolgáltatónál ezen költség már korábban jelentkezett.

1.6.5 a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége tekintetében kirótt kötelezettségek a Vodafone számára nem elfogadhatóak, mivel azok az elérni kívánt szabályozási céllal összevetve indokolatlanok és célszerűtlenek, valamint azok a szolgáltatóra indokolatlan költségeket hárítanak. Amennyiben a Tanács mégis a LRIC költségmodell elkészítésének kötelezettségét róná ki a Vodafone-ra, úgy a LRIC alapú díj bevezetése – az európai gyakorlathoz hasonlóan – csupán egy 3-4 éves átmenet során lehet indokolt. Mivel a LRIC modell elkészítése a szolgáltatókra komoly terheket ró, ezért a Tanács csak indokolt esetben térhet át más költségbecslési módszerre, vagyis ha a Vodafone LRIC modellje nem felel meg a 18/2003. (XII. 27.) IHM rendeletben foglaltaknak.

1.7 A Vodafone észrevételezi azt, hogy a költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége tekintetében kirótt kötelezettségek céljukat csak abban az esetben érhetik el, ha a társszolgáltatók az esetleges díjcsökkentésből származó előnyökből a fogyasztókat is részesítik. A visszamenőleges díjcsökkentés csupán egyes piaci szereplők (pl. inkumbens vezetékes szolgáltatók) eredményét növeli indokolatlanul.

A szolgáltatói észrevétel nyomán, a pontosabb értelmezhetőség érdekében, a tervezet szövege módosult. A versenyprobléma – a szolgáltató állításával ellentétben – nem a vezetékes kiskereskedelmi piacon érvényesülő díjak szintje, hanem az, hogy a mobil hívásvégződtetés nagykereskedelmi piacán az erőfölényes helyzet következtében túlzó árazás alakulhat ki. A jelen érintett piacokon a kötelezettségek kirovásának ezen versenykorlátozó akadály orvoslására kell irányulni és nem az az alapvető célja, hogy a vezetékes-mobil hívásdíjak csökkenjenek.

Egyébiránt az érintett piacon bekövetkező esetleges díjcsökkenésnek (azaz a hívásvégződtetési díjak csökkenésének) a vezetékes előfizetéssel rendelkező fogyasztókhöz juttatása létező jogszabályi kötelezettség (lásd a 3/2002. (I. 21.) MeHVM rendelet 18. § (2) bekezdését, mely szerint a távbeszélő szolgáltató az egyes mobil rádiótelefon szolgáltató által nyújtott végződtetés forgalmi szolgáltatás díjaiból származó költségmegtakarítás forintban kifejezett mértékét köteles az adott mobil hálózatba irányuló hívások előfizetői forgalmi díjai csökkentése során legalább annak megfelelő mértékben érvényesíteni).

A szolgáltatói észrevételre is tekintettel a Tanács módosította a határozat szövegét. A költségalapú díj alkalmazása kötelezettség előírása során a Tanács figyelemmel volt az Eht.-44. §-ban rögzített eljárási határidőkre és 55. § (2) bekezdésére. Ennek megfelelően a Tanács a költségalapú díj és az annak kialakításához szükséges költségszámítási modell beadásának határidejét úgy határozta meg, hogy a jóváhagyott, illetve elfogadott díjakat - azok jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete szerinti, jóváhagyása, vagy megállapítása után - a szolgáltatók a korábban őket terhelő kötelezettség megszűnését követően/az Eht. 55. § (2) bekezdése szerinti átmeneti időtartamot követően – illetve amely szolgáltatót korábban kötelezettség nem terhelte a másik két kötelezett szolgáltatóval egyidejűleg – haladéktalanul alkalmazni tudják.

1.8 A Vodafone álláspontja szerint a költségalapú ár bevezetése nem előzheti meg a LRIC modell Tanács általi elfogadását, (másként: a költségalapú árak alkalmazása nem lehet visszamenőleges), mert a visszamenőleges áralkalmazás a kiskereskedelmi piacra nem tud visszamenőlegesen hatást gyakorolni, ezért szabályozási szempontból nem támasztható alá. Ebből kifolyólag határidőt szabni csak a LRIC modell benyújtására lehet, a többi nem áll a szolgáltató ellenőrzése alatt. Ami a LRIC modell benyújtásának határidejét illeti, a Vodafone korábban nem volt LRIC kötelezett, ezért nulláról kell felépítenie a modellt, ami január 1-ig nem lehetséges, legkorábban jelen határozat jogerőre emelkedésétől számított 8 hónap alatt készülhet el.

A hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvény, a Hkt. 40. § (1) bekezdése, illetve a 42. § (2) bekezdése alapján a T-Mobile Rt., illetve a Pannon GSM Rt., mint az összekapcsolási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók számára az azonosításukat követően 30 nap állt rendelkezésre a távbeszélő szolgáltatótól a távközlő hálózatok összekapcsolására vonatkozó szerződések alapján kért ellenértékek LRIC módszerrel történő kialakítására, illetve alkalmazásuk előtt, jóváhagyás céljából a hatóság részére történő benyújtására.

Hasonló időtartamot hagyott az Eht. 170. § (5) bekezdés c) pontja is az összekapcsolási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók számára e kötelezettség tekintetében, az Eht.-nak a Magyar Közlöny 136. számában, 2003. november 27-én történő megjelenésére tekintettel.

A Tanács e rendelkezések fényében állapította meg a 60 napos határidőt, melyet a korábbi szabályozás, illetve az Eht. tükrében méltányosnak tart a Vodafone Rt.-t illetően is.

1.9 A Vodafone álláspontja szerint a Tanács a LRIC modell készítési kötelezettség előírásakor nem jogosult eltérni a 18/2003. (XII. 27.) IHM rendeletben foglaltaktól, ahogy ezt a határozattervezetben teszi.

Az elektronikus hírközlési szolgáltatások költségszámítására vonatkozó szabályokról szóló 18/2003 (XII. 27.) IHM rendelet 3. § (1) bekezdése értelmében a rendelet hatálya alá tartozó, az Eht. 170. § (5) bekezdésében meghatározott elektronikus hírközlési szolgáltató (a továbbiakban: kötelezett szolgáltató), az Eht. 170. § (5) bekezdésében meghatározott elektronikus hírközlési szolgáltatásokra vonatkozó szerződések alapján kért ellenértékek tekintetében köteles a hosszú távú, előremutató különbözeti költségek költségszámítási módszere (LRIC), illetőleg a teljesen felosztott költségek költségszámítási módszere (FDC) alapján, a jelen rendelet mellékletében foglaltak betartásával költségszámítási modellt kialakítani és azt alkalmazás előtt a hatósághoz jóváhagyás céljából benyújtani. Figyelemmel az Eht 170. § (5) bekezdésére, valamint a rendelet preambuluma, és a 3. § (1) bekezdésre a rendelet csak az Eht 168. § (1) bekezdése szerinti időpontig alkalmazandó.

Lásd: ad 1.7.

II. INDÍTVÁNYOK A RENDELKEZŐ RÉSZHEZ

A Vodafone ezúton azzal a kérelemmel fordul a Tanácshoz, hogy – a jelen beadványban foglalt indokokra és észrevételekre tekintettel – az alábbi indítványoknak megfelelően adja ki az eljárást lezáró határozatát:

2.1 Elsődlegesen, ne határozza meg elkülönült „érintett” piacként a „Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” megnevezésű piacot.

2.2 Másodlagosan, amennyiben az elsődleges indítványunknak nem adna helyt, úgy ne azonosítsa jelentős piaci erejű szolgáltatóként a Vodafone-t a „Beszédcélú hívásvégződtetés a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatában a Magyar Köztársaság területén” megnevezésű piacon.

2.3 Harmadlagosan, amennyiben sem elsődleges, sem másodlagos indítványunknak nem adna helyt, úgy:

2.3.1 pontosítsa a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget olyan módon, amelyből egyértelmű, hogy a Vodafone ezirányú kötelezettsége csak erre vonatkozó gazdaságilag és műszakilag indokolt ajánlat esetén áll fenn a 277/2003. (XII. 24.) Korm rendeletben foglaltak szerint.

2.3.2 ne rója ki a Vodafone-ra a beszédcélú hívásvégződtetés díjainak csúcsidő és csúcsidőn kívüli idő bontásban történő közzétételének kötelezettségét.

2.3.3 amennyiben nem tudja a Tanács bizonyítani azt, hogy a bevezetett számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettséggel járó előnyök arányban vannak a kirótt kötelezettség költségével és egyéb a szolgáltatónál jelentkező terheivel, úgy ne rója ki a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettséget a Vodafone-ra.

2.3.4 ne írja elő a költségalapúság és a díjak ellenőrizhetőségének kötelezettségét. Amennyiben a Tanács mégis ezen kötelezettség bevezetése mellett dönt, úgy a LRIC alapú díjak 2007-ig tartó átmenet során való bevezetése tűnik legkevésbé piactorzító megoldásnak.

2.3.5 a számviteli szétválasztásra és a költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége tekintetében a határozatban kirótt kötelezettségek bevezetésének időpontja nem előzheti meg a költségszámítási modell benyújtásának a határidejét, amely a Vodafone esetében nem lehet korábban mint a határozat elfogadását követő nyolc hónap.

III. ELJÁRÁSJOGI ÉSZREVÉTELEK

3.1 Közzététel elmulasztása

A Tanács – figyelemmel az Eht. 188. § 69. pontjára – nem tette közzé a határozattervezetet, hiszen közzétételi kötelezettségének a Tanács csak akkor felel meg, ha a tervezetet az NHH hivatalos lapjában és egyúttal internetes oldalain is közzéteszi. A közzététel időpontjának azt az időpontot lehet tekinteni, amelyben az utolsó feltétel is teljesítésre kerül. Ismereteink szerint a mai napig nem került közzétételre a határozattervezet az NHH hivatalos lapjában, minthogy a Hírközlési Értesítőnek a folyó évben megjelent hét száma közül egyik sem tartalmazza a határozattervezetet. Ebből következően az írásbeli észrevételezésre vonatkozó, az Eht. 36. § (1) bekezdésében foglalt, 20 napos határidő folyása még meg sem kezdődhetett.

A Tanács fenti, a szóbeli meghallgatás során megerősített magatartása annyiban is meglepő, hogy a Tanács az idei év során több alkalommal is tett közzé a Hírközlési Értesítőben határozattervezeteket.

<p>Az Eht. 188. § 69. pontja értelmében közzététel: az Eht. által a hatóság által közzétenni rendelt információ hozzáférhetővé tétele a hatóság hivatalos lapjában, az arra vonatkozó eljárás szerint, valamint a hatóság internetes oldalán haladéktalanul. A törvény által</p>
--

meghatározott közzététel fogalma tehát nem szabja meg követelményként az egyidejű megjelentetést.

A Miniszterelnöki Hivatalról szóló 148/2002. (VII. 1.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés c) pontja alapján a Miniszterelnöki Hivatal a jogszabályok előkészítésével és kihirdetésével összefüggésben a központi közigazgatás hivatalos lapjainak kiadásáról és terjesztéséről a közvetlen irányítása alatt álló szervezet, a Magyar Hivatalos Közlönykiadó útján gondoskodik. A jelenlegi gyakorlat szerint a közzétételre kerülő szöveg tördelését a Magyar Hivatalos Közlönykiadó végzi, melyet lektorálásra visszaküld a hatósághoz, így ebből adódóan a papír-alapon megjelentetés bizonyos időt vesz igénybe. Mindebből következően, illetve az Eht. fent idézett fogalmából kiindulva, annak eleget téve a Tanács a határozat tervezetét, illetve a kapcsolódó előkészítő anyagokat internetes oldalán haladéktalanul megjelentette, s ezzel lehetőséget biztosított arra, hogy a szolgáltatók mihamarabb megismerjék a hatóság döntésének tervezetét, illetve természetesen ezzel együtt intézkedett a hivatalos lapban történő megjelentetés iránt. A közzététel fogalmából - a két szakaszból álló megjelentetésből - adódóan a Tanács az Eht. 36. § szerint az egyeztetés keretében az érdekeltek rendelkezésre álló 20 nap kezdő időpontjaként az utóbbi, a hivatalos lapban történő közzététel időpontját tekinti.

A Tanács a vonatkozó, a törvényi rendelkezéseknek egyébként megfelelő eljárásával lehetővé tette a szolgáltatók számára, hogy a határozattervezetekre vonatkozó észrevételeiket nem csupán a Hírközlési Értesítőben való megjelenéstől számított 20 nap alatt tehesék meg, hanem ezt megelőzően is lehetőségük nyílt a Tanács döntése tervezeteinek megismerésére, tanulmányozására és véleményezésére.

3.2 Jelentős ügyekben fennálló egyeztetési kötelezettség nem megfelelő teljesítése

A joghatályos közzététel elmaradása folytán a Tanács megszegte a jelentős ügyekben alkalmazni rendelt egyeztetési kötelezettségét, ezen belül az Eht 36. § (1) bekezdését, mivel a határozattervezet közzététele valamint a piacmeghatározási eljárást lezáró határozat elfogadása között nem telt el legalább 30 nap, ha a Tanács megtartja az Eht. 44.§ (5) bekezdése alapján irányadó elintézési határidőt. Ez a megállapítás igaz még abban az esetben is, ha elfogadnánk joghatályos közzétételnek a határozattervezetnek az NHH honlapján 2004. augusztus 3-án történt publikálását. Az Eht 36. § (1) bekezdése szerinti minimálisan 30 napos határidő értelemszerűen azt a célt szolgálja, hogy az ügyfelek és érintettek által megfogalmazott észrevételeket a Tanács alaposan feldolgozza és amennyiben ezek alapján szükséges, úgy az Eht 36.§ (3) bekezdése értelmében szóbeli meghallgatást tartson. Álláspontunk szerint az észrevételezési határidőn belül tartott szóbeli meghallgatás nem szolgálja az eljárás célját, hiszen az (i) egyrészt hátráltatja a szolgáltatókat álláspontjuk gondos kialakításában, (ii) másrészt lehetőséget ad a Tanács számára arra, hogy színleg eleget tegyen szóbeli meghallgatási kötelezettségének anélkül, hogy feldolgozná a szolgáltatók által készített észrevételeket.

A Tanácsnak jelen eljárása során nincs szóbeli meghallgatási kötelezettsége. Az egyeztetés az érdekeltekkel jelentős ügyekben jogintézmény keretében a Tanács a feleket kérelemre vagy hivatalból szóban is meghallgathatja. A jelen eljárásban a szóbeli meghallgatást kifejezetten a T-Mobile Rt. kérelmezte, míg – tekintettel az Eht 24. § b) és d) pontjaiban foglalt eljárási alapelvekre - a másik két jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató meghallgatását a Tanács hivatalból kezdeményezte.

A szóbeli konzultációk biztosításának gyakorlata az EU-ban az eddigi eljárásokban több esetben akként alakult, hogy az eljáró hatóságok a Tanácsnál több időt biztosítottak a határozattervezetek véleményezésére (Svédországban például négy hónap állt a szolgáltatók rendelkezésére), így a fenti

veszélyek nem merültek fel. Mindebből az a következtetés vonható le, hogy a jelen eljárásban a Tanács nem az európai gyakorlatot követve járt el, hanem igyekszik a szolgáltatók észrevételeinek megadására rendelkezésre álló határidőket a legrövidebbre szorítani, ezzel megszegve az indokolt módon való eljárásra vonatkozó, az Eht. 24. § (g) pontjában foglalt alapelvi kötelezettséget. Ezen indokolatlanul rövid határidőnek a megállapítása azzal lehet magyarázható, hogy a Tanács saját eljárási cselekményeivel indokolatlanul késlekedett, így megszegte az eljárására vonatkozó, az Eht. 24. § (i) pontjában foglalt, a hatékony eljárásra vonatkozó alapelvi kötelezettségét.

3.3 Határozat megalapozottsága

A Tanács eljárásaiban köteles az Áe. 26. § (1) bekezdése értelmében a határozathozatalhoz szükséges tényállást felderíteni. Ennek érdekében a Tanács hivatalból bizonyítási eljárást folytatott le. Ezen eljárás során azonban a Tanács súlyos mulasztásokat követett el. Ebből következően a Határozat megalapozatlan.

A Tanács határozathozatalához szükséges tényállást és az annak alapjául szolgáló bizonyítékokat a határozat tervezetének Indokolás része tartalmazza.

Ebben a tekintetben külön kiemelésre érdemes, hogy a Tanács nem bocsátotta a szolgáltatók rendelkezésére a GVH-nak a határozattervezet tárgyában készített álláspontját és észrevételeit. A további részletes érvek és észrevételek a jelen beadvány 4.3 fejezetében találhatóak.

A Gazdasági Versenyhivatal részére a Tanács megküldte a határozat tervezetét, annak közzétételével kapcsolatban a GVH kifogást nem emelt, észrevételeit a pedig a közzétételt követően írásban, illetve szóban kívánta jelezni. A GVH eme álláspontját a határozattervezet Indokolásának "C" része tartalmazza.

Az Eht. nem kötelezi a Tanácsot, hogy a GVH álláspontját a szolgáltatók részére megküldje.

3.4 Tényállás ismertetésének hiánya

A határozattervezet az Áe. 43. § (1) bekezdés (c) pontjában foglaltakkal ellentétben nem tartalmazza a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat, ezzel szemben csak általánosságban tartalmaz hivatkozásokat bizonyos adatokra, de a rendelkezések alapjául elfogadott tényállást nem részletezi. A határozattervezet nem tartalmaz egyetlen tényadatot sem, ezért a határozattervezet érdemi véleményezése nem lehetséges, hiszen az abban foglalt ténybeli következtetések ellenőrzése, az egyes szolgáltatók tekintetében, nem lehetséges. Ezzel az ügyfeleknek az átlátható eljárásra vonatkozó alapvető jogosultsága súlyosan sérül.

A Tanács jelen eljárása egy több szakaszból álló államigazgatási eljárás, az eljárás bonyolultságából fakadóan a határozathozatalához szükséges tényállást és az annak alapjául szolgáló bizonyítékokat a határozat tervezete Indokolás általános része, valamint "A", "B", "C", "D", "E" fejezetei tartalmazzák.

A Tanács a határozat tervezetében szereplő üzleti titok feloldása, azok szolgáltatók általi megismerhetősége tekintetében a szükséges lépéseket megtette.

3.5 Európai Bizottsággal való egyeztetés

A Tanács az Eht. 65.§ (1) bekezdése értelmében meg kívánja küldeni a Határozat tervezetét az Európai Bizottság számára, mivel álláspontja szerint a tervezett határozat a tagállamok közötti kereskedelemre is hatással lehet. Határozott véleményünk szerint ez nem így áll, hiszen a Tanács földrajzi piacként a Magyar Köztársaság területét határozta meg, ez által egyértelműen úgy foglalt

állást, hogy az adott piac, és ezáltal az azt szabályozó határozat, nem rendelkezik európai dimenzióval. Mindazonáltal, amennyiben a Tanács álláspontját elfogadnánk, úgy a Tanács a határozatot csak az Európai Bizottság észrevételének bevétele után, az észrevételek figyelembevételével hozhatja meg. Figyelemmel az Eht. 24. § (d) pontja szerinti az eljárás átláthatóságára vonatkozó alapvető kötelezettségekre, mindenképpen kötelezettsége lenne a Tanácsnak az, hogy tájékoztassa ügyfeleket a határozattervezetnek az Európai Bizottsághoz történő megküldéséről. Erre eddig nem került sor. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az Európai Bizottság esetleges kifogásai esetén az eljárást lezáró határozat kiadása tovább tolódik.

Ha az érintett mobil piacokat a Tanács szabályozza, az tekintettel a Keretirányelv (38) szakaszára olyan intézkedésnek minősül, amely közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhat a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Különösen azért, mert a Tanács olyan intézkedéseket tett, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, mert például a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

A határozat tervezetének az Európai Bizottsághoz történő megküldéséről a Tanács mind a határozat tervezetének Indokolásában, mind a szóbeli meghallgatáson tájékoztatta az ügyfeleket.

Az eljárást lezáró határozatát a Tanács – az Indokolásban foglaltaknak megfelelően – az Európai Bizottság és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a határozat tervezetére tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hozza meg.

IV. RÉSZLETES ÉSZREVÉTELEK AZ INDOKOLÁSHOZ

4.1 A Vodafone álláspontja a mobil piacok meghatározásáról

A Vodafone nem tartja indokoltnak és megalapozottnak a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” szolgáltatás önálló piacként definiálását. Amint azt a Vodafone több nemzetközi és hazai fórumon kifejtette, a szolgáltatók egymásnak nyújtott hívásvégződtetési szolgáltatása olyan résztermék, mely csak a teljes - hálózatokon átnyúló – mobil piac egyik elemeként, az együtt nyújtott mobil szolgáltatások csomagjának részeként értelmezhető.

A fenti állítást támasztja alá az is, hogy hívásvégződtetési szolgáltatást csak azok a szereplők nyújtanak, melyek kiskereskedelmi szolgáltatást is. Ezzel párhuzamosan minden olyan szolgáltatónak, melynek kiskereskedelmi szolgáltatása van, kötelezően biztosítania kell a hívásvégződtetést saját ügyfelei felé. A piaci szereplők közötti verseny a mobilszolgáltatások szélesén értelmezett piacán folyik. Mivel a mobilszolgáltatások csomagjából egyik sem nyújtható izoláltan, a többitől függetlenül, a hívásvégződtetés elkülönült piacként definiálása módszertanilag indokolatlan, gyakorlatilag sem állja meg a helyét.

Az IHM rendelet – figyelemmel a Bizottság Ajánlására – 1. számú mellékletében meghatározza azon szolgáltatási piacokat, amelyek jellemzői nagy valószínűséggel indokolják a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókra az Eht. XI-XIV. fejezete szerinti kötelezettségek közül valamely kötelezettség(ek) előírását. Az IHM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint a Tanács az érintett piacokat az 1. számú mellékletben meghatározott szolgáltatási piac vizsgálatából kiindulva a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM Tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével határozza meg. A Tanács az elvégzett vizsgálatok alapján nem látta indokoltnak az 1. számú mellékletben meghatározott 16. számú szolgáltatási piac meghatározásától való eltérést.

A szolgáltatási csomagok a kiskereskedelmi piacon jelennek meg, ezzel szemben a nagykereskedelmi piacon a hívásvégződtesítés jól elkülöníthető.

4.2 A Vodafone álláspontja a piacelemzésről

A Vodafone üdvözli azt az Európai Unióban és a magyarországi szabályozás által is elfogadott alapelvet, miszerint a szabályozás végső célja a fogyasztói jólét hosszú távú növelése. Ennek szellemében a nagykereskedelmi piacok szabályozása nem lehet öncél, ez pusztán eszköz a kiskereskedelmi verseny intenzitásának erősítésére (2002/19/EK Irányelv 1. cikkely 1. bekezdés).

A Tanács a következők miatt véli szabályozandónak a hívásvégződtesítés területét:

B[4] „A hívást végződtesítő mobil szolgáltatókra a helyettesíthetőség hiánya miatt nem nehezedik a keresleti oldalról nyomás, sőt a magas végződtesítési díjak alkalmazása lehetővé teszi a mobil szolgáltatók számára, hogy versenytársaik költségeit növelve előnyhöz jussanak.”

A Vodafone nem ért egyet a Tanács megállapításával. A piacdefiníciótól eltekintve számos olyan hatás létezik a mobilszolgáltatások területén, ami miatt a hívásvégződtesítés árazásán keresztül nem lehetséges a kiskereskedelmi verseny torzítása illetve a fogyasztók megkárosítása.

1. A mobilszolgáltatók kiskereskedelmi csomagjainak része, hogy vállalják ügyfeleik más hálózatába irányuló hívásainak célba juttatását, és vállalják az ügyfeleik felé érkező hívások végződtesítését. A szolgáltatók ennek érdekében kölcsönösen hívásvégződtesítési szolgáltatást vásárolnak egymástól. A hívásvégződtesítésről szóló nagykereskedelmi szerződések kölcsönös jellege miatt igen jelentős az egymással szemben érvényesíthető alkuerő.

Mivel két mobilszolgáltató és a helyhez kötött szolgáltatók hívásvégződtesítési díja is szabályozott, ezért kölcsönös alkuerő nem létezik az érintett piacokon. Ennek hiányát különösen jól példázza, hogy a szabályozás alá nem eső Vodafone lényegesen magasabb végződtesítési díjat tudott alkalmazni, mint a két másik mobil szolgáltató. Ez a megállapítás különösen igaz a vezetékes szolgáltatók viszonylatában.

2. A mobilszolgáltatások egyes elemeinek árai közvetlenül és kölcsönösen összekapcsolódnak. A Tanács által is elismert intenzív kiskereskedelmi verseny hatására az esetlegesen pozitív nettó végződtesítési díjbevétele (a saját hálózaton teljesített végződtesítés bevételeinek és a saját ügyfelek számára más hálózati szolgáltatótól vásárolt végződtesítés bevételeinek különbsége) a piaci résztvevők „elversenyzik” a kiskereskedelmi piacon. A hívásvégződtesítési díjak szabályozói csökkentése, ha egyáltalán kihat a szolgáltatók közötti jövedelemáramlásra, akkor a kiskereskedelmi árak csökkenésének lassulásához vezet (megszűnik a kiskereskedelmi árengedmények alapja).

A Vodafone fenti véleménye szerint a kiskereskedelmi piacon érvényesülő árengedmények, tehát a saját előfizetőjének nyújtott kedvezmények alapja a más szolgáltatótól, azaz végsősoron annak előfizetőjétől beszedett végződtesítési díj.

A Tanács megállapítása szerint a végződtesítési díj nem egy versenypiacon kialakuló ár (amely ezért indokolatlanul magas is lehet), így a mobil szolgáltatóknak lehetőségük van arra, hogy más szolgáltatók, és így azok előfizetőinek költségeit indokolatlanul megnöveljék, és ezáltal más szolgáltatók versenypozícióját rontsák.

A Tanács szerint ezen fenti körülmények különösen indokoltá teszik a végződtesítési díjak szabályozását, vagyis annak kikényszerítését, hogy azok ne legyenek az indokolt (költségalapú) szintnél magasabbak.

3. A hívásvégződtesítés árazása nem alkalmas eszköz a versenytársak esetleges kiszorítására a szolgáltatók közötti kölcsönös viszony miatt. Ezt bizonyítják a Vodafone tapasztalatai is Magyarországon (a Vodafone a magyar piacon a legfiatalabb és jelenleg is a legkisebb szolgáltató lehetne a kiszorítás potenciális veszélyeztetettje).

A Tanács megállapításai között nem szerepel az, hogy a magas végződtetési díjak alkalmasak a versenytársak kiszorítására.

A két irányban összekapcsolt hálózatok közgazdaságtanában számos modell bizonyítja, hogy a végződtetési díjak megállapításán keresztül a szolgáltatók nem képesek sem a fogyasztók megkárosítására, sem a versenytársak kiszorítására (Laffont – Rey – Tirole⁶³, Gans – King⁶⁴, Carter – Wright⁶⁵, Schiff⁶⁶).

Még abban az esetben is, ha elfogadnánk a Tanács piacmeghatározását, a fentiek alapján akkor is alapvetően téves a Tanács azon következtetése, amely szerint a Vodafone jelentős piaci erővel rendelkezne az azonosított piacon.

Továbbá, mivel a határozattervezet azt nem tartalmazza, ezért kérjük a Tanácsot, hogy mutassa be:

1. azt a közgazdasági modellt, melyet kiindulási pontnak vett piacelemzése során és alátámasztja azon állításait, miszerint a végződtetési díjakon megállapításán keresztül piactorzító hatások érvényesülhetnek;

A piacelemzés lefolytatását a jogszabályok illetve meghatározott, előre nyilvánosságra hozott módszertan és elvek szerint végezte el a Tanács, amelyek összhangban vannak a magyar és az európai uniós szabályozással.

A Vodafone jelen esetben a piacelemzés folyamatát és eredményeit általánosságban kérdőjelezi meg, anélkül, hogy a konkrét problémákat megjelölné. Az általa szükségesnek tartott eredményt pedig semmivel nem támasztja alá, ezért a Tanács ezt az általános véleményt nem tudja figyelembe venni.

2. azokat a vizsgálatokat, melyek alátámasztják, hogy a Vodafone esetében nem érvényesül az „elversenyzési hatás” azaz a Vodafone befektetéseinek teljes élettartamát tekintve gazdasági (extra)profit kialakulását feltételezi.

A Tanács jelen piacelemzésben nem vizsgálta azt, hogy a szolgáltatók valóban „elversenyzik-e” a hívásvégződtetésből származó esetleges indokolatlan bevételeket, mivel az érintett piacon a piactorzítás független attól, hogy az esetlegesen indokolatlan bevételt mire fordítja a szolgáltató.

4.3 Módszertani hibák melyek a határozattervezetet megalapozatlanná teszik

A Tanács által kizárólag az NHH honlapján nyilvánosságra hozott határozattervezet számos olyan módszertani hibát, inkonzisztenciát tartalmaz, mely aláássa a határozattervezet hitelét.

4.3.1 TÁRKI tanulmány

⁶³ Laffont, Rey, Tirole (1998), „Network Competition, Overview and Nondiscriminatory Pricing”, *RAND Journal of Economics*, 29 (1), 38-56. oldal

⁶⁴ Gans, King (2000), „Using Bill-and-Keep Interconnection Arrangements to Soften Network Competition”

⁶⁵ Carter, Wright (2003), „Asymmetric Network Interconnection”, *Review Of Industrial Organization* (22) 27-46.

oldal

⁶⁶ Schiff (2001), „Two-way Interconnection with Partial Consumer Participation”, University of Auckland Working Paper 223. http://yoda.eco.auckland.ac.nz/iep/papers/schiff_2001.pdf

A határozattervezet kardinális részét kitevő piacdefiníció és részben a piacelemzés nagyrészt a TÁRKI által készített tanulmányra épül („Mobiltelefon szolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében”). Mivel az idézett tanulmány a konzultáció ideje alatt nem elérhető, a határozattervezet nem képezheti egy európai szabályozási gyakorlatnak és az Eht.-ban megfogalmazott elveknek (Eht. 24. §) megfelelő konzultáció alapját sem. Különösen megsérti az Eht. 36. § (b) pontját, ami kimondja, hogy a határozattervezeten túl az azzal kapcsolatos előkészítő anyagokat is nyilvánosságra kell hoznia a Tanácsnak.

A Vodafone kéri, hogy a Tanács mutassa be a határozattervezet állításainak alapját képező előkészítő anyagokat, és ezek után adjon lehetőséget a határozattervezet újabb véleményezésére.

A Nemzeti Hírközlési Hatóság megbízása alapján a TÁRKI Rt. piackutatást végzett „A mobil telefonszolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében” címmel. A TÁRKI Rt. a vizsgálatot a telefonos kérdezős módszer alkalmazásával 1000 fős, a magyar társadalmat nem, kor, lakóhely településtípus szerint kialakított reprezentatív mintán végezte el. A piackutatás jelen piacelemzési eljárás során előkészítő anyagként felhasznált eredményének közzététele megtörtént.

4.3.2 A helyettesítést vizsgáló adatok értelmezése

A határozattervezet az eddig közzé nem tett TÁRKI elemzés adatait helytelenül értelmezi. A hivatkozott adatok ugyanis éppen azt bizonyítják, hogy jelentős keresletoldali nyomás nehezedik a végfogyasztók felől a szolgáltatókra, a végződtetési díjak meghatározásakor. Az SMS a megkérdezettek 25%-nak, a vezetékesre irányuló hívás ugyancsak 25%-nak jelenthet adott esetben reális helyettesítési lehetőséget a mobil-mobil hívással szemben. Ezen túl a Tanács vizsgálat nélkül jelentéktelennek tünteti fel az on-net/off-net hívások közötti helyettesítést. Részletesen csak a többkártyás telefont (amely alacsony elterjedtségű) és a kártyák egy telefonban való folyamatos cserélgetését veszi számba, de azt a – álláspontunk szerint a legjellemzőbb – megoldást, hogy egyazon személy egyszerre több telefonnal is rendelkezzen, érthetetlen módon a részletek során már figyelmen kívül hagyja. Márpedig: a kérdéses B [11]-es szakaszban felvetett technikai megoldások közül pont ez a tipikus, hiszen ma már nagyon könnyű több előfizetéshez jutni (több SIM kártya), amely reálissá teszi egyszerre több telefon használatát egy előfizető számára.

A piacdefiníció Európai Bizottság által ajánlott módszertana szerint két termék akkor tekinthető egymás helyettesítőjének, ha az egyik termék árának 5-10%-os tartós megemelésére válaszul annyi fogyasztó vált a másikra, hogy az áremelés már nem profitábilis a megemelt árú termék hipotetikus monopolistája számára. Tehát nem azt kell bizonyítani, hogy két termék az összes vagy akárcsak az átlagos fogyasztó számára helyettesítő. Ehelyett elegendő, ha vannak úgynevezett „határfogyasztók”, akik helyettesítőnek tartják a vizsgált termékeket, és akiket a szolgáltatók nem képesek árdiszkriminációval elkülöníteni. Pusztán a fentebb idézett számok fényes bizonyítékát adják a keresleti helyettesítés jelentős mértékének, és implicit módon arra is, hogy a mobilszolgáltatások egységes piacot alkotnak.

A határozattervezet B. fejezet [9] pontjának a második bekezdésében a Vodafone által idézett százalékos érték arra vonatkozik, hogy a fogyasztók elméletben reális alternatívának tekintik – e az SMS küldését. A harmadik bekezdésben viszont már megállapítja (és ezt érvelésében a Vodafone figyelmen kívül hagyja), hogy a gyakorlatban a válaszadóknak csak nagyon kis hányada küld ténylegesen SMS-t hívás helyett. A határozattervezetet a Tanács módosította ezen “nagyon kis” értékek számszerű megadásával (1-3%).

A Tanács megjegyzi azt is, hogy a visszahívás lehetősége csak a megkérdezettek 1%-a számára tűnt helyettesítőnek a Tanács azonban elfelejti megemlíteni, hogy ez az adat ugyanilyen erővel azt is

illusztrálja, hogy azért nincs tömeges igény a visszahívás kérésére, mert a fogyasztók esetleg nem tarják túlzott mértékűnek a hívásvégződtetési díjakat.

Meglepő, hogy a Tanács ennek ellenére más konklúzióra jut, amely vagy a piacdefiníciós elmélet félreértésére utal, vagy arra, hogy a vizsgálat lefolytatása előtt olyan prekonceptióval rendelkezett a Tanács, melytől nem tudott szabadulni.

A Tanács a visszahívás lehetőségét a helyettesíthetőség szempontjából vizsgálta (kizárólag a piac határainak meghatározása céljából), ennek okát azonban nem vizsgálta. Így a Vodafone állításával ellenkező következtetésre sem jutott.

Fontos megjegyezni, hogy a fentebb idézett számok sajnálatos módon nem ellenőrizhetőek, nem ismert a felmérés módszertana, a vizsgált minta nagysága és összetétele, a lekérdezéskor elhangzó kérdés stb.

Lásd: ad 4.3.1.

4.3.3 Ártudatosság - a hívott fél viselkedése

A Tanács – amint arra a fentiekben már utaltunk – fontos piaci adatokat szerzett be az előfizetők a hívó fél költségeire vonatkozó tudatossága kapcsán. A levont következtetések azonban ismét prekonceptiós természetet mutatnak: a Tanács szemmel láthatóan a következtetéséhez rendelte a beszerzett adatokat, és nem fordítva. Ennek során különösen figyelemreméltó a B [13]-as szakasz: a Tanács ismerteti, hogy a vizsgált előfizetői minta „58%-ának fogalma sem volt arról, hogy mennyibe kerül a hívás a hívó félnek” [helyhez kötött telefonról mobil telefon hívása esetén], illetve „61%-ának nem volt elképzelése [a hívó fél költségeiről] abban az esetben, ha mobil telefonról hívják a mobil számán”.

A számok a Tanács szerint „alacsony tudatosságot” tükröznek ebben a tekintetben. Holott: a hivatkozott adatok korántsem tükröznek egyértelműen „alacsony tudatosságot” a hívó fél költségei kapcsán. Míg a minta 58%-a valóban nem szentelt ennek sok figyelmet, a maradék viszont igen. Márpedig a „maradék” egyáltalán nem csekély hányad: logikusan a fix-mobil relációban a minta 42%-ára igaz az, hogy igenis figyelembe veszi a hívó fél költségeit, míg ugyanez a mobil-mobil relációban a minta 39%-ára igaz. Ezek pedig szignifikáns csoportokat jelentenek.

A minta “maradék” 42%-a további bontása nem igazolja a Vodafone feltevését, mivel a fix-mobil relációban 5%, a mobil-mobil relációban 4% tudta megmondani a hívó fél által fizetett díjat. Az egyértelműség kedvéért a fenti adatokkal kiegészítésre került a határozattervezet.

Ugyanígy ezt a fajta tudatosságot erősíti a B [14] szakaszban idézett adat is, mely szerint a minta 54%-a (több, mint a fele!) az alapján választ szolgáltatót, hogy egy hálózatban legyen azzal, aki gyakran hívja.

A Vodafone figyelmen kívül hagyta azon megállapítást, miszerint az 54%-nak mindössze 7%-a döntött a választás mellett a hívó fél költségeinek csökkentése miatt.

Ugyanígy fontos, hogy a szolgáltató-váltásnál a válaszadók 52%-a (több, mint a minta fele!) azért váltott szolgáltatót, hogy egy hálózatba kerüljön az őket gyakran hívó előfizetőkkel. Mindezen alapján a Tanácsnak igenis figyelembe kellett volna venni (ahogy mindazonáltal nem vette), hogy az előfizetők oldalán nagyon is szignifikáns tudatosság állapítható meg ezen a téren is. Ezúttal is fontos megjegyezni, hogy a fentebb idézett számok sajnálatos módon nem ellenőrizhetőek, nem ismert a felmérés módszertana, a vizsgált minta nagysága és összetétele, a lekérdezéskor elhangzó kérdés stb.

A Vodafone figyelmen kívül hagyta azon megállapítást, miszerint az 52%-nak mindössze 1%-a(!) döntött a szolgáltató váltás mellett azért, hogy a hívó fél költségei csökkenjenek.

4.3.4 Körkörös érvelés az ex-post szabályozás alkalmatlansága kapcsán

Súlyos logikai hiba található a határozattervezet *B I. 9. Érintett piac vizsgálata* című részben. Az ex ante szabályozási szempontból való érintettség feltétele, hogy a versenyjogi eszközök alkalmazása elégtelen. Ezt a következő érveléssel látja bizonyítottnak a Tanács:

B [26]...szükséges:

„1) előre részletesen meghatározott számviteli szétválasztással és költségmodellel kapcsolatos szabályozói követelmények előzetes megfogalmazása, és

2) évenként rendszeresen visszatérő jelleggel ellenőrzési, jóváhagyási eljárás

...A versenyjogi eszközök tehát önmagukban nem képesek a piaci folyamatokat a hatékony verseny irányába terelni.”

A Tanács tehát előre megmondja, hogy ex ante szabályozás szükségességét fogja végső konklúzióként kihozni, majd a vizsgálat kiindulási feltételénél azzal érvel, hogy az ex ante szabályozásra nem alkalmasak az ex post szabályozás eszközei. Ez a körkörös érvelés aláássa a határozattervezet logikai megalapozottságát.

A Vodafone kéri a Tanácsot, hogy támassza alá azon megállapítását, hogy a versenyjogi eszközök alkalmazása nem elégséges a mobilszolgáltatások szabályozása területén.

A szolgáltató véleményének figyelembe vételével a tervezet szövege módosult.

4.3.5 A helyettesítés vizsgálata – nagykereskedelmi piac

Ellentmondás található a Versenyjogi eszközök elégtelenségét taglaló részben (I. 9. 3.):

B [26] „Gyorsan változó szolgáltatások mellett az ex post döntések már érdemben nem tudják orvosolni a korábban jelentkező versenytorzító hatásokat, azaz a fogyasztókat ért veszteséget.”

„Az ex ante szabályozás ezért szükséges és elengedhetetlen feltétele a piactorzító hatás kiküszöbölésének.”

Nem világos hogy a hívásvégződtetést miért tekinti a Tanács gyorsan változó szolgáltatásnak, mindenesetre az ERG és a Bizottság ajánlásaiban is kiemeli („*ERG/EC approach on appropriate remedies in the new regulatory framework*”), hogy dinamikus változó és feltörekvő piacok esetén nem szabad az ex ante szabályozást alkalmazni.

A Tanács pontosította a tervezet szövegét, miszerint nem a szolgáltatások változnak gyorsan hanem a piac, amelyen ezen szolgáltatások léteznek.

4.3.6 Nominál árösszehasonlítás használata

A határozattervezet az árösszehasonlítás során B [29]- [30] - módszertanilag hibásan – nominál árakat használ. Így juthat arra a téves megállapításra, hogy például a Vodafone végződtetési díjai változatlanok 2002 és 2004 között. A Vodafone végződtetési díjai a határozattervezet megállapításával ellentétben, szabályozói nyomás nélkül is csökkentek. Kérjük, hogy a Tanács határozattervezet véglegesítésekor a közgazdaságilag megalapozott reál árakat használja, és az ennek megfelelő következtetéseket vonja le.

A Vodafone észrevétele nem a Tanács megállapításának lényegére vonatkozik. Azon a tényen, hogy a Vodafone által alkalmazott végződtetési díjak jelentősen elszakadtak a másik két szolgáltató által alkalmazott díjaktól, nem változtat az, hogy nominál vagy reálértéken hasonlítjuk össze ezen díjait.

A kötelezettség kiszabásánál pedig a 2005-ös árak számításakor a LRIC-modell a tárgyévi költségekkel kalkulál.

4.3.7 Magas végződtetési díjak

A hatóság határozattervezetében kijelenti, hogy a mobil végződtetési díjak magasak:

B [26] „vizsgált nagykereskedelmi piacokon jelentkező versenyprobléma a végződtetési díjak indokolatlanul magas szintje”.

B [57] „... a Tanács véleménye szerint a végződtetési díjak meghaladják a hatékony szolgáltató költségei alapján indokolt díjait.”

A Tanács azonban határozattervezetében elmulasztja bemutatni azokat a vizsgálatokat, melyek ezen állítását megalapoznák. Különösen fontos lenne a jelenlegi árak túlzott voltának bizonyítása annak fényében, hogy európai összehasonlításban a magyarországi végződtetési díjak átlag alattiak (a táblázat eurócentben mutatja a díjak 2004 év eleji értékeit):

Nyugat-európai szolgáltatók végződtetési díjainak átlaga: 17,1 13,8
Piaci részesedés alapján nem első vagy második nyugat európai szolgáltatók díjainak átlaga: 20,1 17,3
Vodafone Magyarország végződtetési díjai: 18,4 12,0

A hatóság által kiadott Módszertan és az Európai Bizottság ajánlása is szorgalmazza európai benchmarkok alkalmazását a szabályozás kialakításakor. Ezzel szemben a hatóság határozattervezetében nem fedezhető fel utalás arra, hogy miként értékeli az európai benchmarkok és a túlzott árakról szóló hipotézisének ellentmondását.

Fontos megjegyezni, hogy a végződtetés díjak túlzott voltának bizonyítása szükséges, de nem elégséges feltétele a szabályozás megalapozásának.

1. A Vodafone korábban kifejtett álláspontja szerint a végződtetés nem alkot önálló piacot, ezzel szemben része a mobilszolgáltatások egységes piacának. Ebből következően a mobilszolgáltatások aggregált árszintjének túlzott voltát kellene bizonyítani.

2. A végződtetés területének izolált (helytelen) vizsgálata esetén a túlzottan magas árak meglétének bizonyításán túl szükséges bizonyítani azt is, hogy a szolgáltatók egymás között alkalmazott végződtetési díjai negatív hatással vannak a kiskereskedelmi piacra, a fogyasztók által érzékelt árak emelkedéséhez vezetnek.

Kérjük, hogy a Tanács mutassa be azokat a kalkulációkat, melyek alátámasztják a határozattervezet gondolatmenetét, miszerint:

- a jelenlegi végződtetési árak túlzottak,
- a jelenlegi végződtetési árak a fogyasztók megkárosításához vezetnek, illetve a szolgáltatóknál extraprofit elérését okozhatják.

Ennek hiányában a határozattervezetben foglalt vonatkozó kötelezettségek kirovása indokolatlan.

A Tanács a jelen eljárása során - összhangban az Eht. 52. és 53. §-val - különösen azt vizsgálta, hogy az érintett piacokon, van-e olyan szolgáltató, aki egyedül, vagy más szolgáltatóval közösen gazdasági erőfölényben van, azaz olyan helyzetben, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől, és végső soron

fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa. Ezek után a Tanács azt vizsgálta, hogy ez az erőfölényes helyzet milyen piactorzuláshoz vezethet. A Tanács a piacelemzés során megállapította, hogy az érintett piacokon a gazdasági erőfölényes helyzet különösen arra teremt lehetőséget a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóknak, hogy végződtetési díjait túlzó módon, ne költségalapon állapítsa meg. Az ex-ante szabályozás jellegzetességének megfelelően nem szükséges bizonyítani jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató piactorzító magatartását a kötelezettségek kiszabásához, elegendő annak lehetősége (IHM Tájékoztató 30. pont, összhangban az Ajánlással).

A Tanács az egyértelműbb értelmezhetőség érdekében módosította a határozattervezet szövegét annak szellemében, hogy az ex ante szabályozás lényegéből következően a versenyprobléma azonosításához elegendő annak igazolása, hogy az erőfölényes helyzet lehetőséget teremt a szolgáltatóknak arra, hogy a végződtetési díjaikat túlzó módon állapítsák meg.

V. A VODAFONE ÁLLÁSPONTJA A HATÁROZATTERVEZETBEN JAVASOLT KÖTELEZETTSÉGEKKEL KAPCSOLATBAN

5.1 Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség

Az Eht. 102. § (1) bekezdése, illetve 106. § (1) bekezdése értelmében a szolgáltató a hatóság határozatában foglaltak szerint köteles hálózatát más hálózatokkal összekapcsolni, illetve a hálózati elemekhez a hozzáférést biztosítani. A határozattervezet az összekapcsolási és hozzáférés biztosítási kötelezettség kirovása kapcsán azonban nem határozza meg ezen kötelezettségek pontos tartalmát. Vodafone határozott álláspontja szerint a határozatnak tartalmaznia kell azt a kitétel, illetőleg ezen kötelezettségek kirovása csak úgy elfogadható, hogy a Vodafone-t kizárólag a 277/2003. (XII. 24.) Korm. Rendelet szerinti jogosult szolgáltatótól származó, gazdaságilag és műszakilag indokolt ajánlat esetén terheli összekapcsolási és hozzáférés biztosítási kötelezettség. Vodafone meg kívánja ugyanakkor jegyezni, hogy az eddigiekben sem volt rá példa, hogy bármely elektronikus hírközlési szolgáltatótól érkező, a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő, gazdaságilag és műszakilag indokolt ajánlat esetén a Vodafone megtagadta volna az összekapcsolást vagy a hozzáférés biztosítását.

A Tanács a rendelkező rész 1. számú mellékletét megfelelően módosította.

5.2 Átláthatóság kötelezettsége

Az átláthatósággal kapcsolatban kirótt nyilvánosságra hozatali kötelezettség megállapítása a Vodafone álláspontja szerint az elérni kívánt szabályozási céllal összevetve indokolatlan, aránytalan és célszerűtlen.

A kötelezettség előírását a tervezet azzal indokolja, hogy ez „*általában segíti a versenyellenes magatartásformák átláthatóságát, továbbá előzetes figyelmeztetésként szolgál a szolgáltatást vásárlók számára.*” B [60]

E kötelezettség előírásakor figyelembe kell venni, hogy a tervezet a végződtetési díjak szabályozását javasolja, és ezt kiegészítendő tartja fontosnak az – általa meghatározott átlagart eredményező – csúcsidejű és nem csúcsidejű díjak nyilvánosságra hozatalát. Ráadásul a tervezet csupán 2005-ig kívánja a végződtetési díjak átlagát szabályozni, 2006 január 1-től (ld. 36. oldal 5. pont) napszaki bontást ír elő. Vagyis a Tanács attól tart, hogy a szolgáltatók – a szabályozott átlagár betartása mellett – megmaradt minimális árképzési szabadságukat – melyet 1 évig ”élvezhetnek” – versenyellenes tevékenységre kívánják majd használni, illetve, hogy visszaélnek erőfölényükkel.

A Tanács azonban elmulasztja, hogy – akár csak néhány szóban is – kifejtse, milyen versenyellenes magatartástól tart átlagár szabályozás mellett működő szolgáltatók esetében, illetve, hogyan is lehetne árszabályozás esetén erőfölénnyel visszaélni⁶⁷.

Az érv második része, miszerint a szolgáltatást vásárlók figyelmeztetése miatt indokolt e kötelezettség előírása a jelenlegi gyakorlat ismeretének hiányára utal. A végződtetési díjak módosulása esetén ugyanis a vonatkozó hálózati szerződések megfelelő tájékoztatási kötelezettséget írnak elő, ugyanúgy, mint az összekapcsolás kezdeményezése esetén a 277/2003. (XII. 24.). Vagyis a szolgáltatást igénybe vevők jelenleg is időben tudomást szereznek a díjak esetleges módosulásáról.

Mindebből arra kell következtetnünk, hogy a Tanács – a tervezet egyéb részeihez hasonlóan – az arányosság és indokoltság elve helyett a biztos, ami biztos elvet alkalmazta, és megítélésünk szerint teljesen feleslegesen kirótt egy újabb kötelezettséget. E lépés semmiképpen nincs összhangban a Bizottság irányelvében megfogalmazottakkal, miszerint az alkalmazott eszköznek a cél eléréséhez szükségesnek és a legkevésbé terhesnek kell lennie („*the means employed to achieve the aim must be both necessary and the least burdensome, i.e. it must be the minimum necessary to achieve the aim*” Bizottsági Irányelv (2002/C 165/03)).

A kötelezettségről szóló melléklet ráadásul nem tartalmazza, hogy a díjakat azok alkalmazását megelőzően hány nappal kell nyilvánosságra hozni. Ez egy olyan lényegi információ, aminek hiányában a kötelezettség terhe nem felmérhető, s ezért az ezzel kapcsolatos konzultáció nem töltheti be szerepét.

Mindezek alapján javasoljuk, hogy indokoltságának hiányában a Tanács törölje a határozatból az átláthatóságra vonatkozó kötelezettséget.

Az átláthatóság kötelezettség nem a szabályozott átlagdíj, hanem a szolgáltató csúcsidejű és csúcsidőn kívüli díjainak nyilvánosságra hozatalára vonatkozik. A határozat tervezetének rendelkező részében a Tanács a nyilvánosságra hozatal helyéről rendelkezett.

A kötelezettség indokoltságának egyértelműbbé tétele érdekében a határozattervezet szövege ebben a részben módosult, a nyilvánosságra hozatal időpontja meghatározásra került (30 nap). A Tanács megállapítása szerint az átláthatóságnak nemcsak az adott szolgáltatást vásárló felé, hanem a szabályozó és a végfelhasználók felé is érvényesülnie kell.

5.3 Egyenlő elbánás kötelezettsége

A Vodafone eddigi gyakorlata mindenkor az volt, hogy azonos jellegű ügyletek között indokolatlan különbségtételt nem alkalmazott, és ezen gyakorlatán az egyenlő elbánás kötelezettségétől függetlenül sem kíván változtatni. A határozattervezet szövege elismeri, hogy a mobil szolgáltatók eddig sem alkalmaztak indokolatlan különbségtételt. Ennek ellenére a Tanács a határozattervezetben az egyenlő elbánással kapcsolatosan kirótt kötelezettség esetében ismét a biztos, ami biztos elv szerint járt el.

A Vodafone mindazonáltal nem kifogásolja e kötelezettség előírását, mivel az számára többlet terhet nem okoz, az eddigi és jövőbeni politikájával összhangban áll.

5.4 Számviteli szétválasztás kötelezettsége

⁶⁷ Természetesen amennyiben a Tanács érveink hatására mégsem kíván árszabályozást bevezetni, úgy az átláthatóság követelménye más, adott esetben indokolt kötelezettség lehet.

Álláspontunk szerint a számviteli kötelezettség előírása a Vodafone vonatkozásában **nem szolgálja az Eht-ban lefektetett általános célokat, nem indokolt** (nem felel meg a probléma természetének) és **nem arányos** (nem felel meg a probléma súlyának). A számviteli szétválasztás kötelezettségének teljesítése egy nagyon idő és erőforrás igényes, tehát költséges feladat. Míg e költségek szinte kizárólag a szolgáltatók oldalán jelentkeznek, addig e kötelezettség előírása a Tanács számára csupán a felhasználható adatok mennyiségét, választékát bővíti. A Tanácsnak gyakorlatilag semmiféle áldozattal nem jár, ha élni kíván minden létező szabályozói eszközzel, ha – biztos ami biztos alapon – túlszabályozza az iparágat. Az egyetlen kötöttséget a számára előírt elvek (a kirótt kötelezettségek indokoltaknak és arányosaknak kell lenniük) betartása jelentheti. Álláspontunk szerint nem lehet indokolt és megalapozott az a kötelezettség, amely szükségességének alátámasztására a 99 oldalas határozattervezet mindösszesen három mondatot szán (B [62] pont 3-5. mondatok). A Tanács a számviteli szétválasztás kötelezettség révén megszerzett adatokat a költségalapú árki alakítás ellenőrzésére kívánja felhasználni. Kérdés azonban, hogy – az indokoltság és arányosság elvének megfelelően – a pótlólagos információk megszerzéséből remélt haszon meghaladja-e a kötelezettség előírásából fakadó költségeket. Véleményünk szerint ugyanis nem, és ennek ellenkezőjéről egyetlen érv sem próbálja meggyőzni a határozattervezet olvasóját. A határozattervezet alapján arra kell következtetnünk, hogy a Tanács:

- nincs tisztában az általa előírni tervezett kötelezettség költségeivel,
- nem végzett költség/haszon elemzést, ahol összeveti a várható hasznokat és költségeket, s ezért
- megsérti a számára előírt elveket, miszerint a kötelezettségeknek indokoltaknak és arányosnak kell lenni.

Különösen érthetetlennek és megalapozatlannak tartjuk, hogy a Tanács a határozat rendelkező részének IV. mellékletében – egyéb módosítások mellett – a mobil szolgáltató által elkülönítendő kiskereskedelmi üzletágot a rendelethez képest további bontásban (*post paid* üzleti, *post paid* egyéni, *prepaid*, egyéb kiskereskedelmi) tervezi előírni. Érthetetlen, hogy egy nagykereskedelmi piac árszabályozásának támogatására szánt kötelezettség esetében mi indokolhatja – a szolgáltató számára jelentős pótlólagos erőforrásokat felemésztő – részletes kiskereskedelmi bontás előírását. Az új európai szabályozás reformja éppen arról a megközelítésbeli változásról szól, hogy a szabályozói eszközök alkalmazását részletes elemzésnek, a szabályozástól várható hasznok és költségek felmérésének, az alkalmazás részletes indokolásának kell megelőznie. Az új filozófia célja éppen az, hogy a szabályozót érzékenyebbé tegye a szabályozott vállalatokra gyakorolt hatásokra. A határozattervezet hárommondatos indoklása álláspontunk szerint az európai szabályozás új megközelítésének a semmibe vételét, az indokoltság és arányosság elvének megsértését jelzi. A számviteli szétválasztás bevezetése ellen szól az is, hogy az Egyesült Királyság kivételével – ahol az alkalmazás indokoltságáról jelenleg is folyik a vita – eddig még sehol nem került sor a bevezetésére.

A Tanács a <i>post paid</i> , <i>prepaid</i> és egyéni üzleti bontásokat törölte a kötelezettségből.
--

Mindezek alapján a következő álláspontot képviseljük:

1. A számviteli szétválasztás előírása megítélésünk szerint aránytalan és indokolatlan, ezért javasoljuk, hogy a Tanács törölje tervezetéből a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettséget

2. Álláspontunk szerint a Tanács csak akkor írhatja elő a számviteli szétválasztás kötelezettségét, ha - mérlegelte e kötelezettség (általában előírni tervezett formájára vonatkozó) előírásának költségeit és hasznait (a Vodafone készségesen támogatja a Tanácsot e kötelezettség okozta költségek becslésében),

- a költségek és hasznok mérlegelésének eredményeként – megfelelően az indokoltság és arányosság követelményének – indokolja, hogy miért szükséges e kötelezettség, illetve támassza alá, hogy a cél elérése érdekében ez a lehető legkisebb terhet jelentő szabályozási eszköz (többek között indokolja meg, hogy miért kell megbontani a kiskereskedelmi piacokat)
- mindezt egy új határozattervezetben bocsássa ismételt konzultációra

- a költségek és hasznok mérlegelése, illetve az ezzel kapcsolatos szolgáltatói vélemények után hozza meg döntését az arányos és indokolt kötelezettség tartalmáról

A Tanács megállapítása szerint a számviteli szétválasztás kötelezettsége elengedhetetlen a költségalapú ár kötelezettség szolgáltatók általi teljesítésének hatékony ellenőrzéséhez. A Tanácsot a 2004. évi gyakorlati tapasztalatok is megerősítik abban, hogy a számviteli szétválasztás lényeges és szükséges információkat szolgáltat a mobil szolgáltatók költségalapú díjainak szabályozásához. Az ex ante szabályozáshoz tartozó kötelezettségek kirovásához nincs szükség teljes körű költség haszon elemzésre. (A kirott kötelezettségnek a feltárt versenyproblémával kell arányosnak lenni.) A szabályozás arányossága és indokoltága a feltárt versenyprobléma által indokolt, azzal arányos kötelezettség kirovását jelenti, nem pedig a kötelezettségből a szolgáltatónál jelentkező költségekkel való arányosságot, illetve indokoltágot, ugyanakkor a Tanács a kötelezettség kirovása során figyelembe vette, hogy a kirott kötelezettség ne jelentsen aránytalan terhet a szolgáltatóra.

5.5 Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség

A Vodafone véleménye szerint a jelenlegi végződtetési díjak nem tekinthetők túlzottnak. A Vodafone nem ismer olyan vizsgálatot, mely ennek ellenkezőjét bizonyítaná. Továbbá az európai benchmarkok szerint sem tekinthetők a magyarországi mobil végződtetési díjak túlzóan magasnak. A Tanácsnak meggyőzően bizonyítania kell a következő állításokat ahhoz, hogy a végződtetés nagykereskedelmi piacának szabályozását indokolni tudja:

1. a jelenlegi végződtetési díjak magasak; meghaladják a hatékony szolgáltató költségei alapján indokolt díjat,
2. a magas végződtetési díjak a fogyasztók megkárosításához vagy a versenytársak piacról való kiszorításához vezetnek,
3. a szabályozás, és ezen belül az árszabályozás költségei nem haladják meg a várt hasznokat,
4. a Tanács biztosítani tudja a szabályozás hasznainak lecsapódását a fogyasztók számára (tehát a szabályozás nem a szolgáltatók közötti jövedelem újraelosztáshoz vezet, ami versenytorzító és káros hatás lenne).

ad 1) A Tanács a jelen eljárása során - összhangban az Eht. 52., és 53. §-val - különösen azt vizsgálta, hogy az érintett piacokon, van-e olyan szolgáltató, aki egyedül, vagy más szolgáltatóval közösen gazdasági erőfölényben van, azaz olyan helyzetben, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől, és végső soron fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa. Ezek után a Tanács azt vizsgálta, hogy ez az erőfölényes helyzet milyen piactorzuláshoz vezethet. A Tanács a piacelemzés során megállapította, hogy az érintett piacokon a gazdasági erőfölényes helyzet különösen arra teremt lehetőséget a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, hogy végződtetési díjait túlzó módon, ne költségalapon állapítsa meg. Az ex-ante szabályozás jellegzetességének megfelelően nem szükséges bizonyítani jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató piactorzító magatartását a kötelezettségek kiszabásához, elegendő annak lehetősége.

ad 2) Az ex-ante kötelezettség kirovásának alapja, hogy a szolgáltató gazdasági erőfölényben van, azaz olyan helyzetben, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől, és végső soron fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa, ezért a Tanács a jelen eljárásában nem folytat le olyan bizonyítási eljárást, amely a gazdasági erőfölény meglétén túl az azzal való visszaélésre irányul. Amennyiben bizonyítást nyer (pl: GVH eljárása során), hogy a szolgáltató a fogyasztót, illetve a versenytársat

megkárosítja gazdasági erőfölényével visszaélve, az az ex-post szabályozás körébe tartozó jogkövetkezményeket von maga után.

ad 3) A szabályozás arányossága és indokoltsága a feltárt versenyprobléma által indokolt, azzal arányos kötelezettség kirovását jelenti, nem pedig a kötelezettségből a szolgáltatónál jelentkező költségekkel való arányosságot, illetve indokoltságot, jóllehet a Tanács a kötelezettség kirovása során erre is figyelemmel volt.

ad 4) A szolgáltatói észrevétel nyomán, a pontosabb értelmezhetőség érdekében, a tervezet szövege módosult. A versenyprobléma – a szolgáltató állításával ellentétben – nem a vezetékes kiskereskedelmi piacon érvényesülő díjak szintje, hanem az, hogy a mobil hívásvégződtetés nagykereskedelmi piacán az erőfölényes helyzet következtében túlzó árazás alakulhat ki. A jelen érintett piacokon a kötelezettségek kirovásának ezen versenykorlátozó akadály orvoslására kell irányulni és nem az az alapvető célja, hogy a vezetékes-mobil hívásdíjak csökkenjenek.

Egyébiránt az érintett piacon bekövetkező esetleges díjsökkenésnek (azaz a hívásvégződtetési díjak csökkenésének) a vezetékes előfizetéssel rendelkező fogyasztókhoz juttatása létező jogszabályi kötelezettség [lásd a 3/2002. (I. 21.) MeHVM rendelet 18. § (2) bekezdését, mely szerint a távbeszélő szolgáltató az egyes mobil rádiótelefon szolgáltató által nyújtott végződtetés forgalmi szolgáltatás díjaiból származó költségmegtakarítás forintban kifejezett mértékét köteles az adott mobil hálózatba irányuló hívások előfizetői forgalmi díjai csökkentése során legalább annak megfelelő mértékben érvényesíteni].

A Tanács módosította a határozattervezet szövegét annak szellemében, hogy a feltárt versenyprobléma az, hogy az érintett piacon az erőfölényes helyzet lehetőséget teremt a szolgáltatónak arra, hogy a végződtetési díjait túlzó módon állapítsák meg, és ezzel a fogyasztókat megkárosítsa. Az érintett piacon bekövetkező esetleges díjsökkenés fogyasztókhoz juttatása létező jogszabályi kötelezettség alapján illetve a helyhez kötött telefon szolgáltatók versenye következtében valósulhat meg.

5.5.1 Az LRIC-hez közelítő árszabályozás ütemezése

A Tanács határozattervezetében sajnálatos módon elmulasztotta részletes kalkulációval alátámasztani a fenti állításokat. Amennyiben a Tanács képes bizonyítani a fenti pontokat úgy többféle árszabályozási módszer közül választhat (ársapka, profitráta alapú árszabályozás, LRIC-hez közelítő árszabályozás stb.) A Vodafone úgy véli, hogy a szabályozandó piacokon (jelenleg a végződtetés területét nem tekinti sem piacnak, sem szabályozandónak) egy módszertanilag helyesen számított LRIC-hez közelítő árszabályozás torzítja legkevésbé a piac működését. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy egy módszertanilag helytelenül elkészített LRIC modell komoly negatív hatásokkal járhat. Ennek elkerülése érdekében elegendő időt kell biztosítani a szabályozott vállalatok számára LRIC modelljük kidolgozására. Ezt indokolja a későbbi konzultációk és a Tanácsnál lecsapódó ellenőrzési költségek csökkentésének igénye is. A Vodafone becslése szerint egy az európai gyakorlatnak megfelelő LRIC modell megteremtése megközelítően 8 hónapot vesz igénybe. Az európai szabályozási gyakorlatban elfogadott, hogy a szabályozó által elismert kompetitív árszinthez időbeni átmenettel közelítik a szabályozott vállalatok árait. A brit szabályozó, az OFCOM 4 év alatt kívánja a szabályozott végződtetési díjakat az általa kompetitívnek tekintett szintre leszorítani 2003-2006 között. A svéd hatóság ugyancsak 4 éves átmenettel tér át az LRIC-hez közelítő árszabályozásra. A svéd gyakorlat szerint a szabályozott végződtetési tarifa az LRIC alapján kalkulált ár és a szolgáltató szabályozás előtti árának súlyozott átlagaként alakul ki. Az LRIC súlya 2004-ben 25% majd lineárisan emelkedik 2007-ig (akkor éri el a 100%-ot).

Amennyiben a Tanács mégis a LRIC alapú díjak bevezetése mellett dönt, a Vodafone álláspontja szerint LRIC alapú díjakat csak időbeni átmenet alkalmazásával lehet indokolt bevezetni. A Vodafone javaslata alapján - követve az európai gyakorlatot - az esetlegesen elkészülő LRIC modellből származó árszintet egy 2007-ig tartó átmenet során lehet indokolt elérni.

A Tanács megállapítása szerint Magyarországon a LRIC árszint elérésének folyamata már két éve tart, amelyből a Vodafone eddig kimaradt. Az EU gyakorlatban a Vodafone által is említett 3-4 éves időtartam alapján elvárható, hogy Magyarországon is belátható időn belül kialakuljon a LRIC árszint.

5.5.2 Szimmetria az árszabályozásban

A Vodafone egyetért azzal, hogy az LRIC modellek esetében a közgazdasági elvek szerint a „hatékony szolgáltató” költségeit kell alapul venni. Ennek az elvnek az alkalmazása hosszabb távon a szabályozott árak egységesülésének irányába mutat. Ugyanakkor **fontos figyelembe venni az egyes szolgáltatók között meglévő, nem a hatékonyságbeli különbözőségeken alapuló eltéréseket:**

1. a korábbi szabályozási előírásokból vagy más adottságbeli különbségekből származó hálózati jellemzőket, így mobilszolgáltatók esetében elsősorban a használt frekvenciák arányából adódó szükséges bázisállomás sűrűséget;
2. a kereslet (forgalom) eltérő mértékéből fakadó méretgazdaságossági hatásokat;
3. ugyanaz a szabályozási kötelezettség (különösen a számviteli szétválasztás és az LRIC modell kidolgozása) kisebb szolgáltató számára arányaiban nagyobb terhet jelent.

Az első pont figyelembevételét nemcsak a közgazdasági elméletek támasztják alá, hanem az abban foglaltak elfogadottak az európai szabályozási gyakorlatban is. Erre példa a 900-as és 1800-as frekvenciával rendelkező szolgáltatók, illetve a két frekvenciasávot valamilyen korábbi kiépítési feltétel miatt különböző arányban használó szolgáltatók megkülönböztetése (ez utóbbi jellemző fennáll a magyarországi Vodafone esetében is, melynek eleinte csak 1800-as frekvenciasáv birtokában kellett teljesítenie lefedettségi előírásokat, így „sűrűbb” hálózatot kellett kiépítenie). A hálózati jellemzők figyelembevételére lehet példa a 2. generációs és 3. generációs hálózatok megkülönböztetése is. A Vodafone üdvözli, hogy a Tanács elismeri a mobilhálózatokon megfigyelhető méretgazdaságosság létét, de a határozattervezetben nem vonja le ebből az érdemi következtetéseket: *B [45] „Mindazonáltal a három érintett piacon eltérő méretgazdaságosság tapasztalható”*

A szabályozás arányossága és indokoltsága a feltárt versenyprobléma által indokolt, azzal arányos kötelezettség kirovását jelenti, nem pedig a kötelezettségből a szolgáltatónál jelentkező költségekkel való arányosságot, illetve indokoltságot, jóllehet a Tanács a kötelezettség kirovása során erre is tekintettel volt.

A Tanács felhívja a szolgáltató figyelmét ugyanakkor, hogy a szabályozás jóllehet szimmetrikus, hiszen a három piacon feltárt versenyprobléma is azonos, az árszabályozás körében kirótt kötelezettség mégis lehetőséget ad az „egyéniesítésre”, hiszen a költségmodellt a szolgáltató a saját adataival fogja feltölteni, tehát a költségmodell alapján meghatározott költségalapú ár messzemenőkéig figyelemmel lesz a szolgáltató jellemzőire.

5.5.3 Az árszabályozás visszamenőleges hatálya

A Tanács képviselői a 2004. augusztus 18-i szóbeli meghallgatáson kifejtették azon álláspontjukat, hogy a 2005 folyamán esetlegesen LRIC modell kidolgozására kötelezett szolgáltatók esetében a kialakult végződtetési díjakat visszamenőlegesen 2005. január 1-jétől kívánják érvényesíteni. Az árak visszamenőleges érvényesítésének előírása nem felel meg a Tanács szabályozási alapelveinek és a

piacszabályozási közgazdaságtan eredményeinek. A szabályozás általános célja a fogyasztói jólét hosszú távú növelése. A szabályozott végződtetési díj visszamenőleges érvényesítésekor azonban a hívó fél szolgáltatói nem is tudják, de nyilvánvalóan nem is akarják továbbítani fogyasztóik felé a kialakult díjkülönbözetet visszamenőlegesen. Így a Tanács egyáltalán nem szolgálja a fogyasztói jólét növelését, pusztán a szolgáltatók közötti, teljesítménynélküli jövedelem-átcsoportosítást ér el. Ez nem csak versenytorzító hatású (így a szabályozás céljaival ellentétes), de jogszabályellenes is, mivel a 3/2002 (I.21) MeHVM rendelet 18.§ (2) szakasza kimondja:

"A távbeszélő szolgáltató az egyes mobil rádiótelefon szolgáltató által nyújtott végződtetés forgalmi szolgáltatás díjaiból származó költségmegtakarítás forintban kifejezett mértékét köteles az adott mobil hálózatba irányuló hívások előfizetői forgalmi díjai csökkentése során legalább annak megfelelő mértékben érvényesíteni."

Ennek a rendeletnek lehetetlen megfelelni visszamenőlegesen érvényesített díjcsökkentés esetén.

A Vodafone álláspontja szerint az esetlegesen előírt költségalapú ár bevezetése nem előzheti meg a szolgáltatók által elkészített LRIC modell Tanács általi elfogadását.

A szolgáltatói észrevételre is tekintettel a Tanács módosította a határozat szövegét. A költségalapú díj alkalmazása kötelezettség előírása során a Tanács figyelemmel volt az Eht. 44. §-ban rögzített eljárási határidőkre és 55. § (2) bekezdésére. Ennek megfelelően a Tanács a költségalapú díj és az annak kialakításához szükséges költségszámítási modell beadásának határidejét úgy határozta meg, hogy a jóváhagyott, illetve elfogadott díjakat - azok jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete szerinti, jóváhagyása, vagy megállapítása után - a szolgáltatók a korábban őket terhelő kötelezettség megszűnését követően/az Eht. 55. § (2) bekezdése szerinti átmeneti időtartamot követően – illetve amely szolgáltatót korábban kötelezettség nem terhelte a másik két kötelezett szolgáltatóval egyidejűleg - haladéktalanul alkalmazni tudják.

5.5.4 Az EPMU alkalmazásáról

A határozattervezet a közös költségek kezelése kapcsán az EPMU (*Equal Proportionate Mark Up*, vagyis egyenlő arányú felár) módszert írja elő. 29. oldal E/9. alpont

Véleményünk szerint e módszer nem tükrözi a hatékony versenyben működő, és mind a fogyasztók, mind a vállalat számára optimális árazást, hanem egyenesen eltéríti a szabályozott vállalatokat a gazdaságilag hatékony működéstől. A módszer egyetlen előnye, hogy rendkívül egyszerűen kiszámítható, viszont biztosan lehet róla tudni, hogy közgazdaságilag rossz megoldás, hiszen a gazdasági javak nem hatékony elosztásához vezet (azaz az allokatív hatékonyság céljával ellentétes). A módszer egy olyan fűnyíró elv, ami a piaci körülmények között működő vállalatokkal ellentétben a közös költségeket nem az egyes termékek árrugalmassága szerint, hanem azok árbevétele alapján osztja szét. A hatékony piaci versenyben működő vállalatok azon gyakorlata, amellyel a közös költségeiket az egyes termékek árrugalmasságával (fordított) arányban osztják szét, egyben a társadalmi jólétet is maximalizálja, hiszen ekkor érhető el az adott keresleti és kínálati feltételek mellett a legnagyobb kibocsátás. Mikor a Tanács a közös költségek egyenlő arányú elosztását írja elő, akkor a vállalati árképzés egy, mind a fogyasztók, mind a vállalat számára veszteséges irányba tereli. Az egyenlő arányú szétosztás ugyanis azzal a gazdaságilag káros eredménnyel jár, hogy az árrugalmas termékek árát az optimálisnál magasabban határozza meg (amelyből így a fogyasztók lényegesen kevesebbet fogyasztanak), míg az árrugalmatlan termékekét túl alacsonyan határozza meg (ami azonban csak minimálisan növeli az eladott mennyiséget). Álláspontunk szerint ezért a közös költségek szétosztása kapcsán az EPMU kikötése helyett csak annyi kööttség előírása lehet indokolt, hogy a költség szétosztás eredményeként egyik termék költsége sem lehet kevesebb, mint az előállítás határ (inkrementális költsége), illetve egyik sem haladhatja meg az adott termék önálló előállításának költségét. Ez az előírás ugyanis lehetővé teszi, hogy megvalósuljon a gazdasági javak hatékony elosztása (allokatív hatékonyság). Amikor a határozattervezet előírja a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget, akkor mérlegelni kell, hogy – egyéb szabályozási költségek mellett

– az EPMU alkalmazásával a társadalmi jólét szempontjából veszteséges megoldást javasol. A tervezetben azonban semmi nyoma annak, hogy a Tanács elvégezte volna az arányosság és indokoltság elvéből fakadó elemzést.

A hosszútávú növekményi költség valamely szolgáltatásegység „elvonásából” származó költségkiesést képviseli és egyenlő a szolgáltatás változó növekményi illetve komponens-specifikus fix költségével. A LRIC alapú díj ugyanakkor egyenlő a „LRIC költség+felár”-ral, mutatva azt, hogy a szabályozott ár a növekményi költség mellett a vállalat közös költségeinek arányos részét is megengedi érvényesíteni az árban. A Tanács nem támogatja azt az előírást, amely teljesen eltérő (meghatározatlan) módszereket engedélyezne a felár érvényesítésében. Az egységes módszertani előírás hiánya ugyanis jelentős és indokolatlan különbségeket eredményezne a szolgáltatók díjaiban. Az EPMU módszernek vannak ismert hibái, a Tanács azonban figyelembe vette más alternatív módszerek hibáit is, s azt a tényt, hogy az EPMU jelenleg az Európai Unió által is javasolt módszer. Mindezek miatt a Tanács nem kíván változtatni a felár-felszámítási módszeren.

5.5.5 Napszaki díjak bevezetése

A határozattervezet meglehetősen furcsán kezeli a költségalapúság kötelezettség kapcsán a napszaki díjak kérdését. Az LRIC rendelet alapján készült V. Melléklet utolsó bekezdéséből az derül ki, hogy a hatóság 2005 év végét követően napszaki ármeghatározást kíván alkalmazni (a napszaki díjak az átlagárból egy képlet alapján egyértelműen adódnak). A napszaki árazás azonban ellentétben áll a tervezet egyéb részeivel: az átláthatóság kötelezettség előírását a Tanács az átlagár szabályozás mellett megmaradó árazási szabadság miatt látja indokoltnak, ami 2005 év végén a határozattervezet szerint megszűnne. Ez az ún Ramsey féle árazás.

Amennyiben a határozattervezet a jelenlegi formájában marad, úgy 2006. január 1-jétől a szolgáltatóknak a Tanács számára a Tanács által meghatározott napszaki díjak alakulását kell jelentenie. Ez a példa jól illusztrálja, hogy a Tanács a határozattervezet megírása során nem a cél érdekében minimálisan szükséges beavatkozásra törekedett, hanem – biztos, ami biztos alapon – előírt, amit csak tudott. A napszaki díjak bevezetését – függetlenül a határozattervezetben szereplő ellenmondásoktól – a mobil nagykereskedelmi árak vonatkozásában nem tartjuk indokoltnak. Az átlagár szabályozáshoz képest ugyanis semmiféle előnye nincs (nem lesz alacsonyabb az árszint), viszont megvonja a mobil szolgáltatóktól azt a minimális árazási szabadságot, amivel a piaci körülményekhez (például a csúcsidő/csúcsidőn kívüli forgalom eltérő aránya) igazodhat.

Javasoljuk, hogy a Tanács az arányosság és indokoltság elvének megfelelően mérlegelje a kiróni tervezett kötelezettségekhez kapcsolódó költségeket és hasznokat – figyelembe véve például az EPMU okozta veszteségeket, illetve a napszaki díjak meghatározásának indokolatlanságát. E mérlegelés alapján részletesen indokolja, hogy miért tartja indokoltnak e kötelezettség általa tervezett formában történő bevezetését, többek között:

- mi indokolja a napszaki díjszabás szabadságának megvonását
- hogyan kívánja az LRIC számítás alapján visszamenőleg alkalmazandó díjak esetében biztosítani, hogy a díjsökkenés ne a többi szereplő (pl. inkumbens vezetékes vállalatok) eredményét növelje indokolatlanul, hanem abból a fogyasztók is részesedjenek
- miért tartja indokoltnak az LRIC árak szinte azonnal bevezetését, miközben az európai gyakorlat a 3-4 év alatti közelítést alkalmazza.

A határozattervezetbe az egymásnak ellentmondó rendelkezések szerkesztési hiba miatt kerültek be.

VI. ANYAGI JOGI ÉSZREVÉTELEK

6.1 „A 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet”

A 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet 4. § (1) bekezdése értelmében a Tanács jogosult a rendeletben foglaltaktól eltérni. A Vodafone határozott álláspontja ugyanakkor, hogy tekintettel arra, hogy ezen

rendelet határozza meg a számviteli szétválasztás kötelezettsége teljesítésének szabályait, ezért a **Tanács minden esetben, amikor a rendeletben foglaltaktól eltér, köteles megjelölni az eltérés okát, illetve köteles az eltérést indokolni.**

A számviteli szétválasztás meghatározott közgazdasági alapelvekre épül. A módszertan lépéseire az Európai Unió is tesz ajánlást, ugyanakkor egy-egy országon belül a megvalósítás konkrét részleteit a nemzeti hatóságok feladata szabályozni. A Magyarországon jelenleg hatályos szabályozás [19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet] a Hatóság megítélése szerint alapjait tekintve megfelelő módon közvetíti a számviteli szétválasztás szakmai alapelveit, ugyanakkor a Hatóság szükségesnek és előrevivőnek ítéli meg a módszer pontosítását a következő okok miatt:

- A Hatóság a tapasztalatok (RIO beadványok, stb) alapján észlelte, hogy a szabályozás egyes részei (definíciók, képletek, előírások) a szolgáltatók számára nem egyértelműek, hiányosak vagy pontosításra szorulnak.
- A szolgáltatók jeleztek a fentiekhez hasonló problémákat konzultációk során, illetve a JPE határozattervezetekre adott kommentárjaikban.
- A jelenlegi riportok nem közvetítik kellően a számviteli szétválasztás logikáját és célját, továbbá inkokolatlan módon eltérnek a nemzetközi sztenderdtől.

A fentiekre támaszkodva a Hatóság a rendelet 4.§. (1) bekezdésében foglaltak alapján élt azzal a lehetőséggel, hogy a rendeleti szabályozástól eltérő követelményeket fogalmazott meg - ott, ahol a fentiek alapján szükségessé vált a módszer pontosítása -, amely révén:

- A módszer szakmai részletei lényegesen pontosabbak lettek.
- A módosított riportformátumok segítik a szolgáltatókat a kitöltés lépéseiben és egyértelműbbé válnak a számviteli szétválasztás során számított gazdasági mutatók. Ezáltal a szolgáltatók számára átláthatóbbá válik a hatóság tevékenysége.
- Egyértelmű lépéseken keresztül segíti a szolgáltatókat a számviteli szétválasztási riportok és a pénzügyi beszámolók (fordításnál: statutory financial reports) adatai közötti egyezőség biztosításában.
- A módosítások segítik a hatóságot a hatékonyabb ellenőrzésében.

6.2 „A 18/2003. (XII. 27.) IHM rendelet”

A határozattervezet V. melléklete tartalmazza a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmát, ami a 18/2003. (XII. 27.) IHM rendeletben foglaltakra épül. A Vodafone határozott álláspontja szerint a Tanács határozatában nem jogosult a rendeletben foglaltaktól eltérni, illetve azt abban foglaltakat kiegészíteni, mivel erre vonatkozó felhatalmazást a rendelet nem tartalmaz. Erre tekintettel a rendelet szövegének módosított szerepeltetése a határozattervezetben, ahogy ez a jelenlegi verzió esetében történik, mint például a 33a-b, 36a. definíciók beépítése, az E/4. pontban a rendelet 11-12, 14-15, 18, 20, 24-25 és 39-47 pontjainak elhagyása, a rendeletben nem szereplő 14-15, 34-37 és 60 pontoknak az E/4. pontba történő beépítése, a rendelet 37, 68-70 és 74 pontjainak módosítása révén – jogellenes, a rendelet szó szerinti szerepeltetése pedig felesleges. **Amennyiben a Tanács a rendeletről eltérő tartalommal írja elő a Vodafone számára a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettségét, úgy jogsértést követ el.**

Figyelemmel az Eht 170. § (5) bekezdésére, valamint a rendelet preambuluma, és a 3. § (1) bekezdésre a rendelet csak az Eht 168. § (1) bekezdése szerinti időpontig alkalmazandó.

A hosszútávú növekményi költségszámítás (LRIC) meghatározott közgazdasági alapelvekre épül. A módszertan lépéseire az Európai Unió is tesz ajánlást, ugyanakkor egy-egy országon belül a megvalósítás konkrét részleteit a nemzeti hatóságok feladata szabályozni. A magyarországi költségszámítási szabályozás - amely a 2002. januári bevezetése óta többször is pontosításra került -, a Hatóság megítélése szerint megfelelő módon közvetíti a LRIC költségszámítás szakmai alapelveit, ugyanakkor a Hatóság szükségesnek és előrevivőnek ítéli meg a módszer további pontosítását a következő okok miatt:

- A Hatóság a tapasztalatok (RIO beadványok, stb) alapján észlelte, hogy a szabályozás egyes részei (definíciók, képletek, előírások) a szolgáltatók számára nem egyértelműek, hiányosak vagy pontosításra szorulnak.
- A szolgáltatók jeleztek a fentiekhez hasonló problémákat RIO konzultációk során, illetve a JPE határozattervezetekre adott kommentárjaikban.

A fentiekre támaszkodva a Hatóság a módszertan módosítása mellett döntött, amely révén:

- Egyértelműbbé válnak a szolgáltatók számára a módszer részletei, s ez segíti a modell-építést illetve azok feltöltését.
- A szakmailag pontosított költségmodellek segítik, hogy a modellek alapján képzett díjak megalapozottabbak legyenek.
- A módosítások segítik a hatóságot a költségmodellek hatékonyabb ellenőrzésében.
- Átláthatóbbá válnak a modellek, amely segíti mind a szolgáltatókat, mind a hatóságot.
- Érvényre jutnak a szolgáltatók gyakorlati tapasztalatok alapján tett felvetései.

6.3 Nem mobil rádiótelefon szolgáltatókra vonatkozó kötelezettségek

Vodafone határozott álláspontja szerint a határozattervezet számos olyan rendelkezést és kötelezést tartalmaz, amelyek mobil rádiótelefon szolgáltatókra nem vonatkoznak, illetve nem vonatkozhatnak. Ilyen rendelkezések illetve kötelezettségek különösen:

1. A Vodafone esetében fogalmilag kizárt, hogy távbeszélő belépési díjakat alkalmazzon, mivel nem nyújt ilyen szolgáltatást (határozattervezet IV. számú melléklet 6. pont cc)).
2. A Vodafone esetében indokolatlan a kiskereskedelmi bevételek közé rendelni az Egyetemes Hírközlési Támogatási Kassától kapott támogatást, mivel a Vodafone ilyen támogatást nem kap (határozattervezet IV. számú melléklet 6. pont cd)).
3. A Vodafone esetében nem alkalmazandó a helyhez kötött, illetve a bérelt vonali szolgáltatók hálózati elemeinek leírására vonatkozó szabály (határozattervezet V. számú melléklet E/6. 21-22. pont).

A helyhez kötött szolgáltatókra vonatkozó részek tévesen kerültek a tervezetbe, a szükséges módosítások megtörténtek.

Tisztelettel:
Marchhart Pál
Távközléspolitikai Igazgató
Vodafone Magyarország Rt.

A Pannon GSM Rt. észrevételei

A Pannon GSM Rt. álláspontja a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa által a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon hálózatban” elnevezésű piac vonatkozásában nyilvánosságra hozott határozattervezetről

Jelen dokumentum a Pannon GSM Rt. álláspontját tartalmazza a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa által 2004. augusztus 3-án, internetes honlapján közzétett, a címben megjelölt piac vonatkozásában született határozattervezettel kapcsolatban.

A határozattervezettel kapcsolatos legfontosabb megjegyzéseink, javaslataink:

Elöljáróban megjegyeznénk, hogy üdvözöljük a Tanács által alkalmazott azon megközelítést, mely szerint szimmetrikus kötelezettségek kirovása szükséges a hívásvégződtetési piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra. Álláspontunk szerint a tervezet Indoklásának [32] pontjában foglalt azon állítás, hogy mindhárom mobil szolgáltató 100%-os piaci részesedéssel rendelkezik a hívások saját hálózatában való végződtetésének piacán, kizárólag szimmetrikus kötelezettségek kirovását teszi lehetővé.

Ugyanakkor a piacelemzéssel és a kötelezettségek kirovásával kapcsolatban az alábbi problémák merülnek fel.

1.) A végződtetési díjak szintje

A tervezet több helyen kijelenti, hogy a mobil szolgáltatók által alkalmazott végződtetési díjak szintje nem megfelelő:

„[26]...A vizsgált nagykereskedelmi piacokon jelentkező versenyprobléma a végződtetési díjak indokolatlanul magas szintje...”

„[57] A fent ismertetett gazdasági erőfölényes helyzet miatt, illetve a piactorzító hatások megléte alapján a Tanács megállapította, hogy mobil szolgáltatókon nincs olyan nyomás a végződtetési díjaik meghatározása során, amely őket a díjak kompetitív szintre csökkentésére ösztönözné. Ezért a Tanács véleménye szerint a végződtetési díjak meghaladják a hatékony szolgáltató költségei alapján indokolt díjait...”

A Tanács a fenti kijelentéseit elmulasztotta kellően alátámasztani. Anélkül, hogy a Tanács meghatározná a „hatékony szolgáltató költségei alapján indokolt díjat”, nem jogosult azt állítani, hogy a jelenleg alkalmazott díjak azt meghaladják. Bár a piacmeghatározás, jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségei előírása vonatkozásában az Eht. részletes szabályokat tartalmaz, az Eht. 23.§-a szerint szubszidiárius jogként a Tanács köteles az államigazgatási eljárás szabályairól szóló 1957. évi IV. törvényt alkalmazni. Az Áe. 43.§ (1) bekezdése szerint a határozat indoklásának tartalmaznia kell a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat. Álláspontunk szerint a Tanács határozatában nem tett eleget az Áe. által előírt bizonyítási kötelezettségének, amelyet az a megfogalmazás is megerősít, hogy „a Tanács véleménye szerint a végződtetési díjak meghaladják a hatékony szolgáltató költségei alapján indokolt díjat”.

Továbbá ezen általános kijelentés nem értelmezhető abból az okból sem, hogy a határozat három különböző végződtetési díjat alkalmazó szolgáltatóra vonatkozik, amelyek közül az egyiknek lényegesen magasabb a díja, mint a másik kettőnek. Nemzetközi összehasonlításban a Pannon GSM és a T-mobile összekapcsolási díjai nem számítanak indokolatlanul magasnak, továbbá megemlítendő, hogy a Pannon GSM által ez év tavaszán benyújtott költségmodell szerint az alkalmazott díj harmonizál a végződtetési szolgáltatás költségeivel.

A Tanács a jelen eljárása során - összhangban az Eht. 52., és 53. §-val - különösen azt vizsgálta, hogy az érintett piacokon van-e olyan szolgáltató, aki egyedül, vagy más szolgáltatóval közösen gazdasági erőfölényben van, azaz olyan helyzetben, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől, és végső soron fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa. Ezek után a Tanács azt vizsgálta, hogy ez az erőfölényes helyzet milyen piactorzuláshoz vezethet. A Tanács a piacelemzés során megállapította, hogy az érintett piacokon a gazdasági erőfölényes helyzet különösen arra teremt lehetőséget a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak, hogy végződtetési díjait túlzó módon, ne költségalapon állapítsa meg. Az ex-ante szabályozás jellegzetességének megfelelően nem szükséges bizonyítani jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató piactorzító magatartását a kötelezettségek kiszabásához, elegendő annak lehetősége.

A Tanács az egyértelműbb értelmezhetőség érdekében módosította a határozattervezet szövegét annak szellemében, hogy az ex ante szabályozás lényegéből következően a versenyprobléma azonosításához elegendő annak igazolása, hogy az erőfölényes helyzet lehetőséget teremt a szolgáltatónak arra, hogy a végződtetési díjait túlzó módon állapítsák meg.

2.) A fix-mobil hívásdíjak árszintje

A határozattervezet szerint a helyhez kötött – mobil kiskereskedelmi díjak szintje elsősorban a magas mobil végződtetési díj következménye.

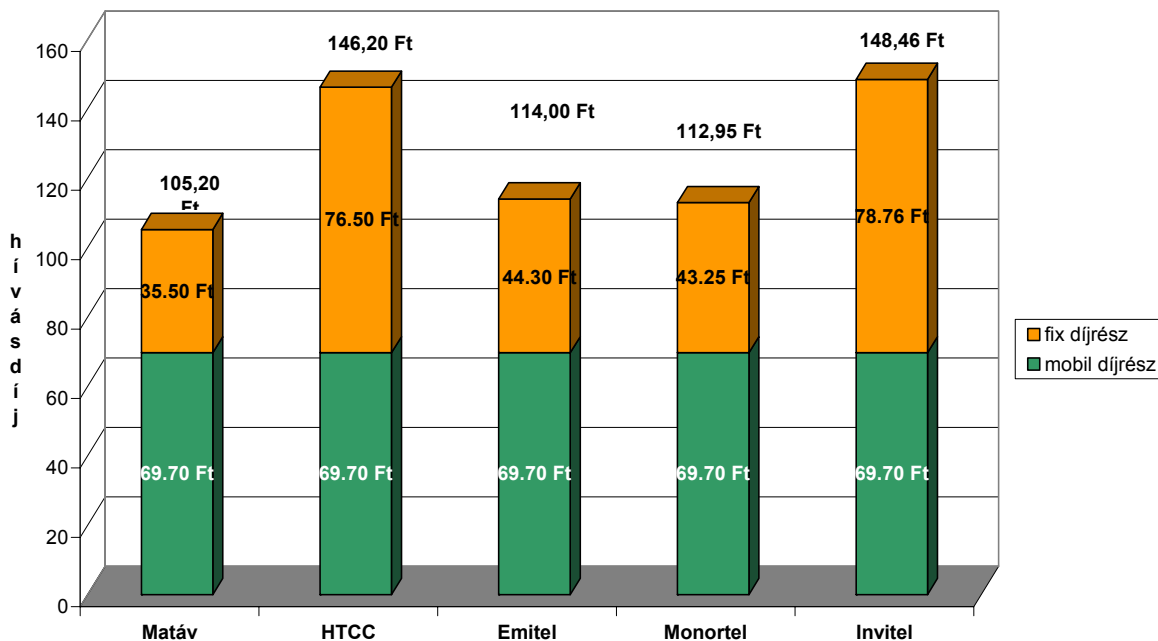
„[56]...Magas kiskereskedelmi helyhez kötött – mobil díjak. A hazai helyhez kötött szolgáltatók kiskereskedelmi díjai között kirívóan a legmagasabbak a mobil hálózatokba irányuló hívások tarifái. Ennek hátterében részben a magas mobil végződtetési díjak állnak (részben a helyhez kötött szolgáltatók kiskereskedelmi árpolitikája). A mobil szolgáltatókkal ellentétben a helyhez kötött szolgáltató (az árszabályozás miatt) nem tudja kompenzálni a magas mobil végződtetési kiadásokat magas végződtetési bevételekkel...”

„[58]...A kompetitív szint elérése hosszú távon a következő módon orvosolja a korábban felsorolt piactorzító hatásokat:

- Helyhez kötött-mobil hívások díjainak költségalapúsága nő. A helyhez kötött szolgáltatók által a mobil hálózatokba irányuló hívások költséghatékonysága javul. Továbbá a végződtetési díjak kompetitív szintre csökkentése alacsonyabb kiskereskedelmi díjakhoz vezet a helyhez kötött-mobil hívások tekintetében (feltételezve, hogy a helyhez kötött szolgáltató a csökkenő költségként megjelenő végződtetési díj változást érvényesíti a kiskereskedelmi díjakban). Ezek a változások megszüntetik a versenyben, illetve a forgalmi szerkezetben meglévő torzulásokat és csak a költségek által indokolt jövedelemátcsoportosítást tesznek lehetővé...”

Álláspontunk szerint a Tanács nem jár el kellő körültekintéssel akkor, amikor nagyobb részben a mobil szolgáltatók által alkalmazott végződtetési díjak szintjét teszi felelőssé a fix-mobil hívásdíjak szintjéért. Az alábbi táblázat világosan szemlélteti, hogy a hívásdíjak szintjében mekkora szerepe van a végződtetési díjnak, illetve a helyhez kötött szolgáltatók által megtartott díjrésznek (a továbbiakban indítási díj).

Fix-mobil hívás csúcsidejű nettó előfizetői díja, 1,7 perces átlaghívásra kiszámítva, a kapcsolási díjak figyelembe vételével*

*Az 1,7 perces mint átlagos híváshossz az NHH által kiadott 2004. I. negyedéves monitoring jelentés vezetékes szolgáltatókra vonatkozó adataiból származik.

Egyes helyhez kötött szolgáltatók indítási díjként lényegesen magasabb díjat alkalmaznak a fix-mobil hívások vonatkozásában, mint a fix-fix hívások esetében annak ellenére, hogy a biztosított szolgáltatás műszaki tartalma azonos. Álláspontunk szerint a fix-mobil hívásdíjak csökkentéséhez, illetve ezen hívások díjainak költségalapúsága növeléséhez nem elegendő a mobil végződtetési díjak csökkentése, ahhoz a vezetékes indítási díj csökkentése is szükséges, ellenkező esetben a szabályozás nem indokolt. A Tanács a 16. piacon felmerülő legfontosabb piaci problémaként a magas fix-mobil hívásdíjakat jelöli meg, amely felhatalmazást ad számára ex-ante kötelezettségek előírására a nagykereskedelmi piacon. A Tanács által kirótt kötelezettség az Eht. szerint a piaci problémát kell, hogy célozza. Ezt a Tanács is megerősíti, amikor a tervezet [52] pontjában leszögezi, hogy „a kötelezettségeknek a végződtetési piacon uralkodó a versenyhiány következményeinek orvoslására kell irányulniuk”. Ez azonban nem következik be, és a kötelezettség nem fog megfelelni a vele szemben támasztott követelményeknek abban az esetben, ha a Tanács a rendelkezésére álló jogszabályi eszközökkel nem biztosítja, hogy egyrészt a vezetékes szolgáltatók érvényesítsék a kiskereskedelmi díjaikban a végződtetési díj csökkentését, másrészt, hogy a saját hívásindítási díjukat is a költségek által indokolt mértékűre csökkentsék.

A szolgáltatói észrevétel nyomán, a pontosabb értelmezhetőség érdekében, a tervezet szövege módosult. A versenyprobléma – a szolgáltató állításával ellentétben – nem a vezetékes kiskereskedelmi piacon érvényesülő díjak szintje, hanem az, hogy a mobil hívásvégződtetés nagykereskedelmi piacon az erőfölényes helyzet következtében túlzó árazás alakulhat ki. A jelen érintett piacokon a kötelezettségek kirovásának ezen versenykorlátozó akadály orvoslására kell irányulni és nem az az alapvető célja, hogy a vezetékes-mobil hívásdíjak csökkenjenek.

Egyébiránt az érintett piacon bekövetkező esetleges díjcsökkenésnek (azaz a hívásvégződtetési díjak csökkenésének) a vezetékes előfizetéssel rendelkező fogyasztókhöz juttatása létező jogszabályi kötelezettség (lásd a 3/2002. (I. 21.) MeHVM rendelet 18. § (2)

bekezdését, mely szerint a távbeszélő szolgáltató az egyes mobil rádiótelefon szolgáltató által nyújtott végződtetés forgalmi szolgáltatás díjaiból származó költségmegtakarítás forintban kifejezett mértékét köteles az adott mobil hálózatba irányuló hívások előfizetői forgalmi díjai csökkentése során legalább annak megfelelő mértékben érvényesíteni).

3.) A glide-path megfelelő alkalmazása

Az V. sz. melléklet F. fejezetének 5-6. pontjában foglaltak szerint a kötelezett szolgáltató a Hatóság jóváhagyásával eltérhet a LRIC-alapon kiszámított költségalapú végződtetési díj alkalmazásától, amennyiben a határozatban rögzített díjcsökkentő formula alkalmazásával kiszámított díj számára kedvezőbb. Egyetértünk a glide-path alkalmazásának lehetőségével, mivel egy kiszámíthatóbb jogszabályi környezetet eredményez, azonban annak pontosítását javasoljuk az alábbi indokok miatt.

„6. A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltató a költségalapon kiszámított díjak helyett a fenti 5. pontban foglaltak alapján az alábbi díjat alkalmazhatja:

a.) 2004. december 31-ig a 2003. évre meghatározott díj, csökkentve a tárgyévre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés és 15 százalékos különbségének mértékével..”

Tekintettel arra, hogy a határozattervezetben foglaltak szerint a majdani jogerős határozatban foglalt kötelezettségek csak 2005. január 1-től alkalmazandóak, nincs szükség a glide-path szabályozására a 2004. december 31-ig alkalmazandó díj vonatkozásában. Ennek megfelelően a fenti 6.a.) pont törlését, és a b.) értelemszerű módosítását javasoljuk.

A határozattervezetbe az évszámok tévesen kerültek be, az évszámok, valamint a koncepció pontosítása megtörtént.

Továbbá, mivel a 6. pont „meghatározott” díjakat említ, értelmezési nehézségek keletkeznek a Vodafone Rt. díjával kapcsolatban. Felmerül a kérdés, hogy milyen díjhoz képest kell a Vodafone vonatkozásában kiszámítani a csökkentett díjat. Tekintettel arra, hogy csak a T-mobile Rt., és a Pannon GSM Rt. végződtetési díjai kerültek szabályozásra az elmúlt, illetve az idei év során, jelentős különbség keletkezett a Vodafone Rt. illetve a másik két társaság végződtetési díjai között. A glide-path alkalmazásának lehetősége azt a veszélyt hordozza magában, hogy ez a jelentős különbség konzerválódik, amely, tekintettel arra, hogy a határozat szerint mindhárom szolgáltató monopol helyzetben van a jelen határozat tárgyát képező piacon, a legkevésbé sem indokolt. A fentiekre tekintettel, a 6. pontban foglaltakat olyan formában szükséges módosítani, hogy a Vodafone vonatkozásában a csökkentés alapjául szolgáló díj ne a jelenleg alkalmazott, hanem egy annál alacsonyabb, díj legyen.

Javasoljuk továbbá, hogy a jelen határozat kihirdetésétől a szolgáltatók általi alkalmazási időpontig terjedő átmeneti időre a Tanács szabályozza a Vodafone Rt. végződtetési díját, tekintettel arra, hogy a jelen határozatban foglalt piacelemzése eredménye – azaz a Vodafone JPE státusza – következtében indokolatlan azon aszimmetrikus helyzet fenntartása, hogy a T-mobile és Pannon GSM díja szabályozott, a Vodafoné azonban szabályozatlan. A Tanácsnak rendelkezésre állnak az ehhez szükséges jogszabályi eszközök, hiszen az Eht. 108.§ (5) bekezdése alapján jogosult a szolgáltatót nagykereskedelmi díjai megváltoztatására kötelezni, illetve megállapíthatja a hálózati szolgáltatásra alkalmazandó díjat. Javasoljuk, hogy a Tanács a hasonló piaci helyzetű szolgáltatók által alkalmazott díjak alapján határozza meg a Vodafone végződtetési díját, amelyre a 108.§ (2) lehetőséget biztosít.

Ezen átmeneti árszabályozás arra a fent említett problémára is megoldást nyújtana, ha a Vodafone LRIC modelljének benyújtását követően a Tanács jóváhagyásával él a glide-path alkalmazásának lehetőségével. Ebben az esetben ugyanis az alacsonyabb, szabályozott díj fogja a díjcsökkentés alapját képezni, ami megakadályozza a jelenlegi indokolatlan díjkülönbség fennmaradását. Továbbá, tekintettel arra, hogy a Vodafone az NHH által tartott meghallgatáson jelezte, hogy 2005. január 1-ig nem fog elkészülni a LRIC modell elkészítésével, továbbá azon általános tapasztalatra, hogy a benyújtott költségmodelleket a Tanács csak többszöri hiánypótlást követően, azaz a benyújtást követően jelentős idő elteltével hagyja jóvá, fennáll annak a veszélye, hogy a szabályozott díjat a jóváhagyást követően, de január 1-ig visszamenőlegesen kelljen alkalmazni. A díjak visszamenőleges alkalmazása ellen azonban határozottan tiltakozunk, tekintettel arra, hogy azzal nem megvalósítható a díjcsökkentés valódi célja, az előfizetői díjak csökkentése. Visszamenőleges díjalkalmazás esetén ugyanis még a társszolgáltatók el tudnak számolni egymással, azonban az előfizetői díj visszamenőlegesen történő csökkentése nem megvalósítható. Ezzel pedig megszűnik a szabályozói lépés indokoltsága, a csökkentés nem jut el az előfizetőhöz. Erre tekintettel is javasoljuk az átmeneti díjszabályozást, mivel ezzel elkerülhető lenne a visszamenőleges díjalkalmazás.

A szolgáltatói észrevételre is tekintettel a Tanács módosította a határozat szövegét. A költségalapú díj alkalmazása kötelezettség előírása során a Tanács figyelemmel volt az Eht. 44. §-ban rögzített eljárási határidőkre és 55. § (2) bekezdésére. Ennek megfelelően a Tanács a költségalapú díj és az annak kialakításához szükséges költségszámítási modell beadásának határidejét úgy határozta meg, hogy a jóváhagyott, illetve elfogadott díjakat - azok jelen határozat rendelkező részének V. számú melléklete szerinti, jóváhagyása, vagy megállapítása után - a szolgáltatók a korábban őket terhelő kötelezettség megszűnését követően/az Eht. 55. § (2) bekezdése szerinti átmeneti időtartamot követően – illetve amely szolgáltatót korábban kötelezettség nem terhelte a másik két kötelezett szolgáltatóval egyidejűleg - haladéktalanul alkalmazni tudják.

Az Eht. 108. § (5) bekezdése szerint ugyan a Tanácsnak lehetősége van arra, hogy kötelezze a szolgáltatót a díjak megváltoztatására, megállapítsa a szolgáltató által nyújtott hálózati szolgáltatás ellenértékének a szolgáltató által alkalmazott előfizetői díjhoz viszonyított mértékét vagy a hálózati szolgáltatásra alkalmazandó díjat. A Tanács által kirótt kötelezettség a költségalapú díj, ezért ez a lehetőség ultima ratio, azaz a határozat tervezetének értelmében a Tanács ezzel a lehetőséggel akkor él, ha a kötelezett szolgáltató a költségalapú díjat és az annak kialakításához alkalmazott modellt nem nyújtja be, vagy a Tanács megállapítja, hogy a költségalapú díj és az annak kialakításához alkalmazott modell nem felel meg a jogszabályban, illetve a határozatban foglaltaknak. A Tanács biztosítani kívánja, hogy a költségalapú díjak az alkalmazni rendelt költségszámítási módszer felhasználásával, a szolgáltató által kerüljenek kialakításra. A díjak költségalapúságát a szolgáltató köteles bizonyítani.

4.) A hozzáférési kötelezettség

„[63]...A Tanács által feltárt piaci probléma, valamint a hozzáférési kötelezettség jellegének összehasonlítása után megállapította, hogy jelen esetben e kötelezettség kirovása a magas végződtetési díjakra önmagában nem jelentene megoldást, azonban e kötelezettség hiányában a szolgáltató a versenytársak és a fogyasztók érdekeivel ellentétes módon elzárkózhatna az összekapcsolásra illetve hozzáférésre irányuló igény elől. Ezért a Tanács a versenytársak és a fogyasztók érdekeinek védelmében indokoltnak tartja a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség kirovását.”

A Tanács, bár önmaga is elismeri, hogy a hozzáférési és összekapcsolási kötelezettség előírása a 16. sz. piacon megjelenő problémát nem orvosolja, mégis előírja ezen kötelezettségeket. Álláspontunk szerint kötelezettségek ilyen formában történő előírása egyrészt ellentmond az Eht. 54.§ (1) bekezdésének, amely előírja a kötelezettségek indokoltságára vonatkozó követelményt, továbbá saját magának, hiszen a kötelezettségek meghatározásakor alkalmazott elvek felsorolása – [52] pont – helyesen írja elő, hogy a kötelezettségnek a versenyhiány következményeinek orvoslására kell irányulnia.

A fentiek alapján a hozzáférési kötelezettséget a Tanácsnak nincs hatásköre előírni, mivel ez a kötelezettség nem teljesíti az indokoltsági követelményt.

Összekapcsolási kötelezettség előírására a Tanácsnak van lehetősége, azonban azt az Eht. 100.§-a alapján teheti meg.

A hatékony végződtetési díjszabályozás várhatóan díjcsökkenést eredményez. Ezzel a hívásvégződtetés piacán az extraprofit realizálásának lehetősége csökken. A Tanács úgy látja, hogy ilyen körülmények között nő az ösztönzöttség az összekapcsolástól való elzárkózásra, ezért szükségesnek látja a kötelezettség előírását.

5.) A cégérték üzletágakhoz rendelése a számviteli szétválasztás során

A számviteli szétválasztás módszertana a következőket tartalmazza:

„10. A 8. §-ban foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

- (3) Az üzleti vagy cégérték sem a helyhez kötött, sem a mobil szolgáltatóknál nem rendelhető üzletágakhoz, azt a Fel nem osztott eszközök közt kell kimutatni.”

Álláspontunk szerint a cégérték felosztása azért szükséges, mert ahhoz kapcsolódik a befektetők hozamelhárása. Amennyiben nem kerül felosztásra az üzletágak között, úgy egyik üzletág „sem fogja kitermelni” a befektetők által elvárt hozamot. A befektetők elvárása a piaci cégértéken alapul. Ez kell, hogy megtérüljön – nem elegendő tehát az eszközök könyvszerinti vagy (CCA szerint) módosított könyvszerinti értékének megtérülése.⁶⁸

A számviteli szétválasztás célja az ERG szerint⁶⁹: „...a kötelezett szolgáltató számviteli törvény szerinti beszámolójából nyerhetőnél nagyobb részletezettségű információ szerzése, annak érdekében, hogy az egyes üzletágak teljesítményét minél inkább úgy lehessen megítélni, mintha az üzletágak önálló üzleti entitásként működnének...”

Ezzel összhangban javasoljuk, hogy amennyiben a szolgáltató ki tudja mutatni a cégérték egyes üzletágakra eső részét, úgy azt ennek megfelelően számolhassa el.

⁶⁸ „A saját tőke piaci értékének figyelembevétele nagyon elüt a hagyományos üzemgazdasági szemlélet által sugallt eljárástól, mely szerint a könyv szerinti érték alapján kell hatékonysági mutatókat számítani. Gondoljuk meg azonban: veszünk a tőzsdén egy részvényt 10,000 Ft-ért, miközben a cég mérlege szerint az egy részvényre jutó saját tőke értéke 5,000 Ft. Mit várunk a cég igazgatóságától, mikor leszünk elégedettek, mire számítjuk az elért hozamot – az 5,000 vagy a 10,000 Ft-ra? Nyilvánvaló tehát, hogy ha egy cég működik és egy adott időpontban ismert üzleti értéke, akkor teljesítményét legjobban ehhez viszonyítva lehet megítélni, illetve ezt az üzleti értéket kell a vezetésnek többletértéket biztosító döntésekkel növelnie.” Tom Copeland – Tim Koller – Jack Murrin: Vállalatértékelés. 8. fejezet: A tőkeköltség becslése 272. old.; McKinsey & Company, Inc. Panem-John Wiley & Sons, Budapest 1999.

⁶⁹ Proposed changes to Commission Recommendation of 1998 on Accounting separation and cost accounting; ERG Opinion prepared by the ERG Working Group on Cost Accounting – 22 March 2004 (ERG (04) 15)

A folyóáras cégérték meghatározására különböző szakmai szilárdságú, számottevő szubjektív elemet tartalmazó módszer létezik. Ugyanakkor az átértékelésével igen nagy kiegészítő értékcsökkenés és tőkeköltés érhető el, amelyek révén az üzletágak költsége növelhető. Ez a szolgáltatóknál módszerfüggően relatíve számottevő eltérést okozhat. Mindezek miatt, és a nemzetközi tapasztalatokkal egyezően a cégértéket a fel nem osztott költségek között kéri a hatóság kimutatni.

6.) A LRIC modellel szemben támasztott funkcionális követelmények

„E/12. A modellel szemben támasztott részletes funkcionális követelmények és a modell dokumentációja

...

58. A szolgáltatóknak MS Excelben kell költségmodelljeiket a szabályozónak benyújtaniuk.”

Nem értünk egyet azzal, hogy a szabályozó az MS Excel-t választotta, mint egyetlen elfogadható alkalmazást, amelyben a költségmodell benyújtható. A MS Excel egy táblázatkezelő program, amelyet egyszerűbb üzleti elemzések készítéséhez, irodai alkalmazásra fejlesztettek ki. Az Excel kitűnően használható egyes egyszerűbb számítások, illetve előzetes adatfeldolgozások elvégzésére. Bonyolultabb pénzügyi modellek kialakítására, összetett költségelemzésre azonban erre kifejlesztett, speciális szoftverek nyújtják a megfelelő megoldást. Ezek könnyebb adatkinyerést tesznek lehetővé a távközlési szolgáltatók különböző rendszereiből (főkönyvi rendszer, adattárház, számlázó rendszer, stb.), támogatják az adatok egyszerűbb feldolgozását, a modellek áttekinthetőbbek, a költségfelosztás vizuálisan is nyomon követhető (nem cellák képleteit kell elemezni), megfelelő jelentéskészítési lehetőséget nyújtanak. A pénzügyi modellező szoftverek további előnye, hogy a modell esetleges változtatásait is sokkal egyszerűbben és gyorsabban lehet elvégezni. Az ilyen jellegű szoftverek gyorsabbak és biztonságosabbak, megbízhatóbban üzemelnek, mint a nem kifejezetten erre a célra kifejlesztett irodai alkalmazások.

A Pannon GSM a modellezési munka kezdetekor hatályos 1/2002. (I.11) MeHVM rendeletben név szerint ajánlott modellező szoftver egyikében - SAS Oros-ban – készítette el modelljét. A szoftver megvásárlásakor az egyik döntő szempont az volt, hogy a vonatkozó rendelet ezt az alkalmazást is említette a modellezéshez használható eszközök között. A kevesebb, mint egy éve kihirdetett, jelenleg hatályos LRIC rendeletet bár a korábbi szabályozást jelentősen módosította, továbbra is több szoftverplatform (köztük a SAS Oros) alkalmazását tette lehetővé. Ehhez képest jelentős visszalépésnek, és a jogbiztonságot sértő intézkedésnek tartjuk a szabályozó fenti lépését.

Megjegyezzük továbbá, hogy versenyjogi szempontból is aggályosnak tartjuk azt, hogy a Hatóság szabályozói hatáskörével élve egyetlen alkalmazás használatát teszi lehetővé a költségmodell elkészítéséhez, ezzel elzárva a piacon hozzáférhető egyéb modellező szoftvereket forgalmazó szolgáltatásokat a versenytől.

A SAS Oros megoldását Magyarországon kívül a világ számos országában - többek között az Egyesült Királyságban, Ausztriában, Spanyolországban, Belgiumban, az Egyesült Államokban (MCI, Sprint) és Kanadában (Microcell) – is használják jelentős telefontársaságok az FDC, illetve a LRIC modelleik karbantartására. Annak érdekében, hogy a SAS Oros modell auditálásához a Hatóságnak ne kelljen a teljes SAS ABM szoftvercsomagot megvásárolnia, létezik annak szűkített változata, ún. viewer licenz, amellyel a modell megnyitható és a költségfelosztás ellenőrizhető.

Kompromisszumként javasoljuk, hogy amennyiben a Hatóság az egységesítés érdekében szükíteni kívánja a modellezéshez használható szoftverek körét, úgy azt a szolgáltatók által már alkalmazott szoftverplatformokban határozza meg. Így elkerülhető, hogy a Hatóság munkatársainak újabb és újabb alkalmazások kezelését kelljen elsajátítaniuk, ugyanakkor a szolgáltatók által már elvégzett munka és beruházás sem vész kárba.

A szabályozótól nem várható el, hogy rendelkezzen olyan széleskörű erőforrásokkal, amelyek lehetővé teszik bármilyen alkalmazásban benyújtott modell ellenőrzését. A jóváhagyási folyamat hatékonysága érdekében a Hatóság kénytelen korlátozni az alkalmazások körét.

A határozattervezettel kapcsolatos egyéb megjegyzéseink, javaslataink:

1. Piacmeghatározás

1.1. Mind a piacmeghatározással, mind a piacelemzéssel kapcsolatos elemzés említ egy az NHH megbízásából a TÁRKI Rt. által elvégzett piackutatást, amelynek eredményeit a Tanács egyes állításainak alátámasztására használja fel a határozatában. Ezen TÁRKI vizsgálat eredményeit azonban a Tanács nem bocsátotta az érintett szolgáltatók rendelkezésére, így a szolgáltatóknak nem állt módjában megismerni a piackutatás során alkalmazott módszert, vagy annak eredményeit, az általa felhasznált adatokat. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy az Eht. „Egyeztetés az érdekeltekkel jelentős ügyekben” intézményt szabályozó 36.§-ának (1) bekezdése szerint a hatóság nem csak a határozatok tervezetét, hanem az azzal kapcsolatos előkészítő anyagokat is köteles közzétenni. A hivatkozott jogszabályhely alapján a Tanács köteles lett volna az általa felhasznált TÁRKI elemzés adatait is közzétenni.

A Nemzeti Hírközlési Hatóság megbízása alapján a TÁRKI Rt. piackutatást végzett „A mobil telefonszolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében” címmel. A TÁRKI Rt. a vizsgálatot a telefonos kérdezős módszer alkalmazásával 1000 fős, a magyar társadalmat nem, kor, lakóhely településtípus szerinti reprezentatív mintán végezte el. A piackutatás jelen piacelemzési eljárás során előkészítő anyagként felhasznált eredményének közzététele megtörtént.

1.2. „[23]...A Bizottság az általa kiadott ajánlásban érintett piacként határozta meg a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” elnevezésű nagykereskedelmi piacot, amely azt jelenti, hogy a Bizottság szükségesnek tartja az ex ante szabályozás alkalmazását e piac tekintetében.”

A Tanács fenti kijelentése téves. A hivatkozott bizottsági ajánlás, ahogy azt az elnevezése is mutatja, olyan piacokat sorol fel, amelyek jellemzőik alapján „hajlamosak” arra, hogy ex-ante szabályozást tegyenek szükségessé („susceptible to ex-ante regulation”), azonban nem szigorúan szükséges a szabályozás. A nemzeti szabályozó hatóság dönthet úgy – a Bizottság notifikációs eljárásban (Art. 7 procedure) adott hozzájárulásával –, hogy az Ajánlásban szereplő egy vagy több piacot nem nyilvánít releváns piaccá.

A Tanács a határozatot a szolgáltató észrevétele alapján pontosította.

2. Egyes kötelezettségek

2.1. Átláthatóság (II. sz. melléklet)

Az átláthatósági kötelezettség keretein belül a Tanács előírja, hogy a szolgáltatók beszédcélú hívásvégződtetés nagykereskedelmi szolgáltatásuk díjait köteles azok alkalmazása előtt nyilvánosságra hozni, azonban ennek sem a módját, sem konkrét időtartamot nem határoz meg. Feltételezzük, hogy ennek az az oka, hogy a Tanács a szolgáltatók javaslatát várja a fentiek vonatkozásában. Javasoljuk, hogy a nyilvánosságra hozatal módjaként a tervezet a szolgáltatók internetes honlapján történő megjelentetést írja elő.

A nyilvánosságra hozatal időpontja vonatkozásában megjegyezzük, hogy a díjak változtatása által érintett társszolgáltatók az egymással kötött összekapcsolási szerződéseikben közös érdekeik mentén már megállapodtak ebben. Ennél fogva nem javasoljuk, hogy a Tanács a jelenleg hatályos összekapcsolási szerződésekben foglaltaktól eltérő határidőt alkalmazzon, és a jelenleg a felek melegegedésére működő rendszert módosítsa. Erre tekintettel javasoljuk, hogy a határozat 30 napos előzetes nyilvánosságra hozatali időt írjon elő.

A Tanács a határozatot a szolgáltató észrevétele alapján pontosította.
--

2.2. Számviteli szétválasztás (IV. sz. melléklet)

2.2.1. **„2. A 4. § (2) bekezdésében** foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

j) a tőkeköltség értékének megállapításánál a jelentéskészítés évében hatályos árak WACC tartalmát kell alapul venni. Ha a díjak év közben változtak és azok eltérő mértékű WACC-ot tartalmaztak, akkor a díjak érvényességi idejének és WACC mértékének megfelelő tőkeköltséget kell a számviteli szétválasztásban is figyelembe venni. A tőkeköltséget nem kell üzletágakhoz rendelni.”

Véleményünk szerint célszerűbb volna a határozat szövegében a tőkeköltségszorzó („WACC tartalom”) időbeli hatályát is meghatározni. Ez kizárná az eltérő értelmezés lehetőségét. Pl. : „a számviteli szétválasztási kimutatások elkészítése során a 2003. évre vonatkozó tőkeköltségszorzó mértéke:...%.”

Javasoljuk, hogy a WACC mértéke legalább teljes naptári évekre legyen meghatározva, ezzel elkerülhető az évközi mérlegkészítés, illetve a hónapokkal súlyozott – ezért esetleg torzító hatású – átlag-WACC használata.

Javasoljuk, hogy a tőkeköltséget továbbra is az üzletágakhoz kelljen rendelni. A tőkeköltség üzletágakhoz rendelése azt a célt szolgálja, hogy minden egyes üzletág külön-külön is a teljesítse a tényleges profitelvárásokat. Így elkerülhető az üzletágak közötti keresztfinanszírozás, illetve amennyiben nem kerülne felosztásra a tőkeköltség az üzletágak között, úgy egyik üzletág sem termelné ki az elvárt hozamot. Másképp fogalmazva: amennyiben a tőkeköltség nem kerül az üzletágak között felosztásra, úgy a szolgáltatók nem tudják finanszírozni a mobil távközlési szolgáltatások nyújtásához szükséges magas tőkeigényt.

2.2.2. **„3. Az 5. § (2) bekezdésében** foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

...

c) A hozzáférés transzferárát a teljes hurok bérbeadás havidíjából kell képezni a vonalkártya CCA alapú költségének figyelembevételével.”

A c) pont csak a helyhez kötött szolgáltatókra értelmezhető, ezért a törlését javasoljuk.

A Tanács a határozatot a szolgáltató észrevétele alapján pontosította.

2.2.3. **„6. A 7. § (2) bekezdés c) pontjában** foglaltakat a kötelezett szolgáltató a jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

c) A kiskereskedelem bevételei közé kell rendelni:

ca) forgalmi és kapcsolási díjak;

cb) előfizetési díjak;

cc) belépési díjak (a távbeszélő belépési díjakat az egyéni és üzleti előfizetői hozzáféréshez sorolni);

cd) az Egyetemes Elektronikus Hírközlési Támogatási Kasszától kapott támogatás (ezen belül az egyéni hozzáférés üzletághoz);

ce) egyéb elektronikus hírközlési kiskereskedelmi tevékenységek bevétele (pl. elektronikus hírközlési végberendezések eladásából, javításából származó bevétel).

7. 7.§ (2) bekezdése d) pontjában foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

Az egyéb tevékenység bevételei közé kell rendelni a következőket:

da) eszközbérbeadásból és –értékesítésből származó bevétel;”

A számviteli szétválasztásról szóló IHM rendelet fent hivatkozott szakaszai a rendelet szerint a helyhez kötött telefon szolgáltatást nyújtó kötelezett szolgáltatókra alkalmazandóak, ezért ezek törlését javasoljuk a határozatból. (A mobil szolgáltatók vonatkozásában a rendelet 7.§ (3) bekezdése írja elő a felosztás szabályait.)

A Tanács a határozatot a szolgáltató észrevétele alapján pontosította.

2.3. Költségalapúság, díjak ellenőrizhetősége (V. sz. melléklet)

2.3.1. A határozat és a LRIC-rendelet viszonya

A tervezet harmadik bekezdésében szereplő kötelezés szerint „A költségalapú díj kialakítása érdekében a szolgáltató a jelen mellékletben meghatározott költségszámítási módszer alkalmazására köteles.” A továbbiakban a tervezet előírja, hogy a szolgáltatónak a mellékletben meghatározott módszeren alapuló költségszámítási modellt kell a Tanácshoz benyújtania, a Tanács pedig a modell jogszabálynak illetve a határozat előírásainak való megfeleléseit vizsgálja. Amennyiben a benyújtott modell illetve az azon alapuló díj nem kerül benyújtásra, vagy nem a mellékletben és a jogszabályban foglaltaknak megfelelő formában, a Tanács a határozatban leírt intézkedéseket teheti meg az Eht. Hivatkozott szakasza alapján.

A Tanács azt a szabályozási módszert alkalmazta, hogy a LRIC rendeletet (18/2003. IHM rendelet) szinte teljes egészében beillesztette a határozat V. sz. mellékletébe, bizonyos jelentős eltérésekkel, kiegészítésekkel. Ez a következő zavaros jogi helyzetet eredményezi. Létezik egy rendelet – a LRIC rendelet – amely bár hatályos, a 3.§ (1) bekezdésében foglaltak miatt a jelen határozat kihirdetésétől – illetve az abban foglalt költségalapúsági

kötelezettség alkalmazási időpontjától – már nem alkalmazandó a kötelezett szolgáltatókra. Az említett bekezdés szerint ugyanis a LRIC rendelet hatálya kizárólag az Eht. 170.§ (5) bekezdésében meghatározott kötelezett szolgáltatókra terjed ki – azaz az Eht. hatályba lépésekor jelentős piaci erejűnek minősülő szolgáltatókra – és ezen kötelezettség az Eht. hivatkozott szakasza alapján megszűnik a jelen határozat kihirdetésével. A rendelet időbeli hatálya tehát korlátozott, a határozatban foglalt költségalapúsági kötelezettség alkalmazási időpontjától kezdődően már nem terjed ki a kötelezett szolgáltatóra. Ebből következően – hatály hiányában – a Tanácsnak nincs hatásköre előírni azt, hogy a szolgáltatónak a költségmodell kialakítása során a jogszabálynak, azaz a LRIC rendeletnek is meg kell felelnie. Az NHH Tanácsa jogalkalmazó és nem jogalkotó szerv, nincs joga felülrni a rendelet hatályával kapcsolatos rendelkezéseket. (Megjegyezzük, tekintettel a rendeletben és a határozatban foglaltak eltéréseiből adódóan lehetetlen mindkettőnek megfelelni.)

Álláspontunk szerint tehát a Tanács csak a határozat előírásainak való megfelelést vizsgálhatja a kötelezett szolgáltató által benyújtott költségmodell vonatkozásában, és szankciót sem alkalmazhat, amennyiben a jogszabálynak való megfelelés nem teljesül. A fentiekre tekintettel javasoljuk a LRIC rendeletben foglaltaknak való megfelelésre irányuló utalások törlését.

A kötelezett szolgáltató a költségalapuló díját és az annak kialakításához alkalmazott modellt a határozat tervezetének értelmében köteles benyújtani a Tanácshoz. A Tanács azt vizsgálja ezzel kapcsolatban, hogy a költségalapuló díj és az annak kialakítása megfelel-e a jogszabályban, illetve a határozatban foglaltaknak.

Tekintettel, az un. LRIC rendelet preambuluma és 3. § (1) bekezdésére valamint az Eht. 170. § (5) bekezdésére és 168. § (1) bekezdésére, a szolgáltató által benyújtott modellnek a határozat mellékletében foglaltaknak és az egyéb jogszabályoknak kell megfelelniük.

2.3.2. A költség számítási módszer leírásával kapcsolatos részletes megjegyzések

2.3.2.1. „B. A jelen határozat alkalmazásában:

...

23. *Hozzáférési hálózat: az elektronikus hírközlő hálózat azon része, amely az előfizetőt köti össze az alaphálózattal, és amely helyhez kötött telefonhálózat esetén tartalmazza az előfizetőtől a központ oldali kártyáig terjedő hálózati elemeket, beleértve a DSL eszközöket is.*

...

45. *Vonalkártya: az előfizetői vonalkártya alakítja át az előfizetői hozzáférési hálózaton átvitt beszédhang jeleket a digitális kapcsolóközpontokban alkalmazott digitális bitfolyamokká. A vonalkártya - még a hozzáférési hálózat részeként - a hozzáférési és az alaphálózat határa.”*

A fenti 23. és a 45. pontban foglalt definíciók csak a helyhez kötött szolgáltatókra értelmezhetőek, ezért javasoljuk ezek törlését a határozatból.

2.3.2.2. A pontos alkalmazhatóság érdekében javasoljuk a „Mobilitás” és az „Optimális kapacitás” fogalmak meghatározását.

2.3.2.3. „E/6. *Az összekapcsolási szolgáltatásokhoz tartozó hálózati elemek és tevékenységek meghatározása*

21. *A helyhez kötött telefonszolgáltatók hálózati elemeit az összekapcsolási forgalmi szolgáltatások költségei szempontjából az alábbi szerkezetet követő költségmodellben lehet megadni:*

kibehelyezett fokozat (Remote Concentrator Unit, RCU),

helyi központ (Local Switch, LS),

primer központ (Primary Switch, PS),

szekunder központ (Secondary Switch, SS),

nemzetközi központ (International Switch, IS)

RCU-LS átvitel,

LS-PS átvitel,

PS-SS átvitel,

SS-IS átvitel,

SS-SS átvitel,

összekapcsolási pont,

hálózat menedzsment rendszerek,

egyéb hálózati elemek,

hálózati szolgáltatás forgalommérő/ számlázó rendszere.

22. *A bérelt vonali szolgáltatók hálózati elemeit a bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatások költségei szempontjából az alábbi szerkezetet követő költségmodellben lehet megadni:*

összekapcsolási pont,

kapcsolóeszközök (központok, routerek, cross-connectorok, add-drop multiplexerek)

és/vagy erősítőállomások közötti átvitel (kábeles, mikrobullámú, műholdas) a közbelső erősítőekkel és jelismétlőkkel,

a végberendezéshez csatlakozó átviteli szakasz,

átadási rendezők az összekapcsolási ponto(ko)n és a végponto(ko)n,

félállandó összeköttetés esetén az összeköttetésben részt vevő kapcsolóközpontok,

bérelt vonali menedzsment elemei,

bérelt vonali szolgáltatás számlázó rendszere.”

A fenti 21. és 22. bekezdések csak a helyhez kötött illetve a bérelt vonali szolgáltatókra értelmezhetőek, ezért javasoljuk ezek törlését a határozatból.

2.3.2.4. „35. *A központok, kihelyezett fokozatok, átviteltechnikai berendezések és kábelek + alépítmények eszközcsoportokra a Kötelezett számítsa ki az alábbi mutatót: GRC/GBV. Amennyiben a mutató értéke központok, kihelyezett fokozatok és alépítmények esetén nagyobb 1,5-nél, kábelek+alépítmények esetén nagyobb 2-nél a Kötelezett az alábbiak szerint járjon el. Számítsa ki az eszköz gazdasági értékét (GÉ) az eszköz által generált bevétel és okozott költség nettó jelenértékével, 5 éves előtekintéssel, maradványértékkel. Végezze el az NRC-GÉ összehasonlítást és a kettő közül a kisebbet vegye figyelembe a LRIC modelljében NRC-ként.*”

Bizonyos, a fenti felsorolásban szereplő berendezések, eszközök (kihelyezett fokozatok, kábelek + alépítmények) csak a helyhez kötött, illetve bérelt vonali szolgáltatóknál képezik a hálózat részét, ezért ezek törlését javasoljuk.

A felvetést a Tanács figyelembe vette.

2.3.2.5. „36. *A szolgáltatóknak a folyóáras amortizáció meghatározásakor a vállalatok számviteli politikája szerinti gazdaságos hasznos élettartamot kell figyelembe venni.*”

A 36. bekezdésben szereplő meghatározás redundáns, mert a folyóáras amortizáció kiszámítását a 16. a) pont szerint – számvitel-alapú módszer alkalmazásával – kell elvégezni. A számvitel-alapú módszer alkalmazásakor a gazdaságos hasznos élettartamot nem kell figyelembe venni.

A felvetést a Tanács figyelembe vette.

2.3.2.6. „E/10. *Hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének kiszámítása*

...

47. *A hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének meghatározása a hálózati elemhez/üzleti tevékenységhez rendelt teljes költségöt meg és a tárgyévben felmerülő éves vonatkozó szolgáltatásmennyiség hányadosaként történik.*”

A hálózati elemek egységköltségének meghatározása nem lehetséges, hiszen az egyes eszközök gyakran eltérő mértékegységgel mérhető szolgáltatások nyújtásához szükségesek (pl. BTS: beszédforgalom, SMS vagy GPRS). Az egységköltség meghatározása felesleges, hiszen a szolgáltatásokra eső hálózati elem költségét az útvonal mátrix megfelelően kezeli. A fentiek alapján javasoljuk a hálózati elemek egységköltségének kiszámítására vonatkozó kötelezettséget megszüntetni.

A határozattervezetbe tévesen kerültek be állítások, ezek korrekciója megtörtént. A Tanács szükségesnek tartja ezek meghatározását (pl. Központ: Ft/perc, áramkör: Ft/összeköttetés, stb...)

3. Formai megjegyzések

3.1. Indoklás, 38. old. Utolsó bekezdés

Az indoklás tévesen tartalmazza a tervezet közzétételének időpontját, amely nem 2004. július 30-án, hanem augusztus 3-án jelent meg a hatóság internetes oldalán. Ennek a 20 napos véleményezési határidő vonatkozásában van jelentősége.

A Tanács a határozatot a szolgáltató észrevétele alapján pontosította.

3.2. Indoklás, A. fejezet, Módszertan

Álláspontunk szerint feleslegesen tartalmazza a határozattervezet az ún. Módszertant. A Hatóság Módszertanát már korábban mindenki számára hozzáférhetővé tette, felesleges annak a jelen határozat mellékleteként történő feltüntetése.

Erősíti a Módszertan elhagyásának indokait, hogy a szolgáltatókkal történő konzultációk során egyértelmű volt a szolgáltatók azon álláspontja mely szerint a Módszertan megalkotása nem volt indokolt, jogi szempontból pedig nem releváns.

A Tanács a Módszertannak a határozat tervezetében, illetve a határozatban való szerepeltetését az eljárás átláthatóságának érdekében tartja szükségesnek. A Tanács ezzel is lehetőséget kíván teremteni a szolgáltatóknak a piacelemzési eljárás során általa tett megállapítások közgazdasági alapjainak megismerésére.

Összefoglaló

A határozattervezettel kapcsolatos legfontosabb megjegyzéseinket az alábbiakban foglaljuk össze.

Annak tényként történő kijelentéséhez, hogy a végződtetési díjak szintje indokolatlanul magas, a Tanácsnak először be kellene mutatnia, hogy mi az optimális árszint. E nélkül a határozattervezet állítása bizonyítatlan marad, és így nem felel meg az államigazgatási eljárásról szóló törvény előírásainak. A Pannon GSM végződtetési díja mind nemzetközi összehasonlításban, mind a benyújtott költségszámítás szerint harmonizál a költségekkel.

lásd: ad 1)

A fix-mobil hívásdíjak szintjének csökkentése érdekében nem elegendő a mobil végződtetési díjak csökkentése. A szabályozó feladata annak kikényszerítése, hogy a vezetékes díjrész is csökkenjen, illetve, hogy a nagykereskedelmi költségek csökkentése az előfizetői díjakban is megjelenjen.

lásd: ad 2)

A szabályozott és a nem szabályozott mobil szolgáltatók végződtetési díjában jelenleg fennálló jelentős különbség fenntartása nem indokolt. Átmeneti intézkedésként – a Vodafone LRIC modelljének Tanács általi elfogadásáig – javasoljuk, hogy a Tanács az Eht. 108.§ (5) alapján a határozat kihirdetését követően szabályozza a Vodafone végződtetési díját, a hasonló piaci helyzetű szolgáltatók által alkalmazott díjak alapján. Ezzel egyrészt elkerülhető lenne a Vodafone LRIC-alapú végződtetési díja visszamenőleges alkalmazásának kényszere – tekintettel a modell elkészítéséhez és a díj jóváhagyásához szükséges hosszabb időre –, másrészt a szabályozott díj a kalkuláció alapját képezheti a glide-path alkalmazása esetén is, így elkerülhető a Vodafone és a másik két mobil szolgáltató végződtetési díja közötti különbség állandósulása.

lásd: ad 3)

A határozattervezet által előírt hozzáférési kötelezettség nem indokolt, mivel az nem orvosolja a Tanács analízise által azonosított versenyproblémát. Az ex-ante szabályozásnak azonban alapvető feltétele, hogy a kiszabott kötelezettség a piacon felmerülő versenyproblémát célozza. E nélkül kötelezettség nem alkalmazható. Az összekapcsolási kötelezettség vonatkozásában javasoljuk, hogy a Tanács azt az Eht. 100.§-a alapján írja elő.

lásd: ad 4)

Álláspontunk szerint a számviteli szétválasztási kimutatásban szükséges a cégérték felosztása, tekintettel arra, hogy ahhoz kapcsolódik a befektetők hozamelvárása. Amennyiben a cégérték nem kerül felosztásra az üzletágak között, úgy egyik üzletág „sem fogja kitermelni” a befektetők által elvárt hozamot. A befektetők elvárása a piaci cégértéken alapul. Ez kell, hogy megtérüljön, nem elegendő tehát az eszközök könyvszerinti – vagy CCA szerint – módosított könyvszerinti értékének megtérülése. Jelen álláspontunkat támasztja alá az European Regulators’ Group által 2004. márciusában kiadott, a számviteli szétválasztással kapcsolatos Európai Unió ajánlás módosítása tárgyában kiadott munkaanyag is.

lásd: ad 5)

Nem értünk egyet azzal, hogy a szolgáltatók kizárólag MS Excelben készíthessék el a LRIC költségmodellt, különös tekintettel arra, hogy ilyen bonyolult pénzügyi modell kialakítására, összetett költségelemzésre léteznek erre kifejlesztett, speciális szoftverek, amelyeket a jelenleg hatályos LRIC rendelet is felsorol. Álláspontunk szerint versenyjogi szempontból aggályos a modellezéshez használható szoftverek körének ilyen mértékű szűkítése, továbbá jelentősen sérti a jogbiztonságot, tekintettel arra, hogy a jelenleg továbbra is hatályos LRIC rendelet más alkalmazások igénybevételét is lehetővé teszi.

lásd: ad 6)

Budaörs, 2004. augusztus 23.

A T-Mobile Rt. észrevételei

A T-Mobile Magyarország Rt. 2004. október 15-én tett előzetes észrevételei és javaslatai bevezető részében olyan összefoglaló megállapításokat szerepeltet, melyeket később, a „Részletes észrevételek és módosítási javaslatok” címszó alatt kifejt, és a Tanács azokra a beadványban foglaltak sorrendjében reagált.

Részletes észrevételek és módosítási javaslatok

I. MÓDSZERTAN

(Indokolás A. fejezet)

A Határozattervezetnek a Hatóság honlapján 2004. augusztus 4-én közzétett változata az indokolás A. fejezetében a 2004. július 30-án véglegesített Módszertant változtatás nélkül tartalmazza (a Határozattervezet első, 2004. augusztus 3-án közzétett tervezete a Módszertan [21] – [94] pontjai helyett a következőt tartalmazta: *„Ezen stratégiai korlátok akkor létezhetnek, ha az érintett piacon már bent lévő vállalkozások stratégiai eszközökkel tartják távol versenytársaikat, illetve potenciális versenytársaikat”*).

(1) A határozat tervezetének, illetve az előkészítő anyagoknak a hatóság hivatalos lapjában, a Hírközlési Értesítőben való közzététele megtörtént.
--

Az általános jellegű Módszertan (amelyet készítői elvileg nemcsak a jelen Határozattervezet tárgya szerinti piac meghatározása és elemzése céljára készítették) egyszerű bemásolásából nem derül ki, hogy a tisztelt Tanács a jelen piaccal összefüggésben milyen eljárási cselekményeket hajtott végre, az egyes bizonyítékokat milyen szempontok szerint értékelte és ezekből milyen következtetésekre jutott. A Módszertan bemásolásával a Határozattervezet terjedelme ugyan látványosan nőtt, indokoltsága azonban semmivel sem lett érdemibb.

A Módszertan egyes tartalmi részeire 2004. június 7-én tett észrevételeinket fenntartjuk. (A Módszertan és a határozat részletes indokolásával összefüggésben tett észrevételünket – bár azt a tisztelt Tanács a honlapján július 12-én közzétett véleményében csak *„az általánosság szintjén tartotta értékelhetőnek”* – a jelen Határozattervezet ismeretében különösen indokoltnak tartjuk.)

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács a Módszertan tényleges, a konkrét piac meghatározása és elemzése során általa történt alkalmazását részletesen mutassa be az indokolás megfelelő részeiben.

(2) A Tanács a piacelemzés során minden esetben a Módszertan szerint járt el, ahol ettől eltért, azt külön jelezte.

II. AZ INDOKOLÁS BEVEZETŐ RÉSZE

(Határozattervezet 37-42. oldal)

Bár a Határozattervezet indokolásának bevezető része a Határozattervezet lényege, azaz végső soron az előírt egyes kötelezettségek vonatkozásában sok jelentőséggel nem bír, a pontosság érdekében néhány itt található megállapításra is teszünk észrevételeket. Ezek az észrevételek álláspontunk szerint a Határozattervezet megalapozottságának általános hiányosságait is jól mutatják.

Az indokolás ezen része megnevezi a hatóság eljárása során **feldolgozott adatok forrását**, ezek között például piackutatási adatokra és a szolgáltatóktól kérdőíven bekért adatokra is hivatkozik.

Az indokolás azonban nem tartalmazza sem a piackutatás időpontját, sem az annak során feltett kérdéseket, sem a kutatás módszertanát, sem a részletes kutatási eredményeket. Az indokolás arra sem tér ki, hogy a szolgáltatóknak kiküldött kérdőívek kérdéseit milyen szempontok szerint állították össze. Ezen szempontoknak, illetve körülményeknek a Határozattervezet indokolásában történő részletes bemutatása annak fényében különösen indokoltnak tűnik, hogy a piacelemzési módszertan első tervezetét a hatóság csak 2004. május 5-én tette közzé honlapján, végleges változatát pedig csak július 30-án készítette el.

(3) A Nemzeti Hírközlési Hatóság megbízása alapján a TÁRKI Rt. 2004. május 12. és 14. között piackutatást végzett „A mobil telefonszolgáltatások fogyasztói szokásainak felmérése a 14 éves és idősebb magyar lakosság körében” címmel. A TÁRKI Rt. a vizsgálatot a telefonos kérdezéssel alkalmazásával 1000 fős, a magyar társadalmat nem, kor, lakóhely településtípus szerinti reprezentatív mintán végezte el. A piackutatás jelen piacelemzési eljárás során előkészítő anyagként felhasznált eredményének közzététele megtörtént.

A szolgáltatóknak kiküldött kérdőívek összeállítása, és az adatok bekérése során a Tanács az Eht. 52. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján járt el, és mindazon adatokat figyelembe vette, amelyeket az érintett piacok azonosítása, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kijelölése és a kötelezettségek kirovása körében a magyar elektronikus hírközlési piacról meglévő ismeretei alapján relevánsnak gondolt, valamint felhasználta a társhatóságok és jogelődjeinek a Hírközlési Felügyeletnek a piacelemzés körében szerzett tapasztalatait is.

Emellett a Tanács, az eljárás során szükség szerint a szolgáltatókat az adatok pontosítására, illetve további adatok szolgáltatására hívta fel.

A Tanács által szervezett „konzultáció” és „szakmai vitafórum” álláspontunk szerint sem önmagában, sem a jelen eljárás vonatkozásában nem tekinthető érdeminek.

A fenti két fórum lehetőséget adott az ügyfeleknek arra, hogy nyilatkozatot tegyenek.

Különösen súlyos és kirívó „tévedésnek” tartjuk a Határozattervezet 38. oldalának alján azt az állítást, miszerint a Tanács az Eht. 36. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően „2004. július 30-án a Hírközlési Értesítőben és a hatóság internetes oldalán közzétette a határozatok tervezetét, valamint az ezzel kapcsolatos előkészítő

anyagokat”. Ezzel szemben a jelen Határozattervezet első változatát a Tanács 2004. augusztus 3-án és csak a honlapján, majd az általunk ismert utolsó, számszerű adatokat és ábrákat továbbra sem tartalmazó változatát augusztus 4-én, szintén csak a honlapján tette közzé (Hidasi István úr kijelentése szerint a Tanács a Határozattervezetet és az előkészítő anyagokat a Hírközlési Értesítőben nem is szándékozik közzétenni). A Tanács a mai napig sehol, semmilyen formában nem tette közzé a Határozattervezethez kapcsolódó előkészítő anyagokat. Ebből következően **a Határozattervezetnek az Eht. 36. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő közzététele a mai napig nem történt meg.**

(4) A határozat tervezetének, illetve az előkészítő anyagoknak a hatóság hivatalos lapjában, a Hírközlési Értesítőben való közzététele megtörtént.

Álláspontunk szerint nem felel meg az Áe. 43. § (1) bekezdés c) pontjában, az Eht. 36. § (3) bekezdésében és a 20. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak a Tanács tervezett eljárása, miszerint **a Határozattervezetre beérkezett érdekelti és GVH, illetve EU bizottsági és tagállami társhatósági véleményeket nem kívánja érdemben figyelembe venni és a Határozattervezet megfelelő részeibe beépíteni**, hanem ezeket külön C, D és E fejezetekben kívánja csak összefoglalni. **JAVASOLJUK**, hogy valamennyi beérkezett észrevételt a tárgya szerinti megfelelő részbe építse be a tisztelt Tanács.

(5) A szolgáltató azon véleménye miszerint a Tanács nem kívánja érdemben figyelembe venni a határozathoz érkezett véleményeket nem megalapozott és ellentétes a Tanács szándékával. A T-Mobile nem jelöli meg konkrétan, hogy mire alapozza a fenti téves következtetését. A szolgáltató tévesen feltételezi, hogy a határozattervezetre érkezett vélemények nem a tárgyak szerint megfelelő helyen kerülnek beépítésre a határozat tervezetébe. A beérkezett észrevételeket a GVH esetében a határozat Indokolásának „C”, míg a szolgáltatói észrevételeket a „D” fejezetben válaszolja meg egyenként a Tanács. A figyelembe nem vett észrevételek, és azok figyelmen kívül hagyásának indoka csak ezekben a fejezetekben kerül feltüntetésre, míg a figyelembe vett észrevételek természetesen a megfelelő helyen beépítésre kerülnek a szövegben.

(6) Az eljárást lezáró határozatát a Tanács – az Indokolásban foglaltaknak megfelelően – az Európai Bizottság és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a határozat tervezetére tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hozza meg.

Álláspontunk szerint csak a rendelkező rész értelmezésének összeharására alkalmas (és ezért **törölni JAVASOLJUK**) az Eht. XI. fejezete egyes rendelkezéseinek egyrészt nem szó szerinti, másrészt a rendelkező résztől eltérő tartalmú **idézését**.

III. AZ ÉRINTETT PIACOK AZONOSÍTÁSA

1. **Rendelkező rész**

(Határozattervezet 1. oldal)

A Határozattervezetnek az érintett piacok azonosítására vonatkozó rendelkező részével érdemben egyetértünk, a jelen beadványunkban e vonatkozásban észrevételt nem kívánunk tenni.

2. Indokolás

(Indokolás B. fejezet I. rész)

Az indokolás egyes, a piacelemzés során feltárt versenykorlátozó akadályokra, illetve az ezek megszüntetése érdekében előírt kötelezettségekre (is) vonatkozó részeihez kapcsolódóan beadványunk ezen kérdésekkel foglalkozó részeiben teszünk részletesebb észrevételeket.

E pontban is **JAVASOLJUK** azonban, hogy azon kérdések vonatkozásában, amelyekről hatályos magyar jogszabály, vagy miniszteri tájékoztató rendelkezik, ne EU jogforrásokra, illetve jogforrásnak sem minősülő dokumentumokra hivatkozzon a tisztelt Tanács.

JAVASOLJUK továbbá, hogy a tisztelt Tanács ne másolja be szó szerint az általa alkalmazott jogszabályi rendelkezéseket, hanem csak hivatkozzon rájuk, illetve a jogszabályok által definiált fogalmakat a jogszabályok szerinti tartalomnak megfelelően értelmezze és használja.

JAVASOLJUK azt is, hogy a tisztelt Tanács a „foglalkozott”, „vizsgálta” és más hasonló túl általános és semmitmondó megfogalmazások helyett részletesen mutassa be az eljárás során általa elvégzett eljárási cselekményeket azok eredményeivel együtt.

JAVASOLJUK, hogy az indokolásnak – a Módszertanon kívüli – abban a részében, ahol először szerepel a „vizsgált időtáv” kifejezés, a tisztelt Tanács határozza meg ennek konkrét időtartamát, és indokolja is meg, miért pont ezt az időtávot tekinti a jelen eljárás során relevánsnak.

(7) A Módszertan a határozat tervezetének szerves részét képezi, ezért az ilyen jellegű ismétlést a Tanács nem tartja indokoltnak.

A Tanács a piacelemzés során a kötelezettséget egy éves időtartamra rója ki, hiszen a piacelemzést a Tanács rendszeresen, de legalább egy éven belül ismételt elvégzi (Eht. 57. § (1) (2)), illetve amennyiben arra okot adó körülményről szerez tudomást, a piacelemzést haladéktalanul lefolytatja.

A Tanács úgy ítéli meg azonban, hogy ennél tágabb kitekintésre van szükség a piacelemzési eljárás során, és - tekintettel az elektronikus hírközlési piac sajátosságaira - a 2-3 éves időtávon belül lehetséges megalapozott feltevésekkel élni a piaci folyamatok tekintetében.

IV. A JELENTŐS PIACI ERŐVEL RENDELKEZŐ SZOLGÁLTATÓK AZONOSÍTÁSA

1. Rendelkező rész

(Határozattervezet 1. oldal)

A Határozattervezetnek a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására vonatkozó rendelkező részével érdemben egyetértünk, a jelen beadványunkban e vonatkozásban észrevételt nem kívánunk tenni.

2. Indokolás

(Indokolás B. fejezet II. rész)

Az indokolás egyes, a piacelemzés során feltárt versenykorlátozó akadályokra, illetve az ezek megszüntetése érdekében előírt kötelezettségekre (is) vonatkozó részeihez kapcsolódóan beadványunk ezen kérdésekkel foglalkozó részeiben teszünk részletesebb észrevételeket. Az érintett piacok meghatározásának indokolása kapcsán tett általános javaslatainkat a Határozattervezet e része vonatkozásában is megfontolásra ajánljuk.

V. A PIACELEMZÉS SORÁN FELTÁRT VERSENYKORLÁTOZÓ AKADÁLYOK

(Indokolás B. fejezet III. 4.1., [55] – [57] pontok)

1. Általános észrevételek

Elsőként az indoklás egy sajátos „szerkesztési” megoldására kívánjuk ráirányítani a figyelmet.

Az I. 9. pont címe az „Érintett piac vizsgálata”. Erről szólnak a [23] – [25] pontok. Majd később a „II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása fejezetben” ([27] – [50] pontok) találjuk meg azt, amit a hatóság piaci analízisnek tekint. A „szerkesztési érdekesség”, hogy az I.9.3. cím alatt, a [26] pontban, a versenyjogi eszközök elégtelensége tárgyában **az indokolás már megnevezi az alapvető versenyproblémát**: „[...] versenyprobléma a végződtetési díjak indokolatlanul magas szintje. Ezen díjak esetében a szabályozásnak kell kikényszerítenie – a hatékony verseny hiányában a piac által ki nem kényszerítés miatt – a költségalapú árképzést.”

(8) A szolgáltató véleményének figyelembe vételével a tervezet szövege módosult.

Az egyértelműség érdekében itt is kiemeljük, hogy a szabályozásnak a kompetitívnek tartott díjszintet kell kikényszerítenie, és nem feltétlenül a költségalapú szabályozást (a költségalapúsággal, illetve költségorientáltsággal kapcsolatos kötelezettség az árszabályozási eszköztárnak /Eht. 108. §, illetve Hozzáférési Irányelv 13. cikk: „*price control*”/ csak egy eleme a sok közül). Az idézett szöveg ráadásul olyasmit is mond, hogy hatékony verseny esetén a piac kikényszerítené a költségalapú árképzést. Álláspontunk szerint a **hatékony verseny a kompetitív árszintet kényszeríti ki és nem a költségalapú árképzést**.

(9) A szolgáltató véleményének figyelembe vételével a tervezet szövege módosult.

A versenykorlátozó akadályok feltárásával összefüggő alapvető probléma azonban mégis az, hogy a **később következő piacelemzési részek nem tartalmaznak bizonyítékokon alapuló részletes indokolást** arra vonatkozóan, hogy a végződtetési díjak miért tekinthetők indokolatlanul magasnak. Az a tény, hogy a Piacelemzés részt megelőző fejezetben már megjelenik az alapvető deklaráció, még nem mentesíti a hatóságot az Áe. 43. § (1) bekezdés c) pontja szerinti azon kötelezettsége alól, hogy ezt az állítást a határozatban, és így a Határozattervezetben is részletesen indokolnia és bizonyítania szükséges.

(10) A Tanács a jelen eljárása során - összhangban az Eht. 52., és 53. §-val - különösen azt vizsgálta, hogy az érintett piacokon van-e olyan szolgáltató, aki egyedül, vagy más szolgáltatóval közösen gazdasági erőfölényben van, azaz olyan helyzetben, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől, és végső soron fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa. Ezek után a Tanács azt vizsgálta, hogy ez az erőfölényes helyzet milyen piactorzuláshoz vezethet. A Tanács a piacelemzés során megállapította, hogy az érintett piacokon a gazdasági erőfölényes helyzet különösen arra teremt lehetőséget a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóknak, hogy végződtetési díjaikat túlzó módon, ne költségalapon állapítsa meg. Az ex-ante szabályozás jellegzetességének megfelelően nem szükséges bizonyítani jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató piactorzító magatartását a kötelezettségek kiszabásához, elegendő annak lehetősége. Ez az álláspont megfelel az ERG közös álláspontjának (ERG Remedies Paper 11 old., 77 old.)

A Tanács az egyértelműbb értelmezhetőség érdekében módosította a határozattervezet szövegét annak szellemében, hogy az ex ante szabályozás lényegéből következően a versenyprobléma azonosításához elegendő annak igazolása, hogy az erőfölényes helyzet lehetőséget teremt a szolgáltatóknak arra, hogy a végződtetési díjaikat túlzó módon állapítsák meg.

A Határozattervezet „*Versenyprobléma azonosítása*” című része ([55] – [57] pontok) a piacelemzés során feltárt versenykorlátozó akadályokat összesen három pontban mutatja be, de ezek közül is az első inkább a JPE-vel rendelkező szolgáltatók azonosítására, és nem az érintett piacokon feltárt versenykorlátozó akadályokra vonatkozik. Álláspontunk szerint a kötelezettségek előírásának alapvető feltétele a versenykorlátozó akadályok alapos feltárása. Az Eht. 52. § (1) bekezdése és az 54. § (1) bekezdése szerint ugyanis az előírt kötelezettségeknek ezen akadályok által indokoltnak és arányos mértékűnek kell lenniük. **A versenykorlátozó akadályok részletes feltárása nélkül az Áe. 43. § (1) bekezdés c) pontjának megsértésén túl bármilyen kötelezettség előírásának jogszerűsége is – a kötelezettségek külön vizsgálata nélkül – kétségessé válik.**

A Határozattervezet tárgya szerinti **mobil hívásvégződtetés nagykereskedelmi piacon** mindössze egy versenykorlátozó akadályt állapított meg a tisztelt Tanács, a megállapított másik két „*piactorzító hatás*” a Tanács szerint sem ezen a piacon, hanem egy közelebről meg nem nevezett **kiskereskedelmi piacon**, illetve piacokon jelentkezik. A Határozattervezet azonban ezen kiskereskedelmi piacok azonosítására, illetve elemzésére vonatkozóan nem tartalmaz semmilyen más megállapítást, levezetést, indokolást.

Bár a megállapításokkal, illetve azok jelentős részével elvileg akár egyet is érthetnénk, a megállapítások kellő részletességű indokolásának hiánya – amely nemcsak az ezzel foglalkozó pontok számából szembetűnő – azonban a megállapítások megalapozottságát, de elsősorban az ezen akadályok megszüntetését célzó kötelezettségek jogszerűségét is megkérdőjelezi.

(11) A szolgáltató félreértése a versenyprobléma azonosításával kapcsolatban a határozattervezet pontatlan szövegezése miatt történt. Ezért az [55]-[57] pontokban lényeges módosítások történtek.

A piac elemzése megítélésünk szerint ugyanis arra szolgál, hogy: (1) azonosítsa a megnevezett érintett piac fő jellemzőit, köztük azt az állapotot is, ami bizonyítékot jelent a konkrét piac- vagy versenyproblémára, az ún. piaci kudarcra, (2) igazolja, hogy a megnevezett piaci kudarc az érintett piacon fennálló erőfölényes állapot (jelentős piaci erő) szabályozási elvekkel ellentétes kihasználásának a következménye, (3) nevezze meg a kívánatos kompetitív állapotot elveiben és konkrétumaiban, és (4) indokolja meg, hogy szabályozási kötelezés nélkül a kívánatos állapot nem tudna előállni. **Csak mindezen lépések végrehajtása (és eredményeinek a Határozattervezetben történő részletes bemutatása) után kerülhet sor bármilyen kötelezettség előírására.**

(12) ld. (10) vélemény

Az ex-ante kötelezettség kirovásának alapja, hogy a szolgáltató gazdasági erőfölényben van, azaz olyan helyzetben, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől, és végső soron fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa, ezért a Tanács a jelen eljárása során nem folytat le olyan bizonyítási eljárást, amely a gazdasági erőfölény meglétén túl az azzal való visszaélésre irányul. Amennyiben bizonyítást nyer (pl. a GVH eljárása során), hogy a szolgáltató a fogyasztót illetve a versenytársat megkárosítja gazdasági erőfölényével visszaélve, az az ex-post szabályozás körébe tartozó jogkövetkezményeket von maga után.

A szolgáltató által ismertett követelmények maradéktalan teljesítése az ex post szabályozás megalapozottságához szükséges.

Jelentős mértékben javulhatna a Határozattervezet indoklásának megalapozása, ha a piacelemzés részben a tisztelt Tanács a mechanikusan tárgyalt, és szükséges elemzések, megállapítások mellett néhány fontos rendezőelvet is bemutatna a dokumentumban. Ilyen rendezőelvek: (a) a kompetitív árszint mércéjével, (b) a piaci kudarc bizonyításával, és (c) a korrekciókhoz vezető lehetséges módszerekkel kapcsolatosak. Ezen rendezőelveket részletesebben a VI.2. pontban, a „*költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége*” gyűjtőnév alatt előírt kötelezettségek indoklásával összefüggő észrevételeink között fejtjük ki részletesebben.

(13) A Tanács álláspontja szerint az ex ante szabályozás követelményének megfelelően a határozat tervezet kellően megalapozott.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács a „*Versenyprobléma azonosítása*” című fejezetben foglalt érdemi megállapításokat részletes indokolással támassza alá.

JAVASOLJUK továbbá, hogy a határozat valamennyi feltárt versenyt korlátozó akadályt egy helyen sorolja fel és mutassa be.

JAVASOLJUK, hogy a Határozattervezet indokolása a fent hivatkozott és a későbbiekben kifejtett rendező elvekre is térjen ki.

2. „Magas kiskereskedelmi helyhez kötött – mobil díjak”

(Az [56] pont bevezető bekezdéséből „*A nagykereskedelmi piacon meglévő*” mondatrész után kimaradt a mondat alánya, amely vélhetőleg a „versenykorlátozó akadályok” lehet.)

(14) A tervezetben a hiányzó rész korrigálásra került.

Az [56] pont első bekezdése szerint piactorzító hatás, hogy a helyhez kötött telefonhálózatból indított és mobil hálózatban végződött hívások előfizetői díjai „*kirívóan magasak*”. A Határozattervezet ugyan megállapítja, hogy ennek csak részben oka a Határozattervezet szabályozási tárgya, azaz a „*magas*” mobil végződtetési díj, de **nem tartalmaz arra vonatkozóan semmilyen további megállapítást, elemzést vagy indokolást**, hogy (i) milyen arányban okozza ezt a hatást a „*helyhez kötött szolgáltatók kiskereskedelmi árpolitikája*”, illetve a mobil végződtetési piacon tapasztalható valamilyen versenykorlátozó akadály; (ii) mihez képest magasak a mobil végződtetési díjak, (iii) az egyes szolgáltatók különböző végződtetési díjai mennyire eltérő mértékben járulnak hozzá ehhez a hatáshoz.

(15) A szolgáltató véleménye alapján a határozattervezet szövege módosult. A lehetséges piaci torzulások között az indokolatlanul magas helyhez kötött- mobil kiskereskedelmi hívásdíjak egyik oka lehet az indokolatlanul magas mobil hívásvégződtetési díj. Csak ezen ok szüntethető meg az érintett piacon.

Feltételezve, hogy a végleges határozat majd kellő részletességgel és differenciáltsággal bizonyítani fogja a túl magas mobil végződtetési díj meglétét, még mindig kérdéses lesz, hogy mit lehet azzal a megfogalmazással kezdeni, hogy a torzító hatás oka részben a vezetékes szolgáltató kiskereskedelmi árpolitikájában keresendő. Úgy is érthető e megállapítás, hogy a vezetékes szolgáltató áralkalmazása maga a versenytorzítás, merthogy a Határozattervezet szövege ez után már csak arról ír, hogy a versenytorzítás hatását erősíti, hogy a fix-mobil forgalom csökken. Azért lenne hasznosabb a tisztább fogalmazás, mert ha a vezetékes szolgáltató kiskereskedelmi árpolitikájának érdemi hatása van a magas fix-mobil hívásdíjra, akkor az is egyértelmű, hogy a mobil szolgáltatóra előírt kötelezettség nem elégséges a torzítás korrigálására.

(16) A szolgáltatói észrevétel nyomán, a pontosabb értelmezhetőség érdekében, a tervezet szövege módosult. A versenyprobléma – a szolgáltató állításával ellentétben – nem a vezetékes kiskereskedelmi piacon érvényesülő díjak szintje, hanem az, hogy a mobil hívásvégződtetés nagykereskedelmi piacon az erőfölényes helyzet következtében túlzó árazás alakulhat ki. A jelen érintett piacokon a kötelezettségek

kirovásának ezen versenykorlátozó akadály orvoslására kell irányulni és nem az az alapvető célja, hogy a vezetékes-mobil hívásdíjak csökkenjenek. Egyébiránt az érintett piacon bekövetkező esetleges díjcsökkenésnek (azaz a hívásvégződtesési díjak csökkenésének) a vezetékes előfizetéssel rendelkező fogyasztókhöz juttatása létező jogszabályi kötelezettség (lásd a 3/2002. (I. 21.) MeHVM rendelet 18. § (2) bekezdését, mely szerint a távbeszélő szolgáltató az egyes mobil rádiótelefon szolgáltató által nyújtott végződtesés forgalmi szolgáltatás díjaiból származó költségmegtakarítás forintban kifejezett mértékét köteles az adott mobil hálózatba irányuló hívások előfizetői forgalmi díjai csökkentése során legalább annak megfelelő mértékben érvényesíteni).

A (11) válaszban már említettek szerint az [55]-[57] pontok lényegesen megváltoztak a határozat tervezetben.

A [26] pont az [56] ponthoz hasonlóan kategorikus megállapítást tartalmaz a mobil végződtesési díjak vonatkozásában. Eszerint a „*versenyprobléma a végződtesési díjak indokolatlanul magas szintje*”. Ez a megállapítás sincs részletes indokolással alátámasztva, így többek között az sem világos, mihez képest indokolatlanul magasak a végződtesési díjak, és az egyes szolgáltatók különböző végződtesési díjai és a Tanács által megfelelőnek tartott (de a Határozattervezetben meg nem határozott) szinttől milyen – nyilvánvalóan különböző – mértékben térnek el.

(17) lásd (10) választ

Ez a feltárt probléma a Határozattervezet szerint sem a vizsgált érintett piacon, azaz a „*beszédcelű hívásvégződtesés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban*” nagykereskedelmi piacon jelentkezik, hanem valamelyik nyilvános helyhez kötött telefonhálózattal kapcsolatos kiskereskedelmi piacon. Ezen piac, illetve piac vonatkozásában a Határozattervezet semmilyen elemzést nem tartalmaz.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács elemezze és részletesen bizonyítsa, hogy ezt a hatást mekkora részben okozzák a mobil végződtesési díjak és mekkora részben más tényezők.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács állapítsa meg és részletesen indokolja az általa „*kompetitívnek*” tartott szintet, vagy amennyiben ezt megállapítani és bizonyítani nem tudja, ne állapítson meg ilyen piactorzító hatást.

A módosítás megtörtént. Lásd 17. válasz.

3. **„Költségviszonyok által nem indokolt jövedelemátcsoportosítás a mobil szolgáltatók között”**

3.1 A Határozattervezetben megfogalmazott piactorzítás

Az [56] pont második bekezdése szerint piactorzító hatás, hogy „*a nem költségalapú díjak lehetőséget teremtenek egyes mobil szolgáltatók között a költségek által nem indokolt jövedelemátcsoportosításra, ami a versenyt torzíja*”.

Álláspontunk szerint **valóban létező versenytorzító probléma az eltérő mértékű mobil végződtetési díjak miatti jövedelemátcsoportosítás a mobil szolgáltatók között.** Az [56] pont második bekezdése azonban ezt a problémát pontatlanul fogalmazza meg.

Lásd (10) választ

A szolgáltató által leírt piaci torzulás nem a versenykorlátozó akadály, hanem annak egyik következménye.

Először is azt állítja, hogy költségviszonyok által nem indokolt jövedelemátcsoportosítás történik a mobil szolgáltatók között. Megjegyezzük, hogy a piacelemzés rész erre az állításra vonatkozóan semmiféle bizonyítást nem tartalmaz. A bekezdés szerint továbbá e nem indokolt jövedelemátcsoportosítás háttérében az áll, hogy a szolgáltatók a más hálózathoz érkező hívások végződtetéséért a költségek által indokoltnál magasabb díjat kérnek. Az indokolás szövegezésének következő mondata szerint: „Az ebből eredő kiskereskedelmi díjeltérés (az on-net és az off-net hívások között) nem olyan látványos, mivel a kölcsönösen magas végződtetési díjak lehetővé teszik a mobil szolgáltatók számára a keresztfinanszírozást.” Nem világos számunkra, mit lehet a „látványos” fogalom tartalma sem, de az sem érthető, mit keres e bekezdésben a keresztfinanszírozás témája. Az albekezdés kezdő mondata ugyanis **a mobil szolgáltatók közötti jövedelemátcsoportosításról kíván értekezni, viszont az on-net, off-net viszonylatban értelmezhető keresztfinanszírozás értelmezésünkben nem tartozik ebbe a kategóriába, legalább is semmiképpen nem olyan értelemben, mint ami bármilyen versenyjogi elvet sértene.** A szövegből tehát nem derül ki, hogy milyen keresztfinanszírozással és miért van gondja a szabályozó hatóságnak. (Az alábbiakban részletesen bemutatjuk, hogy az eltérő mértékű mobil végződtetési díjak, mint versenytorzító helyzet ténylegesen is indokolatlan jövedelemátcsoportosítást eredményez a mobil piac szereplői között, ami hatásában biztosan indokolatlan keresztfinanszírozásra is alapot ad.)

(18) A Tanács véleménye szerint a kiskereskedelmi (on-net) árengedmények alapja részben a más szolgáltatótól (végső soron annak előfizetőjétől) beszédett végződtetési díj, ahogy arra a Vodafone Rt. észrevételében utalt. A Tanács megállapítása szerint a végződtetési díj nem egy versenypiacon kialakuló díj (amely ezért indokolatlanul magas is lehet), így a mobil szolgáltatóknak lehetőségük van arra, hogy más szolgáltatók, és ezzel végső soron az adott szolgáltatók előfizetőinek költségeit indokolatlanul megnöveljék és ezáltal nemkívánatos mértékű keresztfinanszírozást valósítsanak meg. A kirótt kötelezettség, azaz a szabályozás célja, hogy a végződtetési díjak ne lehessenek az indokolt szintnél magasabbak.

Az albekezdés utolsó mondata ráadásul vagy nem bizonyított állítás, vagy tautológia, hiszen „a nem költségalapú díjak lehetőséget teremtenek [...] a költségek által nem indokolt jövedelemátcsoportosításra” fogalmazást kétféleképpen lehet érteni. Egyik lehetőség: csak a költségalapú ár az indokolt, minden ettől eltérő árat nem indokolt jövedelemátcsoportosító hatásúnak kell megítélni. Ha ez a tartalma, akkor a fogalmazással elvi megalapozatlansága miatt nem értünk egyet. A másik értelmezési lehetőség: ami nem költségalapú, annak a hatása sem költségalapú, ez viszont egyértelműen tautológia.

Ehhez a problémakörhöz kapcsolódik a [29] pont utolsó bekezdésében található megállapítás is: „*Ennek következtében a vizsgált időszak végére a Vodafone Rt. által felszámított díjak jelentősen elszakadtak a két másik szolgáltató által alkalmazottaktól.*” Sajnálatos és számunkra elfogadhatatlan, hogy e megállapítás féloldalas maradt, mert a Határozattervezet érdemben nem foglalkozik az elszakadt díjakból következő versenytorzítások, és terhek bemutatásával.

Az indokolás ezeket a torzításokat részletesebben a versenyprobléma azonosításával foglalkozó III. 4. 1. fejezet [55] – [57] pontjaiban sem ismerteti. E pontokban ugyan olyan versenyproblémákat nevez meg a Határozattervezet, amelyek az erőfölénynek, a dominanciának a következményei, általában lehetnek igazak, de a fent bemutatott versenytorzítás még nem is értelmezhető bele az indokolás által megnevezett piactorzító hatásokba.

Állítjuk tehát, hogy a [29] pont szövegéből előbb idézett „*jelentős elszakadás*” önmagában is olyan versenyprobléma, ami nem különíthető el a dominancia miatt általában keletkező versenyproblémák megnevezésétől és a probléma megszüntetését célzó intézkedésektől.

(19) A tervezet másosított szövege [56] – a szolgáltató véleményét figyelembe véve – említést tesz arról, hogy az indokolatlan jövedelemátcsoportosítás következhet abból is, ha a mobil szolgáltatók végződtetési díjaiban nem igazolható különbségek mutatkoznak. Mindazonáltal a versenyprobléma az, hogy a szolgáltatók gazdasági erőfölényben vannak, amely lehetővé teszi számukra, hogy végződtetési díjaikat túlzó módon állapítsák meg.

Ugyanezen versenytorzítással összefüggő versenyproblémát fogalmaz meg a [49] pont azon megállapítása, miszerint – a Határozattervezetből kihagyott – „*ábrából jól látható, hogy a szabályozás bevezetése előtt mindhárom piacon hasonló átlagos végződtetési díjak érvényesültek. A szabályozás hatására a T-Mobile és a Pannon GSM átlagos végződtetési díjai csökkentek [...], míg a szabályozás alá nem eső Vodafone átlagos díjai még növekedtek is*”.

A [49] pont külön kiemeli, hogy „*a Tanács megállapította, hogy a szabályozásnak jelentős (ha nem kizárólagos) szerepe volt a végződtetési díjak csökkenésében.*”

Az [56] pont második bekezdése, valamint a [29] és a [49] pontok megállapításait összegezve is egyértelmű, és a Határozattervezetben a Tanács által is – ha nem is kellő konkrétsággal – megállapított, hogy **a mobil szolgáltatók végződtetési díjainak – a szabályozás által előidézett – különbsége a mobil szolgáltatók között versenytorzító jövedelemátcsoportosítást eredményezett.**

JAVASOLJUK ezért, hogy az „*elszakadt díj*” piactorzító hatásait a versenyprobléma azonosítását szolgáló fejezetben is részletesen mutassa be az indokolás, hiszen éppen ez a legfontosabb alapvetése az egész eljárásnak. Javaslatunk elfogadásával az indokolás sokat javulna az elvi megalapozás tekintetében is, hiszen nem maradna ki a dominancia miatti versenytorzítás lehetséges köréből az egyik fontos téma, hiszen e probléma a dominancia problémája is, függetlenül attól, hogy mi az eredendő kiváltó oka.

(20) A (19) véleményen túl megjegyzendő, hogy a korábbi jogszabályi környezetben a jogszabályi előírásoknak mindenben megfelelően megvalósult aszimmetrikus szabályozás következményeinek megszüntetése a Tanács kifejezett szándéka a jelen tervezetben. Az „elszakadt díj” a Tanács álláspontja szerint nem maga a versenytorzító akadály, hanem annak következménye.

3.2 A Határozattervezet megállapításaiból is következő, tényleges piactorzítás

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk a Határozattervezet [29], [49] és [56] pontjai által csak érintett, túlnyomó részt a szabályozó hatóság eljárásai következtében a mobil szolgáltatási piacon keletkezett versenytorzítást. A versenytorzulás konkrét megjelenési formája a végződtetési díjak szolgáltatónkénti eltérésének jelentős, 25-30%-os mértéke, melynek sem gazdasági, sem versenypolitikai, sem ágazatpolitikai szabályozási alapja egyébként nincs.

Versenypolitikai értelemben a piacon lévő torzulás eredendően nem a piac szereplőinek magatartása következtében alakult ki.

Az eltérés kifogásolható mértéke a kizárólag a T-Mobile által végrehajtott szabályozó hatósági rendelkezésekkel (a HDB, majd a Tanács határozatai a fix-mobil végződtetési díjakról) keletkezett, míg a másik két szolgáltató – szabályozási kötelezettség, illetve annak végrehajtása hiányában – valójában csak kihasználja a számukra egyértelműen kedvező helyzetet. A kedvező helyzet számukra indokolatlan többletjövedelmet keletkeztet, és **a többletjövedelem forrása a szabályozás indokolatlan, a Hkt. és az Eht. szellemével és konkrét rendelkezéseivel is ellentétes diszkriminációja.**

A díjak jelentős, és indokolatlan eltérése tetemes veszteséget okozott és okoz ma is a T-Mobile-nak. Miután a veszteség szabályozási intézkedések következménye, a versenytorzítás által okozott veszteséget a T-Mobile piaci magatartással nem tudja megszüntetni. A versenytorzítás kizárólag a tisztelt Tanács beavatkozásával szüntethető meg, amely beavatkozás az Eht. 9. § (2) bekezdése szerint a Tanácsnak nemcsak lehetősége, de kötelessége is. (Amennyiben a Tanács az első adandó alkalommal, azaz a jelen eljárást lezáró érdemi határozatában nem szünteti meg ezt a versenytorzítást, az ebből eredő károk vonatkozásában felmerül a hatóság Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti felelősségének kérdése is.)

Többféle kalkuláció lehetséges annak megítélésre, hogy a diszkriminatív díjtérés mekkora veszteséget okoz Társaságunknak, illetve mekkora tisztességtelen többletjövedelmet jelent versenytársainknak. Ennek mértéke elvi értelemben arra is utal, hogy mekkora versenyhátrányt szenved el Társaságunk, és mekkora indokolatlan versenyelőnyt kap a másik két szolgáltató. Ez azonban csak a statikus megítélés, hiszen, amennyiben e versenyelőnyt a magasabb végződtetési díjat alkalmazó cég a kiskereskedelmi piacon kihasználja, annak kumulált, **dinamikus hatásai megnövelik a diszkriminatív hatásokat.**

A nagykereskedelmi piacon fennálló indokolatlan végződtetési díjkülönbségek az egyes szolgáltatók előfizetőinek, fogyasztóinak viszonylatában is a versenyviszonyok torzulását jelenti. **A versenytorzítás tehát az, hogy a nagykereskedelmi díj helytelen szabályozása addicionális, a versenyviszonyokkal nem megalapozott költséggel terheli meg a T-Mobile előfizetőit.** A jelentősen magasabb díjat

érvényesítő szolgáltató ugyanis ezt a talált pénzt már eddig is arra fordította - vagy a jövőben is bármikor arra fordíthatja -, hogy a saját előfizetőinek kedvező visszatérítéseket, vagy az egyes díjsomagokban azok lukrativitását javító sajátos feltételeket ajánljon. Ezzel az előfizetői bázisát is növelheti, s e politikának a magasabb díjból többletbevételhez jutó szolgáltatónál valójában nincs is költsége, vagy a költség aránytalanul kicsi. A bevételi többletet ugyanis – a hívó fél fizet elve szerinti modellben, tehát nálunk is – törvényszerűen a másik szolgáltató előfizetője fizeti ki, a magasabb végződtetési díjat alkalmazó cég hálózatába irányuló hívása következtében.

(21) A Tanács véleménye szerint a T-Mobile azon megállapítása miszerint az alapvető versenyprobléma a mobil szolgáltatók eltérő végződtetési díja, nem helytálló (lásd még (19),(20) véleményeket).

3.3 A mobil végződtetési díjak szabályozásának rövid története

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a mobil végződtetési díjak szabályozásának történetét, amely a fent bemutatott piactorzuláshoz vezetett.

1998. január 1. előtt minden mobil végződtetési díj szabályozás alá esett. 1998. január 1-jén felszabadították az árszabályozás alól a belföldi hálózatokból indított hívások végződtetési díját, de a nemzetközi hálózatokból a Matáv Rt. nemzetközi központján keresztül érkező hívások végződtetési díját 2002. március 1-ig rendeletben szabályozták. A szabályozás módja ársapka szabályozás volt, az ársapka mértékét rendeletben határozta meg a szabályozó.

A Matáv nemzetközi szolgáltatási monopóliuma 2001. december 23-ig állt fenn, a nemzetközi hívások mobil végződtetési díjának szabályozása azonban csak 2002. március 1-től szűnt meg. A nemzetközi hívások mobil végződtetésének díja minden időszakban napszakban egységes volt.

A belföldi mobil végződtetési díjak szabályozás alól való felszabadítását követően 1998. január 1-jét követően a mobil szolgáltatók az összekapcsolási szerződéseik tárgyalása során a mobil-mobil végződtetési díjakat 3 lépcsőben emelték annak érdekében, hogy e díjak a fix-mobil végződtetési díjakkal megegyezzenek.

A nemzetközi forgalom végződtetési díjai a 2002. március 1-jei felszabadítást követően nem különböztek a belföldi hívások végződtetési díjától. A liberalizáció adta arbitrálsági lehetőség megakadályozása érdekében a mobil szolgáltatók egységes percdíjat alkalmaznak valamennyi belföldi szolgáltató forgalmának a végződtetésére függetlenül attól, hogy a hívást hol, melyik hálózatban kezdeményezték.

Díjváltozás 2001. október 1.

A mobil szolgáltatók végződtetési díjai részben a szabályozás hatására, illetve a liberalizációra való felkészülésben való azonos vállalati érdekek miatt – az arbitrálság elkerülése - 2001. október 1-ig megegyeztek. Tehát minden mobil szolgáltató ugyanazokat a díjakat ugyanolyan feltételek mellett alkalmazta.

A liberalizáció első lépéseként a liberalizált VOIP forgalomra tekintettel a mobil szolgáltatók kétoldalúan kötött szerződéseikben megengedik egymásnak, hogy a híváskezdeményezés helyétől azaz az indító hálózattól függetlenül végződtesse forgalmukat a hálózatukban. (Korábban csak a saját hálózatukból indított forgalmukat végződtessték a másik hálózatában)

Az új díjakat a szolgáltatók különbözően alakították ki. A korábbi szokásoknak megfelelően fennmaradt a csúcsidőszak és kedvezményes időszak megkülönböztetése, de az eltérítés mértékében is volt különbség.

A díjkülönbségek első ránézésre nehezen megállapíthatók, az azonban a függeléként csatolt díjtáblázatból látszik, hogy a Vodafone a legdrágább, azután a Pannon és utána a Westel (T-Mobile). A legnagyobb a díjkülönbség 7 Ft/perc a Pannon és Vodafone csúcsidőn kívüli percdíját összehasonlítva.

Az átlagdíj összehasonlításának kritikus kérdése, hogy milyen forgalommal súlyozva számítunk átlagot.

1. Ha az összehasonlítást annak alapján tesszük meg, hogy egy szolgáltató mekkora egy percre jutó bevételt tudott realizálni a másik hálózatából érkező hívás végződteséséért, akkor a 2001. októberi áron 2004. évi súlyokkal számolva a különbség Westel-Pannon viszonylatban mintegy 1,33 Ft/perc, Westel - Vodafone viszonylatban mintegy 3,70 Ft/perc volt.
2. Másik összehasonlítási lehetőség az, hogy mennyivel több egy percre jutó átlagbevétele lett volna egy cégnek, ha a másik díjait alkalmazta volna. Ekkor a Pannon díjaival számolva 90 fillér a Vodafone díjaival kalkulálva 3 forintos átlagdíj különbség adódott volna a T-Mobile számára.

Díjváltozás 2003. szeptember 1.

A HDB 2002. novemberben a Pannont és a Westelt az összekapcsolási piacon jelentős piaci erejű szolgáltatónak minősítette. Ennek a határozatnak következményeként a két szolgáltató végződtesési díjait költségalapon köteles meghatározni és a modellt és a díjakat a HDB-nek jóváhagyás céljából benyújtani. A Pannon a JPE határozat bírói felfüggesztésének következtében mentesült a költségalapú árak bevezetése alól. Ez a helyzet oda vezetett, hogy egyedül a Westelnek kellett LRIC modellt benyújtania és költségalapú árakat alkalmazni.

A máig is ható bírói felfüggesztés tehát igen jelentős és indokolatlan gazdasági előnyhöz juttatta a Pannont, ami az általa alkalmazott végződtesési díjakban is kifejezésre jutott.

Még a HDB határozatok kiadása előtt, 2003-ban tárgyalások kezdődtek a költségalapú tarifák kialakításának szabályozásáról. A szolgáltatókkal történt egyeztetéseket követően a rendeleti szabályozás része lett a „glide-path” (fokozatos csökkentés) elvének alkalmazása, mely a szolgáltatók által a szabályozást megelőzően alkalmazott díjakra épülve állapította meg a díjakat.

A szóban többször kifejezett szabályozói szándék ellenére 2003 utolsó négy hónapjában szabályozói döntés következtében a Westel tetemes és semmivel nem indokolható versenyhátrányba került a mobil piac többi résztvevőivel szemben.

A HDB határozata értelmében a Westelnek 2003. szeptember 1-jei hatállyal a HDB által benchmark alapján meghatározott árakat kellett alkalmaznia. (A benchmark módszer hatóság általi jogszerűtlen alkalmazását azóta bírósági ítélet is kimondta.) E szabályozói döntés következtében az említett díjkülönbségek tovább növekedtek. A fent leírt módon számolva:

1. Aszerint, hogy ki milyen egy percre jutó bevételt tudott realizálni a másik hálózatából érkező hívás végződtéséért, az 2003. szeptemberi áron 2004. évi súlyokkal számolva a különbség Westel-Pannon viszonylatban mintegy 5,14 Ft/perc, Westel Vodafone viszonyban mintegy 7,35 Ft/perc volt.
2. Aszerint, hogy mennyivel nagyobb átlagbevétele lett volna a Westelnek, ha a másik szolgáltató díjait alkalmazta volna, ekkor a Pannon díjaival számolva 4,71 forint a Vodafone díjaival számolva 6,65 forintos átlagdíj különbség adódna.

Díjváltozás 2003. október 1.

A Pannon, érzékelve a piac nyomását, valamint a per másodfokú elvesztésével is számolva, 2003. október 1-jétől önként levitte végződtesési díjait. Így a Pannon és Westel közötti díjkülönbség csökkent:

1. Aszerint, hogy ki milyen egy percre jutó bevételt tudott realizálni a másik hálózatából érkező hívás végződteséséért, akkor a 2003. októberi áron 2004. évi súlyokkal számolva a különbség Westel-Pannon relációban mintegy 3,35 Ft/percre csökkent.
2. Ha a Westel a Pannon díjait alkalmazta volna, akkor 2,97 forintra csökkent volna az átlagbevétel különbsége.

Díjváltozás 2004. június 15.

A 2003. évben indított eljárásában a HDB 2003. novemberében az összekapcsolási piacon újra jelentős piaci erővel rendelkezőnek nyilvánította a T-Mobile-t és Pannont.

Az NHH 2004. május 17-én hozott határozataiban megállapított árak Társaságunk szempontjából lényegében megtartották a Pannonnal szembeni árkülönbséget és növelték a Vodafone-nal szembeni árkülönbséget.

A korábban leírt módon végzett átlagpercdíj számítási eredménye tehát:

1. Aszerint, hogy ki milyen egy percre jutó bevételt tudott realizálni a másik hálózatából érkező hívás végződteséséért, akkor az 2004. júliusi áron 2004. évi súlyokkal számolva a különbség T-Mobile-Pannon viszonylatban mintegy 2,88 Ft/perc, a T-Mobile-Vodafone viszonylatban pedig mintegy 10,10 Ft/perc volt.
2. Aszerint, hogy mennyivel több átlagbevétele lett volna a T-Mobile-nak, ha a másik Társaság díjait alkalmazta volna, a Pannon díjaihoz képest 2,53 forint/perc a Vodafone díjaihoz képest pedig 9,40 forint/perc különbség adódott volna.

Az NHH ezen határozatának jogsértő volta miatt a Bíróság a Határozatot első fokon hatályon kívül helyezte és a Tanácsot új eljárás lefolytatására kötelezte. Azonban az ítélet jogerőre emelkedéséig az NHH határozatát Társaságunk végrehajtja, és ezzel további növeli az ebből származó kárát. (A T-Mobile-t ért kár bizonyított, és a Tanács előtt ismert, ennek ellenére a szabályozói eszközökkel megvalósítható restauráció a mai napig nem történt, bírói úton történő restaurációt, illetve kompenzációt a T-Mobile egyelőre nem kezdeményezett.)

3.4 A versenytorzítás összegzése

A fenti két pont röviden abban összegezhető, hogy **a mobil szolgáltatók végződtetési díjainak – a szabályozás által előidézett – különbsége a mobil szolgáltatók között versenytorzító jövedelemátcsoportosítást eredményezett.**

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács egyértelműen nevezze meg versenytorzító akadályként a szolgáltatók között a szolgáltatónként eltérő végződtetési díjából származó indokolatlan jövedelemátcsoportosítást.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács egészítse ki a Határozattervezet indokolását a fenti pontokban megfogalmazottakkal, így különösen a fenti versenytorzítás hatásainak részletes bemutatásával, megszüntetésének indokaival és módjaival, valamint e pontban is nevezze meg a nagykereskedelmi piacon a bizonyított versenyproblémát.

(22) Lásd (19)-(21) válaszokat.

4. **„Kompetitív szint feletti árak”**

Az [57] pont szerint *„a Tanács véleménye szerint a végződtetési díjak meghaladják a hatékony szolgáltató költségei alapján indokolt díjait”.*

Az [57] pont a kompetitív szint feletti árakkal foglalkozik röviden. Az első normál-szedett szövegrésszel kapcsolatban fel kell hívni a figyelmet arra, hogy (1) a piactorzító hatásokat a piacelemzési részben legalább az általunk javasolt módon bizonyítani kell, hogy itt hivatkozható legyen, és (2) a szövegrész azon állításában, miszerint nincs olyan nyomás, ami a szolgáltatókat a díjak kompetitív szintre csökkentésére ösztönözné, az „ösztönözné” megfogalmazás valószínűleg helytelen, vagy félreérthető. (A VI. 2. pontban részletesen kifejtjük, mit értünk ösztönző árszabályozási kötelezettség alatt.)

Az [57] pont vastagított szövegrészében szintén megjelenik az a koncepcionális kérdés, amelyet a VI. 2. pontban részletesebben elemzünk. Nevezetesen, a végződtetési díjak költségalaphoz való közelítése nem célszerű és nem is elégséges ahhoz, hogy a Tanács által megnevezett kompetitív árszint kialakuljon. A Tanács által meghatározott LRIC alapú végződtetési díj előírása, mint minden költségalapú ár – ahogyan már bemutattuk – két fő hiányossággal rendelkezik, azonban mindkettő elkerülhető más - pl. az általunk javasolt - árszabályozási előírás révén is.

Az [57] pont vastagon szedett szövegrészében értelmezésre szorulna a „hatékonyabb verseny” kifejezés is, hiszen a piacdefiníció értelmében az egyes szolgáltatók a megnevezett piacon monopolhelyzetben vannak, ahol fogalmilag kizárt mindenféle verseny, így a hatékony verseny is. (Éppen ezért indokolt a szabályozói beavatkozás.) Ha pedig a verseny fogalmilag kizárt, akkor ezt szerintünk a költségalapú árak előírása sem „segíti elő”. A problémának valószínűleg az lehet a megoldása, ha a piacelemzés részben világossá teszi a hatóság, hogy a nagykereskedelmi szinten megnevezett versenyprobléma korrekciójának – a szabályozói beavatkozás ultima ratio-jával összhangban - alapvető célja, hogy a kiskereskedelmi piacon legyen hatékonyabb a verseny. Természetesen szükséges bemutatni, hogy a kötelezettségtől a kiskereskedelmi piacon milyen hatások várhatók, s ezek közül melyek azok, amelyeket a hatékony verseny irányába történő elmozdulásnak, és egyúttal a szabályozói beavatkozás következményének kell tekinteni.

(23) A tervezet módosított szövegéből egyértelműbbé vált, hogy a hatékonyabb verseny megvalósulása a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon értendő.

Megítélésünk szerint az [57] pontban sem lenne nélkülözhető, hogy az indoklás megnevezze a **kompetitív díjszint elérésének várható időtávját**.

Az árszabályozási kötelezettséggel összefüggésben a lenti VI. 2.3 pontban részletesebben kifejtettek szerint a Határozattervezet szerinti „*költségalphoz közeledés*” helytelen, de elégtelen is, különösen abban az esetben, ha az egyes – egyébként teljesen azonos gazdasági, műszaki és szabályozási feltételek mellett működő – vállalkozások egymásaitól jelentősen, 25-30%-kal is eltérő díjakat alkalmaznak. Ha e különbség oka az egyes szolgáltatók költségeinek tulajdonítható, akkor ráadásul egyértelmű szabályozási követelmény az is, hogy az időben előremutató szabályozás **a konkrét időszakban cégenként eltérő szabályozási ösvényben, pályában írja elő a kompetitív díjszint közelítésének kötelezettségét**. Társaságunk megítélése szerint a kötelezettség megállapítása erre tekintettel kell hogy történjen.

(24) A Tanács megállapítása szerint Magyarországon a LRIC árszint elérésének folyamata már két éve tart (amelyből a Vodafone eddig kimaradt). Az EU gyakorlatban elfogadott 3-4 éves időtartam alapján elvárható, hogy Magyarországon is belátható időn belül kialakuljon a LRIC árszint.

A VI. 2.3 (b) pontban az árszabályozási kötelezettséggel összefüggésben azt is kifejtjük, hogy a Határozattervezetből azt érezzük ki, hogy a Tanács azt feltételezi, hogy a LRIC modellel meghatározandó ún. hipotetikus kompetitív árszint a jelenlegi végződtetési díjszintnél lényegesen alacsonyabb. Jó oka van ezt feltételezni, hiszen a modellt eleve úgy kondicionálták, hogy a cég számára szükséges finanszírozási szinttől messze elmaradó tőkeköltséget ismer csak el indokoltnak a modell. Ha viszont e vélekedésünk helytálló, akkor egyértelmű az is, hogy rövidtávon, azonnal nem célszerű e díjszintet a szolgáltatókra rákényszeríteni. Ha a különbséget lényegtelennek vélné a Tanács, akkor minden bizonnyal nem azt rögzítette volna, hogy a kompetitív szintet hosszútávon kell elérni.

(25) A Tanács megítélése szerint a szolgáltató észrevétele az indokolatlanul alacsony tőkeköltségről nem megalapozott.

Amennyiben azonban a vélt különbség jelentős, akkor egy megalapozott határozat nem tekinthet el attól, hogy ezt a jelentős eltérést valamilyen módon bizonyítsa, de legalább is megkérdőjelezhetetlen formában valószínűsítse. A bizonyításra akkor lenne lehetőség, ha rendelkezésre állna az adaptált LRIC modell, és annak eredménye, a valószínűsítésre pedig akkor, ha a jelentős különbséget benchmark, vagy más alapon meg is indokolná a Tanács. Javasoljuk, hogy valamelyik lehetőséggel feltétlenül éljen a hatóság.

Tekintve, hogy a hatóság tudomásunk szerint jelenleg nem rendelkezik a mérce meghatározásához használható - sem LRIC-elvű, sem más - költségmodellel, emiatt azt sem tudja a piacelemzés konkrétan bizonyítani, hogy a költségalapúság elvét elfogadó kompetitív árrelv alapján fennáll-e az a piaci kudarc, amit a mai végződtetési díjak túl magas voltában a Határozattervezet indoklása megjelölt.

De még ha a LRIC modell alapján tudná is bizonyítani a Tanács, hogy sokkal magasabbak a jelenlegi díjak a kompetitívnek tekintett szintnél, ez sem lenne önmagában elégséges, hiszen emellett a kvalitatív tesztek is el kell végezni. Ilyennek tekinthető a „*túl magas*” jelző tartalommal való megtöltése. Hiszen e jelző mindenképpen olyan mértéket takar, ami valamilyen ágazatpolitikai, versenypolitikai szabályozási elv, törvényben deklarált cél alapján nem kívánatos állapotot tart fenn.

A törvényi célt, a szabályozási elvet, és természetesen a nem kívánatos állapotot is meg kell nevezni az eljárás során. A részleteket illetően az is fontos lesz, hogy e határozat indoklásában megjelölt „*túl magas*” ár megkülönböztethető legyen a versenyjogban restaurálandó visszaélésszerű, és ezért túl magas, ún. kizsákmányoló ártól. A jelenlegi elemzés ezt sem bizonyítja, ezért is rendkívüli mértékben támadhatóvá válik.

A fenti észrevételekkel elsősorban arra kívántuk felhívni a tisztelt Tanács figyelmét, hogy **a piacelemzés nem állhat csak rövid deklarációkból**, annak ténylegesen is elemzésnek kell lennie, tekintettel arra, hogy az Eht., az Eht. által alkalmazni rendelt versenyjog és a Tanács által is irányadónak tekintett EU dokumentumok is alapvetően csak dominanciaalapú, ezen belül is csak bizonyított torzulások, és ezen belül is csak a versenyjogban célszerűen nem restaurálhatónak tekintett torzítások alapján adnak lehetőséget szabályozói beavatkozásra.

Vagyis, ha a Határozattervezet alapos átdolgozásával szemben a Tanács a végleges határozat viszonylag gyors – de így is az Eht. 44. § (5) bekezdése szerinti határidőn túli – meghozatalát választja, nem marad más lehetősége, mint az indirekt indoklás. De ekkor sem lehet eltekinteni a fent említett kvalitatív tesztek bemutatásától. E gondolatkör összefoglalásaként tehát arra kívánjuk felhívni a figyelmet, hogy **a Tanács nem fordított kellő gondot a kompetitív árszint költségalapúsági elvvel történő indokolásának következményeire, leginkább arra, hogy az ezen elv alkalmazása esetén kiadódó kompetitív árszint lesz a piaci kudarc, a versenyprobléma közvetlen bizonyíthatóságának alapvető tesztje is, és nem más.**

A Határozattervezet indoklása a [32] – [49] pontokban a JPE azonosítás céljából feltárja ugyan a piac egyes jellemzőit, melyek arra utalhatnak, hogy az érintett piac nem kompetitív, mert nincs olyan érdemi piaci kényszer, ami az árakat lefelé

kényszerítené, de ez legfeljebb az indirekt bizonyítás körébe tartozik. Az indirekt bizonyítás, még ha az minden lehetséges szempontot figyelembe is vesz, nem ad választ arra, hogy az egyes szolgáltatók árai ténylegesen milyen távol vannak a kompetitív szinttől. Az indirekt bizonyítás önmagában ráadásul annak a megítéléséhez is elégtelen, hogy a szolgáltatóknak **milyen mértékben volt lehetőségük kihasználni, illetve kihasználták-e ténylegesen** a piac nem-kompetitív jellegét. Enélkül viszont – mint alább bemutatjuk – a kötelezés jórészt megalapozatlan lesz, s ezért könnyen támadható marad.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács e pontban is nevezze meg a nagykereskedelmi piacon a bizonyított versenyproblémát

JAVASOLJUK továbbá, hogy a tisztelt Tanács nevezze meg az általa kompetitívnek tartott díjszintet és nevezze meg az attól való „jelentős eltérés” mértékét is.

(26) A szolgáltató által az előző bekezdésekben észrevételezett problémára a Tanács a (10) válaszában már reagált. Ezen túlmenően ismét leszögezi a Tanács, hogy a T-Mobile által javasolt direkt teszt elvégzése nem szükséges, összhangban az ERG állásfoglalásával (ERG Remedies Paper 63 old.).

5. Versenykorlátozó akadályok összefoglalása

A Határozattervezet tárgya szerinti piacon egyértelműen kimutatható, további elemzés nélkül is részletes indokolással alátámasztható versenykorlátozó akadály a három mobil szolgáltató végződtesési díjai közötti jelentős eltérés, illetve az ennek következtében kialakult versenyellenes jövedelemátcsoportosítás.

Szintén a Határozattervezet tárgya szerinti piacon jelentkező versenykorlátozó akadály lenne a „*kompetitív szint feletti ár*”, feltéve, hogy a „*kompetitív*” szintet a tisztelt Tanács alapos elemzést követően, részletes indokolással alátámasztva meghatározná, és az egyes szolgáltatók eltérő mértékű árai vonatkozásában megindokolná, hogy ehhez képest milyen – nyilvánvalóan szolgáltatónként eltérő - mértékű elérést tart versenykorlátozónak. Mivel ennek megállapítása álláspontunk szerint további elemzést igényel, ilyen versenykorlátozó akadályt a jelen eljárás során és a jelen Határozattervezetben nem lehetett megalapozottan megállapítani.

A Határozattervezet szerinti harmadik „*piactorzító hatás*” a Határozattervezet szerint sem a tárgya szerinti érintett piacon, hanem valamelyik nyilvános helyhez kötött telefonhálózattal kapcsolatos kiskereskedelmi piacon áll fenn. Egyetlen ilyen piacnak sem zárult még le az Eht. szerinti elemzése, így a jelen eljárás során és a jelen Határozattervezetben ennek a hatásnak a létét sem lehetett megalapozottan megállapítani.

A fentiek szerint a Határozattervezet egyetlen releváns versenykorlátozó akadályt tárhat fel megalapozottan: a három mobil szolgáltató végződtesési díjai közötti jelentős eltérés, illetve az ennek következtében kialakult versenyellenes jövedelemátcsoportosítás. Mivel ez a versenykorlátozó akadály a Határozattervezet szerint is fennáll, fennállta objektíven senki által nem vitatható, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókra előírt kötelezettségeknek ezen akadály megszüntetésére alkalmasnak kell lenniük. **Mivel a feltárt versenykorlátozó akadály oka a**

végződtetési díjak közötti különbség, az előírt kötelezettségeknek az egyenlő mértékű végződtetési díjak elérést kell célozniuk és eredményezniük.

Amennyiben megalapozottan állítható lenne, hogy további versenykorlátozó akadály a végződtetési díjak túl magas szintje, olyan kötelezettséget is elő lehetne írni, amely a végződtetési díjak csökkenését és az előzetesen megállapított „*kompetitív*” szinthez közelítését eredményezi.

(27) Az összefoglalóban új elem nem merült fel, ezekre korábban a részletes kifejtésüket követően történt válaszadás.

VI. AZ ELŐÍRT KÖTELEZETTSÉGEK

1. Általános észrevételek

Az Eht. 100 – 111. §-ai nem konkrét kötelezettségek határoznak meg, hanem csak kötelezettségfajtákat (lásd pl. Eht. 54. § (1) bekezdés), ezért önmagában nem értelmezhető a §-ok számára utalás és a §-ok címének meghatározása.

(28) A Tanács a rendelkező rész általános részében az Eht. által megnevezett kötelezettséget szab ki, melyet a rendelkező rész megfelelő mellékletében fejt ki, és konkretizál.

A Határozattervezet azon sajátos szerkesztési elvéből (is) adódóan, miszerint a három JPE szolgáltatóra a Tanács egy határozatban kíván kötelezettségeket előírni, **az előírt kötelezettségek szolgáltatóként nem differenciáltak**, holott a Határozattervezet által is nevesített versenytorzításokat (eltérő végződtetési díjak miatti jövedelemátcsoportosítás és „túl magas” végződtetési díjak) az egyes szolgáltatók eltérő módon okozzák, illetve ezek hatásai szolgáltatóként eltérő mértékben jelentkeznek. A kötelezettségeknek a feltárt versenytorzítások differenciáltsága ellenére differenciálatlan módon történő előírása önmagában megalapozza az Eht. 54. § (1) bekezdésének megsértését.

(29) A tervezetben megjelent kötelezettségek részletezettségéből a szolgáltató által tett észrevétel nem következik. A szabályozás a kiszabott kötelezettségek szempontjából szimmetrikus, mert a három érintett piacon feltárt versenyprobléma is azonos. A Tanács felhívja a szolgáltató figyelmét ugyanakkor, hogy a szabályozás jóllehet szimmetrikus, a költségalapú díj kötelezettség lehetőség ad az egyéniesítésre, hiszen a költségmodellt a szolgáltató a saját adataival tölti fel.

A tisztelt Tanács részletes indokolás nélkül előírta az Eht. által lehetővé tett valamennyi kötelezettségfajta valamely kötelezettségét, illetve kötelezettségeit, függetlenül attól, hogy ezen kötelezettségek alkalmasak-e a feltárt versenykorlátozó akadályok megszüntetésére.

A Tanács azonban **nem írt elő egyetlen olyan kötelezettséget sem, amely alkalmas lenne az egyes mobilszolgáltatók végződtetési díjai között mesterségesen előidézett különbségekből eredő versenytorzítás megszüntetésére.**

(30) A tervezett kötelezettségek (mindenekelőtt a LRIC) alkalmasak arra, hogy a meglévő különbségeket is megszüntessék. Ezért a szolgáltató véleménye megalapozatlan.

A Határozattervezet által előírt kötelezettségek nem indokoltak, és a – szintén nem elég részletesen – feltárt versenykorlátozó akadályok megszüntetésére nem alkalmasak, és így többek között emiatt sem felelnek meg az Eht. 54. § (1) bekezdése szerinti indokoltság és arányosság követelményeinek.

Az [58] pont deklarálja, hogy a Tanács miként értelmezi az „indokolt és arányos” kötelezettséget. Miután a konkrét fogalmazás hivatkozik az Eht.-ra, az Eht. pedig az EU-ban elfogadott irányadó elvekre, **Társaságunk szükségesnek tartja az arányosság értelmezésének két szemponttal történő kiegészítését.** Ugyanis: (1) a szabályozói beavatkozásnak a lehetséges legkisebb addicionális terhet jelentő módon kell megvalósulnia (ez elvi értelemben mind a szabályozás- és a szabályozó hatóság költségeire, mind **a vállaltoknál felmerülő költségekre értelmezendő** követelmény) másrészt (2) alapvető és nem félretehető követelmény a korszerű szabályozási környezetben, hogy a szabályozás összes ráfordítását, költségét valamilyen viszonyba kell hozni a szabályozás eredményességével. Miután e második problémakör nagyobb részben a hatékony és szakszerű közigazgatási tevékenységgel kapcsolatos elvárás, ezért a jelen beadványban csak az elsőhöz kívánunk megjegyzést fűzni.

A Határozattervezet semmiféle elemzést nem tartalmaz, amely arra utalna, hogy a Tanács mérlegelte a szabályozás költségeit, az ezzel kapcsolatos terhek megosztását, a terhek tényleges viselőire jutó hatásokat, és ennek figyelembe vételével döntött volna. Mint korábban említettük, a költségelvű kompetitív díjszint megközelítésének többféle költségalapú elve is lehet, amire egyébként az ország számviteli előírásai törvényes lehetőséget adnak. Nagy valószínűséggel bizonyítható, hogy **a legdrágább, és a gyakorlat számára leginkább bizonytalan a LRIC-alapú viszonyítási bázis,** amelyet a hatóság – bármiféle indokolás nélkül – egyedüli megoldásként preferál. Ez felveti a nem kellő gondosságú eljárás kérdését. Amelyik szolgáltató már adaptált LRIC modellt, annak van bizonyos tapasztalata nemcsak a velejáró költségekről, hanem az adaptáció időigényéről is. (Az ezzel kapcsolatos gondokat Társaságunk a múltban többször jelezte a hatóságnak.) Az időigénnyel sem számol kellően a határozat indoklása, ugyanis minden bizonnyal ismét lesz olyan szolgáltató, amely az indoklásban említett határidőre nem fogja tudni adaptálni e költségmodellt, és tudomásunk szerint működőképes, szakmailag elfogadható és mérceként alkalmazandó elvi modellje a hatóságnak sem áll ebben az időben rendelkezésre. Ez utóbbi hiányában pedig a szolgáltatók által kialakított árak Eht. szerinti „jogszerűsége” sem dönthető el, mint ahogy azt a fenti V. 4. pontban, illetve a lenti VI. 2. pontban is kifejtettük.

(31) Az ex ante szabályozáshoz tartozó kötelezettségek kirovásához nincs szükség teljes körű költség haszon elemzésre, összhangban az ERG erre vonatkozó álláspontjával (ERG (04)14) 7 old.). Ugyanakkor a Tanács a kötelezettség kirovása során figyelemmel volt arra, hogy a kirótt kötelezettség ne rójon aránytalan terhet a szolgáltatóra. A szabályozás arányossága azonban alapvetően azt jelenti, hogy a feltárt versenyprobléma által indokolt kötelezettséget kell kiróni. A Tanács megítélése szerint a LRIC módszer előírása megfelel ezeknek a követelményeknek.

Az [58] pont utolsó bekezdésének alpontjaiban szintén megjelenik a fentebb már említett problémakör, nevezetesen, hogy nem a költségalapúság előírása az egyetlen célszerűen választható módozat a kompetitív díjszint megközelítéséhez és a versenyproblémák megszüntetéséhez.

A díjakkal kapcsolatos a [64] pont is. E pontban a vastagon szedett szövegrészt – a hatékony verseny fogalmának értelmezésében említett kérdéstől eltekintve – nem vitatjuk. Miután e pont bevezetője – a normál szedett rész – szintén foglalkozik a keresztfinanszírozás kérdésével, itt hívjuk fel a figyelmet arra, hogy **a keresztfinanszírozás a mobil piacon is természetes jelenség, objektíve fennáll minden több termékes, differenciált terméket, szolgáltatást nyújtó vállalkozás esetében.** Nem kívánjuk részleteiben megismételni a VI. 2. pontban és máshol a költségalapú árelőírás elvi problémáiról írottakat, azt azonban fontosnak tartjuk, hogy a hatóság indokolása legyen egyértelmű abban, hogy milyen keresztfinanszírozást nevez versenyproblémának, ugyanis értelmezésünk szerint a jelen határozat mindenféle keresztfinanszírozást üldöz, ami viszont megalapozatlan. Álláspontunk szerint a keresztfinanszírozás felületes, vagy esetleg szakmailag téves megközelítése vezetett oda, hogy a hatóság által elvégzett piacelemzés a keresztfinanszírozás témájával szorosan összefüggő dinamikus hatások vizsgálatát, az ágazatpolitikai célok és érdekek érintett piaccal való összefüggéseit nem tárta fel. **A Határozattervezet által előírni tervezett konkrét árszabályozási kötelezettségek tehát sem a termelési hatékonyságot, sem az innovációs célt nem képesek eredményesen szolgálni.**

(32) Lásd a (18) választ. Továbbá a jelen tervezet szabályozási célja a feltárt versenyprobléma orvoslása és nem közvetlenül a termelési hatékonyság, valamint az innovációs célok támogatása.

2. Észrevételek az e) pont szerinti kötelezettségekre („költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége”)

(Határozattervezet 2. oldal + V. sz. melléklet)

2.1 Általános jellegű észrevételek

A Tanács a Határozattervezetben két piaci problémát azonosított (ezek közül az egyiket csak érintőlegesen): (i) a szolgáltatók között a szolgáltatóként eltérő végződési díjakból származó indokolatlan jövedelemátcsoportosítást, és (ii) a „túl magas” végződési díjakat.

(33) A szolgáltató tévesen értelmezi a feltárt piaci problémát, a fenti két eset a piaci probléma által okozott lehetséges következmény.

Mivel mindkét azonosított probléma díjakkal kapcsolatos, indokoltnak tűnhet a díjak képzésére vonatkozó kötelezettség előírása. Ilyen típusú kötelezettséget az Eht. 108. §-a tartalmaz, ezért valóban indokolt lehet ezen § szerinti kötelezettségfajtába tartozó kötelezettség előírása.

Mint azt részletesen ki is fejtjük, a díjakkal kapcsolatos versenytorzítás megszüntetésének sem az Eht. 108. §-a, sem a Hozzáférési Irányelv 13. cikke szerint

nem a „kölségalapúsággal” kapcsolatos kötelezettség az egyetlen módja. Sőt, az Eht. 108. §-a szerinti kötelezettségfajták közül a kölségalapúsággal kapcsolatos kötelezettségek a többi kötelezettséggel egyenrangúak, míg a Hozzáféreési Irányelv 13. cikke szerinti többi kötelezettségfajtaához képest másodlagosak, kiségitő jellegűek.

Az Eht. 108. §-a túlnyomórészt (az első négy bekezdésben) ugyan valóban a kölségalapúsággal összefüggésben előírható kötelezettségekről rendelkezik, azonban (5) bekezdése ezen kötelezettségekkel egyenértékűként lehetővé teszi egyéb árszabályozási kötelezettségek előírását is. A Hozzáféreési Irányelv 13. cikke már címében is első helyen említi az „árképzési / árelleőrzési szabályok”-at („*price control*”), és csak második helyen a „kölség elszámolási” („*cost accounting*”) szabályokat. (Az Eht. 108. §-a és a Hozzáféreési Irányelv 13. cikke vonatkozásában felhívjuk a tisztelt Tanács figyelmét arra, hogy az irányelv rendelkezéseire bármely érintett szolgáltató egy esetleges bírósági eljárás során is közvetlenül hivatkozhat.)

(34) Az Eht. 108. § (5) bekezdése szerint ugyan a Tanácsnak lehetősége van rá, hogy kötelezze a szolgáltatót a díjak megváltoztatására, megállapítsa a szolgáltató által nyújtott hálózati szolgáltatás ellenértékének a szolgáltató által alkalmazott előfizetői díjhoz viszonyított mértékét vagy a hálózati szolgáltatásra alkalmazandó díjat. A kirótt kötelezettség a kölségalapú díj, ezért ez a lehetőség ultima ratio, azaz a határozat tervezetének értelmében a Tanács ezzel a lehetőséggel akkor él, ha a kötelezett szolgáltató a kölségalapuló díját és az annak kialakításához alkalmazott modellt nem nyújtja be, vagy a Tanács megállapítja, hogy a kölségalapuló díj és az annak kialakításához alkalmazott modell nem felel meg a jogszabályban, illetve a határozatban foglaltaknak. A Tanács biztosítani kívánja, hogy a kölségalapú díjak az alkalmazni rendelt kölségszámítási módszer felhasználásával, a szolgáltató által kerüljenek kialakításra. A díjak kölségalapúságát a szolgáltató köteles bizonyítani.

A kölségalapúsággal összefüggésben előírt kötelezettségekkel kapcsolatos egyik észrevételünk arra vonatkozik, hogy semmi sem indokolja (a Határozattervezet pedig egyáltalán nem), hogy a Tanács a díjképzéssel kapcsolatos piaci problémát kölségalapúsággal kapcsolatos kötelezettség előírásával próbálja meg megszüntetni.

A két feltárt piaci probléma közül az (i) orvoslására a Tanács a Határozattervezetben semmilyen kötelezettséget nem írt elő, holott ez az Eht. 9. § (2) bekezdése szerinti kötelessége lenne, az Eht. 108. § (5) bekezdése pedig erre megfelelő eszközöket biztosít. **Társaságunk számára teljesen elfogadhatatlan egy esetleges olyan végleges határozat, amely nem ír elő ezen versenytörzítés lehető leggyorsabb megszüntetésére alkalmas kötelezettséget, illetve kötelezettségeket.**

(35) Lásd a (33) választ. Továbbá a tényleges versenyprobléma következményeit a tervezett kötelezettség kezeli.

A (ii) piaci probléma vonatkozásában a részletesen kifejtett álláspontunk szerint nem kölségalapúság, és pláne nem a LRIC modell előírása a legalkalmasabb, a lehetséges LRIC modellek közül pedig a Határozattervezet szerinti teljesen indokolatlan és alkalmatlan.

Jelen beadványunk mindkét piaci probléma hatékony és jogszerű orvoslására megfelelő, viszonylag gyorsan és egyszerűen megvalósítható javaslatokat tartalmaz.

2.2 A diszkriminatív végződtetési díjakból eredő versenytorzítás megszüntetésére vonatkozó kötelezettségek (illetve ezek hiánya)

Megítélésünk szerint a fenti V. 3. pontban részletesen bemutatott indokolatlan diszkriminatív díjeltérés az elvi megalapozás és az ennek megszüntetésére vonatkozó kötelezettség előírása nélkül változatlanul fennmaradna, tekintettel arra, hogy a Határozattervezet nem rendelkezik célzottan és egyértelműen e versenytorzulások megszüntetéséről.

E helyzet nemcsak azért **elfogadhatatlan**, mert Társaságunkra, Társaságunk előfizetőire nézve egyoldalúan sérelmes, hanem valójában a Tanács számára is problémát okozhat, hiszen **az indokolatlan díjkülönbség azt jelenti, hogy az EU versenypolitikai szabályozási elvei szerinti hatékonysági megfontolások mindegyike sérül**. Nyilvánvaló, hogy sérül az allokációs hatékonyság követelménye, hiszen az indokolatlan diszkrimináció ennek egyértelmű bizonyítékát jelenti. Nyilvánvaló, hogy nem teljesül a termelési hatékonyság követelménye, hiszen a jelentősen magasabb végződtetési díjnak semmiféle indoka nem teremthető elő, s e magasabb díjak az azt alkalmazó cég érdekeivel ellentétes módon maguktól nem is fognak megváltozni. Már e két hatás együtt azt is jelenti, hogy a fogyasztók összességében minden bizonnyal jóléti veszteséget szenvednek a Határozattervezet szerinti hatósági aktus eredményeként fennmaradó árdiszkrimináció folytán. Végül, nyilvánvaló, hogy minél hosszabb ideig fennáll a diszkrimináció, annál inkább sérül az innovációs hatékonyság fenntartásának követelménye is.

Megjegyzendő, hogy a korábbi jogszabályi környezetben a jogszabályi előírásoknak mindenben megfelelően megvalósult aszimmetrikus szabályozás következményeinek megszüntetése a Tanács kifejezett szándéka a jelen tervezetben.

Megjegyzendő továbbá, hogy a jelen tervezet szabályozási célja a feltárt versenyprobléma orvoslása és nem közvetlenül a termelési hatékonyság valamint az innovációs célok támogatása.

A T-Mobile Magyarország Rt. a problémakör kapcsán külön is fontosnak tartja a Tanácsi határozat rendelkező részének V. számú mellékletében, az **„F. Különös követelmények (a mobil rádiótelefon szolgáltatókra vonatkozóan)”** fejezet 5. - 9. pontjai szerinti átmeneti szabályozás rendszerének a javaslatához képesti megváltoztatását.

Az „átmeneti” szabályok szerinti ármegállapításra akkor ad lehetőséget a Határozattervezet, ha a szolgáltató LRIC modellje szerinti díj alacsonyabb, mint a „jelenleg” alkalmazott díj. Ez elvi deklaráció, ami a LRIC modell jellegéből adódóan szinte természetes módon következik. Azonban - tekintettel a fenti problémakörre - az átmeneti szabályozásra csak akkor lenne kockázatmentes és érdemi lehetőség, ha az indokolatlanul eltérő díjak miatti versenytorzító hatásokat a hatóság a Vodafone és a Pannon 2005. január 1-jétől hatályos végződtetési díjaiban már korrigálná. Ha ugyanis

e versenytorzító hatások nem kerülnek külön korrekcióra, akkor az átmeneti szabályozásra kialakított elvek a torzítást, és a diszkriminatív helyzetet 2005. végéig fenntartják, hiszen megítélésünk szerint a határozatban foglalt szabályok semmiféle, a torzítást megszüntető kötelezésre önmagukban nem adnak lehetőséget.

Ennek fényében az átmeneti szabályozásban akkor lesz elvszerű és az Eht.-ban rögzített elvekkel összhangban lévő regulációs lehetőség, ha az általunk javasolt kiegészítések bekerülnek a Határozattervezetbe valamint az annak indoklását tartalmazó minden pontba, hiszen ezzel alapozható meg a 2005. januárjától hatályos, és az „elszakadást” korigáló árkötelezettség. Így válhat megalapozottá a szolgáltatónként eltérő kötelezettség előírása is.

(36) A szolgáltatói vélemény 2.2. pontja új elemet nem tartalmaz, lásd a (19), (20), (21) válaszokat.

2.3 A túl magas végződtetési díjakból eredő versenytorzítás megszüntetésére vonatkozó kötelezettségek

A előzőekben bemutattuk, hogy az Eht. 53. §-a szerinti piacelemzés végső célja, hogy: (1) azonosítsa a megnevezett érintett piac fő jellemzőit, köztük azt az állapotot is, ami bizonyítékot jelent a konkrét piac- vagy versenyproblémára, az ún. piaci kudarcra, (2) igazolja, hogy a megnevezett piaci kudarc az érintett piacon fennálló erőfölényes állapot (jelentős piaci erő) szabályozási elvekkel ellentétes kihasználásának a következménye, (3) nevezze meg a kívánatos kompetitív állapotot elveiben és konkrétumaiban, és (4) indokolja meg, hogy szabályozási kötelezés nélkül a kívánatos állapot nem tudna előállni.

(47) A szolgáltató fenti véleménye ismétlés, lásd a (12) választ.

Amennyiben a fenti lépések eredményeként a Tanács a piaci problémát a túlzottan magas árszintben azonosítja, úgy azt **JAVASOLJUK**, hogy a mobil hanghívások végződtetési díjainak árszabályozása során **tegyen különbséget az elvi kompetitív árszint és az ennek eléréséhez vezető konkrét szabályozás között.**

Az árszabályozásra alapot adó körülmény, a piaci kudarc bizonyítására szolgáló elv lehet akár a LRIC alap is, de a kompetitív árszint eléréséhez vezető, konkrét árszabályozási előírásokban kimondottan ellenjavasolt a LRIC alapú ár megállapítása. Az alábbiakban ezt indokoljuk részletesen.

(38) Új elemet nem tartalmaz, lásd a (10) és (31) válaszokat

Jelentős mértékben javulhatna a Határozattervezet indoklásának megalapozottsága, ha a piacelemzés részben a hatóság a mechanikusan tárgyalt, és szükséges elemzések, megállapítások mellett néhány fontos rendezőelvet is bemutatna a dokumentumban. Ilyen rendezőelvek: (a) a kompetitív árszint mércéjével, (b) a piaci kudarc bizonyításával, és (c) a korrekciókhoz vezető lehetséges módszerekkel kapcsolatosak.

(a) A kompetitív árszint mércéje

A Határozattervezet – hasonlóan több más EU-s tagállam szabályozó hatósága által elvégzett elemzéshez – a piacproblémát a túl magas végződtetési díjakban kívánja megjelölni. Ehhez azonban elengedhetetlenül fontos megnevezni olyan elvet, ami szerint kalkulálva kétséget kizáróan bizonyítható a piaci kudarc. Erre több elvi, elméleti lehetőség is rendelkezésre áll, amelynek alapulvételével a hatóság indokolhatja választását.

Tekintettel arra, hogy a piacmeghatározás értelmében a kérdéses piac monopol piac, a szabályozásnak előírásaival azt a helyzetet kell szimulálnia, ami úgymond versenyviszonyok között kialakulhatna. Ehhez a Tanácsnak deklarálnia kell, hogy az eljárásban milyen elv szerint határozta meg, kalkulálta ki a fiktív versenyárszintet. A leginkább elterjedt gyakorlat az, hogy **valamilyen költségelv, és egy ahhoz harmonizáló nyereségelv** együttes alkalmazásában jelölik meg e mesterséges, de elvileg megalapozottnak deklarált ún. kompetitív árszintet. Ezt az árszintet azonban meg lehet határozni proxy alapokon is, pl. úgy is, hogy megnevezünk olyan piaci szereplőt, amelyet hatékony szolgáltatónak ismerünk el, és az általa alkalmazott indokolt árszintet tekintjük a mércének, a viszonyítási pontnak. Ugyancsak a proxy elvű az összes benchmark típusú viszonyítási mérce, így pl. a best practice formában ismert viszonyítási mérce is. A Tanács számára ezek a lehetőségek a hatályos jogszabályok alapján adóttak.

Nélkülözhetetlennek tartjuk, hogy a piacelemzés bemutassa mindazokat az érveket, amelyek a Tanács megítélése szerint a monopolpiac hatékony, elvi árszintjének költségalapú elven történő megállapítását indokolják. **Társaságunk nem tartja kizártnak a költségalapú mérce használatát sem, amennyiben az elvi kompetitív árszint, vagy a hatékony árszint költségbázison kerül modellezésre. Amennyiben a Tanács a jogszerűen rendelkezésre álló több lehetőség közül e körben a LRIC modell alapján álló megoldást választja, szükségesnek tartjuk ennek, mint a Tanács által legalkalmasabbnak tartott módszer előírásának a részletes megindokolását,** hiszen minden más szóba jöhető költségelv alkalmazásához képest valószínűen a LRIC modell adaptálása jár a legnagyobb mértékű szabályozási-megfelelési költségekkel mind a hatóság, mind a vállalkozások oldalán. (Erre a kérdésre külön is kitértünk.)

(b) A piaci kudarc, a versenyprobléma bizonyítása

Mint ahogy azt fentebb már kifejtettük, a Határozattervezetből kiérezhető, hogy a Tanács azt feltételezi, hogy a LRIC modellel meghatározandó ún. hipotetikus kompetitív árszint a jelenlegi végződtetési díjszintnél lényegesen alacsonyabb. Jó oka van ezt feltételezni, hiszen a modellt eleve úgy kondicionálták, hogy a cég számára szükséges finanszírozási szinttől messze elmaradó költséget ismer csak el indokoltnak a modell. Ha viszont e vélekedésünk helytálló, akkor egyértelmű az is, hogy **rövidtávon, azonnal nem célszerű e díjszintet a szolgáltatókra rákényszeríteni.** Ha a különbséget lényegtelennek vélné a Tanács, akkor minden bizonnyal nem azt rögzítette volna, hogy a kompetitív szintet hosszútávon kell elérni.

Amennyiben azonban a vélt különbség jelentős, akkor egy megalapozott határozat nem tekinthet el attól, hogy ezt a jelentős eltérést valamilyen módon bizonyítsa, de legalább is megkérdőjelezhetetlen formában valószínűsítse. A **bizonyításra** akkor lenne lehetőség, ha rendelkezésre állna az adaptált LRIC modell, és annak eredménye,

a **valószínűsítésre** pedig akkor, ha a jelentős különbséget benchmark, vagy más alapon meg is indokolná a Tanács. Javasoljuk, hogy valamelyik lehetőséggel feltétlenül éljen a hatóság.

Tekintve, hogy a hatóság tudomásunk szerint jelenleg nem rendelkezik a mérce meghatározásához használható - sem LRIC-elvű, sem más - költségmodellel, emiatt azt sem tudja a piacelemzés konkrétan bizonyítani, hogy a költségalapúság elvét elfogadó kompetitív árrelv alapján fennáll-e az a piaci kudarc, amit a mai végződtetési díjak túl magas voltában a Határozattervezet indoklása megjelölt.

De még ha a LRIC modell alapján tudná is bizonyítani a Tanács, hogy sokkal magasabbak a jelenlegi díjak a kompetitívnek tekintett szintnél, ez sem lenne önmagában elégséges, hiszen emellett a kvalitatív tesztek is el kell végezni. Ilyennek tekinthető a „*túl magas*” jelző tartalommal való megtöltése. Hiszen e jelző mindenképpen olyan mértéket takar, ami valamilyen ágazatpolitikai, versenypolitikai szabályozási elv, törvényben deklarált cél alapján nem kívánatos állapotot tart fenn.

A törvényi célt, a szabályozási elvet, és természetesen a nem kívánatos állapotot is meg kell nevezni az eljárás során. A részleteket illetően az is fontos lesz, hogy e határozat indoklásában megjelölt „*túl magas*” ár megkülönböztethető legyen a versenyjogban restaurálandó visszaélészerű, és ezért túl magas, ún. kizsákmányoló ártól. A jelenlegi elemzés ezt sem bizonyítja, ezért is rendkívüli mértékben támadhatóvá válik.

A Határozattervezet indoklása a [32] – [49] pontokban a JPE azonosítás céljából feltárja ugyan a piac egyes jellemzőit, melyek arra utalhatnak, hogy az érintett piac nem kompetitív, mert nincs olyan érdemi piaci kényszer, ami az árakat lefelé kényszerítené, de ez legfeljebb az indirekt bizonyítás körébe tartozik. Az indirekt bizonyítás, még ha az minden lehetséges szempontot figyelembe is vesz, nem ad választ arra, hogy az egyes szolgáltatók árai ténylegesen milyen távol vannak a kompetitív szinttől. Az indirekt bizonyítás önmagában ráadásul annak a megítéléséhez is elégtelen, hogy a szolgáltatóknak **milyen mértékben volt lehetőségük kihasználni, illetve kihasználták-e ténylegesen** a piac nem-kompetitív jellegét. Enélkül viszont a kötelezés jórészt megalapozatlan lesz, s ezért könnyen támadható marad.

A leggyorsabb megoldás tehát az indirekt bizonyítás lenne, de még ekkor is elkerülhetetlen a fenti kvalitatív tesztek bemutatása. Az indirekt bizonyítás, még ha az minden lehetséges szempontot figyelembe is vesz, nem ad választ arra, hogy az egyes szolgáltatók árai ténylegesen milyen távol vannak a kompetitív szinttől. Az indirekt bizonyítás önmagában ráadásul annak a megítéléséhez is elégtelen, hogy a szolgáltatóknak milyen mértékben volt lehetőségük kihasználni, illetve kihasználták-e ténylegesen a piac nem-kompetitív jellegét. Enélkül viszont a kötelezettség előírása megalapozatlan marad.

(c) A korrekcióhoz vezető lehetséges módszerek bemutatása

Maradjunk a Tanács azon implicit és nem bizonyított feltételezésénél, hogy a költségmodell szerinti kompetitív díjszint jelentősen alacsonyabb a ténylegesen alkalmazottnál. Nos, ebben az esetben egyértelmű, hogy **a szolgáltatókat terhelő tényleges áralkalmazási kötelezettség abban a konkrét tartalomban határozódik**

meg, milyen módon és mértékben a kompetitív díjszintet közelíteni kell. A Határozattervezet viszont ehhez 2006-tól a LRIC modellel meghatározott díj alkalmazását írja elő, ami Társaságunk megítélése szerint sem elvi, sem gyakorlati szempontokból nem megalapozott.

Az elvi szempontok az alábbiak:

- A T-Mobil Magyarország Rt. álláspontja szerint az a körülmény, hogy a versenypolitikai elvek alkalmazásával három érintett piacot volt szükséges azonosítani (merthogy a három monopólium között a versenyjogi tesztek alapján nem lehetséges helyettesítés), nem jelenti azt, hogy a magyarországi mobil végződtetési piacon három jelentősen eltérő kompetitív árszint létezhet. **Kompetitív árszint, mint mérce csak egyetlen lehet – még akkor is, ha az egyes szolgáltatók végződtetési piacai külön-külön, elkülönült piacokként kerültek meghatározásra – és e kompetitív árszintet a piacon még szükséges hatékony szolgáltató megalapozott, és indokolható árszintje határozza meg.** Ez természetesen nem feltétlenül azt jelenti, hogy fillérre pontosan ugyanazon végződtetési díj fog eredményül adódni a három szolgáltatónál adaptált modellben, de azt mindenképpen jelenti, hogy az azonos műszaki, gazdasági és szabályozási feltételek mellett működő vállalkozások által nyújtott homogén szolgáltatás kompetitív díjszintjében nem lehet számottevő különbség. **Ha a kompetitív díjszint a modell alapján ismert lenne, akkor láthatóvá válna az a sajátos szabályozási feladat is, miszerint a mérce szintjétől különböző mértékben eltérő díjakat alkalmazó szolgáltatókra eltérő mértékű közelítési kötelezettséget kell/célszerű előírni.** A Határozattervezetből a jelenlegi formában ez a szükséges tartalom hiányzik.
- Elméletileg bizonyított, hogy a költségalapú ár a versenypolitikai elvek közül legfeljebb az allokációs hatékonyság követelményét elégíti ki, de kimondottan rossz a termelési hatékonyság és az innovációs hatékonyság követelménye szerint. **Ez a költségalapú ár egyik objektív, elvi hibája.** Ha ugyanis mindenki elismertetheti a saját költségalapját, attól még **önmagában a szolgáltatók nem kényszerülnek a lehető legkisebb költséggel történő működésre,** és az is nyilvánvaló, hogy önmagában a költségalapú előírás az üzletfelek, a fogyasztók érdekeinek jobb érvényesülését sem szolgálja egyértelműen. Ráadásul a költségalapú árazás nem is teszi érdekeltté a szolgáltatókat a hatékonyság javításában.
- A Tanács által meghatározott formájú költségalapú árszabályozás másik alapvető hibája az, hogy – szintén elvi értelemben bizonyítottan – elvesz a szolgáltatótól mindenfajta hatékonyságjavulást. **Ebben az értelemben, mint minden költségalapú szabályozás innováció ellenes, mert elriaszthat a kockázatos beruházásoktól, ami jelen esetben a küszöbön álló UMTS pályáztatás szempontjából a legkevésbé sem kívánatos hatás.** Ez csak akkor lenne megszüntethető, ha a kompetitív szintet megközelítő módszer alapvetően nem költségalapon kerülne előírásra, hanem olyan formában, amely a szolgáltatót érdekeltté teszi a hatékonyság javításában és **ugyanakkor nem innováció-ellenes.** Nem véletlen, hogy az EU egyes tagállamaiban – a költségelvévű kompetitív ár koncepciójának elfogadása esetén

is – az alkalmazott konkrét árszabályozási kötelezés gyakran ársapka típusú előírás formájában jelenik meg. Ez a módszer garantáltan hatékonyságra ösztönző formában is előírható, és kellően adaptálhatók az ágazatpolitikai megfontolások is. De a „glide-path” módszer is megalkotható oly módon, hogy az árszabály ne legyen innováció-ellenes. Társaságunk meggyőződése szerint e módszerek közül kellene a Tanácsnak is választania a konkrét árszabályozási kötelezés előírásakor.

A Tanács szempontjából jelentkező gyakorlati jogalkalmazási megfontolásaink az alábbiak:

- A Határozattervezet indokolása a 41. oldal e) pontjában lényegében megismétli a az Eht. 108. §-át, anélkül azonban, hogy azt bármilyen módon a jelen eljárás tárgyára vonatkoztatva konkretizálná, értelmezné. Az alábbi néhány kiemeléssel mégis arra kívánunk rámutatni, hogy a törvény értelmében miért marad mégis megalapozatlan a határozat. Az Eht 108. § (1) és (3) bekezdésének együttes olvasatából egyértelmű, hogy:
 - Amennyiben a Tanács költségalapú díjak alkalmazását írja elő, akkor a díjak **jogszerűségének ellenőrzésére ismernie kell a hatékony szolgáltatót is**, annak költségszintjét, hiszen csak a vele történő összehasonlításban döntheti el, hogy egy szolgáltató által költségalapú hivatkozással benyújtott árak a kockázattal arányos és méltányos megtérülésre nyújtanak-e a költségszint fölött fedezetet.
 - A Tanácsnak a kompetitív költségszint ellenőrzéséhez ad segítséget a 108. § (1) bekezdés c) pontja, miszerint a Tanács a **hatékony szolgáltatás költségeinek ellenőrzésére** a szolgáltatóétól eltérő költségszámítási módszert is alkalmazhat.
 - A 108. § (4) bekezdése szerint az (1) bekezdés c) pontja szerinti esetben az ellenőrzésre alkalmazott módszertan leírását a hatóságnak kellő időben és részletességgel nyilvánosságra kell hoznia.
 - A Határozattervezet konkrét hivatkozásaként említhetjük a 41. oldal utolsó bekezdését, mely szerint azt állítja, hogy: „*A hatóság a jelen határozat meghozatala során figyelembe veszi a hatékony szolgáltató befektetését, az ahhoz kapcsolódó kockázatokat, a befektetett tőke méltányos megtérülését, továbbá figyelembe veheti az összehasonlítható versenypiacokon rendelkezésre álló árakat is, és ennek során mérlegelheti az érintett jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóhoz hasonló helyzetben lévő szolgáltatók által alkalmazott árakat is.*” A fogalmazásban a „figyelembe veszi” kötelezettséget, a „figyelembe veheti” pedig csak lehetőséget jelent.. Mindez rendben is van, de a konkrét kötelezés indoklása kapcsán a hatóságnak **meg is kellett volna neveznie, hogy az egyes hivatkozott és felsorolt tényezőket hogyan vette ténylegesen figyelembe, mint ami számára nyilvánvalóan kötelezettség, és azt is ki kellene mondania, hogyan élt a számára biztosított lehetőséggel a jelen határozat meghozatala során.** Ezt a Határozattervezet indoklása nem tette meg, viszont a megalapozottság szempontjából erre szükség lenne.

- A jelen Határozattervezetben előírt LRIC alapú árkötelezés mellett nem lehet tudni, hogy a hatóság miként tud eleget tenni a fenti első két alpontban említett jogszerűségi ellenőrzésnek, hiszen, ha minden vállalkozás a saját modellje szerinti árakat alkalmazhatja, az az előbb felsorolt tényezők konkrét hivatkozása nélkül azt is jelenti, hogy mindegyikük hatékony szolgáltató. (Itt nem részletezzük a „három hatékony szolgáltató jelentősen eltérő végződtetési díjjal” állapot elvi tarthatatlanságát.) Erre kell következtetni, mert a Határozattervezet nem jelöl meg sem egyéb hatékony szolgáltatót, sem más, a költségek ellenőrzésére szolgáló költségszámítási módszert. Miután azt is feltételezzük, hogy a hatóságnál telepítendő LRIC kontrollmodell nem tér el a szolgáltatókat terhelő LRIC előírásoktól, az sem egészen egyértelmű, hogy az Eht. 108.§ (1) bekezdés c) pontja és a 108. § (4) bekezdés együttes olvasata miként teljeshülhet a hatóság jogalkalmazási gyakorlatában.
- A hatékony szolgáltató kockázattal arányos, és méltányos megtérülésének figyelembe vételére tehát az Eht. szerint a hatóság köteles. Jórészt e rendelkezésbe sűrítődik bele az innovációs problémakör, az, hogy az árazásnál miként kell figyelembe venni akár a keresztfinanszírozási lehetőséget és mértéket, akár a megtérülési követelményt. A Határozattervezet indoklásában hiányoljuk, hogy sem a piacelemzés fejezet, sem a rendelkezésekről szóló részek nem említik meg, hogy a Tanács miként tekinti a saját kompetenciájában megvalósulóknak a piacok innovativitásának megőrzéséhez kötődő közérdeket. A piacelemzést a magyar jogszabályok, illetve az IHM tájékoztató az EU szabályokkal egyezően dinamikus elemzési kötelezettségként írja elő. A Határozattervezet az A fejezet, Módszertan részben a 44. oldalon azt állítja, hogy a vizsgált időtávot 2-3 évben határozta meg. Megítélésünk szerint a hatóságnak elemezni kellett volna az innováció aktuális stációját is, az UMTS tendert, ennek várható hatásait, a szabályozási kötelezettségekkel kapcsolatos viszonyát. A 3G végződtetési piaci a versenypolitikai elvek szerinti releváns piac meghatározása értelmében nem különülnek el a 2G-től. A jelen Határozattervezet kötelezettségei elvileg több évre szólnak, vagy hatnak, nyilvánvalóan átfednek a 3G adaptálásának problémakörével.
- **Nem tartjuk kellően megalapozottnak azt sem, hogy az indokolás szövegében a keresztfinanszírozás csak negatív képzetben, mint üldözendő magatartás jelenik meg.** Csupán utalni kívánunk arra, hogy az innovatívnak tekintett piacokon a keresztfinanszírozás lehetőségének köszönhetően biztosított az innováció. A közösségi irányelvek nem véletlenül hívják fel a figyelmet arra, hogy a szabályozás konkrét formájának kialakítása során a vállalkozások és a piacok innovativitásának megőrzésére is tekintettel kell lenni. Az Eht. 108. §-a ugyan nem teljes mértékben tükrözi a Hozzáférési Irányelv 13. cikke szerinti árszabályozási kötelezettségek egymáshoz való viszonyát, azonban így is alkalmas eszközt biztosít a Tanács számára a magyarországi mobil végződtetési piac sajátos versenyproblémáinak orvoslására. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy a Tanács olyan konkrét árazási kötelezettséget írjon elő, amely összehangolt végleges határozat piacelemző részének reményeink szerint szintén kellően árnyalt jellegével, és a dinamikus hatásokat is, az ágazatpolitikai érdekeket is, és az innovációs célt is kellően szolgálni képes. Mint arra fentebb utaltunk, **több lehetőség is rendelkezésre**

áll, de azt is biztosan állíthatjuk, hogy a konkrét LRIC ár előírása nem tekinthető célszerű árszabályozási kötelezésnek, mivel mind elvi, mind gyakorlati szempontból egyértelműen jobb megoldások is vannak.

Összefoglalva e gondolkört: mind elvi, mind gyakorlati szempontok azt indokolják, hogy a Tanács a Határozattervezetben, különösen annak indoklásában határolja el a költségalapúság elve szerinti kompetitív árszint meghatározását, az ennek során használt LRIC modellt, és a konkrét árszabályozási kötelezettséget. Ha ez megtörténik, az Eht. 108. §-ában említett „*jogszerűségének ellenőrzése*” kitétel alkalmazása is egyszerűbbé válik, hiszen **azt mondhatja a hatóság, hogy az elvi modell eredményei irányába történő elmozdulás lesz a JPE szolgáltatók által alkalmazni kívánt díjak jogszerűségének mércéje.** A hatékony szolgáltató kérdése még ezen túl is kíván bizonyos indoklást, és ennek értelmezését a hatóságnak célszerű valahol a határozatában deklarálnia. A hatóság ugyan elvileg hivatkozhatna arra, hogy a LRIC modell feltételezései által határozta meg a hatékony szolgáltatót, ez azonban – éppen a fentiekben ismertetett problémák miatt – nem kellően alátámasztott érv.

JAVASOLJUK, hogy a Tanács vegye figyelembe e tekintetben a más tagállami gyakorlatot és annak pragmatikus indokait a többféle elv alkalmazásának lehetősége – a kompetitív árszint mércéjét illetően –, és az elvi árszintet közelítő konkrét módszereket illetően is, és ezzel összefüggésben vegye fontolóra fentebbi javaslatainkat.

A konkrétan előírt kötelezés fontos problémája az, hogy **a hatóság az indoklásában nem képes bizonyítani, hogy a LRIC alapú ármeghatározás előírása mennyiben közelíti célszerűen a kompetitív ár szintjét, ezért azt sem lehet felmérni, hogy milyen jelentős változásra kell az egyes piaci szereplőknek felkészülniük.** Ilyen mértékű bizonytalanság fenntartása egy, a vállalatok működését alapvetően érintő hatósági kötelezésben indokolatlan.

A fentiek már kellő alapot adnak arra, hogy a korábban említett negyedik követelmény érvényesülésével kapcsolatban is megfogalmazzuk fenntartásainkat. A határozat indoklásának ugyanis nem csupán azt kell bemutatnia, hogy ha nincs kellő kompetitív nyomás, és a versenyjog alapján nem lehet célszerűen restaurálni a beazonosított piaci kudarcot, akkor indokolt a szabályozói beavatkozás hanem azt is, hogy a megnevezett versenyprobléma a szabályozásban kirótt kötelezettség teljesítésével megoldódik. Eme korrekciós hatásteszt a határozatban mindaddig elvégezhetetlen, amíg a túl magas árakra vonatkozó állítás a legfőbb „elfogadott” kompetitív árelv szerint vitatható, mert az elvi modell híján a kompetitív díjszinttől való eltérés nem hivatkozható. Így viszont az állítólagos torzító helyzet korrekcióját szolgáló előírás is megalapozatlan marad.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács a Határozattervezet fenti hiányosságait is szüntesse meg.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács az Eht. 108. §-a szerinti árszabályozási kötelezettségi körben ne költségalapúsággal kapcsolatos kötelezettséget írjon elő (hanem a 108. § (5) bekezdése által lehetővé tett más, alkalmasabb kötelezettséget). Amennyiben megfelelő indokok alapján mégis a költségalapúsággal kapcsolatos kötelezettség előírása lenne a legmegfelelőbb beavatkozási eszköz, **JAVASOLJUK,** hogy ez ne LRIC alapon történjen meg.

(39) A szolgáltató vélemény 2.3. pontjában ismét számos ismétlés, összefoglalás szerepel. A Tanács továbbra is fenntartja a hasonló észrevételekre adott válaszait, külön kiemelve azt, hogy az árszabályozás kötelezettségén belül a LRIC módszert tartja legalkalmasabbnak a kompetitív árszint eléréséhez, és a tervezetben ezért jelölte meg kötelezettségként a LRIC módszertan alapján kialakított költségalapú díj alkalmazását. A T-Mobile LRIC modellre vonatkozó e fejezetben is érintett észrevételeire a válaszokat a részletes LRIC fejezet és a mellékletek tartalmazzák.

2.4 A Tanács által előírt LRIC modell egyes kiemelt problémái

(Rendelkező rész V. számú melléklete)

A fent kifejtettek szerint nem feltétlenül látjuk indokoltnak költségalapúság előírását, és különösen indokolatlannak tartjuk a költségalapúságnak LRIC módszertan szerint történő megvalósítását. A Tanács által előírni tervezett LRIC modell álláspontunk szerint több szempontból is hibás, célszerűtlen, elkészítése jelentős és indokolatlan többletköltséget ró a 18/2003 (XII.27.) IHM rendelet szabályai szerint korábban már LRIC modellt kidolgozott szolgáltatókra.

A Tanács által előírni tervezett LRIC modellre vonatkozó részletes észrevételeinket a jelen beadványunk 1. számú mellékletében fejtjük ki, e pontban azonban külön is kiemeljük az előírni tervezett LRIC modell számunkra kiemelten fontos, „átmeneti” rendelkezéseire vonatkozó álláspontunkat.

A költségalapúság elve szerinti kompetitív árszint meghatározása, az ennek során használt LRIC modell, és a konkrét árszabályozási kötelezettség egyértelmű elhatárolásával keletkező szabályozói előnyök közül a legfontosabb az, hogy az V. számú melléklet *F. Különös követelmények (a mobil rádiótelefon szolgáltatókra vonatkozóan)* fejezetben a 34. oldalon az [5] – [9] pontban hivatkozott „eltérés”, vagy „átmeneti szabályozás” nem úgy kerülne tárgyalásra, mint aminek folytán a szolgáltatók a 2005. évre felmentést kapnak a „*költségszámítási módszer*” alapján kiszámított díjak alkalmazása alól, hanem **az átmeneti időszak is a költségelvű kompetitív árszint közelítésének tekinthető, tehát nem felmentésként tárgyalandó.** Ráadásul, ha igazolódik a Tanács azon indirekt vélekedése, hogy a költségelvű kompetitív díjszint jelentősen alacsonyabb a mainál, akkor szinte biztosra vehető, hogy jó néhány év szükségeltetik a kompetitív díjszint eléréséhez. A Tanács által javasolt rendszerben a Tanács majd 2006-ban, és valószínűleg 2007-ben is arra kényszerül, hogy újabb egy-egy évre szóló, következő határozataiban felmentést adjon költségalapú áralkalmazás kötelezettsége alól, merthogy a jelen Határozattervezet azt csak egy év vonatkozásában tudja megtenni. **Ha viszont egy kötelezettség alól a belátható szabályozási időszak minden évében felmentést kell adni, az a kötelezés nem tekinthető megalapozottnak.**

Társaságunk meggyőződése tehát az, hogy nem a „csúszó felmentés” módszerét kell most induláskor meghonosítani, hanem tisztességesen el kell rendezni az elvi ügyet, a költségalapú kompetitív díjszint kérdésének megalapozását, mint hosszabb távon elérendő cél kijelölését, és ezt el kell különíteni a mindenkori konkrét kötelezésektől, mint árszabályozási előírásoktól.

JAVASOLJUK, hogy amennyiben a Tanács mégis LRIC alapú kötelezettséget ír elő, ne tegye lehetővé, hogy bármilyen „átmeneti időszak” alatt a végződtetési díjak közötti indokolatlan különbségek fennmaradjanak.

3. Észrevételek a d) pont szerinti kötelezettségekre („számviteli szétválasztás”)

(Határozattervezet 2. oldal + IV. sz. melléklet)

A fentiekben bemutatottak szerint a Határozattervezetben jelenleg előírt árszabályozási (költségalapúsággal kapcsolatos) kötelezettségek indokoltsága és arányossága nem bizonyított.

Ahogy azt fentebb részletesen kifejtettük, elvben elfogadhatónak tartjuk, hogy a mobil végződtetési díjak szintjével összefüggő, kellő részletességgel bizonyított és indokolt versenykorlátozó akadályok megléte esetén valamilyen árszabályozási kötelezettség előírása indokolt lehet. Ahogy azt fentebb szintén kifejtettük, az esetlegesen túl magas végződtetési díjak esetén sem feltétlenül a költségalapúság, illetve a költségalapú díjszinthez hosszabb távon történő közelítés előírása a legmegfelelőbb eszköz az ilyen esetleges versenykorlátozó akadály megszüntetésére. Azt viszont határozottan állítjuk, hogy a LRIC modell készítésének kötelezettsége, és különösen annak a Határozattervezet szerinti szabályok szerinti elkészíttetése versenyelméleti és gyakorlati szempontból is káros. A Határozattervezet megállapításai alapján is kétség kívül fennálló piaci problémának, azaz az eltérő mértékű végződtetési díjak miatti indokolatlan jövedelemátcsoportosítást a LRIC modell készítésének kötelezettsége nem szüneti meg.

A **számviteli szétválasztással kapcsolatos kötelezettség**, mint a LRIC modell elkészíttetésére vonatkozó, minden indokolást nélkülöző és így teljesen megalapozatlan kötelezettség kiegészítő kötelezettsége a főkötelezettség megalapozatlansága miatt eleve **megalapozatlan**. A LRIC modellre vonatkozó kötelezettség indokolásának hiányától függetlenül, a számviteli szétválasztással kapcsolatos kötelezettség önmagában is indokolatlan.

A számviteli szétválasztással kapcsolatos kötelezettség előírását a tisztelt Tanács a [62] pontban lényegében azzal indokolja, hogy „*kiszabása indokolt, mivel arra a végződtetési díjak szabályozása érdekében szükség van*”. Ez a „mert csak” típusú indokolás egy kötelezettségfajta általános indokolására sem elegendő, a konkrét kötelezettség részletes szabályait pedig legalább az előírt szabályok részletességével megegyező részletességgel szükséges indokolni.

A Tanács által előírni tervezett számviteli szétválasztási szabályokra vonatkozó részletes észrevételeinket a jelen beadványunk 2. számú mellékletében fejtjük ki, azt azonban külön is kiemeljük, hogy a Tanács által előírni tervezett számviteli szétválasztási szabályok végrehajtása jelentős és indokolatlan többletköltséget ró a 19/2003 (XII.27.) IHM rendelet szabályai szerinti számviteli szétválasztást már kidolgozott szolgáltatókra.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács gondolja át, valóban szükség van-e számviteli szétválasztással kapcsolatos kötelezettség előírására. Amennyiben ennek szükségessége részletes indokolással mégis alátámasztható, **JAVASOLJUK**, hogy a

számviteli szétválasztásra vonatkozó részletes szabályok megállapítását a tisztelt Tanács kellő részletességgel indokolja meg, különös tekintettel azokra a rendelkezésekre, amelyek eltérnek a 19/2003. (XII.27.) IHM rendelet szabályaitól.

A számviteli szétválasztásra szükség van ahhoz, hogy a Hatóság előzetes és utólagos információkhoz jusson annak érdekében, hogy képes legyen érdemben értékelni a költségalapú árakra vonatkozó beadványokat.

JAVASOLJUK, tovább hogy a tisztelt Tanács a részletes szabályok előírása során vegye figyelembe a jelen beadványunk 2. számú mellékletében kifejtett észrevételeinket.

4. Észrevételek a c) pont szerinti kötelezettségekre („egyenlő elbánás”)

(Határozattervezet 2. oldal + III. sz. melléklet)

A Határozattervezet [61] pontja kiemeli a Tanács által a piacelemzés során feltárt versenyhelyzetet, miszerint a Tanács *„úgy tapasztalta, hogy a megkülönböztetés említett fajtáit a szolgáltatók nem alkalmazzák”*.

Az Eht. 54. § (1) bekezdése szerint a Tanács csak *„a piacelemzés alapján feltárt, versenykorlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos mértékű kötelezettséget vagy kötelezettségeket”* írhat elő a JPE szolgáltatókra. Ebből vitathatatlanul következik, hogy amennyiben a Tanács piacelemzés során nem tár fel valamilyen versenykorlátozó akadályt, e vonatkozásban semmilyen kötelezettséget nem írhat elő, mert minden ilyen kötelezettség eleve indokolatlan és aránytalan lenne.

A Tanács nemhogy nem tárta fel a szolgáltatók egymás közötti viszonyaiban diszkriminatív piaci gyakorlatot, hanem kifejezetten meg is állapította az ilyen gyakorlat hiányát. Ennek alapján **az Eht. 54. § (1) bekezdésébe ütközik és jogszerűtlen „egyenlő elbánással” kapcsolatos bármilyen kötelezettség előírása.**

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács ne írjon elő „egyenlő elbánással” kapcsolatos kötelezettséget.

5. Észrevételek a b) pont szerinti kötelezettségekre („átláthatóság”)

(Határozattervezet 2. oldal + II. sz. melléklet)

A Tanács a Határozattervezet [60] pontjában az „átláthatósággal” kapcsolatban előírt kötelezettséget csupán azzal indokolja, hogy *„a csúcsidős / csúcsidőn kívüli végződtetési díjak megállapítása során a szolgáltatók bizonyos fokú (az átlagár által behatárolt) szabadsághoz) jutnak”*.

A Határozattervezet sehol nem tartalmaz olyan megállapítást (akár indokolás nélküli megállapítást sem), amely arra utalna, hogy bármelyik szolgáltató eltitkolná a végződtetési díjait. Nyilvánvalóan nem is tartalmazhat ilyen megállapítást, mert a végződtetési díjak (legalábbis a T-Mobile végződtetési díjai) nyilvánosak, a nyilvánosság fennmaradását az Eht. és a Ptk. kötelező rendelkezései megfelelően biztosítják.

A fentiek alapján az Eht. 54. § (1) bekezdésébe ütközik és jogszerűtlen „átláthatósággal” kapcsolatos bármilyen kötelezettség előírása.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács ne írjon elő „átláthatósággal” kapcsolatos kötelezettséget.

6. Észrevételek az a) pont szerinti kötelezettségekre („hozzáférés és összekapcsolás”)

(Határozattervezet 2. oldal + I. sz. melléklet)

A jelen Határozattervezet tárgya szerinti piacon a Tanács nem tárt fel semmilyen hozzáférési vagy összekapcsolási jellegű versenytorzító akadályt.

A jelen Határozattervezetnek a Tanács honlapján történő közzétételével egyidejűleg a Tanács a honlapján közzétette a mobil hozzáférési és hívásindítási szolgáltatások nagykereskedelmi piacára vonatkozó Határozattervezetét is. A Tanács ezen a szolgáltatási piacon sem jelentős piaci erejű szolgáltatót, sem piaci problémát nem azonosított, és így – véleményünk szerint helyesen – kötelezettséget sem írt elő. Ezen előzmények után rendkívül meglepő, hogy a Határozattervezet az Eht. 100. és 106. §-aira hivatkozással a „hozzáférés és összekapcsolás” kötelezettségfajtába tartozó kötelezettséget kíván előírni a végződtetési piacon JPE szolgáltatókra.

A nem létező hozzáférési vagy összekapcsolási versenytorzításoktól függetlenül, az Eht. 100. §-ának mind a négy bekezdését megvizsgálva a következő állapítható meg.

Az Eht. 100. § (1) bekezdése nem határoz meg hozzáféréssel vagy összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget, csak annyit mond, hogy az Eht. XI. fejezete szerinti kötelezettségek JPE-vel nem rendelkező szolgáltatókra csak kivételes, az Eht.-ban meghatározott esetben írható el. Ez a bekezdés tehát nem lehet hozzáféréssel vagy összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség előírásának jogalapja.

Az Eht. 100. § (2) bekezdése az előfizetői hozzáférési pontok közötti összeköttetés biztosítása érdekében írható elő összekapcsolási kötelezettség. Ezt a rendelkezést az Eht. 54. § (1) bekezdésével és a Hozzáférési Irányelv 5. cikk 1. bekezdés (a) pontjával összevetve egyértelműen megállapítható, hogy összekapcsolási kötelezettség csak abban az esetben és csak olyan mértékben lenne előírható, amennyiben az előfizetők egymás közötti összeköttetése máshogy nem lenne biztosítható. A Hozzáférési Irányelv 5. cikk 1. bekezdés (a) pontja az egyértelműség kedvéért úgy fogalmaz, hogy ez a kötelezettség csak akkor írható elő, ha a kérdéses hálózatok még nincsenek egymással összekapcsolva („interconnect their networks where this is not already the case”). Mivel jelenleg minden magyarországi (nyilvános) telefonhálózat, és különösen a mobil telefonhálózatok egymással összekapcsolt, illetve összekapcsolható és bármely magyarországi (nyilvános) telefonhálózat előfizetője információt cserélhet bármely más magyarországi (nyilvános) telefonhálózat előfizetőjével, hozzáféréssel vagy összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség előírásának jogalapja ez a bekezdés sem lehet.

Az Eht. 100. § (3) bekezdése a **digitális rádió- és televízióműsorok** végfelhasználói elérése érdekében teszi lehetővé bizonyos hozzáférési kötelezettségek előírását. Talán nem igényel további magyarázatot, hogy a jelen Határozattervezet vonatkozásában hozzáféréssel vagy összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség előírásának jogalapja ez a bekezdés sem lehet

Az Eht. 100. § (4) bekezdése a hatóság számára biztosít jogkört az (1) - (3) bekezdés szerinti előírt **kötelezettségek végrehajtásával** kapcsolatban, így hozzáféréssel vagy összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség előírásának jogalapja ez a bekezdés sem lehet.

Az **Eht. 106. §-a** alapján a Tanács elvileg valóban előírhatna hozzáféréssel vagy összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget, ehhez azonban **szükséges lenne olyan versenytorzító akadály feltárása és bizonyítékokon alapuló részletes indokolása, amely ilyen típusú kötelezettség előírását indokolná.** Még ebben az esetben is szükséges lenne továbbá a konkrét kötelezettségek arányosságára vonatkozó, a „mert csak” típusú indokolásnál részletesebb indokolás. A Tanács azonban sem ilyen versenytorzító akadályt nem mutatott be, sem a kötelezettség indokoltságát és arányosságát nem fejtette ki.

JAVASOLJUK, hogy a tisztelt Tanács ne írjon elő „hozzáféréssel és összekapcsolással” kapcsolatos kötelezettséget.

Az V.3.3. sz. ponthoz tartozó 2 db függelék üzleti titkot tartalmaz.

1. számú melléklet

A Tanács által előírni tervezett LRIC modellre vonatkozó részletes észrevételek

1. Összefoglaló észrevételek:

A Határozattervezet módszertana semmilyen indokolással nincs ellátva. A módszertan minden pontja – azok is, amelyek korábban miniszteri rendelet szerinti szabályok voltak – részletes és megalapozott indokolást igényel.

A Határozattervezet a hatályos rendeleti szabályozáshoz képest több ponton módosít, azonban a változtatásokat sem látta el tételes indoklással, így nem tudható, hogy a Tanács miért tartotta szükségesnek a módszertani változtatásokat.

A Tanács által előírt LRIC modell alapvető szabályait korábban a 18/2003. évi IHM Rendelet tartalmazta, melyet a szolgáltatók már korábban alkalmaztak. Tekintettel az Eht. 170. § (5)-(6) bekezdésére és a Rendelet harmadik paragrafusára az Eht. 168. § (1) bekezdése szerinti időpontot követően a Rendelet nem alkalmazandó.

A fentiek miatt a Tanács a LRIC módszertan szabályait határozatába foglalta. A Tanács ennek során figyelemmel volt az eddigi hatósági eljárások során a LRIC modell részletszabályaival kapcsolatos szolgáltatói észrevételekre, problémákra. A Tanács ezeket a pontosításokat a határozatában a LRIC modell leírása során átvezette, azonban ez a modell lényegi elemeit nem módosította. Továbbá a Tanács figyelemmel volt arra, hogy a LRIC modell jelen esetben kifejezetten csak a mobil szolgáltatókra vonatkozzon.

A hosszútávú növekményi költségszámítás (LRIC) meghatározott közgazdasági alapelvekre épül. A módszertan lépéseire az Európai Unió is tesz ajánlást, ugyanakkor egy-egy országon belül a megvalósítás konkrét részleteit a nemzeti hatóságok feladata szabályozni. A magyarországi költségszámítási szabályozás - amely a 2002. januári bevezetése óta többször is pontosításra került -, a Hatóság megítélése szerint megfelelő módon közvetíti a LRIC költségszámítás szakmai alapelveit, ugyanakkor a Hatóság szükségesnek és előrevivőnek ítéli meg a módszer további pontosítását a következő okok miatt:

- A Hatóság a tapasztalatok (RIO beadványok, stb) alapján észlelte, hogy a szabályozás egyes részei (definíciók, képletek, előírások) a szolgáltatók számára nem egyértelműek, hiányosak vagy pontosításra szorulnak.
- A szolgáltatók jeleztek a fentiekhez hasonló problémákat RIO konzultációk során, illetve a JPE határozattervezetekre adott kommentárjaikban.

A fentiekre támaszkodva a Hatóság a módszertan módosítása mellett döntött, amely révén:

- Egyértelműbbé válnak a szolgáltatók számára a módszer részletei, s ez segíti a modell-építést illetve azok feltöltését.
- A szakmailag pontosított költségmodellek segítik, hogy a modellek alapján képzett díjak megalapozottabbak legyenek.

- A módosítások segítik a hatóságot a költségmodellek hatékonyabb ellenőrzésében.
- Átláthatóbbá válnak a modellek, amely segíti mind a szolgáltatókat, mind a hatóságot.
- Érvényre jutnak a szolgáltatók gyakorlati tapasztalatok alapján tett felvetései.

Ha már a Tanács úgy döntött, hogy változtat a jelenleg hatályos módszertani előíráson, akkor nem érthető mért nem készíti kifejezetten a mobil távközlési szolgáltatókra érvényes LRIC módszertant. A jelenlegi Határozattervezet továbbra is együtt kezeli a helyhez kötött telefonszolgáltatókat, a bérelt vonali szolgáltatókat, valamint a mobil telefonszolgáltatókat, miközben a Határozattervezet a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” elnevezésű nagykereskedelmi piacot kívánja szabályozni.

A mobil telefonszolgáltatókra speciálisan kerülnek megfogalmazásra a kötelezettség szabályai.

Ugyanakkor a Határozattervezet továbbra is erősen „vezetékes” szemléletű. Ez és az a tény, hogy több piacot kíván a Határozattervezet egyidejűleg szabályozni azt eredményezi, hogy a módszertan nehezebben értelmezhető és nem kellően veszi figyelembe a mobil hálózat sajátosságait.

A Határozattervezet árminimalizáló szemléletű. A szabályzó célja nem lehet az árminimalizálás, mivel költségalapú összekapcsolási áraknak biztosítania kell a szolgáltatás költségeinek megtérülését.

Az árminimalizáló szemléletet jelzi és a szolgáltatás költségeinek megtérülését veszélyezteti az a kikötés amely a hatékonysági kiigazításnál és az optimalizálásnál deklarálja, hogy az csak költségcsökkentést eredményezhet. Ezzel azt feltételezi, hogy a jelenlegi hálózat hatékonytalan vagy átlagos hatékonyságú, optimumon van, vagy fölösleges kapacitásokat hordoz. Ez részletes indoklás hiányában nem megalapozott.

A jelenlegi hálózat az előfizetői piacon folyó verseny vagy/és a tulajdonosok tőkebefektetési politikája miatt lehet tőkehiányos, így a hálózat átlagon felüli hatékonyságú. Hosszú távon a szolgáltató a tőkehiányos állapotot megszünteti, azaz ahogy lehetőség van rá a kapacitásbővülési igényen túli beruházásokat eszközöl. Így az LRIC hosszú távú szemléletének megfelelően a hatékonyságkiigazítás okozhat költségnövekedést. Ennek a költségnövekedésnek az árban való el nem ismerése hosszú távon a szolgáltatás költségeinek megtérülését veszélyezteti, ami nem lehet célja a szabályozónak.

A kapacitásbővülési igényeken túli beruházások, amennyiben nem kötődnek szorosan magához a bővülő szolgáltatáshoz az árban nem érvényesíthetők.

A leírt glide path módszer rögzítheti a piacon kialakult versenytorzító mobil végződtetési díjkülönbséget. Ezt most csak azzal oldja fel, hogy teljes ármegállapítási jogot ad a Tanácsnak, ami az aszimmetria feloldását nem biztosítja, csak lehetőséget teremt arra. Bizonytalan a glide path induló értéke is, mert a „2003. évre meghatározott díj” fogalma illetve szolgáltatókra való értelmezése nem szerepel az anyagban.

Mivel a szabályozó a tőkeköltségszorító értékét nem határozza meg, a Határozattervezetben a régi érték szerepel, ugyanakkor fenntartja a jogot arra, hogy

bevezetésig a régi értéket felülvizsgálja, így az alkalmazás évére vonatkozó tőkeszorzó értékét nem véleményezheti a szolgáltató. Ez nem elfogadható, mert a tőkeköltségszorzó értéke, csak a hatályos rendeletben válik ismertté.

Releváns költségalap. Nem lehet pusztán számviteli elvek mentén meghatározni a szolgáltatásra allokálható költségek típusát. A szabályozott „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” szolgáltatás költségalapjának meghatározása során ezt mindenképpen figyelembe kell venni. Fontosnak tartjuk a készülék-, marketing-, ügyfélszolgálati költségek arányos elismerését, mint a szolgáltatásnyújtás egyik alapfeltételét.

Ezen költségek nagy része üzleti profítnövelési törekvések okán merülnek fel, nem hatékonysági céllal, ezért ezek a költségalapban nem elismerhetők.
--

A Határozattervezetből több fogalmi definíció hiányzik, így a Nettó helyettesítési érték (NRC), Kiváltási érték, Gazdasági érték (GÉ) fogalmak, amelyek a módszertan bizonyos pontjainak értelmezését bizonytalanná teszik..

Esetleges hiányosságok pótlásra kerülnek.

Az informatikai követelmények részezettsége, az előírások mélysége indokolatlan és elfogadhatatlan. A mostani változások tovább növelik a modell és a dokumentáció követelményeit, anélkül, hogy indokolnák a változtatások szükségességét. A szabályozó ahelyett, hogy megtalálná a megfelelő szakmai megoldást a modell ellenőrzésére, az abszurditásig fokozza (lásd cellák színének meghatározása) a modellel szemben támasztott előírásokat.

Az informatikai követelmények egy része azt a célt szolgálja, hogy a Hatóság képes legyen a modellrészek (file-ok, munkalapok, cellák) egymás közti kapcsolatait teljességében látni. A mai modellekben ugyanis ez nem lehetséges és ez korlátozza a modellek ellenőrizhetőségét. A követelmények másik része technikai jellegű, a jobb áttekinthetőséget segíti, ezáltal támogatja a modellek hatékony, gyors ellenőrzését.

További konkrét észrevételeinket a Határozattervezet szövegébe besúrva jelezzük.

2. Részletes észrevételek a Határozattervezet szövegében a megfelelő helyekre illesztve

A Tanács határozatában kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 108. § szerinti költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a szolgáltató a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A kötelezett szolgáltató a beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban nagykereskedelmi szolgáltatást költségalapú díj ellenében köteles nyújtani. A költségalapú díj kialakítása érdekében a szolgáltató a jelen mellékletben meghatározott költségszámítási módszer alkalmazására köteles.

A szolgáltató a jelen mellékletben meghatározott költségszámítási módszeren alapuló költségszámítási modelljét, és az azon alapuló díjat a jelen határozatban foglalt határidőig köteles a Tanácshoz benyújtani.

A Tanács a költségszámítási modell jogszabálynak illetve a jelen határozat előírásainak való megfelelőségét vizsgálja, a költségszámítási modell megfelelőségéről az Eht. 44. § (1) bekezdése szerint meghatározott elintézési határidőn belül dönt.

Amennyiben a kötelezett szolgáltató költségszámítási modelljét, és/vagy az azon alapuló díjat nem nyújtja be, vagy a Tanács megállapítja, hogy a költségszámítási modell, és/vagy az azon alapuló díj nem felel meg a jogszabályban, illetve a jelen mellékletben foglaltaknak, a Tanács az Eht 108. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően kötelezheti a szolgáltatót a

1. beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon hálózatban nagykereskedelmi szolgáltatás díjának megváltoztatására; és/vagy

2. megállapítja a szolgáltató által nyújtott hálózati szolgáltatás ellenértékének a szolgáltató által alkalmazott előfizetői díjhoz viszonyított mértékét vagy a hálózati szolgáltatásra alkalmazandó díjat.

A Tanács a jelen határozat szerint a szolgáltatókra kirótt, meghatározott költségszámítási módszer alkalmazására vonatkozó kötelezettség teljesítése során alkalmazandó elveket, formát, módszert és a költségszámítási modell tartalmát az alábbiak szerint határozza meg.

A. Általános szabályok:

A hívásvégződtetés forgalmi szolgáltatásokra vonatkozó szerződések alapján kért ellenértékek tekintetében a jelen határozat szerint kötelezett elektronikus hírközlési szolgáltató köteles a hosszú távú, előremutató különbözeti költségek költségszámítási módszere (LRIC) alapján költségszámítási modellt kialakítani. A jelen határozatban meghatározott költségszámítási modellek kialakításakor a szolgáltatónak biztosítania kell, hogy az tartalmazza a modell és a

számítástechnikai megoldás részletes leírását, a modellben használt fogalmak és megnevezések definícióit, valamint a modellbemenő adatait és kimenő eredményeit, az arra feljogosított harmadik fél – így különösen a hatóság – számára áttekinthető és értelmezhető részletességgel.

A szolgáltató a kialakított és rögzített költségszámítási modelleket köteles az azok értelmezéséhez szükséges minden adattal és nyilvántartással együtt a költségszámítási modellkialakításától számított öt évig, illetve - ha ez későbbi időpont - a modell alapján kiszámított ellenértéket alkalmazó bármely szerződéssel kapcsolatos, a költségszámítási modellel összefüggésben felmerült jogvita jogerős lezárásáig megőrizni. A szolgáltatót a jelenhatározat alapján terhelő, a modellek értelmezéséhez szükséges adatok és nyilvántartások megőrzési kötelezettsége nem érinti a más jogszabály által meghatározott megőrzési kötelezettségek teljesítését, így különösen a bizonylatokra vonatkozó, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben előírt megőrzési kötelezettségek teljesítését.

B. A jelen határozat alkalmazásában:

1. Alaphálózat: egy elektronikus hírközlő hálózat forgalomérzékeny összetevője.

2. Alulról felfelé építkező megközelítés (Bottom-Up, B-U): olyan koncepciót foglal magában, amely a modellépítésnél egy teljesen új, a szolgáltató már meglévő hálózatától eltérő hálózatot vesz alapul, amely hatékonyan kihasználja a legújabb technológiákat. A B-U modellt nem lehet megfeleltetni a szolgáltató számláinak, nem a szolgáltató tényleges költségein alapul.

3. Bázisév: a legutóbbi lezárt és auditált pénzügyi év.

3.a Bemenő adat: A modellben használatos mindazon értékek, amelyek a vállalkozás működésére és a modellezett szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos gazdálkodási tevékenységre jellemzőek. Ezek csak közvetlen értékek lehetnek.

4. Berendezés optimalizálás elve: a berendezések optimalizálása révén a meglévő technológia és infrastruktúra elemei a modellezés szintjén mindenhol lecserélésre kerülnek, ahol azok használata nem bizonyul hatékonynak. Figyelembe véve a meglévő csomópontok számát és elhelyezkedését, valamint a rendelkezésre álló technológiát, a berendezés optimalizálási módosítások a különféle központi és átviteli berendezésekre, valamint a csomópontok jellegére korlátozódnak.

5. BHT (Busy Hour Traffic): az üzemelés egy adott 24 órás tartamán belül a legforgalmasabb 60 perc összes forgalma.

6. Bruttó érték: a jelen határozat alkalmazásában az eszköz bekerülési értékét jelöli;

7. Bruttó helyettesítési érték (Gross Replacement Cost, GRC): egy eszköz pótlásának tárgyevi költsége. A bruttó helyettesítési érték akkor tér el az eszköz kezdő beszerzési értékétől, ha az eszköz ára változik.

7.a Cellahivatkozási érték: Egy másik cella értékének változtatás/módosítás nélküli átvételével kapott érték. (A másik cellára hivatkozik, de nem módosítja a hivatkozás kezdő karaktereként az egyenlőségjel [=] és a plusszjel [+]).

8. *Egyedi eszköz-árindex (Specific Asset Price Index, SAP): a módszer az adott eszköztípus használatbavételét követő valamennyi év bázisárindexével az eszközfajta azonos évre vonatkozó, az új beszerzések miatt lekönyvelt bruttó könyv szerinti értékeit elosztva és azokat összesítve határozza meg az eszközcsoport bruttó helyettesítési értékét, ahol bázisárként az*

értékelés időpontjában érvényes egységár szolgál. Alkalmazásának feltétele, hogy

a) a szóban forgó eszköz nem, vagy csak elhanyagolható mértékű technológiai változáson ment keresztül,

b) a szóban forgó eszközről pontos információk nyerhetők ki a szolgáltatók tárgyeszköz-nyilvántartásából, és

c) az adott tárgyi eszköz csoport homogén az árváltozás szempontjából.

A rendelet a folyóáras költségelszámolást olyan költségelszámolási módszernek definiálja, amely az egyes könyv szerinti költségeket, illetve ráfordításokat tárgyévi piaci értékükre alakítja át. Ugyanakkor a folyó költségekre történő átértékeléskor a használható egyedi eszköz-árindex (SAPI) definíciója szerint az alkalmazandó bázisár az átértékelés időpontjában érvényes egységár. A tárgyév és az átértékelés időpontjának éve viszont, jellemzően nem azonos, így a definíciók összefüggésükben nem értelmezhetők.

A cél SAPI módszer esetén is az eszközök átértékelése az áralkalmazás évére. A definíciót a Tanács pontosította.

9. *Ellenérték: a költségszámítási modell alkalmazásával kiszámított, az egyes szolgáltatások egy egységére jutó költség alapján megállapított díj.*

10. *Felár (mark-up): Az árban érvényesített közös költség, melyet a különbözeti költség arányában rendelünk a szolgáltatás hálózati elemeihez. Egyenlő arányú felár (Equal Proportionate Markup, EPMU): a közös költségeket az egyes hálózati elemek különbözeti költségeinek a költségkategória teljes különbözeti költségéhez viszonyított arányában osztja fel.*

11. *Felülről lefelé építkező megközelítés (Top-Down, T-D): felülről lefelé építkező modellépítési módszer, amely a szolgáltató számviteli és műszaki nyilvántartásaiban szereplő tényadatokat és meglévő elektronikus hírközlési struktúráját használja fel kiindulási pontként.*

12. *Felosztandó tétel: egy homogén költségkategória költségtömege.*

13. *Földrajzi Scorched Node topológiai módszer: olyan modell-építési módszer, amelynek alkalmazása során a meglévő hálózat földrajzi topológiája (azaz a hálózati csomópontok földrajzi elhelyezkedése) nem változik, azaz a központi és az átviteli csomópontok jelenlegi földrajzi helyükön maradnak. Mobil rádiótelefon szolgáltatók esetében a meglévő bázis adó-vevő állomások (BTS) helye nem változik.*

14. *Folyóáras értékcsökkenés: a bruttó helyettesítési érték alapján számított értékcsökkenési leírás.*

15. *Folyóáras költségelszámolás (Current Cost Accounting, CCA): olyan költségelszámolási módszer, amely az egyes könyv szerinti költségeket, illetve ráfordításokat tárgyévi piaci értékekre alakítja.*

16. *Független homogén költségkategóriák: olyan homogén költségkategóriák, melyek egyedi költségmeghatározó tényezővel rendelkeznek.*

17. *Függő homogén költségkategóriák: olyan homogén költségkategóriák, melyek költségmeghatározó tényezője más homogén költségkategóriák költségtömege.*

18. *Hálózati elem: az elektronikus hírközlési hálózat (költségelosztás céljára kialakított) részegysége, amit a hálózat egy vagy több rétegében a szolgáltatás biztosításához igénybe vett eszközök csoportja határoz meg.*

19. *Hálózati elem különbozeti költsége: az adott hálózati elemhez rendelt változó költségek és komponens specifikus fix költségek összessége.*

20. *Hálózati topológia: a hálózati csomópontok és összeköttetéseinek módja. (Ha egy elektronikus hírközlő hálózatban a számú csomópont van, számos különböző mód létezik*

arra, hogy ezek egymáshoz kapcsolódjanak annak érdekében, hogy bármelyik csomópont kommunikálni tudjon bármelyik másikkal.)

21. *Hívásút: egy meghatározott elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtása során igénybe vett hálózati elemek láncolata.*

22. *Homogén költségkategória (homogenous cost category, HCC): olyan, azonos jellegű költségeket összesítő költségcsoport, amelynek összetevői*

a) ugyanolyan költségmeghatározó tényezővel rendelkeznek,

b) ugyanolyan ártendenciáknak (azaz az adott költségcsoport tagjainak ára a vizsgált időszak alatt ugyanolyan mértékben változik) vannak kitéve, és

c) ugyanolyan költségfüggvénnyel bírnak.

23. *Hozzáférési hálózat: az elektronikus hírközlő hálózat azon része, amely az előfizetőt köti össze az alaphálózattal, és amely helyhez kötött telefonhálózat esetén tartalmazza az előfizetőtől a központ oldali kártyáig terjedő hálózati elemeket, beleértve a DSL eszközöket is.*

24. *Komponens specifikus fix költség: olyan költség, amely közvetlenül egy bizonyos hálózati elemnek/üzleti tevékenységnek tulajdonítható, de a költségmeghatározó tényező mennyiségétől független állandó költség.*

25. *Költségfüggvények (Cost-Volume Relationship, CVR): egyedi költségmeghatározó tényezőkhöz kapcsolódó függvények, amelyek kifejezik a költségmeghatározó tényező és a költségvolumen közötti összefüggést. A CVR-ek azonosítanak minden változó költséget, komponens specifikus fix költséget, valamint közös költséget.*

26. *Költségmeghatározó tényező: egy adott költség alakulását befolyásoló tényező, amelynek mennyiségi változása és az általa meghatározott költségtömeg változása között függvényszerű kapcsolat létesíthető (Költségfüggvény).*

27. *Költségszámítási modell: költségszámítási módszer és az annak alkalmazására létrehozott számítástechnikai megoldás. A költségszámítási modellhez hozzátartozik a modell és a számítástechnikai megoldás részletes leírása, bemenő adatainak és eredményeinek definíciójával együtt.*

28. *Közös költségek: olyan költségek, amelyek megosztásra kerülnek két vagy több hálózati elem/üzleti tevékenység között, mert kettő vagy több szolgáltatási alcsoporthoz is tartoznak.*
28.a *Közvetlen érték: Hivatkozott elődök, műveleti jelek és operátorok nélküli érték az Excel egy cellájában. (Számértékek esetében ez egy közönséges szám.)*

29. *Különbözeti költség (Incremental Cost, IC): egy meghatározott teljesítmény-növekmény biztosításából fakadó költségek, amennyiben egy bizonyos szintű teljesítményt (amely lehet nulla is) már biztosítanak. Ennek megfelelően a különbözeti költségeket olyan költségként határozhatjuk meg, amely egy hálózati elemhez vagy azon keresztül szolgáltatáshoz tartozó teljesítmény-növekmény biztosításának elmaradásával kerülhető el (azaz takarítható meg).*

29.a *Makrofüggvény-érték: Ez egyenértékű a Számított értékkel azzal a különbséggel, hogy itt a makro-val definiálunk egy függvényt/operátort.*

29.b *Makroprogram-érték: A makro-program közbenső számítása vagy végeredménye kiírva/eltárolva egy munkalapcellában. (Számértékek esetében ez egy közönséges szám.)*

30. *Minimum hálózat: LRIC (hosszútávú előreutató különbözeti költségek meghatározásának módszertana) módszertan szerinti költségelszámolás esetén az a hálózati kiépítettségi minimum, melynek költségét a modellezés során fix költségnek kell tekinteni.*

31. *Modern ekvivalens eszköz (Modern Equivalent Asset, MEA): lényeges technológiai változáson keresztül ment vagy már nem gyártott eszközt helyettesítő, hasonló tulajdonságokkal, paraméterekkel rendelkező, hasonló, vagy szélesebb funkcionalitással rendelkező berendezés.*

32. *Múltbeli költségelszámolás (Historic Cost Accounting, HCA): ez a módszer lekönnyelt értéken [történeti költségként, azaz Historic Cost-ként (HC)] veszi számba a költségeket/ráfordításokat. A múltbeli költség az eszköz kiváltási értékeként használható, ha az eszköz*

a) *élettartama viszonylag rövid,*

b) *nem megy keresztül jelentős árváltozáson,*

c) *nem megy keresztül jelentős technológiai változáson, és*

d) *az átértékelés elhanyagolható hatással lenne a vállalat költségeire.*

33. *Működő tőke (Working Capital, WC): a forgóeszközök értéke, csökkentve a rövid lejáratú kötelezettségek, elhatárolások és a céltartalékok együttes összegével. A rövidlejáratú kötelezettségek között nem kell figyelembe venni a hosszú lejáratú kötelezettségek következő évi törlesztő részeitként átvezetett összeget.*

A Határozattervezet nem indokolja, hogy miért változtat a működőtőke definícióján. A működőtőke fogalma a szabályozás ideje alatt folyamatosan változott. Ennek elkerülése

érdekében javasoljuk, hogy a számviteli fogalmakon alapuló meghatározás helyett a működőtőke gazdasági tartalma kerüljön meghatározásra.

A módosítás indoklása nem szükséges. Oka a közgazdasági tartalom pontosítása.

33. a *Nettó érték: a bruttó érték kumulált amortizációval csökkentett értéke.*

33.b *Paraméter: A modellben használatos mindazon értékek, amelyek a modellezett szolgáltatás költségeinek kiszámításához szükségesek, de nem a vállalkozás belsőjéből eredő értékek. (Ilyenek lehetnek makrogazdasági mutatók, feltételezésen alapuló vagy választható értékek, stb.)*

34. *Pénzügyi tőkemegőrzés módszer (Financial Capital Maintenance, FCM): alkalmazása esetén a társaság valós pénzügyi tőkéjét és funkcióinak folyamatos finanszírozására való képességet őrzi meg. A tőke akkor számít megőrzöttnek, ha a részvényesek tőkéje reálértékben olyan szinten áll az időszak végén, mint az időszak elején. Az FCM alapú költségelszámolás esetében ezért a modell költségalapja tartalmazza a pénzügyi tőke vásárlóerejének a megőrzését biztosító ráfordításokat is. Az FCM mint tőkemegőrzési módszer azt jelenti, hogy a modell költségalapja: = $OPEX_t + DEP_t + SDEP_t + WACC \times (NRC_t + WC_t) - TN_t$, ahol*

a) *t: tárgyév,*

b) *OPEX (Operating Expenditures) a működési költségek/ráfordítások, c) DEP (Depreciation) az értékcsökkenés,*

d) *SDEP (Supplementary Depreciation) a kiegészítő értékcsökkenés (a bekerülési érték alapján számított, és a folyóáras érték alapján kalkulált értékcsökkenés különbözete),*

e) *WACC (Weighted Average Cost of Capital) a súlyozott átlagos tőkeköltség, f) NRC (Net Replacement Cost) a nettó helyettesítési érték,*

g) *WC (Working Capital) a működő tőke, és*

h) *tartási nyereség $TN_t = NBV_{t-1} * [(GRC_t - GRC_{t-1}) / GBV_{t-1}]$*

35. *Részletes eszközátértékelés (Detailed Asset Revaluation, DAR): a módszer az eszközök fizikai mennyiségének és az áralkalmazás évében érvényes beszerzési árának szorzata révén határozza meg az eszköz bruttó helyettesítési értékét. Az eszköz mennyiségének meghatározása történhet közvetlen számbavétellel, szakértői becslés vagy statisztikai minta alapján. Alkalmazása akkor javasolt, ha*

a) *az adott eszközcsoport árváltozás szempontjából nem homogén, vagy*

b) *az adott eszköz vagy eszközcsoport jelentős technológiai változáson ment keresztül, vagy c) az adott eszközre vagy eszközcsoportra vonatkozólag nem nyerhetők ki pontos információk a szolgáltató tárgyi eszköz nyilvántartásából.*

36. *Súlyozott átlagos tőkeköltség (Weighted Average Cost of Capital, WACC): az a minimum kamatláb névérték, amelyet a tőkének ki kell termelnie (az iparági kockázati osztály szerinti korrekciót és a tőkeáttételi szintet, azaz az idegen tőke és saját tőke arány figyelembevételét követően) ahhoz, hogy az iparágban verseny alakuljon ki a tőkebefektetés terén.*

36.a Számított érték: Műveleti jeleket vagy módosító operátorokat tartalmazó cellatartalom alapján kapott cellaérték.

37. Számvitel-alapú eszközérték és értékcsökkenés számítási módszer: a CCA elszámolási modellek esetében a nettó helyettesítési érték és a folyóáras értékcsökkenés meghatározásának módszere. A módszer kiindulási alapja az egyes eszközök GRC je. A módszer a GRC alapján úgy állapítja meg a tárgyév végi nettó helyettesítési értéket, hogy annak a tárgyév végi GRC-hez viszonyított aránya egyenlő legyen a bázisév végi nettó és bruttó könyv szerinti eszközértékének arányával.

$$\frac{NRC_{t \text{ év végi}}}{GRC_{t \text{ év végi}}} = \frac{NBV_{(t-1) \text{ év végi}}}{GBV_{(t-1) \text{ év végi}}}$$

A módszer a GRC alapján úgy állapítja meg a folyóáras értékcsökkenést, hogy annak GRC-hez viszonyított aránya egyenlő legyen a bázisévi összes könyv szerinti értékcsökkenés és bázis évi átlagos bruttó érték arányával.

$$\frac{écs_t}{GRC_{t \text{ átlag}}} = \frac{écs_{t-1}}{GBV_{(t-1) \text{ átlag}}}$$

Folyóáras értékcsökkenés számítása: Felhívjuk a figyelmet, hogy a 37. pontban definiált módon az NRC/GRC és NBV/GBV közötti összefüggésen alapulva csak a bázisévben már meglévő eszközállományra vonatkozóan lehet meghatározni a folyóáras értékcsökkenés mértékét. Mivel a GRC a 7. pont definíciója szerint csak az eszközök pótlásának tárgyevi beruházási igényét tartalmazza. A bázis év és a tárgy év közötti kapacitásnövekedés miatti bővítő beruházások után számított értékcsökkenés a fenti összefüggésből kikerül, így tárgyévben a teljes eszközállományra a 37. pontban meghatározott összefüggés nem fog fennállni.

NRC: NRC fogalmilag nem tisztázott a rendeletben (hiányzik a fogalmi definíciók alól). Amennyiben az NRC a GRC és a folyóáras értékcsökkenés különbözeteként értelmezett, és a GRC csak az eszközök pótlásának tárgyevi költségét tartalmazza, a bázis és tárgy év közötti kapacitásnövekedés eszközigénye miatti nettó eszközérték növekedés kikerül az NRC fogalma alól és így a tőkeköltség számítás alapjából is. Ezáltal indokolatlanul csökken a szolgáltató költségalapja.

Emellett a Tanács nem indokolja miért változtat a nettó helyettesítési érték számítási módszerén.

A szükségessé váló javítások megvalósításra kerülnek.

38. Tárgyév: a díjszámításra vonatkozó tárgyév a díjak alkalmazásának első éve.

39. *Tevékenység alapú költségszámítás (ABC): a szolgáltató ténylegesen felmerült költségeinek a szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó, az adott szolgáltató által ténylegesen végzett tevékenységekhez rendelése költséghatározó tényezők alapján és ezek felosztása szolgáltatásokra tevékenységmeghatározó tényezők alkalmazásával.*

40. *Tőkeköltség: az egyes szolgáltatások nyújtásához szükséges tőke finanszírozásának költsége, melynek különböző szolgáltatásegységekre jutó részei beépülnek az adott szolgáltatás ellenértékébe. A tőkeköltséget úgy kapjuk meg, ha a súlyozott átlagos tőkeköltséget (Weighted Average Cost of Capital, WACC) megszorozzuk a szabályozás alá vont szolgáltatás nyújtásához használt befektetett eszközök éves átlagos nettó könyv szerinti*

értékével (átértékelt eszközök esetén a szabályozás alá vont szolgáltatás nyújtásához használt éves átlagos nettó helyettesítési értékkel) és a működő tőke éves átlagos értékével.

41. *Útvonal tényezők: egy adott szolgáltatás nyújtásában részt vevő hálózati elemek számát jelző mutató.*

42. *Útvonal mátrix: az egyes hálózati elemek adott szolgáltatások által történő átlagos igénybevételét szemlélteti. A mátrix arra szolgál, hogy egy összetevő költségét egyetlen perc alapú költségbe fogja össze. Ezek a költségek ezután az összetevőknek egy adott szolgáltatás általi igénybevétele szerint összegzendők.*

43. *Üzleti tevékenységek: A vállalat üzleti folyamatainak részegységei.*

44. *Változó költség (Variable Cost, VC): az a költség, amely a költséghatározó tényezővel együtt változik és közvetlenül egy bizonyos hálózati elemnek vagy üzleti tevékenységnek tulajdonítható.*

45. *Vonalkártya: az előfizetői vonalkártya alakítja át az előfizetői hozzáférési hálózaton átvitt beszédhang jeleket a digitális kapcsolóközpontokban alkalmazott digitális bitfolyamokká. A vonalkártya - még a hozzáférési hálózat részeként - a hozzáférési és az alaphálózat határa.*

C. Tőkeköltségszorzó

A költségszámítások során alkalmazandó tőkeköltség-szorzó értéke: mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltató esetében 17,5 százalék'.

A Tanács fenntartja magának a jogot a tőkeköltség szorzó értékének későbbi meghatározásához. Ez elfogadhatatlan, mert a szolgáltatónak nincs módja arra, hogy a szorzó értékét véleményezhesse.

Jelen határozat nem deklarálja, hogy a véleményezés kizárt.

A hálózati szolgáltatások költségszámítására vonatkozó szabályok részletes követelményrendszere

D/1. A KÖVETELMÉNYRENDSZER CÉLJA

Jelen követelményrendszer célja, hogy a jelen határozat által kötelezett szolgáltatók számára az alkalmazandó - LRIC alapú - költségszámítási módszer alkalmazásával kapcsolatban részletes útmutatást adjon.

D/2. ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

1. A költségek és ráfordítások felosztásának szolgáltatók által követendő alapelve az okozati elv, tehát a költségeket és ráfordításokat úgy kell felosztani, hogy azokat a szolgáltatásokat és termékeket terheljék, melyek felmerülésüket okozzák.

' A feltüntetett érték az elektronikus hírközlési szolgáltatások költségszámítására vonatkozó szabályokról szóló 18/2003 (XII.27.) IHM rendelet 5. § c) pontja alapján került feltüntetésre, a Tanács közvetlenül a határozat meghozatala előtt független tanácsadóval felülvizsgáltatja az értéket.

2. A mobil rádiótelefon szolgáltatóknak figyelembe kell venniük a mobil rádiótelefon szolgáltatókra vonatkozó különös követelményeket. A további különös követelményeket a kötelezett szolgáltatóknak akkor kell alkalmazniuk, ha kínálnak a további különös követelményekkel érintett szolgáltatásokat.

E. A LRIC KÖLTSÉGSZÁMÍTÁSI MÓDSZER

E/1. A módszertan jellemzői

3. LRIC modellek készítésekor a szolgáltatóknak olyan modelleket kell kidolgozniuk, amelyek az egyes hálózati elemek különbözőzeti költségét számítják ki. Ehhez a szolgáltatónál a meglévő infrastruktúra működtetése mellett felmerült tényleges költségeket és ráfordításokat a működés hosszú távon feltételezett hatékonysági és kapacitásbeli tényezőinek módosítása, különböző, a későbbiekben részletezett berendezés-optimalizálási feltételezések és a folyóáras költségelszámolás elve figyelembevételével szükséges átértékelni.

4. A szolgáltatók által kidolgozott LRIC modelleknek felülről lefelé építkező megközelítést kell alkalmazniuk.

E/2. Hatékonyság

5. A szolgáltató költségmodelljének a meglévő hálózati topológiára épülő hatékony szolgáltató költségeit kell tartalmaznia, s a szolgáltatónak ezt bizonyítania kell.

6. A szolgáltató az alábbi módszerek közül választhat hálózata hatékony működésének bizonyításához:

a) alulról felfelé építkező (B-U) műszaki modellek;

b) működési statisztikák alkalmazása az LRIC modellben; vagy c) összehasonlító vizsgálat.

A hatékonyság-kiigazítást HCC-nként önálló tétellel meg kell jeleníteni a modellben. A hatékonyság-kiigazítás nem eredményezhet költségnövekedést. Amennyiben a szolgáltató összehasonlító vizsgálatot bizonyítja hatékonyságát, a felhasznált adatkészletet a releváns különbségekhez (pl. a hasonlítás alapjául vett szolgáltató hálózatának méretéhez) kell igazítani.

Az árminimalizáló szemléletet jelzi és a szolgáltatás költségeinek megtérülését veszélyezteti az a kikötés amely a hatékonysági kiigazításnál és az optimalizálásnál deklarálja, hogy az csak költségcsökkentést eredményezhet.

Ezzel azt feltételezi, hogy a jelenlegi hálózat hatékonytalan vagy átlagos hatékonyságú, illetve optimumon van vagy fölösleges kapacitásokat hordoz. Ez részletes indoklás hiányában nem megalapozott.

A szolgáltató felvetése szerint a módszer nem kezeli a leghatékonyabb, ill. fölösleges kapacitásokkal nem rendelkező szolgáltató esetét. A felvetés nem helytálló. Ez esetben ugyanis a szolgáltatónak azt kell bizonyítania, hogy rá ez a 2 eset fennáll, tehát hatékonyságkiigazításra nincs szükség.

E/3. Az LRIC modellépítési lépések

7. A modellépítés első lépéseként a szolgáltató meglévő kimutatásaiból ki kell választani azon költségeket, amelyek relevánsak a modellezni kívánt szolgáltatások nyújtásához.

A modellépítés második lépése a homogén költségkategóriák meghatározása és a költségek homogén költségkategóriákba sorolása.

A modellépítés harmadik lépése a hálózati elemek és üzleti tevékenységek meghatározása. A modellépítés negyedik lépése a befektetett eszközök ártértékelése a berendezés optimalizálás és a folyóáras költségelszámolás elveinek (CCA) figyelembevételével és a működési költségek módosítása.

A modellépítés ötödik lépése a költségfüggvények kialakítása a költségek homogén költségkategóriákból hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő felosztása érdekében. A modellépítés hatodik lépése a közös költségek hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre történő osztása és az egységköltségek meghatározása.

A modellépítés hetedik lépése a hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségeiből a szolgáltatások egységköltségének meghatározása az útvonal tényezők segítségével.

E/4. A költségmodellek adatforrásai

8. A modell bázisévi adatai a modellt építő szolgáltató legfrissebb, lezárt, auditált számviteli adatai. A modellhez szükség van továbbá a bázisévet megelőző év végi auditált mérlegadatokra is.

9. A költségalap csak olyan költségeket és ráfordításokat tartalmazhat, amelyek a jelen határozat hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtása miatt merülnek fel. A kizárásra kötelezett költségösszeg elkülönítése egy e célra létrehozott technikai jellegű tevékenységhez rendelő.

10. A modell dokumentációjának részletes listát kell tartalmaznia mindazon kis- és nagykereskedelmi termékről/szolgáltatásról, amelyek a különbözőzeti költség meghatározása során kizárásra kerültek..

E/5. A homogén költségkategóriák kialakítása

11. A költségalapot alkotó költségek a modellben homogén költségkategóriákba (HCC) sorolandók. Minden egyes homogén költségkategóriának egyedi költségmeghatározó tényezővel, egyedi ártendenciával és hozzárendelt egyedi költségfüggvénnyel (CVR) kell rendelkeznie. Egy CVR több HCC-hez is hozzárendelhető.

12. A HCC-k a következő költségtípusonként kategorizálандók:

a) tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült tőkeköltségek (WACC),

b) tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült értékcsökkenési költségek (DEPR), c) működő tőkével kapcsolatos költségek (WC),

d) működési költségek és ráfordítások OPEX,

Egy homogén költségkategoría a jelen bekezdés a), b), c) és d) pontjában említett költségfajták közül csak egyet tartalmazhat.

13. További követelmény, hogy az OPEX személyi jellegű költségei és ráfordításai (OPEX pay) külön költségkategoría(k)ba kerüljenek, elválasztva az egyéb működési költségektől és ráfordításoktól (OPEX non-pay). Ez utóbbin az anyagjellegű ráfordításokat és az egyéb ráfordítások és egyéb bevételek egyenlegét értjük.

14. Minden egyes homogén költségkategoríát egyértelműen be kell sorolni a független vagy függő kategóriákba, azokat a CVR-eket pedig, amelyekre ezek támaszkodnak, dokumentálni kell.

15. A működő tőke mértékének alapját a bázisév átlaga képezi. Az átlag a működő tőke év eleji, valamint év végi értéke számtani átlagaként számítandó.

16. A tőkeköltség számításánál az NRC tárgyevi .számtani átlagát kell figyelembe venni.

16.a A kötelezett szolgáltató által benyújtott modellekben számvitel-alapú módszert kell használni a tárgyi eszközökkel kapcsolatban felmerült nettó eszközérték számítása és az értékcsökkenési költségek számítása tekintetében.

17. A modellekben a befektetett tőke finanszírozását a pénzügyi tőkemegőrzés (FCM) módszerrel kell biztosítani.

18. A befejezetlen beruházással kapcsolatos költségek esetén értékcsökkenési leírás nem számolható el, de a tőkeköltség számításakor az eszköz bruttó értéke figyelembe veendő.

19. Pénzügyi lízing konstrukcióban vásárolt eszközök költségei a WC és DEPR homogén költségkategoróriákban kell, hogy megjelenjenek, az OPEX költségkategoróriákban - a halmozódás elkerülése végett - nem. Amennyiben ettől a szolgáltató mégis eltérni kényszerül, a modell dokumentációjának részletes magyarázattal kell szolgálnia az eltérés okairól, megvalósításáról és a költségalapra vonatkozó hatásáról.

20. Működési lízing konstrukcióban vásárolt eszközök költségei az OPEX homogén költségkategoróriákban kell, hogy megjelenjenek, a DEPR és WC költségkategoróriákban - a halmozódás elkerülése végett - nem.

E/6. Az összekapcsolási szolgáltatásokhoz tartozó hálózati elemek és tevékenységek meghatározása

21. A helyhez kötött telefonszolgáltatók hálózati elemeit az összekapcsolási forgalmi szolgáltatások költségei szempontjából az alábbi szerkezetet követő költségmodellben lehet megadni:

kihelyezett fokozat (Remote Concentrator Unit, RCU), helyi központ (Local Switch, LS),

primer központ (Primary Switch, PS), szekunder központ (Secondary Switch, SS), nemzetközi központ (International Switch, IS) RCU-LS átvitel,

LS-PS átvitel, PS-SS átvitel, SS-IS átvitel, SS-SS átvitel, összekapcsolási pont, hálózat menedzsment rendszerek, egyéb hálózati elemek,

hálózati szolgáltatás forgalommérő/számlázó rendszere.

22. A bérelt vonali szolgáltatók hálózati elemeit a bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatások költségei szempontjából az alábbi szerkezetet követő költségmodellben lehet megadni:

összekapcsolási pont,

kapcsolóeszközök (központok, routerek, cross-connectorok, add-drop multiplexerek) és/vagy erősítőállomások közötti átvitel (kábeles, mikrohullámú, műholdas) a közbenső erősítővel és jelismétlőkkel,

a végberendezéshez csatlakozó átviteli szakasz,

átadási rendezők az összekapcsolási ponto(ko)n és a végponto(ko)n,

félállandó összeköttetés esetén az összeköttetésben részt vevő kapcsolóközpontok, bérelt vonali menedzsment elemei,

bérelt vonali szolgáltatás számlázó rendszere.

A 21-es és 22-es pont kifejezetten nem mobil távközlési szolgáltatásra vonatkozik, így szerepeltetése ebben a határozatban nem indokolt (lásd az összefoglaló részben leírtakat).

A javaslatot a Tanács figyelembe vette.

23. A mobil rádiótelefon szolgáltatók hálózati elemeit az alábbi szerkezetet követő költségmodellben lehet megadni:

BTS (Base Transceiver Station = Bázis adóvevő állomás) - infrastruktúra, BTS - TRX (BTS Transceiver = BTS Adóvevő),

BSC (Base Station Controller = Bázisállomás vezérlő), MSC (Mobile Switching Centre = Mobil kapcsolóközpont), HLR (Home Location Register = Honos helyregiszter), összekapcsolási pont, BTS-BSC átvitel,

BSC-MSC átvitel, MSC-MSC átvitel, SMS központ (SMSC), hálózat menedzsment rendszerek,

hálózati szolgáltatások forgalommérő/számlázó rendszere, egyéb hálózati elemek.

E/7. Folyó költségekre történő ártértékelés

24. Az LRIC modellek mögött rejlő hálózati topológiának a földrajzi Scorched Node megközelítésen kell alapulnia.

25. Az LRIC modellezési alapelveknek megfelelően a költségek által leírt elektronikus hírközlő hálózatnak optimális költségszinten kell működnie, ezért a modelleket a berendezés-optimalizálás elve alapján kell elkészíteni. Az effajta berendezés-optimalizálás nem eredményezhet összességében magasabb költségeket a teljes költségtömegre vonatkozóan.

26. Valamennyi szolgáltató köteles a berendezés optimalizálási feltétel modellben történt figyelembevételét bizonyítani.

27. A modelleknek vagy a) kifejezett, nyilvánvaló berendezés-optimalizáló / költségminimalizáló algoritmusokat kell tartalmazniuk (amelyek ellenőrizhetők és hitelesíthetők), vagy b) csomópontról csomópontra le kell írniuk az alkalmazott/feltételezett berendezéseket, egyben ki kell fejteniük azok optimalizálásának módját.

28. A berendezés-optimalizálásnak a hálózat teljes egészére ki kell terjednie oly módon, hogy amennyiben az egyik csomópontnál végrehajtott optimalizálás költségcsökkentést idéz elő, úgy a működési kiadást vagy tőkeköltséget érintő, egyéb csomópontoknál elérhető minden ebből származó költségmegtakarítás is érvényesítendő.

29. A modellekben szereplő algoritmusokban az optimális kapacitás és a meglévő kapacitás közötti összefüggésnek nyomon követhetőnek kell lenni.

A 25-től 29-ig terjedően az optimalizálással foglalkozó pontok továbbra is indokolatlan előfeltevéseken alapulnak. Ezek az állítások vélhetően csak más tőkeerős országok kapacitásfeleslegének el nem ismeréséből kiinduló szabályozás egyszerű átvételéből adódhatnak.

Többek közt a hazai állapotokat nem figyelembe véve tévesen deklarálja, hogy az optimalizáció csak költségcsökkentést eredményezhet. Ezzel azt feltételezi, hogy a jelenlegi hálózat hatékonytalan, fölösleges kapacitásokat hordoz.

Ezzel egyrészt nem veszi figyelembe a magyarországi mobil hálózatoknak térben és időben egyaránt specifikus – a vezetékesektől is jelentősen eltérő – fejlődését, azok összetett dinamikáját (az általános tőkehiányos és verseny helyzet, a fokozatosság és folyamatosság állandó és alkalmazott igénye a költséghatékonyság terén is).

Másrészt irreálisan leegyszerűsíthetőnek tekinti a mobil hálózatok szerkezetét, kapcsolatrendszerét és elemeinek szoros egymásra hatását, úgy kezeli mintha az egyszerűen algoritmizálható lenne. Ezzel azonban érdemben nem teljesíthető igényeket támaszt.

30. Ahol egy adott terület optimalizálása érint egy másik területet, ott a berendezés optimalizálás hatását át kell vezetni HCC-ről HCC-re és CVR-ről CVR-re.

31. Az optimalizálás alacsonyabb költséget eredményezhet úgy is, hogy OPEX jellegű költségek kerülnek módosításra.

32. Az átértékelésnél az alábbi módszereket kell alkalmazni: a) CAPEX és DEPN költségek esetében:

aa) Eszköz Árindex Módszer (SAPI),

ab) Részletes Eszköz Átértékelés Módszer (DAR),

ac) Modern Ekvivalens Eszköz Módszer (MEA), ad) Múltbeli Költségek Módszer (HC);

b) OPEX költségek esetében:

ba) OPEX-non pay jellegű HCC-knél: tárgyévi kormányzati MNB termelői árindex előrejelzés,

bb) OPEX-pay jellegű HCC-knél: a vállalat tárgy évre tervezett béremelése

A korábbi szöveghez képest a mostani megfogalmazásban: „Az átértékelésnél az alábbi módszereket kell alkalmazni”. Ez a megfogalmazás ellentmond a tervezet 33. pontjában leírtakkal. Nem döntheti el a Tanács előre, hogy a szolgáltató hálózata milyen eszközátértékelési módszert kíván meg. Ezen kívül nem indokolja, miért változtatott a módszertanon.

A fent meghatározott termelői árindex alapján történő OPEX átértékelés a bázisév költségeit értékeli át tárgyévre. Ugyanakkor a bázis év és a tárgyév közötti kapacitásnövekedés miatt OPEX változás is bekövetkezik, amely hiányzik a szabályozás alapját képező módszertanból.

Ez a szándék kíván érvényesülni, a megfogalmazás pontosításra került.

33. Az alkalmazandó módszertan(ok) kiválasztását a szolgáltató végzi, ám eszköz-költségek esetében figyelembe kell vennie az egyes módszertanok definíciójában szereplő alkalmazhatósági feltételeket. Minden eszközátértékelést a modell dokumentációjában áttekinthetően szerepeltetni kell.

34. MEA módszer az átértékelésnél akkor használható, ha tárgyévet követően (azt is figyelembe véve) 3 éven belül a szolgáltató a meglévő eszközt le kívánja cserélni.

MEA alkalmazása esetén

a.) a MEA választást indokolni kell. A modern ekvivalens eszköz funkcionális jellemzőit, árát ismertetni kell.

b.) a többletfunkciónak tulajdonítható költséget le kell választani az eszköz beszerzési értékéről,

c.) ha a modern ekvivalens eszköz kisebb fenntartási üzemeltetési költséggel jár, az OPEX CC-eket is módosítani kell.

A Határozattervezet a MEA alkalmazása esetén csak akkor engedi meg az OPEX HCC-k módosítását ha az kisebb fenntartási és üzemeltetési költséggel jár. Az, hogy MEA átértékelés kisebb fenntartási és üzemelési költséggel jár-e az erősen függ a MEA eszköz jellegétől, a technológia váltás mértékétől. A MEA alkalmazás miatti OPEX változások

módosítását nem lehet előre eldöntve csak egyirányúan kezelni. Ez is az árminimalizáló szemléletet tükrözi, ami veszélyezteti a reális költségek árban való elismertetését.

Ugyanakkor az eszközök leírtságának változása hosszú távon növelheti a működési és fenntartási költségigényt, ez a szemlélet teljes mértékben hiányzik a szabályozás alapját képező módszertanból.

A szöveget a Tanács pontosította.

Mind a b.), mind a c.) típusú kiigazítást dokumentálni kell.

35. A központok, kihelyezett fokozatok, átviteltechnikai berendezések és kábelek + alépítmények eszközcsoportokra a Kötelezett számítsa ki az alábbi mutatót: GRC GBV Amennyiben a mutató értéke központok, kihelyezett fokozatok és alépítmények esetén nagyobb 1,5-nél, kábelek+alépítmények esetén nagyobb 2-nél a Kötelezett az alábbiak szerint járjon el. Számítsa ki az eszköz gazdasági értékét (GÉ) az eszköz által generált bevétel és okozott költség nettó jelenértékével, 5 éves előrettekintéssel, maradványértékkel. Végezze el az NRC-GÉ összehasonlítást és a kettő közül a kisebbet vegye figyelembe a LRIC modelljében NRC-ként.

A fenti pont kiválóan példázza az összefoglaló észrevételekben megfogalmazott aggályokat, miszerint nehezen értelmezhetővé teszi a módszertani követelményeket az az eljárás, amely azonos határozatban foglalja össze a különböző távközlési piacokra vonatkozó szabályokat.

A felsorolt hálózati elemek alapján lehet csupán következtetni arra, hogy ez a pont mobil távközlési szolgáltatás esetén nem alkalmazandó. Kérjük egyértelművé tenni a szabályozói szándékot. Ugyanakkor jelezzük, hogy a gazdasági érték fogalma a Határozattervezetben nem tisztázott, a számítási módszer nem kidolgozott.

Az általunk ismert számítási eljárások adat, idő és erőforrás igénye rendkívül jelentős, ahhoz képest, hogy a tervezet a gazdasági érték számítását, mint duplikációt tervezi előírni.

A módosítás kidolgozatlan és indoklás nélküli beemelése a módszertanba nem elfogadható.

A szöveget a Tanács pontosította.

36. A szolgáltatóknak a folyóáras amortizáció meghatározásakor a vállalatok számviteli politikája szerinti gazdaságos hasznos élettartamot kell figyelembe venni.

37. A tartós élettartamú eszközök eszköz-átértékelését tárgyév végére kell elvégezni. A tárgyév eleji kiváltási érték helyettesíthető a tárgyévet megelőző év végi kiváltási értékkel.

47. A tárgyévi beruházások értékénél csak a bővítő beruházásokat szabad figyelembe venni, a pótló beruházást nem, mivel az átértékelt eszközök értékében a pótlásra kerülő eszközök értékét a modell figyelembe vette.

Nem helytálló az a megállapítás, hogy a pótló beruházások értéke az átértékelt eszközök értékében figyelembe vételre kerül. A pótló beruházások egy része a teljesen leírt eszközöket érinti, amelyeket a Határozattervezet 38. pontja szerint nem kell átértékelni. Így azok pótlásának piaci értékét nem tartalmazza az átértékelt eszközérték.

Emellett az átértékelés után a könyv szerinti NBV/GBV arány határozza meg az NRC értékét. Ugyanakkor a tényleges pótlás esetén a nettó érték lényegesen megváltozik. Így abban az esetben, ha egy adott időszakban a pótlások mértéke jelentősen növekszik, a nettó érték változást nem fejezi ki a múltbeli (t-1) könyv szerinti nettó és bruttó érték arány.

Így ha csak a bővítő beruházások figyelembevétele megengedett a tárgyévben, a nettó helyettesítési értéket helytelenül alábecsüli a modell, ezért a tőkeköltség értéke a reális szint alatt kerül meghatározásra.

A szöveget a Tanács pontosította.

38. A teljesen leírt eszközöket nem kell átértékelni a folyóáras költségelszámolás (CCA) szerint, mivel ezek értéke már megtérült a múltbeli értékcsökkenési elszámolások során. Minden javasolt alternatív megközelítést dokumentálni és indokolni kell.

39. Minden kapcsolóközponti, illetve egyéb berendezés elhelyezésére szolgáló épületben a berendezés MEA eszközre történő cseréje miatt keletkező kihasználatlan belterületet nulla

GRC-n kell értékelni, kivéve, ha indokolt és dokumentált az ilyen terület figyelembevétele. E/8. Költségfüggvények kialakítása

40. A CVR-eknek a szolgáltató beszállítókkal szembeni vásárlóereje növekedésének és/vagy a méret-/választék-gazdaságosság megragadásában konvex összefüggéseket kell mutatniuk. Amennyiben a CVR-ek egyenes vonalú összefüggést mutatnak, a CVR-t teljes részletességgel alá kell támasztani, hogy miért is nem érvényesül a méret-/választék-gazdaságosság, illetve a vásárlóerő hatása.

41. A szolgáltatók az alábbi módszerek közül egyet vagy többet is felhasználhatnak a költségfüggvények előállítására:

a) műszaki/szimulációs modellek, b) statisztikai tanulmányok,

c) interjúk/terepfelmérés,

d) összehasonlító vizsgálatok.

42. A modelldokumentáció részeként a szolgáltatóknak be kell nyújtaniuk a fentebb említett modelleket, felméréseket, interjúkat, a kutatások és összehasonlító vizsgálatok során használt eljárást és azok eredményeit.

43. Amennyiben a HCC-k tartalmazzák a modellből kizárt szolgáltatások költségeit, a kizárandó szolgáltatások vonatkozó költségét a CVR-ek segítségével kell eltávolítani a költségalapból.

E/9. Közös költségek kezelése

44. A homogén költségkategóriákban definiált közös költségek százalékos arányait dokumentálni kell.

45. A közös költségeket az EPMU módszerrel kell a hálózati elemek/üzleti tevékenységek között felosztani. Amennyiben a költségkategóriának nincsen változó költsége, úgy a szolgáltatónak meg kell határoznia, hogy mely hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre nézve közös a költség és ez alapján kell a felosztást elvégezni. Utóbbi esetben a költségszámítás dokumentációjában részletesen ki kell fejteni, hogy az adott közös költség mely hálózati elemekre/üzleti tevékenységekre nézve közös.

E/10. Hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének kiszámítása

46. A hálózati elemek/üzleti tevékenységek teljes költségtömege a HCC-k különbözői költségéből (változó költségek + komponens specifikus fix költségek) és a felosztott közös költségek összegéből adódik.

47. A hálózati elemek/üzleti tevékenységek egységköltségének meghatározása a hálózati elemhez/üzleti tevékenységhez rendelt teljes költségtömeg és a tárgyévben felmerülő éves vonatkozó szolgáltatásmennyiség hányadosaként történik.

48. Az adott időszakban értékesítésre kerülő szolgáltatásmennyiséget a szolgáltató átlátható, objektív információkkal alátámasztott számításokkal köteles hitelesíteni. Abban az esetben, ha a felmerülő szolgáltatásmennyiség értéke objektív információkra épülő számítások alapján

nem határozható meg, a szolgáltató becslést alkalmazhat. Ez utóbbi esetben a szolgáltató köteles a becslés alapjául szolgáló paramétereket és feltételezéseit áttekinthető módon rögzíteni olyan formában, hogy azok az arra jogosult harmadik fél számára értelmezhetőek legyenek.

E/11. Útvonal tényezők és útvonal mátrix

49. A hálózati elemek egységköltségeiből az adott szolgáltató szolgáltatásainak egységköltségei a hívásút elemzése során kiszámított útvonal tényezők segítségével kerülnek kiszámításra.

50. A felhasznált útvonal tényezőknek a bázisév adatain, a felhasznált forgalmi adatoknak a bázisévet követő két évre vonatkozóan meghatározott előrejelzéseken kell alapulnia. A modelldokumentációnak tartalmaznia kell olyan információkat, amelyek alátámasztják az esetleges hálózati mintavételezés statisztikai megalapozottságát. Az útvonal tényezőknek összhangban kell lenniük a megadott forgalmi előrejelzésekkel.

51. A hálózati elemek és üzleti tevékenységek különbözői költségei az adott szolgáltató termékeire/szolgáltatásaira a hívásút során felhasznált hálózati elemek (útvonal tényezők) segítségével kerülnek felosztásra. Ennek legegyszerűbb segédeszköze az útvonal mátrix.

52. A szolgáltatások átlagos útvonalának meghatározásához a következő lépések elvégzése szükséges:

a) a lehetséges hívásutak meghatározása szolgáltatásonként,

b) az egyes útvonalak igénybevételéhez tartozó %-os valószínűség meghatározása,

c) az egyes útvonalakhoz tartozó hálózati elemek azonosítása minden szolgáltatás esetében, d) a hálózati elemek súlyozott átlagos használatának kiszámítása, az átlagos hívásút meghatározása.

53. A szolgáltatások forgalmi adatait összekapcsolva az adott összetevők igénybevételevel előáll egy összetevő teljes igénybevételei aránya. Egy összetevő percalapú különbözeti költségének megállapításához az egyes elemek különbözeti költségét osztani kell az összetevő teljes igénybevételei arányával.

54. A szolgáltatások különbözeti költsége az igénybe vett összetevők percalapú különbözeti költségének és a szolgáltatás minden egyes összetevőre vonatkozó útvonal tényező szorzataként előálló költségének összegéből adódik.

55. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell az útvonal mátrix meghatározására vonatkozó módszertan leírását, illetve - amennyiben az útvonal mátrix statisztikai eljárásokkal kerül meghatározásra - a felhasznált módszer érvényességét tesztelő próbák eredményét.

E/12. A modellel szemben támasztott részletes funkcionális követelmények és a modell dokumentációja

56. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell a költségalapba bevont és az abból kizárt lakossági és nagykereskedelmi termékek/szolgáltatások pontos listáját. Amennyiben egy adott lakossági (előfizetői) termék/szolgáltatás nem része a költségalapnak, ezt a szolgáltatónak megfelelő módon indokolnia kell.

57. Olyan modellt kell kidolgozni, amely tartalmazza a következő táblázatban bemutatott rétegek szerint felépülő számítási modellt, valamint amelynek része egy, a költségfüggvények

kialakításához használt műszaki alapmodell és a folyóáras költségelszámolás kalkulálását segítő almodell is.

Szint *Leírás*

Kivonatoló, átalakító és *Adatot nyer ki a különböző adatforrásokból (főkönyv,*

feltöltési szint (KÁF) tárgyi eszköz nyilvántartás, B-U műszaki modellek, forgalmi adatok stb.), és ezekkel tölti fel az alap adatbázist/adatállományt.

Adatszint *Az adatbázisban lévő adatokat jól strukturált adattáblákban tárolja. A felhasználók alapadatait is tartalmazza (pl. bejelentkezési adatok, fizikai elhelyezkedési adatok, kiinduló lista stb.).*

Üzleti szint *A kalkulációk lényegét tartalmazza, és az érvényes adatállományon alapszámításokat végez.*

Felhasználói szint *Lehetővé teszi a felhasználó számára, hogy megnyissa, módosítsa és szerkessze az adatállományt, lefuttassa a modellt, és elemezze a kapott eredményeket. Bejelentkezési és biztonsági sajátosságokat is tartalmaz.*

58. A szolgáltatóknak MS Excelben kell költségmodelljeiket a szabályozónak benyújtaniuk.

A szabályozó nem indokolja, hogy miért korlátozza a szolgáltató eszközválasztási jogát.

A szabályozótól nem várható el, hogy rendelkezzen olyan széleskörű erőforrásokkal, amelyek lehetővé teszik bármilyen alkalmazásban benyújtott modell ellenőrzését. A jóváhagyási folyamat hatékonysága érdekében a Hatóság kénytelen korlátozni az alkalmazások körét.

59. Az alkalmazásokkal kapcsolatos követelmények:

a) A modell mellé csatolni kell a rendszerkövetelmények leírását, amely tartalmazza

aa) az alkalmazások alapjául szolgáló operációs rendszert (azaz Windows NT, Windows 2000, Windows XP stb.)

ab) az alapul szolgáló alkalmazás verziójának pontos meghatározását (azaz MS Excel 98, MS Excel 2000 stb.)

ac) a merevlemezre mentett futtatáshoz szükséges környezetet (szükséges-e és ha igen, akkor milyen környezetet (pl. könyvtárszerkezetet) kell létrehozni, és hogyan kell abba behelyezni [lementeni] a modellt ahhoz, hogy annak működését és megfelelőségét a hatóság képviselői vizsgálni tudják).

b) A modell a beadványpéldányról csak olvasható (read only) formában nyitható meg a benyújtott modell és az adatok épségének megőrzése érdekében.

c) A modell átláthatósági vizsgálatának érdekében úgy kell azt elkészíteni, hogy futtatható legyen a beadványpéldánytól eltérő helyen (írható/writable) környezetben (merevlemez/HDD) is. Az ehhez szükséges környezet létrehozásához szükséges információkat a dokumentációban fel kell tüntetni.

c) A modell csak világosan megjelölt és feloldható rejtett sorokat vagy oszlopokat tartalmazhat.

d) A modell csak világosan megjelölt és feloldható rejtett munkafüzeteket tartalmazhat.

e) A cellákat és a munkafüzeteket nem szabad védelemmel ellátni (jelszóval vagy más módon) és nem szabad zárolni sem.

f) A képleteknek láthatóknak kell lenniük.

g) A makróknak hozzáférhetőnek, és read only körülmények között is futtathatóknak kell lenniük.

h) A modell dokumentációjának teljes körű logikus levezetést kell tartalmaznia.

i) Ha a modellt a szolgáltató megbízásából független tanácsadó készíti el, ezt a felet fel kell kérni, hogy tegye lehetővé, hogy a hatóság és a hatóság által bevont tanácsadók hozzáférjenek a modellhez. A modell dokumentációjának tartalmaznia kell a

szolgáltató és tanácsadójának írásos nyilatkozatát arról, hogy hozzájárulnak ahhoz, hogy a modell vizsgálatában előbb felsorolt, érintett felek hozzáférhessenek a modellhez. A hatóság és a hatóság által bevont tanácsadóknak titoktartási megállapodásokat kell aláírniuk mind a szolgáltatókkal, mind pedig a szolgáltató által bevont tanácsadókkal.

60. A modellek használatával kapcsolatos követelmények:

a) *Átláthatóság.* A modellt alkalmassá kell tenni arra, hogy a hatóság vagy az általa bevont tanácsadók vizsgálhassák annak működését. Ennek érdekében könnyen felismerhetővé (például háttérszínnel megkülönböztetetté) kell tenni az alábbi változtatható értékeket:

aa) *Közvetlen értéket tartalmazó bemenő adatot (javasolt cellaháttér: fehér)*

ab) *Cellahivatkozásos értéket tartalmazó bemenő adatot javasolt cellaháttér: világoskék)*

ac) *Közvetlen értéket tartalmazó paramétert (javasolt cellaháttér: világossárga)*

ad) *Cellahivatkozásos értéket tartalmazó paramétert javasolt cellaháttér: világos-zöld)*

ae) *Eredmény (keresett költség-alapú ár (javasolt betűforma: félkövér sötétkék)*

b) *Működésbiztonság.* A modellt alkalmassá kell tenni arra, hogy annak vizsgálata/működtetése során minimális legyen a véletlen hibássá vagy működésképtelenné tétele veszélye. Ennek érdekében könnyen felismerhetővé (például háttérszínnel megkülönböztetetté) kell tenni az alábbi változtatható értékeket: ba) *Számított értéket tartalmazó cellát (javasolt cellaháttér: világos rózsaszín)*

bb) *Makróprogram-értéket tartalmazó cellát (javasolt cellaháttér: narancssárga)* c) *A bemenő adatok és paraméterek modellbéli eredetije csak munkalap-cellákban lehet (a makróprogramok és a nevesített argumentumok <Named arguments> is az eredeti cellákból kiolvasva használhatják föl őket).*

d) *Azokat a bemenő adatokat és a paramétereket, amelyek változtatásával a végeredmény nem áll elő automatikusan, el kell látni megjegyzésekkel arra vonatkozóan, hogy változtatásuk esetén mit kell még tenni (például megnyitni és frissíteni vagy 'makrófuttatni') ahhoz, hogy a módosítás hatása a végeredményben is tükröződjön.*

e) *A képleteken felüli automatizmus (pl. makróprogramok írása) csak akkor elfogadható, ha azok megfelelő módon futtathatók akkor is, ha a bemenő adatokat vagy paramétereket változtatjuk*

61. *A modelleknek (ideértve a műszaki almodelleket is) tartalmazniuk kell azon hálózattervezési paramétereket (pl. az áramkörönkénti forgalmat, Erlangban mérve, a szolgáltatási szintet, a kapacitáskihasználás arányát stb.), amelyek korrekciójával elvégezhető az érzékenységelemzés. Ezen paramétereknek a modell szempontjából lényeges hálózattervezési paraméterek teljes és részletes leírását kell adniuk.*

62. *A modelleket az alábbi dokumentumokkal kell alátámasztani:*

a) *átfogó Felhasználói Útmutató, amely fejezeteinek az alábbi témákat kell lefedniük:*

aa) *Módszertani leírás. A szolgáltató modelljének áttekintő és részletes leírása különös tekintettel a határozatban elő nem írt módszertani megoldásokra.,*

ab) *a modell megnyitásának módja, ac) az adathalmaz kiválasztása,*

ad) *adatok szerkesztésének módja, azaz hogyan kezeli a modell az esetleges adatváltoztatást (közvetlenül a modellben szerkeszthetők az adatok, vagy csak az adatbázison keresztül),*

ae) a modellfuttatási opciók, és af) a modell eredményei;

b) minden egyes műszaki almodell részletes leírása, beleértve az alkalmazott tervezési

szabályokat (azaz pl. a városi lakossági felhasználónkénti legforgalmasabb időszakban bonyolított forgalmat, a berendezések kihasználtságát stb.)

A műszaki almodellel szemben támasztott dokumentációs és részletezettség igények továbbra is irreálisak.

A Hatóság mérsékli a dokumentációs igényt.

A Határozattervezet nem veszi figyelembe, hogy a mobil hálózat éves szinten is dinamikusán változik (akár fizikai akár forgalmi struktúrájában egyaránt). A kért információk mindezzel ellentétben csak egy statikus hálózat-, állapot esetében lennének esetleg szolgáltathatóak, bár ebben az esetben is túlzott és indokolatlan részletezettség igényére adva lehetőséget.

Az évközi változások rögzítése növelné a modell részletezettségét, amelyet a szolgáltató az előző pontban túlzottnak tartott.

ba) a modellben elvégzett átvértékelések részletes dokumentációja;

c) a CVR-ek egyértelmű dokumentációja, minden egyes CVR-re meghatározva a következőket:

ca) a költségmeghatározó tényezőt, cb) a költségfüggvény alakját,

cc) a fix és közös költségeket,

cd) a költségfüggvény kialakításához felhasznált módszert;

d) nem Műszaki Funkcionális Specifikáció (NTFS): az NTFS-nek tartalmaznia kell az Üzleti Szint teljes körű logikai leírását, ideértve a számszerű példákat is,

e) a Teszt Program átfogó leírása, valamint a modellen lefuttatott Teszt Program eredményei. Külön tesztprogram hiányában a modell ellenőrzési pontjai, valamint az elvégzett számszaki, logikai és egyéb ellenőrzések részletes leírása szükséges,

f) ha a modellt megbízott független külső tanácsadó készítette, csatolni kell ezen fél hozzájárulását, amely alapján a hatóság és a hatóság által bevont tanácsadók hozzáférhetnek a modellhez.

63. A modellt és a hozzá tartozó adatokat egy írásos példányban és CD-ROM-on legalább 3 (három) példányban kell benyújtani.

64. A kötelezett szolgáltatók által benyújtott modelleket az alábbi dokumentációval kell alátámasztani:

a) átfogó modelldokumentáció a 7. pontban leírtak szerint;

aa) Független szakértő nyilatkozatát a következőkre vonatkozóan

a kötelezett szolgáltatók bevont tanácsadóinak jóváhagyását arra vonatkozóan, hogy a hatóság és a hatóság által bevont tanácsadók hozzáférhetnek a szolgáltató modellje támogatására készített jelentéseihez vagy modelljeihez.

F. KÜLÖNÖS KÖVETELMÉNYEK (A MOBIL RÁDIÓTELEFON SZOLGÁLTATÓKRA VONATKOZÓAN)

1. A mobil rádiótelefon szolgáltatóknak figyelembe kell venniük a minimum hálózat és a teljes hálózat közötti különbséget a méret- és választékgazdaságosság, valamint a vásárlóerő hatásainak meghatározásához a költségfüggvények kialakításakor.

2. A kizárólag lefedettség biztosítására tervezett hálózat olyan hálózatként került meghatározásra, amelyen belül egy adott előfizető az ország területén bárhol képes hálózati jelet fogni, hívást kezdeményezni, vagy hívást végződtetni. Az ilyen jellegű hálózatokkal kapcsolatos költségek fix költségek, és az előfizetőkre, valamint a forgalomra egyformán érvényesek.

3. Amennyiben egy mobil rádiótelefon szolgáltató T-D megközelítésű modellje hatékonysága vizsgálatára B-U megközelítésű műszaki modellt épít, B-U modellje meg kell, hogy feleljen az alábbiaknak:

a) valamennyi műszaki tervezési paraméter esetében egyértelmű meghatározás és magyarázat szükséges (pl. antenna-árboc/torony magassága, lefedettség minősége, nagy útvonal-vesztéssel járó ökonometriai regressziók stb.),

b) az alapul szolgáló B-U mérnöki modellt az LRIC modell részeként kell beadni.

4. A mobil rádiótelefon szolgáltatóknak egyértelmű módon ismertetniük és dokumentálniuk kell, amennyiben hálózatukban figyelembe veszik a mobilitást. A szolgáltatóknak egyértelműen dokumentálniuk kell, ha az előre meghatározott szolgáltatási szinten felül például a BTS-ek időről időre változó összetételben, bizonyos százalékban túllépik ezt a szolgáltatási szintet.

5. A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltató az e határozatban és mellékletében meghatározott költségszámítási módszer alapján kiszámított, általa nyújtott végződtetés forgalmi szolgáltatások díjai tekintetében a hatóság jóváhagyásával - a 6. pontban foglaltak szerint - legfeljebb 2005. december 31-ig eltérhet a kialakított díj érvényesítésétől, amennyiben a költségalapon kiszámított végződtetés forgalmi szolgáltatások díjának mértéke alacsonyabb, mint a lenti 6. pontban meghatározott díjak mértéke.

6. A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltató a költségalapon kiszámított díjak helyett a fenti 5. pontban foglaltak alapján az alábbi díjat alkalmazhatja:

a) 2004. december 31-ig, a 2003. évre meghatározott díj, csökkentve a tárgyévre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés és 15 százalék különbségének mértékével.

b) 2005. december 31-ig - amennyiben a hatóság ettől eltérően nem határoz - az a) pontban meghatározott díj, csökkentve a tárgyévre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés és 15 százalék különbségének mértékével.

7. A fenti 6. pontban meghatározott csökkentett díjak kiszámítását a mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltatóknak úgy kell meghatározniuk, hogy az adott évre kiindulási pontként meghatározott végződési díj forintban kifejezett értékét megszorozzák azzal az értékkel, melyet az adott évre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés együtthatós formában kifejezett értéke plusz 1 mínusz 0,15 képlet alkalmazásával állítottak elő. Függetlenül attól, hogy egy adott mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltató egy naptári éven belül válik jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóvá, az előremutató fogyasztói árszintemelkedés teljes mértékét jogosult figyelembe venni végződési forgalmi szolgáltatás díjai meghatározásakor.

8. A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltatók az egyes napszakok szerint kialakított számlázási időszakokban jogosultak a fenti 6. és 7. pontok alapján meghatározott végződési forgalmi díjakhoz képest eltérő értéken meghatározott végződési forgalmi díjakat alkalmazni úgy, hogy az egyes időszakokban ténylegesen alkalmazni kívánt végződési forgalmi díjak előző teljes naptári évi végződési forgalom időszakok szerinti megoszlása súlyai arányában kiszámított átlaga megegyezzen a fenti 6. és 7. pont rendelkezései alapján kiszámított értékkel. Ilyen módon a fenti 6. és 7. pontok alapján meghatározott végződési forgalmi díj átlagértéknek tekintendő.

9. Amennyiben a tárgyévet megelőző évre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés magasabb az ugyanezen évre vonatkozó tényleges fogyasztói árszintemelkedésnél, és a kettő közti különbség nagyobb, mint 2 százalékpont, akkor a 2 százalékpontot meghaladó különbséget a mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltatónak a következő szabályozási évben negatív korrekciós tényezőként kell figyelembe vennie, úgy, hogy a következő szabályozási évre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés mértékéből - az előző év eltérésének iránya alapján - levonja. Amennyiben a tárgyévet megelőző évre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés alacsonyabb az ugyanezen évre vonatkozó tényleges fogyasztói árszintemelkedésnél és az e

kettő közti különbség magasabb, mint 2 százalékpont, akkor a 2 százalékpont fölötti különbséget a mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó szolgáltató a következő évben pozitív korrekciós tényezőként veheti figyelembe, úgy, hogy a következő évre vonatkozó előremutató fogyasztói árszintemelkedés mértékéhez - az előző év eltérésének iránya alapján - hozzáadja.

G. TOVÁBBI KÜLÖNÖS SZABÁLYOK

G/1. Címzett állami támogatások figyelembevétele

1. Amennyiben költségalapúságra kötelezett szolgáltató címzett állami támogatásban részesült, azt a következőképpen kell felosztania a referencia ajánlathoz tartozó költségmodellben:

a) A szolgáltató azonosítja, hogy a támogatást mely befektetett eszközének finanszírozására használta fel.

b) Az adott azonosított befektetett eszközre vonatkozó számviteli politika által meghatározott értékcsökkenési kulcs segítségével a szolgáltató meghatározza a támogatásra vonatkozó értékcsökkenést és tőkeköltséget a következő képlettel:

$$TÉCS = SzÉCSK * T-Mobile$$

$$TWACC = \left(T - \frac{HTÉCS_t - HTÉCS_{t-1}}{2} \right) * WACC$$

ahol:

TÉCS: a támogatásra vonatkozó elvi értékcsökkenés *T*: a támogatás összege

SzÉCSK: A vonatkozó számviteli politika szerinti értékcsökkenési kulcs mértéke *TWACC*: a támogatásra vonatkozó elvi tőkekölség

HTÉCS_t: a támogatás folyósításától bázisév végéig eltelt időszakra vonatkozó elvi halmozott értékcsökkenési leírás

HTÉCS_{t-1}: a támogatás folyósításától bázisév elejéig eltelt időszakra vonatkozó elvi halmozott értékcsökkenési leírás

WACC: súlyozott átlagos tőkekölség

c) A támogatásra vonatkozó elvi értékcsökkenési leírást és tőkekölséget a szolgáltató negatív értékkel felosztja a modell szolgáltatásai között, ugyanolyan arányban, ahogyan a támogatáshoz kapcsolódó tárgyi eszköz kölsége az adott szolgáltatások kölségét terhelte. G/2. Számhordozhatósággal és közvetítőválasztással kapcsolatos eszközök kölségeinek elszámolása

2. A szolgáltató azon kölségeinek vonatkozásában, melyek az Eht. alapján, a számhordozhatóság megvalósításával kapcsolatban, az előfizetői hozzáférést nyújtó szolgáltató hálózatának a közvetítőválasztás biztosítására alkalmassá tétele miatt merült fel a szolgáltatónál, a felmerült kölségeket a szolgáltatónak kölségmodelljében minden összekapcsolási forgalmi szolgáltatásra egyenlő arányban kell felosztania.

3. A szolgáltató azon kölségeinek vonatkozásában, melyek az Eht. alapján a közvetítőválasztással kapcsolatos követelményeknek való megfelelés miatt merült fel a szolgáltatónál, a felmerült kölségeket a szolgáltatónak kölségmodelljében minden híváskezdeményezés forgalmi szolgáltatásra egyenlő arányban kell felosztania.

G/3. Napszaki eltérítés

4. Amennyiben egy szolgáltatónak kölségszámítás eredményeképpen összekapcsolási szolgáltatására napszaki tarifát kell kialakítania, azt a következő módszertan szerint kell megtennie:

a) A szolgáltató minden hívásirány (helyi hívás, belföldi távolsági hívás, mobil hívás, nemzetközi hívás stb.) vonatkozásában külön-külön kiszámítja a következő csúcsidős-kedvezményes időszakos hívásdíjarányt:

$$A_i = \frac{\sum_j A_{ij} \times (Fcs_{ij} + Fk_{ij})}{\sum_i Fcs_{ij} + Fk_{ij}}$$

ahol:

i: a hívásirány száma (1-helyi hívás, 2-belföldi távolsági hívás stb.) *j*: a díjcsomag száma (1-normál, 2-kedvezményes díjcsomag stb.) *A_i*: az *i*. hívásirányra vonatkozó csúcsidős-kedvezményes időszakos hívásdíjarány

A_{ij}: az *i*. hívásirány *j*. díjcsomagbeli díjaira vonatkozó csúcsidős-kedvezményes időszakos hívásdíjarány

Fcs_{ij}: az *i*. hívásirány *j*. díjcsomagbeli csúcsidőszakra eső forgalma

Fk_{ij}: az *i*. hívásirány *j*. díjcsomagbeli kedvezményes időszakokra eső forgalma

b) Az a) lépésben kiszámított, egyes hívásirányokra vonatkozó hívásdíjarányoknak a szolgáltató kiszámítja az átlagát, ahol az egyes hívásirányokra vonatkozó arányt a rá vonatkozó összes - tehát minden díjcsomag és díjazási időszak figyelembevételével számított - forgalommal súlyozza (*R_n*).

c) A szolgáltató meghatározza az összekapcsolási szolgáltatások napszaki díjait (*T_{cs}* és *T_k*) úgy, hogy azok aránya megfeleljen a b) lépésben kiszámítottaknak (*R_n*), és kielégítse azt a feltételt, hogy a napszaki díjakból beszedett összes összekapcsolási díj átlaga egyenlő a költségmodell által kiszámított átlagos díjjal (*T_m*). Képlettel kifejezve:

$$T_m = \frac{T_{cs} * F_{cs} + T_k * F_k}{F_{cs} + F_k} \text{ és } R_n = \frac{T_{cs}}{T_k}$$

ahol:

T_m: LRIC modellel kiszámított átlagos összekapcsolási díj *R_n*: forgalommal súlyozott átlagos napszaki díjarány

F_{cs}: csúcsidős forgalom

T_{cs}: csúcsidős összekapcsolási díj *F_k*: kedvezményes időszakos forgalom *T_k*: kedvezményes időszakos összekapcsolási díj

5. A napszaki eltérítés bemutatott módszertanát a mobil rádiótelefon szolgáltatóknak mobil végződtetési díjaik meghatározására 2005. december 31-ig nem kell alkalmazni. 2006. január

1-jétől a mobil telefon szolgáltatóknak is a bemutatott módszertan szerint kell meghatározniuk a napszaki mobil végződtetési díjaikat.

2. számú melléklet

A Tanács által előírni tervezett számviteli szétválasztási szabályokra vonatkozó részletes észrevételek

1. Összefoglaló észrevételek:

A Határozattervezet módszertana semmilyen indokolással nincs ellátva. A módszertan minden pontja – azok is, amelyek korábban miniszteri rendelet szerinti szabályok voltak – részletes és megalapozott indokolást igényel.

A rendelethez való eltérések korrigálják a rendelet korábbi hiányosságait, hibáit. Másrészt jobban követik az elszámolások lépéseit, ezáltal segítik a szolgáltatókat a Hatóság eljárásának követésében. Harmadsorban a szabályok ilyen formában jobban igazodnak a számviteli szétválasztás nemzetközi normáihoz.

Ezen kívül a változtatások egyike sincs külön indokolással ellátva. Nem elfogadható, hogy a Tanács úgy változtat a költségalapúság és a számviteli szétválasztás módszertanában, hogy nem ad elemzést a változtatás mellé, ami magyarázná a változtatás okát, illetve bizonyítaná, hogy az addicionális információk igénye és a szolgáltatótól megkövetelt többlet erőforrás felhasználás az arányosság elve mentén arányban áll-e a szabályozni kívánt piactorzító hatással. Ezeket a problémákat a konkrét észrevételeknél is jelezzük.

A változtatások szakmai pontosításokat tartalmaznak.

Általában jellemző a vezetékes üzletágra kidolgozott módszertan bevezetése a mobil telefóniába anélkül, hogy az adaptálás jól átgondoltan megtörtént volna.

A szabályozásban alkalmazott módszertan kiforratlan, amely rendkívül negatívan hat a szabályozási környezetre, bizonytalan helyzetbe hozva a szolgáltatókat és a befektetőket. Ez azon túl, hogy kiszámíthatatlanná teszi a szabályozási elvárásokat, rendkívül sok addicionális és nem indokolható erőforrás lekötést kíván meg a szolgáltatótól (annak érdekében, hogy követhesse a módszertanok alakulását), ami nem lehet a szabályozás célja.

A módosítások nincsenek szisztematikusan átvezetve. Az eredeti szabályok módosítását a Határozattervezet az „alábbi eltérésekkel” kifejezéssel vezeti le, a módszer a határozat értelmezésében zavart okoz, betartását nehezíti.

FDC módszertan: A számviteli szétválasztás modelljét FDC módszertan szerint kell elkészíteni, a modellre vonatkozó követelményeket a költségszámítás módszeréről szóló rendelet tartalmazza (19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet 4.§ (2) h) és (3) pontok alapján). Ugyanakkor a Határozattervezet LRIC módszertan leírásából (Határozattervezet V. számú melléklete) kikerült az FDC módszertan.

Költségek üzletágakhoz rendelése: az újabb Határozattervezet véleményezése alkalmából ismét jelezzük, hogy nem lehet a szolgáltató üzleti működését a költségek mesterséges, és csak számviteli logikájú szeparációjával modellezni. Különösen ez a helyzet akkor, amikor a költségmodell egy szolgáltatás árát hivatott meghatározni.

A modell eredményét használhatatlanul pontatlanná teszi az ha az egyes költségeket költség nemenként mesterségesen csak egy üzletághoz rendeljük. Ez a merev szemlélet nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy a cég végső soron egységes-egésként működik, a költségek többsége nem köthető csak az egyik, vagy másik üzletághoz, mert felmerülésük a cég egészét szolgálják.

Különösen így van ez a mobil végberendezések esetén. Elfogadhatatlan a végberendezések költségét az egyéb kategóriába helyezni. A mobil végberendezések a hálózat szerves részét képezik, ezek nélkül (így az erre fordított költségek nélkül) ugyanúgy nem épülhet fel a hívás, mint ahogy nem épülhetne föl a hálózat bármely más elemének kiemelése esetén.

Ezeket az észrevételeket a konkrét megjegyzéseknél is jelöljük majd.

A Határozattervezet jelen változatába belekerült a kiskereskedelmi üzletág megbontása pre-paid / post-paid forma szerint. Semmilyen szakmai érv nem támasztja alá a kiskereskedelmi üzletág számlázási forma szerinti megbontását - ezt a rendelet a vezetékes szolgáltatók számviteli szétválasztási kötelezettsége esetén sem teszi meg -, a szolgáltatások költségalapúságának elemzéséhez a számlázási forma szerinti megbontás nem fog többlet információt szolgáltatni.

Fentieket figyelembe véve véleményünk szerint a pre-paid / post-paid megbontás indokolatlanul ró többletterheket a szolgáltatóra, ami nem elfogadható különösen úgy, hogy a Tanács tételes indoklás nélkül kívánja módosítani a jogszabályt.

A Tanács elfogadja a szolgáltató ezen észrevételeit, különösen a post paid alábontása témájában.
--

Ugyanígy elfogadhatatlan az üzleti és magán kategóriák kialakítására. Ilyen nyilvántartást a szolgáltatók nem vezetnek, erre a megkülönböztetésre nem létezik a mobil telefóniában általánosan elfogadott módszertan.

További konkrét észrevételeinket a Határozattervezet szövegébe besúrva jelezzük.

A számviteli szétválasztás meghatározott közgazdasági alapelvekre épül. A módszertan lépéseire az Európai Unió is tesz ajánlást, ugyanakkor egy-egy országon belül a megvalósítás konkrét részleteit a nemzeti hatóságok feladata szabályozni. A Magyarországon jelenleg hatályos szabályozás a [18/2003. (XII. 27.) IHM rendelet] a Hatóság megítélése szerint alapjait tekintve megfelelő módon közvetíti a számviteli szétválasztás szakmai alapelveit, ugyanakkor a Hatóság szükségesnek és előrevívőnek ítéli meg a módszer pontosítását a következő okok miatt:

• A Hatóság a tapasztalatok (RIO beadványok, stb) alapján észlelte, hogy a szabályozás egyes részei (definíciók, képletek, előírások) a szolgáltatók számára nem egyértelműek, hiányosak vagy pontosításra szorulnak.

- A szolgáltatók jeleztek a fentiekhez hasonló problémákat konzultációk során, illetve a JPE határozattervezetekre adott kommentárjaikban.
- A jelenlegi riportok nem közvetítik kellően a számviteli szétválasztás logikáját és célját, továbbá inkokolatlan módon eltérnek a nemzetközi sztenderdtől.

A fentiekre támaszkodva a Hatóság a rendelet 4.§. (1) bekezdésében foglaltak alapján élt azzal a lehetőséggel, hogy a rendeleti szabályozástól eltérő követelményeket fogalmazott meg - ott, ahol a fentiek alapján szükségessé vált a módszer pontosítása -, amely révén:

- A módszer szakmai részletei lényegesen pontosabbak lettek.
- A módosított riportformátumok segítik a szolgáltatókat a kitöltés lépéseiben és egyértelműbbé válnak a számviteli szétválasztás során számított gazdasági mutatók. Ezáltal a szolgáltatók számára átláthatóbbá válik a hatóság tevékenysége.
- Egyértelmű lépéseken keresztül segíti a szolgáltatókat a számviteli szétválasztási riportok és a pénzügyi beszámolók (fordításnál: statutory financial reports) adatai közötti egyezés biztosításában.
- A módosítások segítik a hatóságot a hatékonyabb ellenőrzésében.

2. Részletes észrevételek a Határozattervezet szövegében a megfelelő helyekre illesztve

A Tanács határozatában kirótt számviteli szétválasztás kötelezettség pontos tartalmának Meghatározása

Amely szolgáltatókra a Tanács a jelen határozat alapján az Eht. 105. § szerinti számviteli szétválasztás kötelezettséget írt elő, ezt a kötelezettséget a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A Tanács a kötelezett szolgáltatót beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefonhálózatban nagykereskedelmi szolgáltatással kapcsolatban a jelen melléklet szerint meghatározott számviteli szétválasztási kimutatás benyújtására kötelezi.

A szolgáltató által a Tanácshoz benyújtott számviteli szétválasztási kimutatást a Tanács az Eht. 62. § szerinti eljárásában hagyja jóvá.

A Tanács a jelen határozat szerint a kötelezett szolgáltatókra kirótt számviteli szétválasztási kötelezettség alkalmazására vonatkozó elveket, formát, módszert és a kimutatások tartalmát az Eht. 105. § (3) bekezdése alapján – figyelemmel az elektronikus hírközlési tevékenység elkülönítéséről, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatók számviteli nyilvántartásai elkülönített vezetésének részletes szabályairól szóló 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet (jelen melléklet alkalmazásában, a továbbiakban: Rendelet) 4. § (1) bekezdésére – az alábbiak szerint határozza meg.

A szolgáltató a számviteli szétválasztás kötelezettségét a Rendelet alapján köteles teljesíteni az alábbi eltérésekkel.

1. A 2. § (1) bekezdésének b) pontja helyett a jelen határozat alkalmazása során egyéb tevékenység: a szolgáltató azon üzletága, amely a szolgáltató által nyújtott egyéb, a hozzáférési hálózathoz, az alaphálózathoz vagy a kiskereskedelemhez nem tartozó, nem elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújt. Ide tartozik a berendezések értékesítése,

javítása, bérbeadása, a harmadik személy részére nyújtott építési-szerelési szolgáltatások; valamint a hasonló jellegű, más üzletághoz nem tartozó szolgáltatások.

Nem egyértelmű a definícióban foglalt berendezés kifejezés tartalma. Egyrészt a tervezet nem indokolja a definíció változtatás okát, másrészt továbbra sem elfogadható a mobil végberendezések egyéb tevékenységekbe sorolása.

A mobil készülékek bevételét és költségét a Határozat a Kiskereskedelem Egyéb alüzletágába sorolja. Lásd 7. § (3) bc) pontot.

A készülék a szolgáltatások igénybevétele során a hálózat elengedhetetlen, szerves részeként funkcionál, nélküle nem létezik a szolgáltatás igénybevétele. Tehát a készülékekkel kapcsolatban a szolgáltatónál felmerülő költségek nem különböznek a hálózat egyéb elemeinek beszerzési és javítási költségétől. Ezért ezek költsége is az alaphálózat része és nem indokolható kizárásuk ebből az üzletágból.

2. A 4. § (2) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

g) az üzletágak kimutatásai tartalmazzák azon transzfer költségeket és transzferbevételeket, melyek akkor merülnek fel, amikor egy adott üzletág más üzletág szolgáltatását veszi igénybe annak érdekében, hogy saját szolgáltatását nyújthassa, vagy más üzletágnak szolgáltatást nyújt. A kimutatásoknak világosan be kell mutatniuk a szolgáltató üzletágai között ezen és más szolgáltatóknak nyújtott azonos szolgáltatások értékét;

i) a költségfelosztást a múltbeli költségek (a továbbiakban: HCA) és a folyó költségek módszertana (a továbbiakban: CCA) szerint is el kell végezni. A CCA módszernél a beszámolás évében az összekapcsolási díjak költségszámításához használt LRIC modellben alkalmazott átértékelési módszer kell alkalmazni.

j) a tőkeköltség értékének megállapításánál a jelentéskészítés évében hatályos áruk WACC tartalmát kell alapul venni. Ha a díjak év közben változtak és azok eltérő mértékű WACC-ot tartalmaztak, akkor a díjak érvényességi idejének és WACC mértékének megfelelő tőkeköltséget kell a számviteli szétválasztásban is figyelembe venni. A tőkeköltséget nem kell üzletágakhoz rendelni.

A j) bekezdés igen zavaros. Nem egyértelmű mit jelent a „a díjak érvényességi idejének és WACC mértékének megfelelő tőkeköltséget kell a számviteli szétválasztásban is figyelembe venni” leírás. Továbbá nem egyértelmű, mit jelent a „A tőkeköltséget nem kell üzletágakhoz rendelni” mondat. A tőkeköltség a hálózati elemekről és üzleti tevékenységekről kerül az üzletágakra, értéke szerves részét képezi a definiált szolgáltatások költségszámításának.

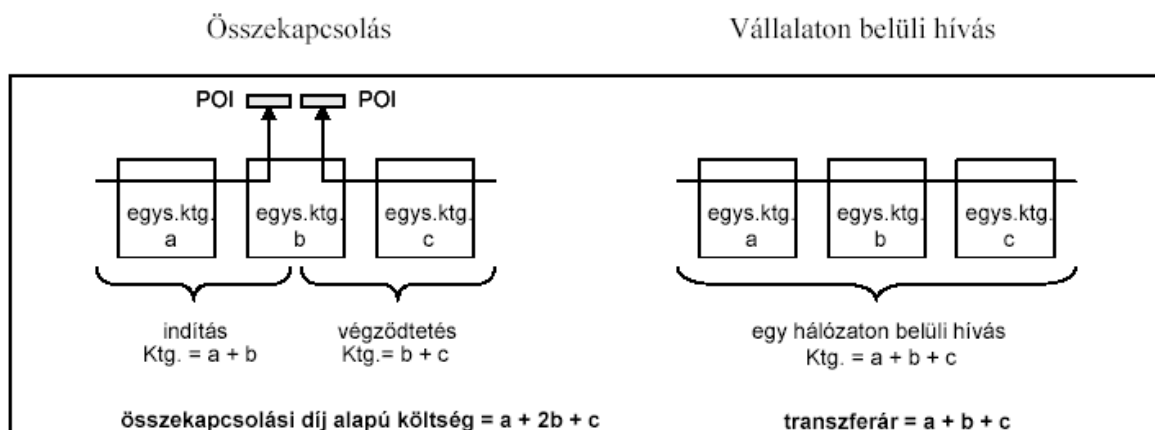
A számviteli szétválasztás célja az egyes üzletágak jövedelmezőségének (ROCE) kiszámítása. Amennyiben a tőkeköltség része a szolgáltató költségeinek, a hozamok (return) egy részét kizárjuk a jövedelmezőségi mutatóból.

3. Az 5. § (2) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A kötelezett szolgáltató által saját üzletága részére nyújtott hálózati szolgáltatás transzferárát szabályozott árú nagykereskedelmi termék esetén a hatóság által jóváhagyott ár alapján, nem

szabályozott árú termék esetén pedig az FDC-CCA módszertan szerinti egységköltséggel egyezően köteles megállapítani. A szabályozott nagykereskedelmi árakból képzett transzferáraknál a ténylegesen végzett tevékenységeket és felhasznált hálózati elemeket kell figyelembe venni, nevezetesen:

- a) A nagykereskedelmi árból ki kell venni a nagykereskedelmi értékesítés és nagykereskedelmi számlázás költségét.
 b) Az összekapcsolási szolgáltatásokból felépített kiskereskedelmi telefonhívások – általában – több hálózati elemet használnak fel, mint a végfogyasztótól végfogyasztóig egy szolgáltató hálózatán belül nyújtott szolgáltatások. Ezért a transzferárak képzésénél a költségduplázódást a figyelembe vett nagykereskedelmi díjából ki kell szűrni, ld. az alábbi példa szerint:

5. § (2) b) A Tanács nem indokolja, miért látja szükségesnek a transzferárak kialakítási módszerét tovább bontani, bonyolítani oly módon, hogy a kiskereskedelmi hívások transzferárát összekapcsolási szolgáltatásokból kívánja felépíteni.

A számviteli szétválasztás egyik alapvető célja, hogy bizonyítsa, a szolgáltató nem diszkriminálja nagykereskedelmi vevőit a saját kiskereskedelmi árképzésével szemben. A két vevőkör azonos módon való kezelése valósul meg abban, hogy ugyanazon díjakat alkalmazzuk a transzferárakon keresztül (ésszerű módosításokkal) a vállalaton belüli szolgáltatásokban, mint a nagykereskedelmi vevők felé.

Adott esetben nem helytálló általános feltételezésekkel él, miszerint „Az összekapcsolási szolgáltatásokból felépített kiskereskedelmi telefonhívások – általában – több hálózati elemet használnak fel, mint a végfogyasztótól végfogyasztóig egy szolgáltató hálózatán belül nyújtott szolgáltatások. Ezért a transzferárak képzésénél a költségduplázódást a figyelembe vett nagykereskedelmi díjából ki kell szűrni, ld. az alábbi példa szerint:”

Állításunkat általánosan továbbra is igaznak tartjuk. A liberalizáció ismert hátránya, hogy drágíthatja a hívásokat hosszabb hívásút (keves összekapcsolási pont) és több hálózati elem használat miatt.

Ez egyrészt azért téves megközelítés, mivel feltételezi, hogy a szolgáltatói modellek eddig összekapcsolási szolgáltatásokból építkeztek minden szolgáltatás esetére. Másrészt, hogy eddig biztosan nem vették figyelembe – az egyébként itt tévesen

értelmezett és egymással összekapcsolt – szolgáltatás nyújtás során fellépő igénybevételi eltéréseket. Tehát a modell már jelenleg is kezeli az úgynevezett „költségduplázódást”.

Ha a kiskereskedelmi hívások hívásútját helyesen is vették figyelembe, mivel a transzferárakat a hatósági árakból vezetjük le, a transzferárak költségtöbbletet fognak mutatni, amelyek kiszűrendők.

Megjegyzendő, hogy azok a hatások, amelyeket ki kívánna küszöbölni a rendeletalkotó, csak rendkívül leegyszerűsített hálózati felépítés vagy a valóságtól elrugaszkodó modellépítés esetén eredményeznének érdemi eléréseket.

Ez pedig legalábbis a T-Mobile Magyarország esetében nem jellemző sem hálózat méret, felépítés, sem modellépítés tekintetében.

A jelenlegi tervezet így most minden olyan szolgáltatót, amely eddig az elérni kívánt alapelvek szerint építkező modellt alkotott arra kényszerítene, hogy egy teljesen új, mesterségesen eltorzított és sokkal nehezebben kezelhető, értékelhető új modellt alkosson.

Ráadásul a mesterségesen eltorzított modellből utóbb egy igen nehezen megfogható, viszont követelten bizonyítandó módon kell előállítani az eltérést, amely az eddigi modellben automatikusan figyelembe volt véve a routing faktorok kialakítása, alkalmazása során.

Összességében a jelzett módosítás jelentős többlet munkaerő ráfordítást jelent, ugyanakkor véleményünk szerint minimálisan fogja befolyásolni az eredményt és a modellezés pontosságát. Ezért nem tartjuk indokoltnak a számviteli szétválasztás költségmodelljének további bonyolítását.

c) A hozzáférés transzferárát a teljes hurok bérbeadás havidíjából kell képezni a vonalkártya CCA alapú költségének figyelembevételével.

A c) pont egyértelműen a helyhez kötött szolgáltatók hálózatára vonatkozik. Szerepeltetése a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” határozatban zavaró és értelmetlen.

A felvetést a Tanács figyelembe vette.

4. A 6. § (3) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A mobil szolgáltató által elkülönítendő üzletágak

1. Alaphálózat

2. Kiskereskedelem

2.1.post paid üzleti

2.2.post paid egyéni

2.3.prepaid

2.4 egyéb kiskereskedelem

3. Egyéb

A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó kötelezett szolgáltató az alábbi tevékenységeket köteles a fenti üzletágakra elkülönítetten nyilvántartani:

a) Az alaphálózat vonatkozásában: az e területre tartozó eszközök fenntartásával, üzemeltetésével és a társszolgáltatóknak nyújtott hálózati szolgáltatások számlázásával kapcsolatos költségeit, bevételeit és befektetett tőkéjét

b) ;A kiskereskedelem vonatkozásában: az e területre tartozó tevékenységek költségeit, bevételeit és befektetett tőkéjét. Ezen belül a költségek és bevételek tovább részletezendők, és külön mérleg és eredménykimutatás készítendő az alábbi szolgáltatásokra: üzleti díjcsomagok, egyéni díjcsomagok és egyéb előfizetői (kiskereskedelmi) tevékenységek;

c) Az egyéb tevékenység vonatkozásában: a nem elektronikus hírközlési tevékenységek költségeit, bevételeit és forrásait.

A 6.§ (3) bekezdésének módosítása rendkívül zavaros. Egyrészt a tervezet változtatás nélkül beidézi a jelenleg hatályos rendelet 6.§ (3) bekezdését. Másrészt ezen bekezdés elé beszerkesztett pontokba szedett üzletágmegbontás nem egyezik meg a szöveges leírással.

A határozat jelen tervezetébe – annak ellenére, hogy szakmai megfontolások alapján ma sem része a hatályos rendelet szövegének a pre-paid / post-paid szerinti megbontás – belekerült a kiskereskedelmi üzletág megbontása pre-paid / post-paid forma szerint. Semmilyen szakmai érv nem támasztja alá a kiskereskedelmi üzletág számlázási forma szerinti megbontását - ezt a rendelet a vezetékes szolgáltatók számviteli szétválasztási kötelezettsége esetén sem teszi meg -, a szolgáltatások költségalapúságának elemzéséhez a számlázási forma megbontása nem fog többlet információt szolgáltatni.

A pre-paid / post-paid megbontás szerinti szegmentálás egyre inkább háttérbe szorul, a megkülönböztetés egyre kevésbé érinti az elérhető szolgáltatási ajánlatot.

Fentieket figyelembe véve véleményünk szerint a pre-paid / post-paid megbontás indokolatlanul ró többletterheket a szolgáltatóra, ami nem elfogadható különösen úgy, hogy a Tanács tételes indoklás nélkül kívánja módosítani a jogszabályt.

Ugyanígy elfogadhatatlan az üzleti és magán kategóriák kialakítására. Ilyen nyilvántartást a szolgáltatók nem vezetnek, erre a megkülönböztetésre nem létezik módszertan.

A Tanács az észrevételeket figyelembe vette.
--

5. A 7. § (1) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A kötelezett szolgáltató köteles üzletáganként és a kiskereskedelmi üzletág esetében 6. §-ban szerint részletezett szolgáltatások szerint elkülönítetten kimutatni a szolgáltatások értékesítésének nettó árbevételét.

6. A 7. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

c) A kiskereskedelem bevételei közé kell rendelni: ,

ca) forgalmi és kapcsolási díjak;

cb) előfizetési díjak;

cc) belépési díjak (a távbeszélő belépési díjakat az egyéni és üzleti előfizetői hozzáféréshez sorolni);

cd) az Egyetemes Elektronikus Hírközlési Támogatási Kasszától kapott támogatás (ezen belül az egyéni hozzáférés üzletághoz);

ce) egyéb elektronikus hírközlési kiskereskedelmi tevékenységek bevétele (pl. elektronikus hírközlési végberendezések eladásából, javításából származó bevétel).

A 7. § (2) bekezdés egyértelműen a helyhez kötött szolgáltatók hálózatára vonatkozik. Szerepeltetése a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” határozatban zavaró és értelmetlen.

A javaslatot a Tanács figyelembe vette.

7. 7. § (2) bekezdése d) pontjában foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

Az egyéb tevékenység bevételei közé kell rendelni a következőket:

da) eszközbeadásból és -értékesítésből származó bevétel;

A 7. § (2) bekezdés egyértelműen a helyhez kötött szolgáltatók hálózatára vonatkozik. Szerepeltetése a „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” határozatban zavaró és értelmetlen.

A javaslatot a Tanács figyelembe vette.

8. A 7. § (3) bekezdése b) pontjában bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

bc) egyéb elektronikus hírközlési kiskereskedelmi tevékenységek bevétele, beleértve a mobilkészülékek eladásából származó bevételt.

A készülék a szolgáltatások igénybevétele során a hálózat elengedhetetlen, szerves részeként funkcionál. A költségek kezeléséhez hasonlóan a készülék bevételek sem kerülhetnek az egyéb kategóriába.

A mobil készülék bérleti díjak (és költségek) helye a nemzetközi normák alapján a Kiskereskedelem Egyéb alüzletág.

9. A 8. § (2) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A mobil rádiótelefon szolgáltatást nyújtó kötelezett szolgáltató költségeit és ráfordításait, valamint tőkeköltségét az alábbi felosztás szerint köteles kimutatni:

a) Az alaphálózat üzletághoz rendelhető költségek: az alaphálózat kialakításával, fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységek költsége, beleértve a társszolgáltatóknak értékesített hálózati szolgáltatásokkal kapcsolatos nagykereskedelmi számlázási és egyéb tevékenységek költségét is.

b) A kiskereskedelem üzletághoz rendelhető költségek többek között: az alaphálózattól kapott költségtranszferek; marketing, értékesítési, ügyfélszolgálati és kiskereskedelmi számlázási költségek az előfizetőknek nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosan; értékesített mobil készülékek ELÁBÉ tartalma, egyetemes szolgáltatással kapcsolatos befizetés, egyéb kiskereskedelmi költségek.

c) Az egyéb tevékenységhez rendelhető költségek: nem elektronikus hírközlési szolgáltatások költsége (működési költségek, értékcsökkenés, ELÁBÉ).

Nem lehet a költségeket mesterségesen és pusztán számviteli kategóriák mentén üzletágakhoz rendelni.

A modell eredményét használhatatlanul pontatlanná teszi, az ha az egyes költségeket költség nemenként mesterségesen csak egy üzletághoz rendeljük. Ez a merev szemlélet nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy a cég végső soron egységes-egészként működik, a költségek többsége nem hozzárendelhető az egyik, vagy másik üzletághoz, mert felmerülésük a cég egészét szolgálják.

Bármilyen szolgáltatás, így a hívásvégződtetés is, nem vehető igénybe megfelelő készülék nélkül. A mobil készülék hibás működése, nem megfelelő intelligenciája a paraméterek hálózati elvárásoknak meg nem felelése meghiúsítja a szolgáltatás igénybevételét. Ezért a mobil hálózat sajátosságait is figyelembe véve a mobil szolgáltatók kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy bevizsgált, megfelelően karban tartott készülékek legyenek az előfizetőknél. Az erre fordított költségek a hálózati költségek között kell, hogy szerepeljenek. A régi készülékek támogatott kicserélése a hálózat minőségének biztosítását szolgálja (hívásmegszakadások és eldobott hívások csökkentése érdekében).

Az a feltételezés, hogy a marketing költségek csak eladásösztönzés, vagy ügyfélszerzés érdekében merülhetnek föl nagyon hibás. A hálózat működését segítő információk, a szolgáltatás elérésének biztonsága érdekében felmerülő kommunikáció, az aktív (a saját és más előfizetők) használók elérése szolgáltatási kérdés. Ezért a marketing költségek egy részének a hálózati költségek között kell megjelenniük.

Hasonlóan a többi tételesen felsorolt költségtípusoknál sem lehet egyértelműen csak az egyik üzletághoz rendelni a költségeket. A felosztás így önkényes és nem modellezi a szolgáltató valós üzleti működését. A hálózat biztonságos elérésével és minőségének biztosításával kapcsolatban felmerülő ügyfélszolgálati típusú költségek (beleértve a végberendezéseket is) az alaphálózatot terhelik. Nem lehet azokat a kiskereskedelmi költségek közé sorolni, mert az alaphálózat működésével kapcsolatban merülnek föl.

A számviteli szétválasztás logikája szerint az Alaphálózat üzletághoz sorolandók a hálózat-amortizáció és működtetési költségek, továbbá a nagykereskedelmi értékesítés és számlázás költsége. A Kiskereskedelem üzletágot a kiskereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos költségek terhelik.

10. A 8. §-ban foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

(3) Az üzleti vagy cégérték sem a helyhezkött, sem a mobil szolgáltatóknál nem rendelhető üzletágakhoz, azt a Fel nem osztott eszközök közt kell kimutatni.

Nem indokolja meg, miért akarja a változtatást.

11. A 9. § (1) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

A kötelezett szolgáltató az alábbi kimutatásokat köteles elkészíteni és a hatóságnak benyújtani:

k) a költségszámítás módszeréről szóló határozat szerinti költségszámítási modell elektronikus formában;

12. A 9. § (3) bekezdésében foglaltakat a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

Az (1) bekezdésben felsorolt dokumentumokat az Eht. 62. § (1) bekezdése szerinti határidőig kell a hatóságnak eljuttatni.

13. a 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelethez tartozó mellékletet a kötelezett szolgáltató jelen határozat szerinti kötelezettség teljesítése során az alábbi eltérésekkel köteles alkalmazni:

Táblázatok

A Tanács nem indokolja, miért változtatja meg a 19/2003 IHM rendeletben bevezetett táblázatokat és miért ír elő másfajta, bővebb adatszolgáltatást. Ez megint csak újabb terheket ró a szolgáltatóra anélkül, hogy a tervezet információt adna arról, miért kell több adatot szolgáltatni. Ez így nem elfogadható.

A jelenlegi riportformátumok egyrészt korrigálják a korábbi táblák hiányosságait, hibáit. Másrészt jobban követik az elszámolások lépéseit, ezáltal segítik a szolgáltatókat a kitöltésben és sokkal nagyobb mértékben láttatják, hogy a Hatóság milyen mutatókat fog számítani. Harmadsorban a riportok tovább igazodnak a számviteli szétválasztás nemzetközi normáihoz.

További észrevétel:

A hatályos rendeletben és a határozat tervezetében is a mobil szolgáltatáshoz kapcsolódó táblázatokba belekeveredik a vezetékes szolgáltatók hálózatára előírt megbontás. A hozzáférési hálózat megjelenítése értelmetlen és zavaró ezekben a táblázatokban.

E. fejezet Notifikációs eljárás eredménye

Az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a Tanács a határozattervezetét részletes indokolással együtt bejelentette (2002/21/EK irányelv 7. cikk (3) bekezdés) 2004. szeptember 22-én az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak.

A Bejelentés az alábbi dokumentumokat tartalmazta:

- a) kísérő levél és a 2003/561/EC Ajánlásban előírt formájú notifikációs összefoglaló (Summary Notification Form) angol nyelven,
- b) az egyeztetés az érdekeltekkel keretében érkezett észrevételek alapján átdogozott határozattervezet magyar nyelven,
- c) a határozattervezet részét (Indokolás „A” fejezet) képező Módszertan angol nyelven,
- d) a GVH határozat-tervezetre vonatkozó szakmai álláspontja magyar nyelven, és
- e) a szolgáltatók által adott észrevételek magyar nyelven.

A Tanács a b) és e) pontban foglalt dokumentumok kapcsán kérte, hogy a dokumentumok egyes részeit – szolgáltatói kérésre tekintettel – a Bizottság bizalmas információként kezelje. Ennek megfelelően a dokumentumokat a Tanács két – üzleti titkot tartalmazó, illetve nem tartalmazó – változatban küldte meg a Bizottság részére.

A tárgyban Bejelentést az Európai Bizottság 2004. szeptember 23-i dátummal a HU/2004/0101 számon igazolta vissza.

A Bejelentéssel kapcsolatban az Európai Bizottság 2004. október 5-én kelt angol nyelvű levelében kiegészítő információ szolgáltatása érdekében az alábbi kérdést tette fel, október 8-ig történő válaszadási határidő megjelölésével:

Kérte a határozat rendelkező részében foglalt fordulatok, nevezetesen a *„Tanács a költségalapú díjak alkalmazását hosszabb időszak alatt, a költségalapú díjakhoz fokozatosan közelítve írja elő.”* és *„a csökkenést hány év alatt és évenként milyen mértékben kell elérni úgy, hogy az első díjcsökkenés mértéke nem haladja meg a 10%-ot”*, további magyarázatát, különösen az időtartam hosszát, és a csökkentés mértékét illetően, illetve további indokokat kért a kötelezettség arányossága és indokoltsága tekintetében.

Az NHH a megjelölt határidőn belül a feltett kérdésekre részletes választ adott az időtartam hosszára és a csökkentés mértékére vonatkozóan, ezentúl az arányosság és indokoltság érdekében egy – üzleti titkot tartalmazó – számítást is csatolt.

A bejelentéssel indult eljárás lezárásaként az Európai Bizottság 2004. október 22-én kelt magyar nyelvű levelet küldött, melyben az alábbi észrevételt tette:

„A tervezett költségalapúság kötelezettségek végrehajtása: a Hozzáférési Irányelv 8. cikke (4) bekezdése alapján a JPE-vel rendelkező szolgáltatókra kirótt kötelezettségeknek az azonosított probléma jellegén kell alapulniuk, és azoknak arányosnak és indokoltnak kell lenniük. A tervezett költségalapúság kötelezettsége kapcsán az NHH által bejelentett határozat-tervezet azonban nem fejt ki kellő részletességgel a végrehajtásra vonatkozó részleteket arra az esetre, ha a LRIC módszertan szerint kiszámított, költségalapú díj a 2004.

december 31-i átlagdíjhoz viszonyítva 10 %-nál nagyobb díjcsökkenést eredményezne. Ezért a Bizottság felkéri az NHH-t, amint a végződtetési díjak csökkenésének idejét és mértékét meghatározó ezen végrehajtási rendelkezések elfogadásra kerültek, azokat jelentsék be, avégett, hogy a Bizottság e rendelkezéseknek a Hozzáférési Irányelv 8. cikke (4) bekezdésével való összhangját megállapítsa.”

A fenti észrevétel alapján a határozat-tervezet lényegét érintő módosítása nem volt indokolt, ugyanakkor az Eht. 65. § (1) bekezdésben előírt feltételek maradéktalan teljesítése érdekében az érdekeltekkel történő egyeztetés lefolytatását követően a Tanács az érdemben változatlan, a következőkben kifejtett i kérdésekkel kiegészített határozat-tervezetet 2004. november 29-én tájékoztatásként (2002/21/EK irányelv 7. cikk (5) bekezdés) megküldte az Európai Bizottságnak.

A 2004. szeptember 22-én az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak megküldött határozat tervezetét a Tanács az alábbiakkal egészítette ki:

1. a kötelezettségekre vonatkozó megfogalmazások pontosabbá tételével, összhangban az Európai Bizottság észrevételével;
2. az Eht. 36. § alapján folytatott „egyeztetés az érdekeltekkel jelentős ügyekben” jogintézménnyel kapcsolatosan felmerülő, eljárást érintő kérdésekkel;
3. a szolgáltatóknak az „egyeztetés az érdekeltekkel jelentős ügyekben” jogintézmény keretében nyitva álló észrevételezési határidő lejártát követően tett nyilatkozatai összefoglalásáról készített F fejezettel;
4. az Eht. 65. § alapján lezajlott „az Európai Bizottsággal és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságokkal egyeztetés”-t tartalmazó leírással.

A Tanács a bejelentést követően, 2004. november 29-én arra tekintettel küldött az EU Bizottság részére tájékoztatást, mert:

- a „nyilvános mobil rádiótelefon hálózathoz való hozzáférés és nyilvános rádiótelefon hálózatból történő híváskezdeményezés piac” esetében, a HU/2004/0096. ügy folytatásaként megküldött HU/2004/108. számú újabb bejelentés alapján indult ügyben az EU Bizottság felhívta figyelmet a 2002/21/EK irányelv 7. cikk (5) bekezdés alkalmazására, és
- a Tanács így is biztosítani kívánta a határozattervezettel kapcsolatban az Eht. 65. § (2) bekezdés szerinti észrevétel-tételi lehetőséget az EU Bizottság számára.

A megküldött tájékoztatást az EU Bizottság az elektronikus tárhelyén elhelyezte, arra további észrevételt az Eht. 65. § (2) bekezdés szerinti 30 napon belül nem tett.

Mindezek alapján a Tanács az Eht. 65. § (2) bekezdésben írtak szerint határozatát az EU Bizottság észrevételeinek figyelembevételével hozta meg.

F. fejezet

Az érdekeltekkel történő egyeztetésre nyitva álló határidő leteltét követően mindhárom mobil szolgáltató élt nyilatkozattételi jogával a Bizottság honlapján közzétett, a szolgáltatók véleményének figyelembevételével átdolgozott határozat tervezetére vonatkozóan. Ezen nyilatkozatok tartalmukat tekintve az egyeztetés keretében előadottakhoz képest új megállapításokat nem tettek, a szolgáltatók nem hoztak fel olyan, a Tanács által korábban nem ismert tényeket, indokokat, melyek a Tanács tervezett döntését érdemben befolyásolták volna. Mindemellett a Tanács megjegyzi, hogy a Vodafone Rt. nyilatkozatának egyes megállapításai folytán, jelen határozat „D” fejezetében a Vodafone Rt. észrevételeire adott válaszok egyértelműbbé tétele érdekében egyes megállapításait pontosította.

A T-Mobile Rt. a Tanácshoz 2004. október 04-én beérkezett, DH-8002-119/2004. számú nyilatkozatában korábbi előzetes észrevételeit fenntartva megállapította, hogy mivel álláspontja szerint az egyeztetés még meg sem kezdődött, a Tanács nem küldhette volna meg a Bizottság részére jelen határozat tervezetét.

Mint azt a Tanács jelen határozat általános indokolásában, valamint „E” fejezetében kifejtette, a beérkezett észrevételek feldolgozását követően a tárgyban határozatának tervezetét részletes indokolással együtt 2004. szeptember 22-én, majd az érdekeltekkel történő egyeztetésre nyitva álló határidő leteltét követően az érdemben változatlan, bizonyos, tételesen felsorolt kérdésekkel kiegészített határozat-tervezetet 2004. november 29-én tájékoztatásul megküldte az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak.

A T-Mobile Rt. A Tanácshoz 2004. október 15-én beérkezett, DH-8002-156/2004. számú beadványában a korábban üzleti titoknak minősített előzetes észrevételei és javaslatok nagy részét a titokvédelem alól mentesítette, és beküldte azok üzleti titkokat nem tartalmazó változatát.

A Pannon GSM Rt. a Tanácshoz 2004. október 07-én beérkezett, DH-8002-148/2004. számú nyilatkozatában elégedettségének adott hangot amiatt, hogy a Tanács érdemben reagált az észrevételeire, s számosat ezek közül figyelembe is vett. Ugyanakkor három témában jelezte, hogy továbbra is fenntartásai vannak (A költségalapú díjalkalmazás kezdő időpontja; Az üzleti-vagy cégérték relevanciájának elismerése és üzletágakhoz rendelése; MS Excel alkalmazása), s kérte a Tanácsot, hogy a végleges határozat meghozatala előtt a nyilatkozatában foglaltakat ismételten fontolja meg.

A Vodafone Rt. a Tanácshoz 2004. november 5-én beérkezett, DH-8002-168/2004. számú nyilatkozatának lényege, hogy igényt tart a nemzeti konzultáció újbóli lefolytatására, mivel a Bizottságnak elküldött határozat-tervezet álláspontja szerint lényegében új, mely tekintetében nem volt módja véleményének előterjesztésére, s meglátása szerint a Tanács megsértette az egyeztetésre vonatkozó jogszabályi kötelezettségét.

A Vodafone Rt. hangot adott azon kívánalmának, mely szerint a konzultáció során a Tanács, a szolgáltatók, a Bizottság, s esetlegesen a társhatóságok, mint partnerek működjenek együtt a megfelelő szabályozás kialakításában.

Az Áe. 2. § (4) bekezdése második mondata értelmében az államigazgatási eljárás a hatóság, az ügyfelek, továbbá az eljárásban résztvevő más szervek és személyek hatékony együttműködésére épül, mely a hatóságra háruló kötelezettségen túl az ügyfelekre is hárít bizonyos kötelezettségeket. Mindenekelőtt azt, hogy a jogszabályokban számukra biztosított lehetőségekkel a jóhiszeműség keretei között éljenek. Az Áe. széles körű jogosítványokkal ruházza fel az ügyfelet az eljárásban (nyilatkozattétel, iratokba való betekintés, jogorvoslat joga stb).

Ezen jogosítványok gyakorlásán túl az Eht. 36. §-ában szabályozott „egyeztetés az érdekeltekkel jelentős ügyekben” jogintézmény (nemzeti konzultáció) keretében, kiemelt jelentőségű elektronikus hírközlési ügyekben az érdekeltek többlet-jogosultságként lehetőséget kapnak arra, hogy az Áe. 41. § (3) bekezdés szerint egyébként nem nyilvános határozat-tervezetet megismerjék, és arra meghatározott időn belül észrevételt tegyenek. Ennek révén az érdekeltek a határozat meghozatala előtt megismerhetik a hatóság tervezett döntését, míg a hatóság is tudomást szerez az érintettek döntéssel kapcsolatos álláspontjáról.

Az ügyfél klasszikus jogai, illetve egyeztetési eljárás szabályaiban szereplő többlet-jogosítványok gyakorlásának lehetősége nem változtat azonban azon a tényen, hogy a Tanács az államigazgatás elkülönült szervezeteként az Eht-ban meghatározott hatásköreit (a jogszabály által ráruházott közhatalmat), így a piacazonosításra vonatkozó hatáskörét is önállóan gyakorolja, a jogszabályok keretei között önállóan dönt. A Tanács a bizonyítékokat - így az ügyfelek nyilatkozatait is - egyenként és összességükben is értékeli, s az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást, hozza meg döntését.

Az Eht. 36. § (2) bekezdése értelmében az, akinek jogát vagy jogos érdekét a határozat érintheti, a határozat tervezetének közzétételétől számított 20 napon belül írásban megküldheti a hatóság részére a tervezett határozatra vonatkozó álláspontját, javaslatát, egyéb észrevételét. A hatóság határozatának indokolásában megjelöli a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint a figyelmen kívül hagyás indokait [Eht. 36. § (3) bek. harmadik mondat].

Az egyeztetés keretében biztosított észrevételezési lehetőség megszűnik a közzétételt követő 20 nap elteltével. (Megjegyzendő, hogy bár a Vodafone Rt. a Bizottság által ajánlott 2 hónapra hivatkozik, azonban az Eht. az észrevételezést konkrétan 20 napban határozza meg.) Az érdekeltek által tett észrevételek fényében a határozat tervezete azok indokoltsága esetén módosul; ennek érvényesülését biztosítja az Eht. - előbbieken idézett - 36. § (3) bekezdés harmadik mondata is, mely köti a hatóságot, hiszen csak helytálló, a határozat részét képező indokolással mellőzheti egy-egy észrevétel figyelembe vételét: a beérkezett észrevételeket lehetőség szerint figyelembe kell vennie. Az egyeztetés értelmében benne van tehát a határozat módosulásának lehetősége.

Az egyeztetési eljárás megkezdése nem jelenti azt, hogy a hatóság ettől kezdve nem módosíthatja a határozat szövegezését. A határozat módosulását megalapozhatja az érdekeltek észrevételezésének továbbgondolása, egyes eljárási kérdések ismertetése, a Bizottsággal történő egyeztetés stb.

A határozat tervezete, a döntés lényege az egyeztetésre közzétett változathoz képest alapvetően nem változott, a döntés indokolása vált egyértelműbbé a beérkezett észrevételek alapján.

A Vodafone Rt. állítása szerint a Tanács megkérdőjelezi a konzultáció komolyságát és a Bizottság szerepét az eljárásban, mivel az egyeztetésre kitett határozatát úgy tekinti, mintha az már jogerőre is emelkedett volna, míg a Vodafone Rt. szerint a határozat tervezete csupán konzultációs anyag.

A „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi piacon az azon nyújtott szolgáltatás jellegéből fakadóan, tehát abból következően, hogy az adott mobil hálózatban csak az adott szolgáltató tud végződtetni, egyetlen eladó szolgáltató van jelen mindhárom nagykereskedelmi piacon. Az adott szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókénti minősítését pusztán tehát a piacon való jelenléte megalapozza, a piac definíciójából adódóan.

A Tanács mind a nemzeti, mind a Bizottsággal történő egyeztetés során a törvény rendelkezéseinek megfelelően járt el, a szolgáltatói észrevételeket lehetőség szerint, s a piaci sajátosság adta keretek között figyelembe vette, s a notifikáció során is mindvégig együttműködött a Bizottsággal.

Budapest, 2005. január 17.

P.H.

Bánhidi Ferenc sk.
tanácsstag

Debreczeni Sándor sk.
tanácsstag

Hidasi István sk.
tanácsstag

Pataki Dániel sk.
elnök

dr. Rozgonyi Krisztina sk.
tanácsstag

A határozatot kapja:

1./ Pannon GSM Távközlési Rt.
(2040 Budaörs, Baross u. 165.)

2./ T-Mobile Magyarország Távközlési Rt.
(1117 Budapest, Kaposvár u. 5-7.)

3./ Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt.
(1062 Budapest, Váci út 1-3.)

4./ Irrattár